JOSÉ RODRIGUES DOS SANTOS

A ȘAPTEA PECETE

BEST SELLER

PARALELA 45

Editor: Călin Vlasie

Redactor: Mugurel Butuza
Tehnoredactor: Adriana Boboc
Coperta colecției și ilustrația: Irina Bogdan
Machetare & prepress: ART CREATIV

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOS SANTOS, JOSÉ RODRIGUES
A șaptea pecete / José Rodrigues dos Santos ; trad. de Crina Voinea. - Pitești: Paralela 45, 2010
ISBN 978-973-47-0748-5

I. Voinea, Crina (trad.)

821.134.3-31=135.1

José Rodrigues dos Santos,
O Sétimo Selo

Copyright © José Rodrigues dos Santos, 2007

Copyright © Editura Paralela 45, 2010, pentru prezenta traducere

JOSÉ RODRIGUES
DOS SANTOS

A șaptea pecete

Traducere din limba portugheză de
CRINA VOINEA

PARALELA 45

Pentru Catarina și Inês, și pentru copiii
pe care-i vor avea. Ca să știe că am făcut totul
pentru a opri ceea ce va urma.

„Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă, și sunt Cel viu. Am fost mort și, iată, sunt viu, în vecii vecilor, și am cheile morții și ale iadului. Scrie, deci, cele ce ai văzut și cele ce au să fie după acestea."

APOCALIPSA, I, 17-19

Avertisment

Informația istorică, tehnică și științifică din acest roman este autentică.

PROLOG

Crrrrrrrrrr.

— Marambio cheamă McMurdo. *Crrrrrrrrrr.* Marambio cheamă McMurdo.

Crrrrrrrrrr.

Americanul cu ochelari rotunzi și cu barbă rară, grizonantă se așeză în fața aparatului de radio și apăsă pe butonul microfonului, întrerupând pentru moment acel cârâit enervant al interferențelor care zgâria aerul.

— Aici McMurdo. Sunt Dawson. Ce s-a întâmplat, Marambio?

Crrrrrrrrrr.

— Dawson?

Crrrrrrrrrr.

— Da, sunt Howard Dawson, de la McMurdo. Ce s-a întâmplat, Marambio?

— Aici Mario Roccatagliatta, de la Institutul Antarctic Argentinian, Departamentul Glaciologic, baza Marambio.

— Salut, Mario. Este totul în regulă?

Crrrrrrrrrr.

— Nu știu.

Crrrrrrrrrr.

— Poți să repeți?

Crrrrrrrrrr.

— Nu știu dacă este totul în regulă, rosti vocea electrică de la celălalt capăt, într-o engleză cu un puternic accent spaniol. Se întâmplă ceva ciudat aici.

— Ce înseamnă asta, ceva ciudat?

— E vorba de Larsen B.

— Ce-i cu Larsen B?

— Se zguduie.

— Se zguduie?

— Da, Larsen B se zguduie.

— Este vreun cutremur în zonă?

— Nu, nu e cutremur. A început de câteva zile și am vorbit deja cu colegii mei de la Departamentul de Seismologie, în Buenos Aires. Ei zic că nu e cutremur.

— Și atunci de ce se zguduie Larsen B?

— Nu sunt sigur. Dar au început să apară crăpături și fisuri în stratul de gheață.

— Crăpături și fisuri în gheață? Nu se poate! Platforma are mai mult de două sute de metri grosime.

— Dar se văd crăpături și fisuri și se înregistrează vibrații pe tot platoul.

— Și aveți vreo explicație pentru asta?

Crrrrrrrrrr.

— Avem.

— Ei bine?

— Mă tem că nu veți crede explicația noastră.

— Dă-i drumul.

— Larsen B se desface.

Crrrrrrrrrr.

— Poftim?

— Larsen B se desface.

Crrrrrrrrrr.

— Se desface platoul?

— Da, se desface.

— Dar așa ceva nu se poate! Larsen B există din vremea ultimei mari glaciațiuni, de-acum douăsprezece mii de ani. Un platou de gheață atât de mare și atât de vechi nu se desface așa, de la o zi la alta.

Crrrrrrrrrr.

— Știm și noi. Dar se desface.

Corpul delicat şi nervos al lui Brad Radzinski se ivi, cu o mapă în mână, în sediul Crary Science and Engineering Center[1]. Radzinski îşi scoase haina şi, după ce-o agăţă într-un cuier la intrare, se îndreptă grăbit spre biroul directorului. Pe uşa închisă se vedea o placă din metal, care-l identifica pe amfitrion.

S-001
DAWSON

„*S*" venea de la „*Science*", iar 001 indica poziţia ierarhică a ocupantului acelui birou. Radzinski bătu nerăbdător la uşă şi, aproape fără să mai aştepte, intră.

— Se poate?

— *Hi*, Brad, îl salută Howard Dawson, care semna nişte hârtii la birou. Ai ceva veşti?

Cu un aer îngrijorat, Radzinski emise nişte sunete de neînţeles şi, după ce dădu mâna cu directorul laboratorului, se aşeză la masa de şedinţe fără să se formalizeze. Dawson se ridică de la biroul său cu aspect futurist, trecu prin faţa unui dulap ticsit de cărţi şi se instală lângă noul venit, cu spatele la perete şi cu faţa la o hartă imensă a Antarcticii. Fără să piardă o clipă, Radzinski se aplecă deasupra mapei pe care o ţinea în mână şi scoase un maldăr de fotografii pe care le împrăştie pe masă.

— Acestea sunt imagini înregistrate de senzorul Modis, instalat pe un satelit NASA, spuse el, intrând direct în subiect. Vorbea grăbit, aproape înghiţindu-şi cuvintele. Mi-au fost trimise acum de la National Snow and Ice Data Center[2].

Dawson se aplecă şi cercetă imaginile.

— Sunt fotografii de pe Larsen B?

— Da, făcute acum o oră.

---

[1] În engl. în original, Centrul Ştiinţific şi Tehnologic Crary (*n.r.*).

[2] În engl. în original, Centrul Naţional de Informaţii despre Zăpadă şi Gheaţă (*n.r.*).

Directorul de la Crary Lab luă o fotografie și o studie cu atenție. Strâmbă ușor din buze, ridică din umeri și privi spre interlocutorul său.

— Mi se pare normal.

Radzinski se aplecă din nou deasupra mapei și scoase un obiect metalic circular, cu o lentilă groasă. O lupă. Apucă o fotografie, aduse lupa deasupra ei și arătă spre niște fire care se întindeau pe structura albă, mărită cu lupa.

— Vedeți asta, aici?

— Da.

— Sunt fisuri în stratul de gheață.

Dawson analiză firele întunecate care brăzdau suprafața lăptoasă a platoului.

— Astea sunt fisuri?

— Da.

— Larsen B se fisurează?

— Larsen B se sparge.

— Ești sigur?

— Absolut.

Dawson se îndreptă în scaun, își scoase ochelarii și oftă.

— *I'll be damned!*[1] Aveau dreptate argentinienii.

— Da.

Șeful laboratorului începu să-și șteargă ochelarii rotunzi cu o cârpă violetă. Odată terminată această îndeletnicire, îi fixă la loc pe nas, ridică ochii și contemplă peisajul domol care se întindea dincolo de fereastra biroului.

Muntele Discovery se înălța ascuțit pe cerul albastru deschis și părea că plutește deasupra câmpiei albe, piscuri noi apărând la poalele masivului; culmi care nu existau, faleze născute din iluzii, din jocurile luminii și ale frigului între munte și câmpie. Pe fundal dansa o fata morgana, un miraj obișnuit în Antarctica, produs de curba pe care o formează lumina reflectată de munte atunci când străbate pături de aer cu temperaturi diferite. Masivul Discovery părea mai stâncos

[1] „Fir-aș a' dracului!", în engl. în original (*n.r.*).

decât de obicei, dar această imagine surprinzătoare şi chiar minunată, nu-l fermeca pe omul de ştiinţă. Dawson privea fata morgana, dar atenţia îi era de fapt prinsă în şirul îndepărtat al gândurilor.

După ceva vreme, se ridică cu greu, puse mâna pe telefon şi formă un număr.

— Howard Dawson la telefon, de la Crary Lab. Aş putea vorbi cu dl maior Schumacher? – pauză. Alo, dl maior? Bună dimineaţa, ce mai faceţi? Uitaţi ce e, am nevoie de transport aerian cât mai urgent – pauză. Nu, un Huey nu e suficient. Trebuie să ajung pe Peninsulă – pauză. Ştiu că e departe Peninsula. Tocmai de aceea nu e bun un Huey – pauză. Foarte bine. Într-o oră, aţi spus? – pauză. Pe care pistă? Willy sau Pegasus? – pauză. Perfect. Vă aştept. Mulţumesc.

Radzinski urmărise cu atenţie convorbirea.

— Mergeţi pe Larsen B? întrebă de îndată ce directorul puse telefonul în furcă.

— Da. Vrei să vii cu mine?

— Ce să fac acolo?

— Trebuie să vedem ce se întâmplă.

— Nu sunt de ajuns argentinienii?

— Argentinienii sunt buni. Dar avem nevoie de mai multe informaţii.

— Aţi încercat prin Palmer?

— Baza Palmer n-are nicio legătură. Larsen e de partea cealaltă a munţilor.

— Dar Rothera?

— Englezii?

— Da, poate cei de la British Antarctic Survey or avea mai multe informaţii.

— Bine, şi ei sunt în partea cealaltă, observă Dawson, scrutând harta Antarcticii atârnată în birou; Rothera era un pic mai la sud de Palmer. Dar încercarea moarte n-are.

Dawson ieşi din birou şi se îndreptă spre staţia radio, instalată într-un alt sector al clădirii. Operatorul radio se învoise în acea zi, iar directorul, cu acel simţ practic, neprotocolar,

pe care numai americanii îl au, se însărcinase să manevreze el însuși sistemul. Dawson se așeză în fața aparatului, verifică dacă este pornit și apăsă pe buton.

— McMurdo cheamă Rothera. McMurdo cheamă Rothera.

Crrrrrrrrr.

— Aici Rothera, răspunse o voce plăcută, cu un puternic accent britanic. Chemați de la McMurdo?

— Da, aici McMurdo.

— *Hello, chaps.* Aici John Killingbeck, de la Rothera. Cum mai merge MacTown?

MacTown era porecla stației McMurdo.

— MacTown face bine și vă trimite salutări, John.

— Și berea *lager* de la Gallagher's? A rămas cea mai proastă bere de pe *The Ice*?

Gallagher's era un bar din stația McMurdo, iar *The Ice* era porecla Antarcticii.

— E mai bună decât berea voastră caldă.

Vocea englezească de la cealaltă stație izbucni într-un hohot de râs.

— Mă îndoiesc, exclamă. *Jolly good, chaps.* Cu ce pot să vă ajut?

— Ascultă, John. Voi monitorizați situația de pe Larsen B?

— Pe Larsen B? Un moment, să verific.

*Crrrrrrrr

— Avem o navă în larg, lângă Larsen B.

— Ah, da?

— Este RRS[1] James Clark Ross, o navă de cercetare aflată în subordinea British Antarctic Survey[2]. Comandantul Nicholls încearcă chiar acum să intre pe frecvența noastră. Vreți să vorbiți cu el?

— Da, da, te rog.

— Rothera cheamă James Clark. Mă auziți?

— Perfect, Rothera. Aici căpitanul Nicholls.

— McMurdo vrea să schimbe câteva cuvinte cu dumneavoastră. O inflexiune a tonului indică schimbarea interlocutorului. *Go on,* McMurdo.

Dawson apăsă pe buton.

— McMurdo către căpitanul Nicholls.

— Sunt aici.

— Domnule căpitan, ne-au parvenit niște informații îngrijorătoare despre comportamentul platoului de gheață Larsen. Cei de la Rothera mi-au spus că sunteți prin preajmă.

— Afirmativ.

— Reușiți să-l vedeți?

— Da, da, e chiar la orizont. Îl văd.

— Observați ceva ieșit din comun?

— La care platou vă referiți? B sau C?

— Larsen B, domnule căpitan.

— Un moment, să iau binoclul.

Crrrrrrrrr.

— Ei, îl vedeți?

Crrrrrrrrr.

— Mm... da... adică, nu știu.

— Cum așa?

Crrrrrrrrr.

— E... e ceva ciudat. Nu știu... stați puțin.

---

[1] Acronim pentru Royal Research Ship, navă de cercetare științifică aflată în serviciul guvernului britanic (*n.r.*).

[2] Direcția de Cercetare Antarctică a Marii Britanii, în engl. în original (*n.r.*).

— Domnule căpitan Nicholls?
Crrrrrrrrr.
— Văd... văd un nor care se ridică din... din platou.
— Un nor?
— Pare a fi... nu știu... par a fi vapori.
— Un nor de vapori?
Crrrrrrrrr.
— Doamne!
— Căpitan Nicholls?
— Platoul... Platoul...
— Ce se întâmplă?
— Dumnezeule!
— Ce se întâmplă?
Crrrrrrrrr.
— Platforma se dezmembrează!

Trepidațiile erau permanente însă asta nu i-a împiedicat pe Dawson și pe Radzinski să ațipească puțin. Zburau deja de ceva vreme și părea că nu mai ajung la capăt, deși cei doi oameni de știință se cam împăcaseră cu ideea; în fond, știau amândoi, chiar înainte de a se sui, că acela nu era cel mai confortabil avion. Hercules C-130 a fost întotdeauna un avion foarte sigur, singurul aparat de transport care putea ateriza fără probleme la Polul Sud, dar care, cu cele patru motoare cu elice, cu scaunele rudimentare și cu acea vibrație asurzitoare, nu se afla pe lista de preferințe a celor obișnuiți cu clasa business.

Dawson se cuibărise în jacheta lui roșie și moțăia cu ochii închiși și cu căștile pe urechi, încercând să alunge zumzăitul permanent al avionului. Trezit de două ori de smuciturile avionului, privi afară, încercând să întrezărească ceva nou în vasta întindere a Antarcticii; însă imaginea era mereu aceeași, un cearșaf de zăpadă întins până dincolo de orizont, încrețit ici și colo de munți, deschizându-se în defilee fantastice, o pată albicioasă sclipind în soare, strălucind pe fondul cerului mereu albastru. Pentru un proaspăt venit, peisajul era fascinant,

dar pentru el, în realitate, nimic nu mai era nou. Şi pe lângă asta, avea alte gânduri cu care să-şi ocupe mintea.

Simţi o mişcare şi deschise ochii. Locotenentul Schiller era aplecat deasupra lui şi îi făcea semn. Dawson îşi scoase căştile care-l apărau de vacarmul din avion.

— Ajungem, îl anunţă inginerul de zbor, aproape urlând. Făcu un gest cu mâna. Veniţi să vedeţi.

Dawson şi Schiller traversară tot avionul, cu Radzinski venind în urma lor. Urcară cu toţii scara care ducea în carlingă, unde se înghesuiau cei doi piloţi şi navigatorul. Avionul C-130 trepida şi se zgâlţâia, astfel că pasagerii se văzură nevoiţi să se prindă de barele de siguranţă ca să nu-şi piardă echilibrul.

Pilotul îi văzu intrând şi făcu un semn spre geam, arătând în jos. Dawson îşi lungi gâtul şi văzu Peninsula Antarctică întinzându-se în ocean, despicând apele ca un pumnal; era protuberanţa ascuţită a Antarcticii de Nord, care aproape că atingea vârful Americii de Sud. Gheţarii coborau pe versanţi şi se opreau brusc în apă, de parcă ar fi fost insule de iaurt alb, cu raze fluorescente turcoaz izbucnind prin fisuri; coasta, sinuoasă în zona strâmtorilor şi a golfurilor dintre Peninsulă şi marea Bellingshausen, era presărată cu nenumărate insule şi aisberguri, cu atâta gheaţă că era imposibil să navighezi fără un spărgător de gheaţă puternic.

Copilotul vină la dreapta, avionul străbătu cordiliera îngustă a munţilor şi, de îndată ce ajunse în partea cealaltă, începu să coboare. Pilotul indică un punct precis din Peninsulă.

— Uitaţi acolo!

Dawson îşi concentră atenţia spre locul indicat. Observă ţesătura şifonată a Mării Weddell, apa de un albastru profund, aproape negru, presărată cu blocuri albe, şi căută din priviri suprafaţa albicioasă, familiară, a platoului de gheaţă.

Şoc.

Pata de zăpadă, acea oglindă strălucitoare şi cristalină pe care se obişnuise s-o vadă înţepenită între munţii ninşi şi marea agitată, ca o pată de lapte vărsat într-o farfurie, nu mai

exista. Oglinda se sfărâmase în mii de bucăți, platoul se desfăcea ca un cristal prefăcut în cioburi; în locul suprafeței ca de sticlă pe care o avea întipărită în memorie, vedea acum mii și mii de așchii albe, ace de gheață împrăștiate pe mare, ca niște resturi de celuloză fărâmițată în mii de bucățele.

— *Good Lord!* murmură Dawson, îngrozit.

Tot echipajul avionului C-130 contempla spectacolul, cu ochii fixați pe acea imagine, ca și cum acele de gheață ar fi fost un pendul care-i hipnotizase pe toți, un magnet puternic căruia nu puteau și nu știau să-i reziste.

— Larsen B a dispărut, remarcă pilotul, care încă mai digera ceea ce văzuse jos. *It's just fucking gone!*

Radzinski luă camera de filmat și începu să înregistreze imaginile. Avionul Hercules C-130 survolă de câteva ori zona, când în zboruri razante, când la mare altitudine, astfel încât să permită observarea fenomenului din diferite unghiuri. De două ori trecură pe deasupra bazei argentiniene Marambio și o dată se apropiară de nava britanică RSS James Clark Ross, care plutea parcă în derivă printre blocurile de gheață din Marea Weddell, însă atenția tuturor era îndreptată spre acel spectacol înspăimântător, spre miile de aisberguri care se născuseră din Larsen B.

Atmosfera și semiîntunericul din Coffee-House erau primitoare, mai ales în comparație cu gerul tăios care mătura străzile întunecate și dezordonate ale stației McMurdo. Un iz îmbietor de capuccino cald și de gogoși umplea cafeneaua, învăluită în murmurul liniștit al clienților care veneau aici să-și omoare timpul vorbind sau jucând cărți.

Ușa care dădea spre stradă se deschise și conversațiile se întrerupseră la intrarea unui bărbat îmbrăcat cu un hanorac albastru.

— Cine-i ăsta? șopti un client lansat într-o partidă de *cribbage*, înclinându-se către un chelner care așeza niște sticle de vin într-un dulap.

Chelnerul întoarse capul, îl privi atent pe noul venit și apoi ridică din umeri.

— Nu știu, zise. Un *finjy*.

În argoul din McMurdo, un *finjy* e un necunoscut venit de curând.

— *Fucking finjies*, mârâi clientul și partenerii săi de *cribbage* îl aprobară.

Bărbatul în hanorac păși pe podea și toate privirile se îndreptară spre el. Nimeni nu reușea să-i întrezărească măcar trăsăturile feței, ascunse sub gluga trasă pe cap și sub ochelarii cu lentile de oglindă, care-i umbreau ochii; tot ce se vedea din figura străinului era barba ascuțită și buzele subțiri, parcă exprimând cruzime. Era evident că nu voia să stea prea mult în cafenea, căci nu-și scosese mănușile. Îl zări pe chelnerul de lângă dulapul cu sticle de vin și se apropie de el.

— Am nevoie de o informație, spuse, fără a saluta pe nimeni. Vocea, răgușită și joasă, trăda un accent străin greu de identificat. Unde este Crary Lab?

Chelnerul avu un moment de ezitare, neștiind cum să-i explice drumul. Coffee House era o baracă de lemn fără ferestre, părea un hangar strâmt, semicilindric, iar chelnerul, neputând să vadă afară, arătă spre ușa de la intrare.

— Ați văzut capela albă de la capătul străzii?

Străinul își clătină mecanic capul în semn că da, de parcă ar fi fost un automat.

— *Yep*.

— Se cheamă Chapel of the Snows. Mergeți mai departe pe stradă și, după ce treceți de capelă și de MacOps ajungeți imediat la Crary Lab.

Necunoscutul rămase cu fața întoarsă spre chelner, dar ochii îi erau în continuare ascunși de ochelarii cu lentile din oglindă.

— E multă lume acolo?

— Da, *beakers*.

— *Beakers*?

— Scuze, un cuvânt din jargonul de pe-aici, se corectă chelnerul. *Beakers* sunt oamenii de știință. Ei lucrează în Crary Lab.

Fără a rosti vreun cuvânt, bărbatul se întoarse și se îndepărtă, cu intenția clară de a pleca. Înainte de a ieși pe ușă, chelnerul îl strigă.

— Mă iertați, *sir*, spuse. Mergeți la Crary Lab?

Cu fața pe jumătate ascunsă de ușa întredeschisă, care lăsa frigul să pătrundă în cafenea, *finjy* își întoarse capul și-l privi pieziș.

— Nu-ți băga nasul unde nu-ți *fucking* fierbe oala.

— Ah, mă scuzați, bolborosi chelnerul, luat prin surprindere de agresivitatea necunoscutului. Voiam doar să vă spun că acum n-o să găsiți pe nimeni acolo. Azi e duminică și toată lumea s-a dus la bingo.

— Și profesorul Dawson s-a dus la bingo?

— Ah, el nu. Profesorul își petrece duminicile la muncă.

Bărbatul se întoarse și dădu să iasă.

— Dar să știți că nu e la laborator acum, adăugă chelnerul.

Finjy se opri din nou și un reflex de lumină străluci în lentilele ochelarilor.

— Nu?

— L-am văzut acum puțină vreme trecând într-un *Nodwell* și ziceau că s-a dus să ia un avion.

— A plecat din McMurdo?

— Nu știu. Vorbiți cu șoferul maiorului Schumacher, el l-a dus la Willy Field.

Fără a-și lua rămas-bun, străinul închise ușa de lemn și se îndepărtă.

În cafenea reîncepură conversațiile, mult mai încinse decât înainte. McMurdo era ca un sătuc de provincie, nu se întâmpla niciodată nimic foarte interesant în acel colț pierdut pe coasta Antarcticii, astfel că sosirea unui străin, care, pe deasupra, mai avea și acel aer superior și un mod de a fi

grosolan, a fost o noutate antrenantă. Era un subiect nou pentru amatorii de bârfe.

— Sinistru tipul, nu-i aşa? comentă jucătorul de *cribbage* către partenerii de joc şi către chelner. Aţi văzut că avea ceva în buzunarul de la hanorac?

— Nu.

— Era un pistol.

— *Give me a break, man!*[1]

— Vorbesc serios. Acel *finjy* avea un pistol ascuns în hanorac.

După ce survolă platforma Larsen B timp de o oră, avionul Hercules C-130 făcu un ultim tur şi se întoarse spre sud, urmând limba de pământ pe care se întinde peninsula Antarctică spre marea Ross şi baza McMurdo.

Cei doi oameni de ştiinţă îşi reluară locurile din cabină, dar niciunul nu mai avea chef să aţipească.

— Ce naiba se întâmplă? întrebă Radzinski aşezându-se, ţinând aparatul de filmat în mâinile încă stăpânite de un tremur nervos.

— Încălzirea planetei, răspunse Dawson pe un ton lugubru. Aerul din Antarctica se încălzeşte cu jumătate de grad Celsius la fiecare zece ani. Adică de cinci ori mai repede decât globul terestru. Şi asta se întâmplă cel puţin din 1940. Îşi luă o expresie gânditoare. Se pare că acum a fost depăşită o valoare critică.

— O valoare critică?

— Da, o valoare peste care totul începe să se schimbe. Oftă. Acum şapte ani s-a dezintegrat Larsen A. Acum, Larsen B. Partea proastă e că Larsen B e mult mai mare.

Radzinski rămase tăcut o clipă. Se vorbea de mult timp de încălzirea globală, dar era prima dată când vedea cu propriii lui ochi consecinţele acestui fenomen.

---

[1] „Mai scuteşte-mă, omule!", în engl. în original (*n.r.*).

— Asta o să ducă la creșterea nivelului mării?

— Ce anume, încălzirea planetei?

— Nu, dispariția platformei Larsen B.

Dawson scutură din cap.

— Larsen B era o platformă de gheață. Platformele de gheață sunt plăci groase care plutesc lângă coastele Antarcticii. Întrucât plutesc în apă, deja sunt conținute în nivelul actual al oceanelor, astfel încât faptul că se topesc nu duce la ridicarea nivelului mării.

Radzinski surâse ușurat.

— Deci nu-i nicio problemă.

Interlocutorul său dădu iarăși din cap, de data asta afirmativ.

— Ba da, e o problemă. Și nu-i deloc mică. Făcu un gest cu mâna către geam. Platformele de gheață funcționează ca un sistem de frânare pentru ghețari. Aflându-se între Antarctica și mare, împiedică aerul marin mai cald să ajungă pe continent, moderând astfel topirea ghețarilor. Dar dispariția platformelor de gheață va strica acest echilibru. Aerul cald va începe să pătrundă în Antarctica și ghețarii se vor topi. Prin topire, apa se va vărsa în mare și atunci va crește și nivelul oceanelor. Ridică mâinile într-un gest de neajutorare. Când se va întâmpla asta... *God help us!*

Radzinski își pironi privirea în podea.

— *Shit!*

Nici nu se deschise bine ușa avionului, că briza înghețată îl și lovi pe Howard Dawson de parcă l-ar fi pălmuit. Omul de știință își aranjă hanoracul și se avântă pe scări, pe care le coborî cu greu. Erau numai cinci grade sub zero în McMurdo, dar, luând în considerare și vântul, temperatura scădea până la minus douăzeci.

Păși pe asfaltul pistei de aterizare de la Willy Field și își îndreptă spatele. Soarele strălucea aproape de orizont, însă Dawson știa că numai peste două luni avea să fie crepuscul

aproape permanent, odată cu începutul teribilei nopți a iernii antarctice, când termometrele pot să arate până la minus nouăzeci de grade. Nu era o perspectivă surâzătoare pentru omul de știință. Deocamdată prefera să se bucure de prezent, să profite de ziua lungă din timpul verii, să trăiască acel interval de crepuscul scurt, când soarele se rotea aproape continuu de-a lungul orizontului.

Motoarele aparatului C-130 se opriră rând pe rând și Dawson începu să meargă pe pistă. Se simțea sătul de acel zgomot care-l chinuise în ultimele ore, de acea tensiune în care se amestecau trepidațiile avionului și zgomotul propriilor gânduri declanșate de vederea aşchiilor rămase din Larsen B, așa că încercă să găsească un moment de liniște pentru a-și reveni. Se îndepărtă la câțiva metri de avionul care acum tăcea și găsi, într-un colț al pistei de aterizare, tihna pe care și-o dorea.

Liniște. O perdea opacă de liniște străbătu orizontul plan și se lăsă peste omul de știință, imobilizat pe acea întindere acum tăcută. Era sunetul cel mai marcant al Antarcticii. Liniștea. O liniște atât de mare, atât de adâncă, atât de goală încât părea că-i zumzăie în urechi. Nu se auzea nicio pasăre, nicio voce, niciun sunet. Doar nimicul. Din când în când vântul se întețea și murmura încet, dar se potolea din nou și liniștea revenea. Aşteptă încă puțin.

Nimic. Din acest nimic se născu dintr-odată un zgomot slab, vibrant, ritmat. *Bum-bum, bum-bum, bum-bum.* Era inima care-i bătea în piept. Ascultând-o, Dawson știu că și-a regăsit echilibrul. Surâse, se întoarse în loc și o porni către hangar, unde era aşteptat de Radzinski.

— Vă simțiți bine? vru să afle însoțitorul.

— Da, confirmă Dawson, fără a se opri din mers, scoțând un sunet surd cu ale sale *bunny boots*[1] pe solul înghețat. Îmi era dor de liniște, asta-i tot.

---

[1] În engl. în original, denumire colocvială dată unui tip de ghete ale armatei americane, de obicei albe, întrebuințate în condiții de frig extrem (*n.r.*).

Radzinski se înveseli.

— E groaznic Herc, nu-i așa?

Se îndreptară amândoi spre camioneta Nodwell care-i aștepta lângă hangar.

— Vii la Crary Lab? întrebă Dawson.

— Nu, sunt obosit, răspunse Radzinski. Mă duc să mă destind puțin în Southern Exposure. Acesta era unul dintre barurile din McMurdo. Azi e zi de bingo în MacTown și nu vreau să pierd ocazia de a deveni bogat.

Dawson dădu din cap și-și luă o expresie hazlie.

— Din câți tipi cunosc, tu ești singurul care crede că se poate îmbogăți pe *The Ice*.

Urcară în Nodwell, un vehicul cu șenile adaptat pentru zăpadă, iar șoferul trimis de maiorul Schumacher îi conduse pe strada săpată în gheață până la McMurdo, la cinsprezece kilometri distanță.

Lui Dawson îi plăcea mai mult să aterizeze pe Ice Runway, aflată pe o platformă înghețată în largul capului Armitage, la numai cinci minute de McMurdo, dar această pistă era practicabilă numai din octombrie până în decembrie. Odată cu căldura, gheața începea să se topească și Ice Runway nu mai oferea siguranță în lunile mai puțin reci ale verii.

— Domnule profesor Dawson, spuse șoferul, la jumătatea drumului spre McMurdo. V-a căutat un bărbat.

— Cine, un *beaker*?

— Nu, *sir*. Un *finjy*.

— Un *finjy*? Și a zis ce vrea?

— Nu, *sir*. Doar a întrebat de dumneavoastră.

— Și ce i-ai spus?

— Că v-ați dus pe Peninsulă și că vă întoarceți peste câteva ore, *sir*.

— Și el?

Șoferul ridică din umeri.

— S-o fi dus să bea ceva la Gallagher's, *sir*.

Radzinski coborî din Nodwell chiar în fața clădirii care adăpostea barul Southern Exposure. Vehiculul își reluă drumul

spre destinația următoare, străbătând în zigzag drumul ce trecea pe lângă Coffee House, capelă și MacOps. Dawson se întrebă o clipă cine putea fi necunoscutul care-l căuta, dar atenția îi fu imediat distrasă de peisajul familiar care i se perinda în față, dincolo de geamul camionetei.

McMurdo era o fostă bază militară americană formată din clădiri cu două sau trei etaje ridicate pe piloni și separate unele de altele, detaliu care-l irita pe Dawson. Omul de știință prefera sistemul adoptat de neozeelandezii din baza vecină, Scott, unde aproape toate construcțiile comunicau între ele. Având în vedere vremea aspră din Antarctica, acest model i se părea de departe mult mai bun. Dar lucrul cel mai rău, reflectă el, era urâțenia acelui loc. Țevile, canalizarea și liniile electrice nu erau îngropate, ci se aflau toate deasupra zăpezii sau atârnând între stâlpi, în văzul tuturor, ca niște intestine goale, expuse vântului glacial; uneori i se părea că McMurdo nu era o stație științifică, ci un sat minier lăsat în paragină din Vestul Sălbatic.

— Am ajuns, *sir*, anunță șoferul, aducându-l la realitate.

Dawson își luă rămas-bun și coborî din Nodwell, care plecă imediat mai departe. În fața lui se înălța Crary Science and Engineering Center, un edificiu lung, de culoarea cimentului, care părea construit din prefabricate. Omul de știință lovi zăpada murdară cu vârful piciorului, nemulțumit de faptul că se hotărâseră să facă baza tocmai în acel loc. McMurdo era construită tocmai lângă singurul vulcan activ din acea parte a Antarcticii, muntele Erebus, într-un colț al insulei Ross, iar cenușa vulcanică murdărea solul, înlăturând efectul de puritate virginală și cristalină care constituia imaginea marcantă a continentului.

Bosumflat, străbătu puntea care ducea la intrarea în bază, introduse cardul digital în fantă, deschise poarta și intră în clădire. Simți căldura din interior cum îi învăluie trupul cu delicatețe și se grăbi să închidă ușa. Își scoase hanoracul, se descălță de *bunny boots* și, în largul lui, începu să pășească în

șosete prin clădirea goală la acea oră liniștită a unei duminici de bingo. Se duse în birou, porni calculatorul și, în timp ce monitorul se aprindea, se hotărî să ciugulească ceva. Străbătu coridoarele înguste, mărginite de birouri cu ușile închise, purtând numerele de proiect ale ocupanților – S-015, S-016, S-017, și-așa mai departe.

Pe unele uși se vedeau plăcuțe metalice cu numele proiectelor, într-un loc *Penguin Cowboys*, mai departe *Sealheads*, în alt loc *Bottom Pickers*. Trecu mai apoi prin sala de ședințe și prin laboratoarele înțesate cu microcentrifugi și eprubete, traversă sala cea mare, cu o fereastră enormă ce dădea spre McMurdo Sound, de unde se zărea priveliștea spectaculoasă a munților Transantarctici, și ajunse în bucătărie.

În afară de cuptorul cu microunde, de cuptor, de frigider și de tot ceea ce se găsește în mod normal într-o bucătărie, aici erau adunate tot felul de cutii de gunoi, în conformitate cu protocolul Waste Management Program[1], aplicat în interiorul bazei. Nu se mai punea problema ca deșeurile să fie abandonate pe suprafața gheții sau incinerate sâmbăta la McMurdo. Antarctica devenise o uriașă zonă protejată, iar protocolul protecției mediului cerea ca toate reziduurile să fie păstrate și duse în țara de origine, adică, în cazul lor, în Statele Unite. Până și reactorul nuclear al bazei, care fusese adus în 1961, a fost dezafectat după unsprezece ani. În conformitate cu protocolul, în bucătărie existau optsprezece containere diferite pentru deșeuri, iar Dawson se vedea nevoit să petreacă zece minute pentru a se debarasa de o simplă găleată de gunoi; cartonul folosit avea o cutie separată, metalul alta, până și uleiul alimentar dispunea de un container propriu, astfel încât omul de știință pierdea mult timp căutând locul în care trebuia să arunce fiecare obiect din găleata de gunoi.

De această dată, totuși, containerul pentru *junk food* avea să fie propriul stomac. Măcinat de foame, Dawson apucă

---

[1] În engl. în original, Programul de gestionare a deșeurilor (*n.r.*).

un *chilli con carne* din congelator şi-l puse la încălzit în cuptorul cu microunde.

— Domnul profesor Dawson?

Omul de ştiinţă tresări speriat. Privi într-o parte şi văzu în pragul uşii un necunoscut, purtând nişte ochelari cu lentile din oglindă, care-i ascundeau privirea.

— *Jesus Christ!*, exclamă, încercând încă să-şi revină de pe urma sperieturii. Cine sunteţi?

— Domnul profesor Howard Dawson?

— Da, eu sunt. Pot să vă ajut cu ceva?

Străinul făcu un pas în faţă, întinse braţul drept şi îndreptă pistolul spre el.

Bang.

Bang.

Howard Dawson se frânse în două şi căzu, cu două găuri în piept.

Necunoscutul se apropie şi lipi ţeava fierbinte şi încă fumegândă de tâmpla omului de ştiinţă muribund.

Bang.

I

O rază de lumină se revărsă printr-o crăpătură îngustă a draperiei, luminând chipul ridat și adormit al bătrânei Graça Noronha. Pata strălucitoare apăru brusc, probabil că vreun nor lăsase să apară soarele timp de câteva clipe, dar scăpărarea fu de-ajuns de puternică pentru a o trezi pe femeie. Doamna Graça întredeschise ochii de un verde cristalin, accentuat de efectul luminii, căută pipăind pe noptieră, găsi ochelarii, și-i puse la ochi și se ridică în capul oaselor.

— Manel, Manel, strigă. Unde ești, bărbate?

Tomás se ridică de pe canapeaua din sufragerie și o porni aproape alergând spre dormitor.

— Ei, mamă, te-ai și trezit?

Graça își privi fiul cu o expresie întrebătoare.

— Taică-tău? Încă e la birou? Scutură din cap. Omul ăsta parcă trăiește pe lună! Tomás, du-te și întreabă-l dacă vrea un ceai, te rog.

Fiul se apropie de mamă și se așează pe pat.

— Mamă, ce vorbe-s astea?

— Hai, du-te și vezi dacă taică-tău vrea ceai. Se face târziu.

Tomás oftă, amărât.

— Mamă, tata nu-i aici.

— Nu-i aici? Nu-mi spune că iar e pe la facultate. Își dădu ochii peste cap, căutând să rămână calmă. Să mă ierte Dumnezeu, dar omul ăsta nu e în toate mințile.

— Mamă, spuse fiul cu o voce obosită. Tata a murit anul trecut.

Graça îl privi cu un aer uimit.

— Tatăl tău a murit anul trecut!? Dar ce bazaconii îmi tot spui acolo?

— Nu-ți amintești?

— Bineînțeles că-mi amintesc. Chiar de dimineață i-am pregătit micul dejun.

Tomás dădu din cap.

— Mamă, ai stat în pat toată dimineața, ai dormit.

Graça își îndreptă spatele.

— Ești prost? Crezi că nu-mi aduc aminte că azi i-am pregătit masa tatălui tău?

— Te înșeli.

— Mă înșel, eu? Ce vorbe-s astea? Făcu un gest de nerăbdare cu mâna. Ia du-te și cheamă-l pe taică-tău, haide.

Tomás trase aer în piept. Apucă mâna rece a mamei și o mângâie cu afecțiune. Apoi se ridică și se îndreptă spre ușa dormitorului.

— Lasă-l pe tata în pace. Vrei să-ți fac un ceai?

— Nu vreau niciun ceai.

— Atunci ar fi mai bine să te îmbraci, spuse fiul.

— Să mă îmbrac? De ce?

— Nu-ți amintești?

— Ce anume?

— Mergem la doctorul Gouveia.

— Ce să facem acolo?

— Avem programare.

— Ce programare? Din câte știu, nu sunt bolnavă...

— Avem programare la patru. Hai, grăbește-te.

Infirmiera îi adresă un zâmbet lui Tomás, iar Tomás îi răspunse la fel. Era o fată tânără și prezența acelui bărbat cu ochii verzi, luminoși, atât de felini în contrast cu părul șaten închis, nu i-a rămas neobservată. Dar Tomás nu-i dădu mai multă atenție, impresionat de acel loc de suferință; se simțea nelalocul lui în spitalele Universității din Coimbra, chiar în locul unde tatăl lui murise cu un an în urmă. Cu toate acestea, era singurul loc în care medicul de familie ținea consultațiile

și n-avea de ales; dacă dorea ca medicul Gouveia să aibă mai departe grijă de mama sa, așa cum făcea de ani buni, trebuia să se supună acestei încercări.

— Prietena aceea a ta, arăboaica, vine să pregătească cina diseară? întrebă Graça pe neașteptate.

Fiul inspiră adânc.

— Nu e arăboaică, mamă, e iraniană.

— Tot aia e.

— Nu-i tot aia, spuse el, scuturând din cap. Ce debandadă. Își privi mama. Și în afară de asta, n-o să pregătească nicio cină pentru că s-a întors în țara ei anul trecut. Nu-ți aduci aminte?

— Ești prost? Am văzut-o chiar ieri...

— Nu, mamă. Asta a fost anul trecut.

Tăcură îndelung. Graça părea nedumerită și încerca să-și pună amintirile în ordine. Ușa cabinetului se deschise, destrămând acea liniște tristă și un bărbat voluminos, îmbrăcat în alb, o întâmpină pe mama lui Tomás cu un surâs. Medicul îi întinse mâinile cu o expresie plină de bunăvoință.

— Doamna Graça, ce mai faceți? o salută Gouveia. Întotdeauna e o plăcere să vă văd aici.

— Ah, domnule doctor, spuse ea. Nici nu-mi mai aminteam că am consultație la dumneavoastră, închipuiți-vă. Surâse ușor. Ce să fac, capul ăsta al meu nu mă mai ajută deloc, parcă aș fi o găină amețită. Continuă încet, ca și cum ar fi spus un secret. Știți de ce? Am început să îmbătrânesc...

— Dumneavoastră? Să îmbătrâniți? Nu mă faceți să râd!

— Domnule doctor, am șaptezeci de ani, nu-i așa?

— Ei, ce înseamnă șaptezeci de ani în ziua de azi?

Graça intră în cabinet.

— Nu râdeți, domnule doctor, nu râdeți.

Medicul îl salută pe Tomás cu o înclinare a capului și închise ușa.

Rămas în sala de așteptare, Tomás își încrucișă brațele și se pregăti să aștepte o vreme până să se termine consultația. Văzu un teanc de reviste pe măsuță și apucă una, pe care începu s-o răsfoiască distrat.

Telefonul mobil începu să sune.

— Domnul profesor Noronha?

Era o portugheză aproape perfectă, dar un ușor accent trăda vocea unui străin.

— Da?

— Mă numesc Alexander Orlov și lucrez pentru Interpol.

Bărbatul tăcu, așteptând ca interlocutorul să digere această informație.

— Da?

— Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră. Puteți să luați cina cu mine... să zicem, mâine?

Tomás își încruntă fruntea, neîncrezător. Ce voia de la el Interpolul?

— Care este problema?

— Este o chestiune destul de delicată. Dacă nu vă supărați, aș vrea să v-o expun în persoană și nu la telefon.

— Dar puteți să-mi dați o idee despre ce e vorba? Cum vă puteți închipui, sunt o persoană ocupată.

— Sigur, aprobă vocea de la celălalt receptor. Domnule profesor Noronha, numele Filipe Madureira vă este cumva familiar?

Tomás ezită, surprins.

— Filipe Madureira?

— Da.

— Păi... era amicul meu din liceu, în Castelo Branco.

— Liceul... ăă... „Nuno Álvares", nu-i așa?

— Da, exact. De ce? Ce-i cu Filipe?

— Prietenul dumneavoastră e dat dispărut.

Această informație, în gura unui om al Interpolului, îl intrigă pe Tomás.

— Cum adică, dispărut?

— Interpolul trebuia să ia legătura cu prietenul dumneavoastră, dar acesta a dispărut.

Istoricul încercă să evalueze gravitatea veștii. Bineînțeles că nu era plăcut să afli că un amic din liceu era dat dispărut, dar adevărul era că Tomás nu-l mai văzuse pe Filipe de mai

bine de douăzeci și cinci de ani și nu reușea să înțeleagă ce dorea de la el Interpolul aducând în discuție această prietenie.

— Într-adevăr, e neplăcut, spuse el. Dar nu văd care este legătura cu mine.

— Încă n-are nicio legătură cu dumneavoastră, domnule profesor, dar ne-ar plăcea să aibă. Își schimbă tonul vocii. Ne întâlnim mâine seară? La ora opt la Saissa, restaurantul acela din Oeiras, lângă splai.

— Așteptați puțin, exclamă Tomás. Nu văd relevanța conversației noastre. Ce vreți să spuneți când ziceți că v-ar plăcea ca această problemă să aibă legătură cu mine?

— Interpolul are nevoie de ajutorul dumneavoastră, domnule profesor.

— Pentru ce?

— O să vă dau două indicii care sper să aibă darul de a vă stârni curiozitatea.

— Spuneți.

— Două asasinate și Diavolul.

Tomás fu atât de uimit încât își luă telefonul de la ureche privindu-l neîncrezător.

— Cum?

— Pe mâine, domnule profesor.

Ușa cabinetului se deschise și doctorul Gouveia o însoți pe doamna Graça până în sala de așteptare, sporovăind amândoi cu plăcerea dată de cuvintele schimbate între doi cunoscuți vechi.

— Graça, așteptați puțin aici, vă rog, încheie medicul, ajutând-o să se așeze pe un scaun. Trebuie să vorbesc nițel cu fiul dumneavoastră.

Tomás îl urmă pe Gouveia în cabinet. Era o încăpere aerisită, cu o fereastră mare deschisă spre oraș, de unde se vedeau acoperișurile roșii ale Coimbrei, înșirate pe colină și strălucind în soare. În spate, râul Mondego șerpuia printre arbori, prin periferiile înguste ale vechii urbe.

Medicul îi făcu semn să se așeze.

— Mama dumneavoastră ia medicamentele pe care i le prescriu? întrebă acesta.

Tomás strâmbă din buze.

— Știți, domnule doctor, ca să fiu sincer, nu știu.

— Nu vă ocupați de asta?

— Cum aș putea să mă ocup de tratamentul mamei mele? Uitați că locuiesc în Lisabona și vin aici, în Coimbra, numai de două ori pe lună...

— Credeți că și-a luat medicamentele?

Tomás înclină capul.

— Ce credeți?

Medicul apucă un stilou și începu să-l învârtă între vârfurile degetelor.

— Cred că nu.

— Și eu bănuiesc că nu.

Gouveia oftă, puse stiloul la loc și se aplecă în față, sprijinindu-se cu coatele pe birou.

— Nu cred că e prea grav, domnule doctor. Îl privi atent pe medic. Dumneavoastră o cunoașteți, nu? A fost întotdeauna o femeie veselă, foarte activă, plină de viață, întotdeauna a privit lucrurile într-un mod incredibil de optimist, a avut mereu o mare forță interioară. Schiță o grimasă. Dar de la moartea tatălui meu, lucrurile s-au schimbat mult și foarte repede.

— În ce fel?

— Mai întâi a început să uite nume și lucruri mărunte. După o vreme deja nu mai știa ce lună e sau ce zi a săptămânii. Și acum vorbește despre morți de parcă ar fi încă vii. Chiar azi, de exemplu, s-a apucat să-l strige pe tata, mă înțelegeți.

— Deci are pierderi de memorie. Alte exemple de comportament modificat?

— Păi... ce să zic, a început să mănânce puțin și am observat că se culcă la orice oră. Asta mi se pare ciudat. Uneori doarme toată ziua și stă trează noaptea.

— Și igiena?

— Mda, și asta s-a schimbat, într-adevăr. Nu se mai spală așa de des. Am observat asta deunăzi, când am venit de la Lisabona. Când am sărutat-o, am băgat de seamă că mirosea urât. Schiță un gest de repulsie amintindu-și. A fost o întreagă tevatură până a acceptat să facă baie, nici nu vă închipuiți.

Medicul îl privi drept în ochi.

— Știți ce vârstă are mama dumneavoastră?

Tomás încremeni o clipă, făcând socotelile.

— Are șaptezeci de ani. Această vârstă, care în tinerețe i se părea atât de îndepărtată, dar acum nu chiar așa, îi răsună în minte și-l puse pe gânduri. Nu credeți că e cam devreme pentru... pentru asta?

Gouveia îl aprobă.

— Ba da, încă e relativ tânără. Dar, știți, vârsta variază de la om la om. Unii sunt perfect lucizi la o sută de ani și alții... alții îmbătrânesc mai repede. În cazul mamei dumneavoastră, este evident că această degradare precoce are a face cu moartea tatălui dumneavoastră.

— Credeți?

— Evident, există o legătură. Îmi aduc aminte că erau foarte apropiați. Când cuplurile sunt foarte unite, dispariția unuia are întotdeauna un efect devastator asupra celui care supraviețuiește.

Tomás coborî privirea.

— Bănuiesc că așa e.

Medicul își drese glasul.

— Ascultați-mă, Tomás, ea uită orice, nu-și ia medicamentele, nu se spală, stă toată ziua în pat... nu vă îngrijorează toate astea?

— Cum să nu?! De ce credeți că am solicitat această consultație?

— Întrebarea mea, de fapt, este următoarea: credeți că e în măsură să stea singură în casă?

— Cred că nu.

— Atunci ce veți face ca să rezolvați problema?

— I-am găsit o femeie. Vine de cinci ori pe săptămână și-i face curățenie, îi spală rufele și-i face de mâncare.

— Și credeți că e suficient?

Tomás ridică din umeri, neputincios.

— Bănuiesc că nu, dar ce pot să fac? N-am cum să renunț la serviciul din Lisabona și să mă mut aici să am grijă de mama...

— Nici n-am sugerat așa ceva.

— Atunci ce mă sfătuiți să fac?

Medicul se sprijini de spătarul scaunului, apucă din nou stiloul și începu din nou să-l învârtă cu vârful degetelor.

— V-ați gândit vreodată să o duceți într-un cămin?

— Te-ai gândit vreodată să locuiești într-un cămin de bătrâni?

Întrebarea răsări într-un mod aproape întâmplător, puțin după ce ajunseseră acasă. Tomás se îndrepta spre bucătărie când întoarse capul și lansă ideea, ca și cum tocmai ce i-ar fi trecut prin minte. În schimb, Graça se simți de parcă ar fi primit o lovitură în stomac.

— Să merg la un cămin?

— Da, te-ai gândit deja la asta?

Tomás se purta mai departe foarte natural. Deschise ușa frigiderului și căută un suc. Mama lui îl urmă încet și se opri în ușa bucătăriei.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că nu poți rămâne singură.

Se lăsă o liniște apăsătoare.

— Vorbești serios?

Tomás încetă să mai cotrobăie prin frigider și se uită la mama lui.

— Nu ți se pare o idee bună?

Graça simți revolta cum îi urcă din stomac, îi umple pieptul și-i explodează pe chip.

— O idee bună? O idee bună? se stropși ea, roșie de mânie. Vrei să mă expediezi într-un cămin, așa-i? Vrei să...

— Nu, nu-i vorba de...

— ... scapi de mine? Vrei să...

— ... asta, mamă. Nu-i vorba de asta. Calmează-te...

— ... te descotorosești așa de... de propria-ți mamă?

— ... calmează-te.

Mama lui începu să plângă, lacrimi mari i se rostogoleau pe fața ridată.

— Vrei să-mi faci mie una ca asta? Mie? Care am avut grijă de tine? Mie, care ți-am dat să mănânci, te-am îmbrăcat, te-am educat? Mie, care ți-am dat atâta dragoste, atâtea mângâieri, atât de mult din mine?

— Mamă, potolește-te, nu asta am vrut să zic.

Graça suspină.

— Ba da, ba da.

— Ascultă-mă, mamă. Tu ești cu capul în nori, stai singură, uiți te miri ce, nu-ți iei medicamentele, mănânci prost, nici nu te mai speli... Nu înțelegi că e periculos să stai așa, fără niciun sprijin? Și dacă ți se întâmplă ceva? Cine îți sare în ajutor? Ei bine?

— Cine? doamna Mercedes.

— Doamna Mercedes vine aici doar din când în când să facă curățenie. Și dacă ți se întâmplă ceva când ea nu e aici?

— Dau telefon.

— Dai telefon? Unde?

— Dau telefon la... la... la numărul acela de urgență.

— Vezi? Uiți totul. Nici nu-ți amintești numărul de urgență.

— Ia nu-mi mai veni cu discuții de-astea.

— Nu sunt discuții. E o problemă foarte serioasă.

Dar lacrimile i se scurgeau pe chip.

— Tu vrei să te descotorosești de mine, asta e. De mine, care am făcut atâtea pentru tine! Dacă nu-ți place de mine, uite, mai bine nici nu mai vii pe-aici, ai auzit? Lasă, că mă descurc și singură.

— Nu spune asta.

— Ba spun, ba spun. Ridică un deget, cu un aer categoric. Copiii trebuie să se ocupe de părinți așa cum și părinții s-au îngrijit de copii, ai auzit?

— Dar mă ocup de tine.

— Vezi să nu! Vrei să mă expediezi la un cămin, asta vrei. Bărbia îi tremura de indignare. Eu am stat cu bunicii tăi aici, la mine acasă, până au murit. Până au murit, m-ai auzit? Pe vremea mea, copiii își asumau răspunderile. Nu ca acum, când se gândesc numai la viața lor și bătrânii, treaba lor!, să se ducă la cămin!

— Pe vremea ta era altceva. Tu nu lucrai și puteai să te ocupi de părinți. Se lovi cu palma în piept. Dar eu muncesc. Cum să fac să am grijă de tine?

— Astea sunt scuze.

— Nu, nu sunt scuze. Viața mea nu-mi permite să stau tot timpul aici, iar tu nu mai poți să locuiești singură. Ai nevoie de cineva care să fie mereu aproape, să te ajute la nevoie.

Graça își șterse lacrimile și își privi fiul cu ostilitate.

— Dacă nu vrei să ai grijă de mine, pleacă. M-ai auzit? Pleacă, n-am nevoie de tine.

Îi întoarse spatele și se duse să se culce.

Seara, părăsi abătut casa mamei sale; se simțea cel mai nerecunoscător fiu din lume. Se gândi o vreme să-și schimbe planurile, să stea în Coimbra peste noapte și să nu meargă la cursul de dimineață însă se răzgândi; anul academic era pe sfârșite, stabilise un test final și nu putea să nu-și îndeplinească obligațiile față de studenți. Chiar trebuia să plece la Lisabona.

Coborî cu ascensorul vechi al clădirii și traversă mâhnit Praça do Comércio, pustie la acea oră târzie; scaunele de pe terase erau adunate și ușile închise, lăsate în voia luminii slabe a felinarelor triste. Nu prea știa ce să facă. Pe de o parte, era convins că mama lui era propria sa stăpână, o femeie adultă, cu o voință fermă; dacă nu voia să meargă la un cămin, era dreptul ei, ce putea face el? Dar, pe de altă parte, era conștient de situația precară în care se găsea mama sa, înțelegea perfect că nu putea avea grijă de ea însăși. Și dacă i se

întâmpla ceva în lipsa lui? Și-ar putea ierta vreodată faptul că n-a făcut nimic la momentul oportun?

Străbătu Baixinha fără să le dea atenție trecătorilor, absorbit de problemele sale. Bine, se gândi el, adevărul este că a făcut ceva pentru a rezolva situația; a urmat sfatul medicului și i-a sugerat căminul de odihnă, dar ea nu a acceptat. Însă Tomás se îndoia că asta îi va liniști conștiința dacă s-ar fi întâmplat ceva rău. Și dacă i se întâmpla într-adevăr ceva? Ar trebui, într-adevăr, să o ducă la cămin, concluzionă. Dar nu era chiar așa de simplu, adăugă imediat, în gând. De fapt, dacă mama lui nu dorea să meargă la un cămin, el ce putea să facă? S-o ducă cu forța? Să o închidă acolo împotriva voinței sale? Nu, medită el. Iese din discuție. Dar problema rămânea nerezolvată.

Ce să facă?

Trecu prin fața gării și traversă splaiul, sfâșiat de această dilemă. Îi păru rău că nu are o soră; sau măcar de-ar mai fi fost căsătorit. Femeile sunt mai practice, știu întotdeauna cum să facă față acestor situații delicate, au un talent doar al lor. Dar el era bărbat și bărbații sunt buni la distracție, nu la rezolvarea problemelor de acest fel. Chiar dacă ar renunța la slujba de la facultate și de la fundație și dacă s-ar ocupa tot timpul de mama sa, posibilitate pe care o accepta doar ca simplă supoziție, se îndoia că ar fi îndeajuns de competent ca să aibă grijă de ea într-un mod adecvat. Ar trebui să o spele, să o hrănească, să o îmbrace, să o scoată la plimbare, să-și petreacă tot timpul cu ea; n-ar face nimic altceva. Scutură din cap. Nu, nu, așa nu se poate.

Când se dezmetici era deja în fața mașinii sale, un Volkswagen albastru vechi, murdar și cu tabla îndoită lângă farul din dreapta. Mașina era parcată lângă râu și apa se auzea gâlgâind la numai trei metri distanță, în întunericul care cuprindea cealaltă parte a zidului care mărginea splaiul.

Urcă în mașină și porni motorul. Aprinse farurile, privi în oglinda retrovizoare, așteptă să treacă o mașină și porni. Lăsă în urmă gara, pe care o mai privi o dată rapid în oglindă, și-și îndreptă atenția spre semafor.

Fu ultimul lucru pe care-l înregistră memoria sa.

II

Prima imagine i se păru nefocalizată. Văzu o siluetă albă trecându-i prin față; dar era o imagine difuză, vagă, aproape eterică, o pată nebuloasă, o porțiune încețoșată. Auzi un zgomot liniștit, cuvinte murmurate, însă de neînțeles. Se simți confuz, slăbit, amețit; ochii nu reușeau să focalizeze imaginile, pleoapele i se păreau grele, încete, chiar neascultătoare. Mintea îi rătăcea, goală, leneșă, inaptă să înțeleagă, prea lentă să raționeze.

Gândește, Tomás.

Făcu un efort de concentrare. Scutură din cap, ca și cum astfel ar fi putut să alunge demonul care îl buimăcea și încercă să înțeleagă ce se întâmplă. Gândește, Tomás, își repetă în minte. Deschise larg ochii, încercând să se elibereze de vălul care-i încețoșa privirea și se chinui să cuprindă lumea din acel loc și din acel moment; știa că pentru a înțelege trebuia să vadă, dar îi era foarte greu să privească. Atât de greu... Făcu un efort să capteze ceea ce se întâmpla în jurul lui, să înregistreze imaginile, să învingă toropeala, să străpungă ceața uniformizantă.

Își fixă atenția pe figura albă și privirea i se limpezi puțin câte puțin. Era o femeie, din câte își dădea seama. Avea ceva pe cap; oare un batic? Nu, era o bonetă, o bonetă albă. Femeia, îmbrăcată în alb, părea o măicuță. Bineînțeles că nu e o măicuță, se gândi el, cu mintea încă împotmolită și reflexele amorțite. Nu era o măicuță, era o infirmieră.

— Ah, deci pacientul nostru începe să se trezească? întrebă infirmiera, aplecându-se surâzătoare deasupra lui.

Avea ochii căprui și nasul pistruiat, semăna într-o oarecare măsură cu fosta lui nevastă.

— Hmmm, se auzi murmurând.

— Ați dormit bine?

— Hmmm?

— Nu-i nimic, odihniți-vă, spuse infirmiera cu o blândețe infinită. Mă întorc puțin mai târziu.

Chipul pistruiat dispăru și Tomás privi în jurul său cuprins de o somnolență nepăsătoare. Își dădu seama cu greu că se află într-o cameră mică cu un aspect foarte aseptic. În partea dreaptă era o măsuță cu rotile, în față o comodă cu un televizor și în stânga o fereastră care dădea spre niște platani deși, prin ale căror ramuri străbătea lumina dimineții. Era dimineață, constată, și se afla într-un loc cu totul neașteptat pentru el. Un spital. Ideea își făcu încet loc în mintea sa și îl surprinse. Dar ce naiba caut eu la spital? se întrebă.

Simți oboseala cum îi invadează trupul și îi îngreunează pleoapele; acea stare absurdă de amețeală îl deranja, dar nu-i putea rezista. Se lăsă la loc în pat, se cuibări în culcușul cald, își îndreptă spatele, respiră profund și se lăsă dus de valul mătăsos al somnului.

O voce de bărbat îl trezi din nou. Deschise ochii și văzu lângă pat un individ cu un halat alb și cu o mustață subțire, infirmiera pistruiată era în spatele lui.

— Bună dimineața, domnule profesor Noronha. Cum vă simțiți?

Tomás îl privi întrebător.

— Unde sunt?

— La clinica Choupalinho. Cum vă simțiți?

Pacientul își dădu seama că-și recâștiga încet-încet facultățile, inclusiv pe cea de a raționa clar. Își mări dintr-odată ochii, amintindu-și. Examenul! Ce fac cu examenul? Studenții mă așteaptă la facultate, la examen! Ridică mâna stângă și se uită la ceas. Era ora nouă dimineața, încă mai avea timp. Examenul era într-o oră.

— Ascultați-mă, trebuie să plec, rosti, cu limba încă împleticită. Am un examen la ora zece și nu pot lipsi.

— A, da? Și unde este acest examen?

— La facultate.

— Care facultate? Cea din Coimbra?

— Nu, facultatea mea, din Lisabona.

— Dar sunteți în Coimbra, domnule, râse medicul. Și dacă o luați la fugă, tot n-ajungeți.

Tomás făcu un efort pentru a scoate la iveală ultimele amintiri.

— Încă sunt în Coimbra?

— Da, da. La clinica Choupalinho.

Frustrat, Tomás se lăsă să cadă la loc pe pernă.

— Măi să fie! Lipsesc la examen!

— Mă tem că da, încuviință medicul. Cum vă simțiți?

Tomás cântări întrebarea.

— Cam ciudat, observă, descoperind un gust cleios în gură. Mă cam doare capul.

— Păi e normal să vă doară.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu vă amintiți nimic?

Tomás continuă să răscolească prin arhivele mai recente ale memoriei.

— Îmi aduc aminte că am urcat în mașină ca să mă întorc la Lisabona.

— Atât?

Chibzui o clipă.

— Păi... cred că asta-i tot.

— Care e ultima imagine care v-a rămas întipărită în minte?

— Cred că... gara. Ridică sprâncenele. Nu, semaforul. Urma s-o iau pe pod și m-am oprit la semafor.

— Nu vă mai amintiți nimic?

— Nu, spuse Tomás.

Scutură din cap ca să-și întărească răspunsul, dar se opri imediat – parcă simțea cum i se zguduie creierul.

— Sunteți sigur? insistă medicul.

— Da, confirmă pacientul, nerăbdător. Ce s-a întâmplat?

Medicul apucă un caiet A4, de parcă ar fi consultat niște notițe.

— Ați avut un accident. Ați traversat podul și treceați pe-aici, prin Praça da Canção, bănuiesc că în drum spre autostrada spre Lisabona, când mașina s-a lovit de un stâlp și dumneavoastră v-ați pierdut cunoștința.

— Eu am intrat într-un stâlp?

— Da. Medicul consultă din nou notițele. Pe la zece noaptea.

— Aici, în Praça da Canção?

— Da.

Tomás era intrigat.

— E ciudat, nu-mi amintesc nimic. Îmi amintesc doar că am pornit mașina și am oprit la semafor, așteptând să se facă verde.

Medicul zâmbi.

— E normal. Când cineva suferă de un traumatism cranian și își pierde cunoștința, e normal să se piardă memoria ultimelor cinci minute dinaintea accidentului. Unii nu-și amintesc chiar ore întregi, închipuiți-vă.

— Serios?

— E o reacție obișnuită, stați liniștit.

De data aceasta, Tomás zâmbi.

— Măi să fie, nu-mi aduc aminte de nimic. De parcă nu s-ar fi întâmplat. Acum eram oprit la semafor și, imediat, mă uit la infirmiera dumneavoastră. De parcă între timp nu s-ar fi întâmplat nimic. Am sărit automat dintr-o parte în cealaltă, înțelegeți?

— E straniu, într-adevăr, consimți medicul. Dar foarte frecvent.

Tomás își pipăi capul. Simți câteva ațe prinse între firele de păr și se alarmă.

— Ce am? E grav?

— Nu, nu e nimic special, stați liniștit. Medicul se apropie și-i atinse ușor ceafa. Ați făcut o mișcare ciudată cu capul când v-ați lovit de stâlp, pentru că traumatismul este în spate, la ceafă. Îi luă mâna dreaptă și-i arătă un pansament pe dosul palmei. Și v-ați lovit puțin și aici, la mână, vedeți? Nimic grav, însă nu trebuie să faceți efort, m-ați înțeles?

— Da.

— Dacă aveți mâncărimi la mână, nu vă scărpinați. E foarte important. E semn că rana se cicatrizează.

— Foarte bine, nu mă scarpin, promise Tomás, inspectând pansamentul de pe mâna dreaptă. Ridică privirea spre doctor și citi numele înscris pe ecusonul din piept. Sunteți domnul doctor Cariano?

Medicul zâmbi.

— Da, Luís Cariano.

— Domnule doctor, diseară trebuie să iau cina în Lisabona, spuse pacientul. Credeți că ajung sau trebuie să anulez întâlnirea?

— Puteți merge. Doctorul își consultă ceasul. Ia să vedem... este ora nouă, nu-i așa? Uite, o să vă fac externarea după prânz. Vreau să rămâneți aici în dimineața asta, ca să verificăm dacă e totul cum trebuie și după ce mâncați de prânz vă las să vă vedeți de viața dumneavoastră.

— Minunat.

— Dar să nu vă grăbiți, bine? Nu vreau să vă văd iar pe-aici.

Infirmiera ducea tava cu resturile mesei de prânz, iar Tomás se încălța și se pregătea să părăsească rezerva de spital când telefonul începu să sune.

— Bună, Tomás. Gouveia la telefon.

Ei, drăcie, se gândi Tomás. Cum o fi știind medicul de familie că era spitalizat în acea clinică? În fine, probabil că doctorii comunică foarte repede între ei, concluzionă.

— Bună ziua, domnule doctor. Veștile circulă repede, nu?

— În cazul acesta, vestea a venit direct la mine, spuse Gouveia în partea cealaltă. De altfel, încă este aici, în salonul de alături.

Tomás se încruntă, neînțelegând observația.

— Vestea se află în salonul de alături? Nu înțeleg...

— Tomás, e mama dumneavoastră.

— Mama?

— Da, e aici, în salonul alăturat.

— Unde, la spital?

— Exact, mi-au adus-o aici.

Tomás se alarmă.

— Au dus-o pe mama la spital? Ce se întâmplă? Ce are?

— N-are nimic, e bine, se grăbi medicul să-l lămurească, încercând să-l liniștească. Sau, mai bine zis, are ce are întotdeauna. Își pierde facultățile.

Încă neștiind ce să creadă, Tomás se așeză pe pat.

— Spuneți-mi, domnule doctor, ce se întâmplă?

— Mama dumitale s-a rătăcit. Se pare că a ieșit de dimineață la cumpărături și, când se întorcea de la magazin, n-a mai reușit să ajungă acasă. A început să se plimbe prin Baixinha și a ajuns în Largo das Olarias. Părea zăpăcită și au dus-o la secția de poliție. De la secție au trimis-o aici, la spital. Asistenta mea a văzut-o la urgențe și-a adus-o aici.

— Drace, exclamă Tomás, ducându-și mâna dreaptă la cap. Dar se simte bine?

— Da, se simte bine. Am vorbit cu ea deja, dar încă mi se pare puțin cam confuză.

— Ce neplăcut! Și acum?

Îl auzi pe Gouveia oftând.

— Păi eu v-am zis deja ce ar trebui să faceți, nu?

— Domnule doctor, am vorbit ieri cu ea, de cum am ajuns acasă. Nici nu vă închipuiți ce scenă mi-a făcut.

— Ba da, îmi închipui. Și eu i-am vorbit despre asta acum și s-a înfuriat incredibil de tare. Mi-a spus că toți vor să se descotorosească de ea.

Tomás își ridică privirea spre tavan, ușurat că nu e singurul care auzise reproșurile mamei sale. Poate așa îi înțelegea și medicul mai bine dilema.

— Vedeți? Ce pot să fac eu?

— Va trebui să o duceți, Tomás. Ea nu mai poate să trăiască singură.

— Dar cum, domnule doctor? Nu vrea să meargă...

Medicul respiră adânc.

— Uitați ce e, Tomás, spuse. E foarte riscant să o lăsați singură. Lucrurile nu se vor îmbunătăți, înțelegeți? Ea este vădit dezorientată și acest proces este degenerativ. Mama dumneavoastră are nevoie de ajutor, nu poate să-și poarte singură de grijă. Și în plus, la un cămin, va avea alte persoane cu care să-și petreacă timpul, o să-i facă bine.

— Vă cred, vă cred. Dar problema rămâne aceeași. Cum o duc la cămin dacă ea nu vrea?

— Trebuie să meargă.

— Dar cum fac? Ea nu vrea!

— Trebuie să vorbiți cu ea și s-o convingeți.

Tomás râse cu jumătate de gură.

— Să vorbesc cu ea? Și cum să fac asta? Nu vrea să mă asculte și intră într-o stare de... exaltare. Cum o conving?

Gouveia își drese glasul.

— Uitați, ceea ce vă spun acum nu e în calitate de medic, înțelegeți? E în calitate de prieten.

— Spuneți.

— Știți că, pe măsură ce avansează în vârstă, bătrânii regresează și, într-un fel, se întorc la copilărie, știți?

— Știu.

— Imaginați-vă atunci că mama dumneavoastră e un copil.

— Da.

— E un copil care nu vrea să meargă la școală. Dumneavoastră știți că trebuie să meargă la școală, că e bine pentru viitorul ei, dar ea nu știe asta, nu-i așa? Știe doar că nu vrea să meargă la școală, preferă să stea acasă să se joace cu păpușile.

În fața acestui refuz, ce faceți dumneavoastră? Îi satisfaceți capriciul sau alegeți ce-i mai bine pentru ea?

— Nu-i același lucru.

— Răspundeți-mi la întrebare. Dacă un copil nu vrea să meargă la școală, ce faceți? Nu-l duceți? Îl lăsați mereu acasă să se joace? Nu va învăța niciodată? Îi puneți în pericol viitorul numai ca să nu-l contraziceți în acel moment?

— Bineînțeles că-l duc la școală.

— Chiar și cu forța?

— Da.

— Atunci v-am răspuns la întrebare.

III

Mirosul sărat al brizei, răcoros și sănătos, umplea restaurantul, însoțind rostogolirea liniștitoare și cadențată a valurilor, în acel du-te-vino neobosit de pe plajă. Tomás aruncă o privire pe fereastră și întrezări conturul albicios al spumei lipindu-se de nisip, ca niște grămezi de vată de zahăr; dar marea continua să fie invizibilă, de un negru profund care se confunda cu noaptea, întretăiat din când în când de lumina intermitentă a farului Bugio și de punctele luminoase ale vapoarelor care alunecau, prin orizontul ascuns, spre gura fluviului Tejo. Felinarele municipale umpleau de lumină plaja din Oeiras, de parcă ar fi fost ziuă, ca niște sori micuți irumpând din noapte; strălucirea lor era foarte puternică pe limba îngustă de nisip, dar se dovedea neputincioasă în fața întunericului adânc al oceanului.

Își privi ceasul; era opt și un sfert. Întârzie, se gândi. Luă încă un *rissol*[1] cu crevete și îl mestecă neluându-și ochii de la întinderea întunecată a apelor, legănat de murmurul ritmat al valurilor ce valsau neobosite cu nisipul.

— Domnul profesor Noronha? întrebă vocea, cu un ușor accent străin.

Era un bărbat corpolent, cu un abdomen enorm, și care ținea în mână o geantă veche; avea părul blond și rar, cu un început de calviție în partea de sus a frunții, ochii albaștri și o gușă care-i ascundea bărbia, ca la o broască.

— Da?

---

[1] Aperitiv tipic portughez constând din colțunași umpluți cu carne, pește sau legume, dați prin ou și făină și prăjiți în ulei (*n.t.*).

— Îmi cer iertare pentru întârziere, spuse bărbatul, încercând să-și tragă răsuflarea. Îi întinse mâna dolofană. Alexander Orlov, de la Interpol. Prietenii îmi spun Saşa.

Se salutară, Orlov puse geanta sub masă și se așeză cu dificultate în scaunul prea strâmt pentru corpul său.

Chelnerul se apropie de ei și îl salută pe noul venit cu o mișcare a capului.

— Bună seara, domnule Orlov. Doriți să comandați acum?

Orlov era, aparent, un cunoscut al acelui local. Clientul voluminos luă meniul pe care i-l întinsese chelnerul și se uită rapid peste sugestiile restaurantului. Vru să comande imediat însă tăcu la timp și îl privi pe Tomás.

— Ați comandat?

— Nu prea cunosc mâncarea de-aici.

— Vă recomand crabul-păianjen umplut. Este delicios.

— Foarte bine, acceptă Tomás. Aduceți-mi un crab.

— Și un vin verde[1] foarte rece, adăugă Orlov. Îl privi întrebător pe Tomás. Sunteți de acord?

— Haideți să vedem.

Chelnerul se îndepărtă, Orlov se năpusti asupra aperitivelor și înghiți cât ai clipi trei *rissóis*, două crochete și două felii de pâine cu pastă de ton.

— Ce-ați pățit la cap? întrebă Orlov, observând pansamentul de la ceafă al lui Tomás.

Istoricul atinse ușor bandajul.

— Asta? Ah, nu e nimic. Am avut un accident ușor de mașină, doar atât.

— Sper că nu e nimic grav.

— Nu, nu e grav.

Orlov luă două *samosa*[2] și le băgă în gură.

— Bănuiesc că telefonul meu v-a luat prin surprindere, rosti, cu gura plină și cu o voce înăbușită.

---

[1] Vin produs exclusiv în Portugalia, în zona de nord, al cărui nume face aluzie la faptul că trebuie consumat proaspăt (*n.t.*).

[2] Aperitiv de origine indiană, în formă de triunghi din cocă fragedă, umplut cu carne tocată sau cu legume (*n.t.*)

— Da, răspunse Tomás. Nu-mi pot imagina ce vrea Interpolul de la mine. Dumneavoastră, domnule inspector, mi-ați vorbit de un amic de-al meu din liceu, dar, cu toată sinceritatea, nu înțeleg ce legătură are asta cu mine.

— Nu-i nevoie să-mi spuneți „domnule inspector", spuse Orlov, ridicând mâna. Sunt o persoană neprotocolară.

— Foarte bine.

— Știu că sunteți profesor de istorie, expert în limbi vechi și unul dintre cei mai mari criptanaliști din lume, nu-i așa?

Tomás roși și zâmbi.

— Unul dintre cei mai mari din lume? Exagerați...

— Nu exagerez deloc. Mi-am făcut lecțiile. Orlov devoră încă un *rissol*. Important este că acest lucru e foarte util pentru ancheta pe care o fac pentru Interpol.

Tomás se foi pe scaun.

— Nu suntem pe poziții egale, ați observat? Știți totul despre mine în timp ce eu nu știu nimic despre dumneavoastră.

Orlov izbucni în râs.

— Așa este, îmi cer scuze. Mă numesc Alexander Ivanovici Orlov. M-am născut în Sankt Petersburg pe vremea când se chema încă Leningrad. Am făcut armata, apoi am fost consilier în Angola și mai târziu...

— Ah, deci acolo ați învățat portugheza!

— Da, în Luanda. Mulți consilieri sovietici lucrau cu cubanezii și cu MPLA[1]. Surâse. Ne distram pe vremuri. Oftă. Apoi am început să lucrez în poliția rusă, dar când a căzut comunismul mi-am dat seama că n-aveam niciun viitor în Rusia. Autoritatea centrală se dezmembrase și țara era la bunul plac al oligarhilor și al mafiei. Schiță o grimasă și scutură din cap. Toți erau corupți, inclusiv poliția. Am preferat să plec decât să stau și să-mi văd șefii și colegii cum se vând pentru o mână de ruble. Și cine nu se lăsa cumpărat se trezea cu un glonț în cap. Înfulecă o felie de pâine. Deci am concurat pentru un post în Interpol și am ajuns în Lyon, unde am intrat în

[1] Mișcarea Populară pentru Eliberarea Angolei (*n.t.*).

Specialized Crime Directorate, o direcție dedicată combaterii criminalității specializate. Își duse mâna la piept. M-au pus să lucrez la cazuri în care erau implicate secte și alte lucruri de acest gen.

— Secte?

— Da, nebuni din-aceia care comit crime din motivele cele mai ciudate pe care și le poate imagina cineva. De exemplu, sinucideri colective și asasinate determinate de convingeri politice sau religioase. Făcu un gest cu mâna. Sunt tot felul de tipi care cred în Diavol sau au impresia că vine sfârșitul lumii...

— Ah, înțeleg.

— De șapte ani mă ocup cu astfel de idioți. Nici nu vă închipuiți cu câți dezaxați am avut de-a face...

Chelnerul se apropie cu o tavă în mână. Puse mâncarea caldă pe masă, două carapace de crab aburinde și turnă vin verde rece în pahare. Se înclină, le ură poftă bună și se retrase.

Cei doi începură să se înfrupte din mâncare, Tomás arborând o expresie de aprobare, apoi ridicară paharele.

— Cum se zice în rusă? întrebă istoricul, ținând paharul cu vârfurile degetelor.

— *Na zdrovie!*

Ciocniră paharele și continuară cina. Orlov gâfâia printre înghițituri și părea înfometat; stomacul lui dădea impresia că este foarte exigent și că are nevoie de cantități mari de alimente.

Tomás ridică furculița și o îndreptă spre interlocutorul său.

— Încă nu mi-ați explicat ce legătură are asta cu mine sau cu amicul meu din liceu...

— Ajungem și acolo, spuse Orlov, înghițind cu mare efort încă două furculițe pline. Ajungem și acolo. Cântări din priviri farfuria, care se golea într-un ritm accelerat și îl chemă pe chelner cu un semn al mâinii. Aduceți-mi încă o porție, vă rog.

Tomás râse.

— Măi să fie, dar văd că vă e foame!

Orlov își șterse fruntea cu dosul palmei, îndepărtând broboanele de transpirație.

— Nu-mi spuneți, e o adevărată tortură. Devoră încă o bucată. Ador mâncarea.

— Da, am observat.

Rusul consumă încă două felii de pâine, ambele unse din plin cu pastă de ton și le stropi cu o înghițitură prelungită de vin verde. Puse paharul pe masă și inspiră adânc înainte să atace și resturile de crab din farfurie.

— Să vorbim despre prietenul dumneavoastră din liceu.

— Filipe.

Orlov făcu să dispară și ultimele rămășițe din primul crab și, după ce se șterse la gură cu un șervețel, scoase un plic din geanta pe care o lăsase sub masă.

— În martie 2002 am primit la Interpol o cerere de la FBI referitoare la anchetarea unei omucideri.

Deschise plicul și scoase o fotografie.

— Era vorba despre un om de știință american din Antarctica, un specialist în climatologie.

Arătă fotografia unui bărbat între două vârste, ai cărui ochi vioi se vedeau în spatele unor ochelari rotunzi. Bărbatul avea o barbă rară, grizonată și plină de zăpadă. Stătea în picioare într-un peisaj plan, glaciar, cu un șir de steaguri înfipte în zăpadă în spatele lui, sub un cer senin, albastru deschis.

— Profesorul Howard Dawson.

Tomás împinse farfuria într-o parte și analiză fotografia.

— Poza aceasta a fost făcută în Antarctica?

— La Polul Sud.

Cercetă șirul de steaguri.

— Acesta este chiar Polul Sud?

— În mod simbolic, este. Luă o înghițitură din mâncare. În realitate, locul exact al Polului Sud se schimbă în fiecare an, nu-i așa?

Tomás îl privi întrebător pe rus.

— Cum așa?

— Există mai multe Poluri Sud. Agită fotografia. Această poză a fost făcută la Polul Sud pentru ceremonii. Steagurile celor doisprezece semnatari ai Tratatului Antarctic oferă decorul perfect pentru a înregistra imagini. Ridică din umeri. Dar, evident, este doar un decor. Adevăratul Pol Sud se plimbă de colo-colo.

— Nu înțeleg, murmură Tomás. Din câte știu eu, Polul Sud e mereu în același loc.

Orlov dădu din cap.

— Există trei feluri de Pol Sud. Ridică în aer trei degete groase. Polul Sud magnetic, a cărui prezență e înregistrată de acele magnetice, se află undeva în apropiere de Antarctica, în Golful Commonwealth. În momentul de față, se deplasează cu zece până la cincisprezece kilometri pe an în direcția nordului.

— La naiba!

— Apoi există Polul Sud geomagnetic, unde se manifestă fluxul câmpului electromagnetic al Pământului. Acest Pol Sud se află în platoul antarctic, în apropierea stației rusești Vostok. Agită din nou fotografia. Și, în sfârșit, există Polul Sud geografic, situat aproape de cel pentru ceremonii. Când vorbim de Polul Sud, ne referim în general la Polul Sud geografic, nu-i așa?

— Exact.

— Problema este că Polul Sud geografic nu stă prea mult în același loc.

Tomás se încruntă.

— Asta nu înțeleg, spuse. Ecuatorul e mereu în același loc, la fel și Polul Nord. De ce ar fi diferit Polul Sud?

— Din cauza gheții.

— Ce legătură are cu gheața?

— Domnule profesor, Polul Sud e acoperit de gheață, nu? Dar această gheață nu e statică. Dimpotrivă, e într-o continuă mișcare. Gheața de la Polul Sud se deplasează cu

zece metri pe an în direcția Americii de Sud, ceea ce înseamnă că punctul unde este însemnat Polul Sud se îndepărtează cu zece metri pe an de locul real.

— Aha.

— Astfel, în fiecare an trebuie să se recalculeze poziția nouă a Polului Sud și să se însemneze locul potrivit. Ceea ce înseamnă că, practic, avem un alt Pol Sud în fiecare an.

Chelnerul apăru cu a doua farfurie de crab, iar Orlov se năpusti asupra ei fără nicio ezitare, de parcă nu mâncase nimic până atunci. În timp ce rusul mesteca cu lăcomie noua porție, Tomás luă fotografia de pe masă.

— Acest om de știință a fost asasinat la Polul Sud?

Orlov, încă mâncând, scoase un sunet asemănător unei grohăieli.

— Nu, răspunse de îndată ce înghiți restul de mâncare. A fost omorât la McMurdo.

— Unde?

— McMurdo. Lăsă încă o înghițitură să-și găsească drumul spre stomac. McMurdo este cea mai mare stație din Antarctica. Vorbea aproape gâfâind. A fost construită de americani în 1956 ca bază militară, însă au transformat-o în bază științifică de îndată ce a intrat în vigoare Tratatul Antarctic. În timpul verii are peste o mie de locuitori și iarna în jur de două sute.

— Și unde se află?

— Pe unul dintre vârfurile insulei Ross, care este lipită de Antarctica printr-o imensă platformă de gheață, Ross, pe partea cu oceanul Pacific. Rusul făcu un gest în direcția figurii zâmbitoare din fotografie. Profesorul Dawson era directorul Crary Science and Engineering Center, instituția principală de cercetare științifică de la McMurdo. Când a murit, lucra la un proiect de analiză climaterică.

— Spuneți că a fost asasinat?

— A fost găsit într-o dimineață, în februarie 2002, întins pe jos în bucătăria centrului unde lucra, cu două gloanțe în

corp și unul în cap. Orlov își înnăbuși un râgâit. Nu pare moarte naturală, nu-i așa?

— Cine l-a omorât?

Orlov zâmbi.

— Dacă aș ști, n-aș mai sta acum de vorbă cu dumneavoastră.

De data aceasta râse Tomás.

— Ați venit să vorbiți cu mine ca să vă lămuresc eu asupra unei crime comise în Antarctica? Vă bateți joc de mine...

Orlov continua să manevreze furculița.

— Nu glumesc niciodată în timpul orelor de serviciu. Adevărul este că sunt convins că mă puteți ajuta să elucidez misterul.

— Cum?

— Aveți răbdare, spuse rusul, atacând ultimele bucățele din a doua farfurie. Dați-mi voie mai întâi să vă povestesc toată istoria.

Avea resturi de mâncare în colțul gurii, ceea ce îl îngrețoșa pe Tomás; cu cât se străduia mai tare să nu-l privească, cu atât mai mult i se îndrepta atenția spre acele resturi unsuroase care stăteau să cadă de pe buzele lucioase ale rusului.

— Când Interpolul a primit solicitarea de la FBI și a analizat caracteristicile omorului, a decis să trimită acest caz la direcția noastră. De îndată ce am aflat toate detaliile, mi-am dat seama că acest asasinat prezenta asemănări suspecte cu un omor din Spania pe care îl cercetasem cu câteva zile înainte. Am revăzut dosarul crimei din Spania și am descoperit că cele două întâmplări avuseseră loc la doar câteva ore distanță. Profesorul Howard Dawson a fost asasinat în Antarctica, profesorul Blanco Roca a fost găsit mort la puțin timp după aceea în cabinetul său de la Universitatea din Barcelona, unde ținea cursuri de fizică. Tot împușcat, dar o singură dată, în ceafă, în timp ce stătea la calculator.

— Ce aveau în comun cele două cazuri?

— În ambele au fost împușcați oameni de știință la locul de muncă, într-un interval de doar câteva ore.

Tomás îl privi nedumerit pe rus.

— Și ce-i cu asta? Unul a fost omorât în Antarctica, celălalt în Spania. Unul era american, celălalt spaniol. Unul era climatolog, celălalt fizician. Personal, cred că sunt prea multe diferențe.

Orlov zâmbi malițios.

— N-ați mai zice asta dacă ați vedea fotografiile de la locul crimei.

— Ce au așa de special aceste fotografii?

Rusul își șterse mâinile cu șervețelul și apucă ceva din interiorul plicului cu degetele sale groase. Scoase alte fotografii. Dar, în loc să le arate, le ținu întoarse spre el, de parcă și-ar fi păstrat ascunse cărțile de poker.

— Dați-mi voie să vă spun mai întâi că, cercetarea agendelor celor doi savanți ne-a permis să concluzionăm că cele două victime se cunoșteau.

— Ah, da?

— Din notițele pe care le-am găsit în agende, am ajuns la concluzia că aveau alți doi prieteni comuni, oameni de știință și ei. Înclină capul. Dar și mai curios este faptul că cele trei nume găsite în fiecare dintre agende aveau alături același semn.

— Hmmm, murmură Tomás, curios să vadă fotografiile. Și ce semn este?

— Același semn pe care l-am găsit pe o hârtie lângă corpul victimelor. Orlov îi arătă în cele din urmă fotografiile. Ăsta.

Ambele imagini arătau câte un trup lungit pe jos, iar lângă mâinile inerte ale fiecăruia se vedea o hârtie purtând trei cifre mâzgălite cu linii groase de cerneală.

666

— Șase-șase-șase?

— Da. Știți ce înseamnă?

Tomás nu reușea să-și ia ochii de la fotografii. Fixa cu privirea cele trei cifre desenate pe acele hârtii cu o fascinație neîncrezătoare, nici nu vroia să se uite, dar nici nu putea să nu se uite, ca și cum ar fi fost hipnotizat, subjugat de imensa forță simbolică a acelui semn înfricoșător.

— Numărul Fiarei.

IV

Murmurul valurilor și mirosul mării se întețiseră afară. Parfumul sărat, ușor și înțepător umplea terasa unde se instalaseră pentru desert; seara era caldă și cei doi se așezară la o măsuță aflată în semiîntuneric, savurând înmiresmata briză care bătea în întuneric.

Chelnerul se apropie și lăsă pe masă prăjiturile comandate. Tomás ceruse o *mousse de mango*, dar rămase impresionat de numărul de farfurii înșirate în fața interlocutorului său, de parcă fiecare desert își aștepta rândul cu disperarea unui condamnat care-și așteaptă ceasul în fața plutonului de execuție. Primul la rând era un pahar cu cinci cupe de înghețată stropite din belșug cu cremă de ciocolată, apoi urma o felie de tort de biscuiți, un *pastel de nata*[1] și câteva *crepes Suzette*, însă cel mai fantastic i se păru felul în care Orlov se năpusti asupra șerbetului, cu o lăcomie de nedescris.

— Nu aveți probleme cu colesterolul? îndrăzni să întrebe Tomás.

— Hm, grohăi Orlov cu gura plină de înghețată. Înghiți repede înainte de a răspunde. Recunosc că sunt un mâncăcios, dar nu pot să mă abțin, ce vreți?

— Din partea mea, nicio problemă.

Rusul arătă din priviri fotografiile cadavrelor, așezate între clătite și tortul de biscuiți.

— Ce-mi puteți spune despre astea?

Tomás se uită din nou la semnul lăsat de asasini lângă corpul victimelor.

---

[1] Prăjitură tipic portugheză, mică și rotundă, făcută din foietaj umplut cu o cremă specială, din lapte și ou (*n.t.*).

— Mi se pare tulburător, observă. Evident că acest număr indică acțiunile unei secte.

— Așa ne-am gândit și noi, încuviință Orlov. Își bulbucă ochii, cu o expresie exagerat de dramatică. Un semn al Diavolului. Începu să se ocupe de *pastel*. Am vorbit deja cu mai mulți preoți și teologi și mi-au arătat fragmentul din *Apocalipsă* în care se menționează numărul Fiarei. Scoase un geamăt de apreciere a prăjiturii pe care o devora, lăsând să i se vadă, printre dinți, resturile crocante ale foietajului. Bineînțeles, este îngrozitor, dar mă tem că nu ne-a ajutat deloc. Singurul lucru pe care l-am dedus a fost că avem de-a face cu o sectă a unui cult satanic.

— Nu v-au dat interpretarea acestui număr?

Orlov se opri un moment din rontăit.

— Interpretarea numărului Fiarei? Continuă să mestece. Nu, nu. Mi s-a spus doar că acesta este semnul Diavolului, numărul Anticristului care vine să aducă apocalipsa.

— Și nu v-au dat o cheie pentru descifrarea acestui număr?

— Credeți că acest număr ascunde un mesaj?

— Sigur că da. La prima vedere, mi se pare evident că ne aflăm în fața unui mesaj ocult introdus în Biblie. Numai cei inițiați îl pot descifra.

Orlov scutură degetul arătător, surâzând malițios.

— Sunteți unul dintre inițiați.

— De ce spuneți asta?

— Pentru că sunteți expert în limbi străvechi. Unul dintre cei mai buni din lume.

Tomás râse.

— Iar veniți cu replica asta...

— Mi-am dat seama că faceți pe modestul. Își înclină capul. Spuneți-mi adevărul, puteți să descifrați această enigmă biblică sau nu?

Istoricul roși puțin și coborî privirea.

— Cred că da.

Rusul lovi cu palma în masă.

— Ah! exclamă. Știam eu! Arătă cu degetul spre interlocutorul său. Sunteți un inițiat! Recunoașteți, sunteți sau nu?

Tomás ridică din umeri.

— Ca istoric, da, sunt un inițiat. Arătă spre fotografie. Dacă numărul este un mesaj ocult, orice istoric cu o pregătire în limbi străvechi poate, în principiu, să-l descifreze.

— Ca în cazul dumneavoastră.

— Ca în cazul meu.

— Atunci spuneți-mi, îl provocă Orlov, scufundând lingurița în ultima cupă de înghețată. Cum se descifrează cei trei de șase?

— Stați puțin, nu e chiar așa de simplu. Ar trebui să studiez această enigmă cu multă grijă.

— Atunci studiați-o.

Tomás râse.

— Dacă aș avea timp, aș studia-o, spuse. Dar am foarte multe de făcut.

— Vă angajăm.

— Cum?

— Interpolul vă angajează.

— Pentru ce? Ca să descifrez misterul celor trei de șase din *Biblie*?

Orlov scutură din cap cu o expresie amuzată.

— Nu, domnule profesor. Pentru a ne ajuta să dezlegăm tot misterul din jurul acestor crime. Bineînțeles, asta include și descifrarea numărului, dar și mult mai mult decât atât.

— Cât de mult?

— Ei, atât cât va fi nevoie!

Istoricul oftă.

— Uitați ce e, nu știu dacă am atâta timp la dispoziție. Am un număr de proiecte în curs și mă tem că n-am timp acum să mă joc de-a detectivii. Nu e treaba mea să ajut Interpolul să găsească asasini.

— De ce nu? Din câte știu, ați mai fost angajat de diverse instituții în trecut. Dacă ne gândim numai la American History Foundation și la Fundația Gulbenkian, ca să nu mai vorbesc

și de o anumită agenție americană al cărei nume nu mai e nevoie să-l menționez acum.

Tomás îl pironi cu privirea pe Orlov, de parcă ar fi încercat să-i citească gândurile.

— Sunteți foarte bine informat.

— Sunt polițist, v-am zis. Arătă către fotografii. Am nevoie de dumneavoastră ca să rezolv acest caz.

— Iar eu v-am spus deja că n-am timp.

— Vă plătim cincisprezece mii de euro pe lună plus cheltuieli adiționale, inclusiv călătorii. Și vă dăm nemaipomenita ocazie de a revedea un vechi amic din liceu.

— A, pe Filipe. Până la urmă, el ce rol joacă în toată afacerea?

Orlov se îndreptă în scaun și-și luă un aer grav.

— Mă tem că prietenul dumneavoastră e implicat în această poveste până peste cap.

— Da? Ce-a făcut?

— Probabil a apăsat pe trăgaci.

— Filipe?

— Da.

— Ce vă face să spuneți asta?

— Numele lui se află în agendele celor două victime și, în ambele cazuri, e însoțit de trei de șase.

— Serios?

— Vi se pare că am venit aici ca să glumesc?

Tomás cântări dezvăluirea.

— Dar asta nu înseamnă nimic.

— Înseamnă că ambele victime îl cunoșteau pe amicul dumneavoastră. Înseamnă că ambele victime au o legătură cu el prin intermediul numărului Fiarei.

— Ați vorbit deja cu Filipe?

Orlov deschise palmele, ca un prestidigitator care tocmai ce a făcut să dispară un porumbel.

— A dispărut. S-a evaporat. Orlov suflă printre buze. Pff!

— Nu-l găsiți?

— E ca și cum n-ar fi existat. Când am descoperit numele lui și al altui om de știință în agendele celor două victime, cu semnul Diavolului alături, am devenit foarte curioşi, evident. Cu atât mai mult cu cât același semn fusese lăsat de asasin lângă cadavre. Astfel că ne-am hotărât să-i interogăm imediat. Făcu o pauză scurtă. Dar nu i-am găsit pe niciunul. S-au volatilizat în același timp.

— Într-adevăr, e ciudat.

— Nu e ciudat, stimate domn profesor. Ridică din sprâncene, ca și cum ar fi dorit să-și întărească spusele. Este suspect.

— Ce alt nume ați găsit în agende?

— James Cummings. Un fizician englez care se ocupă și cu tehnologia nucleară. Am solicitat Scotland Yardului să-l interogheze, însă poliția a ajuns prea târziu. De două zile nu-l mai văzuse nimeni, nici acasă, nici la laboratorul său din Londra.

— Și Filipe? Ce legătură are el cu toți acești... acești oameni de știință?

— Și amicul dumneavoastră este om de știință.

Tomás arboră un aer mirat.

— Da? Nu știam. Cu ce se ocupă?

— A absolvit Facultatea de Geologie și s-a dedicat domeniului energetic. Era consultant la două întreprinderi portugheze din acest sector. Consultă notițele dintr-un carnet. Galp și EDP.

Tomás cântări informația.

— Ați spus că Filipe și englezul au dispărut, nu-i așa? Când s-a întâmplat asta?

— În 2002, chiar în perioada asasinatelor.

— Și sunt dați dispăruți de-atunci?

— Da.

— Și din ce motive veniți la mine doar acum?

— Pentru că acum câteva zile am interceptat o comunicare între cei doi. Sistemele de monitorizare din proiectul

secret Echelon au înregistrat un e-mail și l-au trimis către FBI, care l-a transmis la Interpol.

Tomás bătu cu degetele în masă.

— Și care-i rolul meu în toată povestea asta?

— Ajung și acolo, spuse Orlov, făcându-i semn să aibă răbdare. E-mailul interceptat a fost trimis inițial de profesorul Cummings către amicul dumneavoastră. Întrucât era un mesaj pe Internet, n-avem cum să identificăm punctul de origine și destinația. Putem doar să citim mesajul.

— Și ce spune mesajul?

— O parte este foarte clară pentru noi, însă restul pare a fi cifrat. Dumneavoastră sunteți unul dintre cei mai buni din lume în acest domeniu și, printr-o coincidență fericită, îl cunoașteți personal pe unul dintre suspecți. Se încruntă. Cine ar putea să ne ajute să rezolvăm acest caz mai bine decât dumneavoastră?

— Hm, murmură Tomás, reflectând la ceea ce tocmai aflase. De aceea vreți să mă angajați.

— În condițiile financiare pe care vi le-am explicat.

Dintr-odată, istoricul își fixă privirea pe carnetul omului de la Interpol.

— Dar spuneți-mi, ce zice mesajul?

Orlov surâse.

— Văd că ardeți de nerăbdare, observă el. Să înțeleg, din întrebarea dumneavoastră, că vă considerați angajat?

— Da, puteți să înțelegeți asta. Dar spuneți-mi...

Rusul îi întinse mâna.

— În cazul acesta, felicitări, îl întrerupse Orlov emoționat. Bun venit în Interpol!

Își strânseră mâinile deasupra mesei, pecetluind înțelegerea.

— Încet, zise Tomás. Din câte știu, n-am intrat în Interpol. Voi fi doar un ajutor la aceste anchete, nu-i așa?

— Evident, dar merită sărbătorit, nu-i așa? Orlov luă în mână paharul de vin aproape gol și-l ridică în direcția noului său coleg. *Na zdrovie!*

— Exact, exact, răspunse Tomás, ridicând timid paharul. Dar încă nu mi-ați răspuns la întrebare.

— Amintiți-mi despre ce era vorba.

— Ce spune mesajul interceptat?

— Mesajul de la profesorul Cummings către amicul dumneavoastră?

— Exact.

Orlov deschise plicul din care scosese fotografiile cu victimele asasinatelor.

— Uitați, am o fotocopie, vreți s-o vedeți?

Rusul îi întinse o hârtie și Tomás o citi dintr-o suflare.

Filipe,
When He broke the seventh seal, there was silence in heaven.
See you.
Jim

Istoricul îl privi întrebător pe polițist.

— Ce naiba înseamnă asta?

Orlov râse.

— Tocmai pentru a afla răspunsul v-am angajat pe dumneavoastră!

Tomás citi mesajul din nou.

— Bine... nimeni nu poate spune că nu e nevoie de un profesionist.

Rusul apucă fotocopia.

— Uitați, noi înțelegem o parte din mesaj. Arătă spre al treilea rând. Formula aceasta de despărțire, *see you*, lasă să se înțeleagă că James Cummings și Filipe Madureira au de gând să se întâlnească în curând. Lovi cu degetul în dreptul celui de-al doilea rând. Dar partea esențială a mesajului, problema noastră majoră, este fraza principală.

Tomás luă fotocopia și cercetă al doilea rând.

— Aceasta, nu-i așa?

— Da. Citiți-o.

Istoricul își drese glasul și enunță enigma pe care o închideau acele rânduri, pe un ton scăzut și făcând mai multe pauze.

— Și când El a rupt a șaptea pecete, s-a făcut liniște în cer.

V

O liniște îngrijorătoare părea să domine atmosfera. Era ceva ireal, chiar tulburător, de parcă prin aer plana un spectru invizibil, plutind fantasmagoric pe deasupra conversațiilor în șoaptă. De-abia pe la prânz, pe când se plimba prin al treilea cămin pe care îl vizita în acea dimineață, Tomás își dădu seama ce anume îl dezorienta.

Tăcerea.

Figuri curbate și ridate, fragile, cu capul pleșuv sau acoperit cu fire de păr alb, erau așezate în jurul mesei, parcă resemnate în fața suflului inexorabil al timpului; șemineul care, cu ani în urmă, înviora atmosfera, era acum aproape stins, niște biete buturugi din care nu mai ieșea nicio flacără, ci doar un fuior subțire de fum; viața lor se transformase în acea căldură precară a șemineului gata să se stingă, învinsă de marele frig care se apropia, crud și etern.

Câțiva bătrâni scufundau încet lingurile în supă; alții, cu bavete la gât, erau hrăniți ca niște bebeluși de femei în halat; alți doi păreau să picotească deasupra mesei, cu capul bălăngănindu-li-se înainte, cu ochii umezi aproape învinși de somn, cu picături de salivă scurgându-se din gurile știrbe. Dar ceea ce aveau în comun toți acești oameni, dincolo de înfățișarea epuizată și de flacăra care li se stingea în piept, era faptul că mâncau în liniște. Se auzea un murmur, întrerupt din când în când de clinchetul tacâmurilor lovind farfuriile albe și de plescăielile umede ale gurilor știrbe sorbindu-și supa. Zgomotele mesei de prânz.

Tomás contemplă scena îndelung, aproape uimit să afle că unii oameni iau masa astfel. De când era mic se obișnuise

cu ideea că mesele în grup erau un eveniment social, un moment în care familia sau prietenii se strângeau în jurul unei mese ca să-și afirme sentimentul de grup, să schimbe idei, să-și prezinte argumentele. Era momentul cuvântului, al poveștilor, al hohotelor de râs, al controverselor, ba chiar al disputelor, momentul în care mâncatul trecea în planul secund, ca și cum ar fi fost un simplu pretext pentru o întâlnire zilnică însuflețită.

Acolo însă era altfel. Masa părea să-și fi pierdut menirea socială, reducându-se doar la acel moment în care figuri uzate de ani se îndreptau spre aceeași încăpere pentru a-și sorbi zgomotos lingurile cu supă. Era un interval al singurătății. Tomás auzise deja că, îmbătrânind, oamenii au tendința de a se întoarce către vârsta copilăriei; însă nu cea a copiilor neastâmpărați, care întorc totul cu roatele-n sus, ci acea copilărie tandră, primitivă, inertă, copilăria bebelușilor care gânguresc și dorm și se ușurează și iar gânguresc și dorm și se ușurează. Cu toate astea, una e să auzi această descriere abstractă a bătrâneții și alta e să vezi adevărul mult mai brutal, să-l ai în fața ochilor, să-l simți, concret, să vezi că este real și să știi că este atât de crud și de autentic.

— E o scenă stranie, nu vi se pare?

Tomás privi înapoi și ochii săi verzi se întâlniră cu ochii căprui ai femeii care vorbise. Avea o privire blândă și un chip frumos, părul negru, ondulat, cu șuvițe deschise la culoare.

— Da, încuviință el. Nu mi-am închipuit niciodată că atmosfera dintr-un cămin aduce atât de mult cu o... cu o creșă.

Femeia întinse mâna.

— Maria Flor, se prezentă ea. Sunt directoarea căminului. Se salutară. Ați venit în vizită la o rudă?

— Nu, caut un loc pentru mama mea.

Maria îi ceru date despre starea de sănătate a mamei și, după ce-l ascultă, luă o expresie de cunoscător.

— Nu-i ușor, nu-i așa?

— Nu, nu e.

Directoarea cuprinse cu privirea sala în care bătrânii își înghițeau supa în liniște.

— Uneori, când îmi văd oaspeții la ora mesei, mă trezesc gândindu-mă la triumful medicinei. Se anunță mereu metode de vindecare a cancerului, soluții pentru bolile cardiace, vaccinuri noi, antibiotice mai eficiente, descoperiri incredibile care ne prelungesc viața. Surâse trist. Sună frumos, nu-i așa? Ne prelungim viața, învingem boala, trăim o sută de ani. Ce lucru nemaipomenit! Îl cercetă pe Tomás. Ați văzut că oamenii mor din ce în ce mai târziu?

— Da, e extraordinar.

— Nu-i așa? Contemplă din nou sala de mese. Dar pentru ce? Când se spune că trăim mai mult, e ca și cum am prelungi o petrecere până spre dimineață. Îmi aduc aminte când eram copil și părinții mă trimiteau la culcare după ce se termina *Bonanza* la televizor. Îmi plăcea foarte mult *Bonanza* și uram momentul în care se termina, pentru că însemna că trebuie să merg la culcare. Și aici e la fel. Progresele medicinei ne dau impresia că a apărut un episod din *Bonanza* care durează ore în șir. În loc să merg la culcare la zece, mi se spune că pot să mă culc la cinci dimineața. Făcu ochii mari și imită vocea unui copil. Marfă!

— Da, cam așa e, încuviință Tomás. Medicina ne permite să mergem la culcare mult mai târziu.

Maria ridică un deget.

— E adevărat că murim mai târziu, nimic de spus. Dar și asta are un preț, știați?

— Ce preț?

Directoarea făcu un gest larg, cuprinzând toată sala de mese.

— Acesta. Ne prelungim viața, dar, de la un moment dat, începem să vegetăm. Se întoarse spre Tomás. Gândiți-vă că aveți vârsta acestor oameni. Nu puteți să mergeți, încurcați totul, nu sunteți în stare să vă purtați singur de grijă nici pentru

cel mai mărunt lucru. Vi se pune un scutec absorbant, vă șterg la fund, vă dau să mâncați cu lingura și vă petreceți timpul așezat sau culcat, așteptând să treacă ziua. Ce sens are să spunem că s-a mărit speranța de viață? Despre ce viață e vorba mai exact? O viață cu scutece, cu bavete, cu șters la fund?

— Bine, e un mod mai dur de a vedea lucrurile...

— Credeți? Unii oameni spun: „Vă mutați la un cămin? Îngrozitor!" Dar nu înțeleg că nu căminul în sine este îngrozitor. Căminul este soluția pe care am găsit-o ca să luptăm cu ceea ce este într-adevăr îngrozitor: problema îmbătrânirii până la limită. Amânăm teroarea morții pentru a cunoaște teroarea îmbătrânirii extreme. Este groaza degradării, a slăbiciunii nedemne, a supunerii în fața umilinței.

— Oamenii se simt umiliți în căminul dumneavoastră?

— Nu căminul umilește oamenii. Dimpotrivă, noi încercăm să le dăm tot ce putem astfel încât să se simtă bine. Îi umilesc, însă, toate lucrurile la care trebuie să se supună pentru a trăi mai mulți ani. Limitările și degradarea. Și bătrânețea.

— Bătrânețea e umilitoare?

— Nu bătrânețea în sine, ci faptul că ne pierdem facultățile și rămânem în totalitate la mila altora, înțelegeți? Făcu un gest cu capul în direcția bătrânilor așezați în liniște la masă. Ce credeți dumneavoastră că înseamnă îmbătrânirea extremă? Imaginați-vă pe dumneavoastră, un bărbat sigur pe sine, chipeș, independent, care a știut întotdeauna să se ocupe de problemele sale. Imaginați-vă că, dintr-odată, nu mai puteți să mergeți și de aceea nu puteți ajunge la toaletă din jumătate în jumătate de oră. Ce vi se întâmplă?

— Bănuiesc că cineva mă duce la baie.

— Da, un angajat poate să facă asta o dată, de două ori, nu zic nu. Dar, dacă-i cereți acelui angajat să facă lucrul acesta de douăzeci de ori pe zi, zi după zi, săptămână de săptămână, lună de lună, dar dacă și alți zece bătrâni îi cer

același lucru, iar angajatul are multe sarcini de îndeplinit, știți ce se întâmplă? Lăsă întrebarea să plutească în aer. Vă pune un scutec. Și iată că dumneavoastră, care ați fost stăpân pe sine toată viața, stați pe canapea și urinați în scutece. Pentru tot restul vieții, fără nicio perspectivă de a vă întoarce la autonomia de dinainte. Cum vă veți simți când se vor întâmpla toate astea?

— Păi... eu știu...

— Umilit. Vă veți simți umilit. Și când va trebui să defecați? O să faceți în scutec. Apoi vine angajatul, vă schimbă scutecul și vă șterge la fund. Cum vă veți simți? Umilit. Și când nu veți mai fi în stare să țineți lingura pentru că vă tremură mâinile și nu reușiți să vă controlați oricât ați încerca? Vă pune o bavetă și vă duce supa la gură. Iar dumneavoastră, care toată viața ați fost stăpân pe sine, bărbat independent, ființă umană autonomă, mândră, cum vă veți simți?

— Umilit, încuviință el, plecând capul.

Maria Flor privi din nou spre masa tăcută.

— Așa se simt și ei.

Tomás se întoarse acasă întrucâtva deprimat. Aruncă o privire în dormitor și o văzu pe mama lui adormită în pat, sub lumina galbenă a veiozei aprinse, cu o carte deschisă căzută din mâini. Puse cartea pe măsuță, stinse lumina cu un zgomot ușor, o acoperi mai bine cu pătura, o ascultă respirând încet și regulat și o sărută ușor pe frunte.

Închise ușa dormitorului și se îndreptă spre biroul tatălui său. Îi venise o idee și dorea s-o pună în practică. Porni calculatorul și căută site-ul la care se gândise. Pagina se deschise pe ecran și Tomás contemplă cu un surâs melancolic chipurile familiare care-l priveau de parcă ar fi călătorit într-o mașină a timpului. Era site-ul colegilor de liceu din Castelo Branco, din generația sa. Erau poze din acea vreme, dar și actuale; unele figuri rămăseseră aproape la fel, dar altele se schimbaseră, își pierduseră podoaba capilară, se îngrășaseră

foarte mult. Văzu imagini de la intrarea liceului, echipe de fotbal, petreceri, excursii, zâmbete, maimuțăreli, iubiri, grupuri; un compendiu de amintiri i se perinda în fața ochilor. A dat clic pe *chat* și intră pe pagina unde foștii elevi schimbau impresii.

Țăcăni pe tastatură.

Filipe Madureira. Trebuie să vorbesc urgent cu tine. Ia legătura cu mine. Tomás Noronha.

Apăsă pe *enter* și mesajul intră în sistemul de *chat*.

Închise calculatorul și se sprijini de spătarul scaunului, cântărind alternativele. A doua zi mergea în Lisabona să țină examenul amânat și apoi era liber să înceapă ancheta pe care i-o ceruse Interpolul. Nu era sigur că avea să primească un răspuns la mesajul lăsat pe *chat* și trebuia să exploreze și alte căi. Dar ce căi?

Se ridică și se îndreptă spre bibliotecă, luă *Biblia* tatălui său și se întoarse la birou. Răsfoi voluminoasa carte până ce găsi, în paginile de la sfârșit, textul pe care îl căuta.

Apocalipsa.

— „Fericit este cel ce citește", murmură dintr-o răsuflare, citind primul paragraf, „și cei ce ascultă cuvintele proorociei și păstrează cele scrise în aceasta! Căci vremea este aproape."

O profeție, își spuse în gând. Aceasta este o profeție. Și vremea este aproape.

„Aproape."

Se întoarse la text și îl urmări rând cu rând, paragraf cu paragraf; descifră înlănțuirea complicată a cuvintelor, răbdător și meticulos până când, după câteva pagini, identifică în cele din urmă fragmentul crucial. Îl citi o dată în liniște și apoi îl reciti cu voce înceată, de parcă sunetul propriului glas l-ar fi ajutat să găsească sensuri ascunse.

— „Aici este înțelepciunea", citi el. „Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om. Și

numărul ei este șase sute șaizeci și șase." Își ridică privirea, gânditor, și repetă fraza misterioasă. „Și numărul ei este șase sute șaizeci și șase."

Desenă cele trei cifre pe o foaie de hârtie.

666

Rămase mult timp privind cei trei de șase, cântărind alternativele, meditând la căile de a găsi o soluție. Acest număr conține un cuvânt, concluzionă. Ba mai mult decât un cuvânt, e un mesaj.

Un mesaj cifrat.

Se ridică și se îndreptă din nou spre bibliotecă, de unde luă o altă carte cu pagini îngălbenite, cu filele aproape dezlipite de vreme; pe coperta și pe cotorul decolorat era scris cu litere aurite *Cabala.* Deschise cartea și simți mirosul dulceag al timpului emanând din paginile învechite; întoarse filele una câte una, cu mișcări delicate, ca și cum i-ar fi fost teamă că se vor preface în pulbere între degetele sale.

Răsfoind volumul, gândurile i se îndreptară spre mesajul pe care îl lăsase pe site-ul liceului. Și dacă Filipe nu-i răspundea? se întrebă. Analiză puținele informații pe care le deținea și ajunse la concluzia că avea nevoie de mai multe date despre vechiul său amic.

Lăsă cartea deoparte, luă telefonul mobil și formă un număr.

— Orlov, spuneți-mi un lucru, spuse el după un schimb de saluturi cu omul Interpolului. La ce lucra prietenul meu Filipe?

— Consultanță în domeniul energetic.

— Da, dar ce înseamnă domeniul energetic? Electricitate?

Vocea de la celălalt aparat emise niște sunete înfundate și Tomás își dădu seama că mesteca. Omul mânca tot timpul.

— Petrol, spuse Orlov după ce înghiți ceva. A terminat facultatea de geologie și se ocupa de probleme energetice în general, dar adevăratul său interes era industria petrolieră.

— Da?

— De altfel, ultima persoană care l-a văzut, din câte știu eu, este un tip pe nume Abdul Qarim, la sediul OPEC.

— Filipe a fost văzut pentru ultima oară la sediul OPEC?

— Da.

— Dar nu e în Arabia Saudită?

Orlov râse.

— Nu, domnule profesor, e aici, în Europa.

— OPEC are sediul în Europa?

Alte câteva sunete ciudate lăsară să se înțeleagă că rusul avea din nou gura plină. Mestecă grăbit și apoi, cu vocea înfundată din cauza mâncării și cu respirația aproape tăiată de efortul de a înghiți, reuși să vorbească din nou.

— Viena.

VI

Când aflase că sediul se află lângă canalul Dunării, Tomás își imaginase un mic palat înconjurat de verdeață, impunător prin arhitectura imperială, cu oglinda albastră a fluviului întinzându-i-se la picioare ca un vasal prosternat la picioarele suzeranului. Poate din cauza așteptărilor atât de mari, Tomás fu cuprins de dezamăgire când ajunse pe strada Leopoldstadt, numărul 93. Observă preț de o clipă edificiul scund și urât, cu structuri albe și cenușii străbătute de linii albastre, în colțul căruia se aflau un steag alb-albastru, un ceas digital și sigla OPEC.

Sediul Organizației Țărilor Exportatoare de Petrol arăta orice altceva, dar nu grandoare. Era o simplă cutie înconjurată de alte clădiri de birouri, în districtul doi din Viena; nu avea nimic magnific, nici splendid, nimic care să sugereze că de-acolo se administra cea mai mare și profitabilă afacere de pe planetă, produsul miraculos care pune lumea în mișcare. Începu să se îndoiască de ceea ce vedea și să creadă că adresa nu era bună, se înșelase cu siguranță, dar sigla OPEC de pe acoperiș și numărul 93 aflat pe ușa acoperită de o complicată structură de sticlă nu lăsau loc de îndoială. Se afla chiar în fața sediului OPEC.

Intră în clădire și se îndreptă spre recepție.

— La domnul Abdul Qarim, vă rog.

— Aveți întâlnire?

— Da. Mă numesc Tomás Noronha. Vin din partea Interpolului.

Angajatul arab formă un număr și transmise informația cuiva aflat la celălalt capăt al firului. Tomás nu înțelese nimic

din bolboroseala bărbatului în afară de numele său și al poliției internaționale. Angajatul ascultă instrucțiunile, mulțumi și închise.

— Domnul Qarim vine imediat, spuse el. Arătă spre stradă. Vă rog să așteptați afară.

— Afară? se miră vizitatorul.

— Da, a cerut să-l așteptați afară.

Fără să înțeleagă prea bine, Tomás ieși din clădire și așteptă lângă intrarea de sticlă, privind insistent înăuntrul sediului OPEC. Văzu mulți bărbați cu turban, alții cu cravată, aproape toți arabi sau africani, trecând de colo-colo cu mape, însă fără nicio grabă, într-un ritm ferit de orice stres. Afară, Tomás deveni nerăbdător. Se muta de pe un picior pe altul și se simțea din ce în ce mai iritat de lipsa de politețe a celuilalt; nu întâlnise niciodată pe cineva care să-și trimită vizitatorii să aștepte afară.

Mașinile treceau cu un huruit constant, dacă închideai ochii părea sunetul mării, murmurul furios punctat de claxoane exasperate se asemăna cu zgomotul valurilor întretăiat din când în când de țipătul melancolic al pescărușilor. Chiar e lipsă de respect, se gândi el.

Claxoanele deveniră atât de insistente încât întoarse capul, să vadă ce se întâmplă. Un Mercedes argintiu, strălucitor, o mașină sport cu două locuri și cu un design aerodinamic, oprise în fața sediului OPEC și, în penumbra din interior, zări o mână făcând semne. Cum nu înțelese ce petrecea, se aplecă înainte, încercând să vadă mai bine. Mâna părea să se miște în direcția lui și dădea impresia că-l cheamă. Oare mie îmi face semn? se întrebă. Schiță un gest interogativ către sine însuși, iar mâna făcu un semn aprobator. Se apropie cu grijă și, prin geamul deschis, văzu un bărbat cu turban la volanul mașinii.

— Dumneavoastră sunteți persoana de la Interpol? întrebă necunoscutul.

— Nu... adică da, eu sunt.

Bărbatul întinse mâna și deschise portiera mașinii.

— Intrați, intrați, se auzi invitația. Eu sunt Abdul Qarim.

Încercând să-și stăpânească surprinderea, Tomás urcă în mașină și își salută gazda. Era un bărbat slab, între două vârste, cu o barbă ascuțită și cu pomeții proeminenți. Purta pe cap un *shemag*[1] cu alb și roșu, iar corpul îi era acoperit de un *thoub*[2], o tunică lungă, închisă la culoare, haine tradiționale care contrastau ciudat cu tehnologia sofisticată care strălucea precum chihlimbarul la bordul Mercedesului. Pe volan se vedeau degetele pline de inele strălucitoare, atât de multe încât mâna părea acoperită de o coroană.

— Credeam că ne vom întâlni în biroul dumneavoastră.

Doar ce închise ușa, că mașina și demară atât de brusc, încât cauciucurile scrâșniră și Tomás fu lipit de scaun, de parcă era un astronaut în momentul decolării.

— Biroul meu este Viena, spuse arabul. Făcu semn cu degetul mare către edificiul care dispărea în urmă. Sediul nostru e oribil, nu credeți? Vă duc într-un loc mai interesant. Privi spre pasagerul din dreapta. Cunoașteți Viena, domnule Tomás?

— Nu.

— E un oraș fermecător, spuse Qarim. Îmi petrec jumătate din an aici. O jumătate în Medina, unde sunt soția și familia mea și cealaltă jumătate în Viena.

— Medina? În Arabia Saudită?

— Da. E orașul meu natal. Bătu în volan. Vedeți mașina asta a mea? Ridică mâna plină de inele și o răsuci, arătând împrejur. Vedeți toate aceste automobile de pe stradă? Birourile astea, toată activitatea asta, viața asta? Vedeți toate astea?

— Da.

— Toate astea sunt posibile datorită țării mele.

Tomás zâmbi.

---

[1] Iașmacul folosit de bărbații arabi pentru a-și acoperi capul (*n.r.*).

[2] Îmbrăcămintea tradițională a bărbaților arabi, cămașă lungă până sub genunchi cu mâneci largi (*n.r.*).

— Totuși, Viena e un oraș vechi. E mai vechi decât Arabia Saudită.

— Fără îndoială. Dar tot ce există în Occident este astfel numai datorită nouă. Fără Arabia Saudită nimic din ceea ce vedeți în jur n-ar fi posibil.

— Vă referiți la petrol?

— Bineînțeles. Petrolul pune lumea în mișcare.

— Dar este mult petrol și în afara Arabiei Saudite.

— Spuneți-mi unde.

— Păi... știu și eu, în Irak, în Iran, în Kuweit...

— Toate aceste țări fac parte din OPEC și de aceea sunt unite cu Arabia Saudită.

— Dar sunt și altele.

— Care? Spuneți-mi-le.

— Uitați, Rusia, Statele Unite...

Arabul izbucni în râs.

— Nu mă faceți să râd.

Tomás îl privi deconcertat.

— Nu văd care este gluma.

Coborau pe Obere Donaustrasse, o stradă paralelă cu canalul Dunării; canalul șerpuia alături, despărțit de stradă printr-un covor de iarbă bine tunsă și reflecta copacii și clădirile ca o oglindă prelungă. Mercedesul sport părea că alunecă pe asfalt ca o felină de argint străbătând ierburile; un prepelicar iute alergând pe stradă ca printr-o pădure în căutarea vânatului.

— Milioane de oameni din lumea întreagă se bucură azi de un nivel de trai incredibil de ridicat, slavă Domnului, spuse Qarim, privind atent traficul. Se plâng că nu câștigă bine, că nu au bani să-și cumpere o mașină mai bună sau să-și construiască o casă mai mare, dar uită că acum șaptezeci de ani mașina și casa erau rezervate bogaților, uită că o casă încălzită sau vacanțele în străinătate erau privilegii exclusive ale aristocraților. Omul de rând se mulțumea cu ce avea pe masă și cu focul dintr-un cămin. Deși nu ne dăm seama, trăim o eră a prosperității și să dea Domnul să se prelungească.

Inch'Allah! Îl pironi cu privirea pe Tomás. Știți pe ce se bazează toată bogăția asta?

— Petrol?

— Nu e vorba de petrol pur și simplu, *habibie*, ci de petrolul ieftin.

— Ieftin? Vi se pare ieftin petrolul? Eu, cel puțin, când fac plinul, mi se pare foarte scump și e din ce în ce mai rău.

— Asta pentru că niciodată nu vă gândiți la această chestiune. Ați observat că, luând în calcul toată prosperitatea pe care o generează, petrolul este un produs incredibil de ieftin? Gândiți-vă, de exemplu, la parfum. Un litru de parfum e infinit mai scump decât un litru de petrol, nu-i așa?

— Da.

— Chiar și cel mai ordinar parfum este mai scump decât petrolul. Ridică degetul arătător, împodobit cu un magnific inel cu diamante. Eu vă garantez că felul nostru de a trăi n-ar fi afectat de dispariția parfumului însă ar fi imposibil de imaginat fără petrol.

— Nu mă îndoiesc de asta.

— Tot ceea ce consumăm, de la șnițelul vienez până la sucul de portocale, de la o masă de lemn oarecare până la serviciile unui dentist, de la un sofisticat televizor cu plasmă până la un bilet la Staatsoper pentru un concert de Strauss, toate astea reprezintă o cantitate de energie produsă și consumată.

— Nu înțeleg...

Quarim își drese glasul.

— Ce știți dumneavoastră despre istoria umanității?

— Știu câte ceva, râse Tomás. În fond, sunt istoric.

Arabul făcu ochii mari.

— Sunteți istoric? Credeam că sunteți polițist.

— Nu, sunt istoric. Lucrez acum pentru Interpol, însă este doar... o colaborare izolată. Să zicem că această anchetă pare să aibă legătură cu enigme antice și de aceea poliția mi-a cerut ajutorul.

— Hm... înțeleg. Păi, dacă sunteți istoric, bănuiesc că știți că există o relație între progres și consumul de energie.

Tomás ezită.

— Da și nu. La ce vă referiți, mai exact?

— Mă refer la organizarea societății în funcție de necesitățile energetice.

— Bun... mărturisesc că nu este domeniul meu.

— E foarte ușor de explicat, spuse Qarim cu entuziasm, arătând că era un subiect la care se pricepea. Spuneți-mi, de ce credeți că oamenii primitivi preferau să vâneze animale mari?

— Ei, e ușor de răspuns. Aceste animale au corpul voluminos, deci oferă mai multă hrană.

— Exact. Sau, altfel spus, pentru că energia necesară vânătorii era mai bine compensată printr-o bucată mare de carne, decât printr-o îmbucătură. Dacă se consumă tot atâta energie pentru a ucide o vacă sau un iepure, e mai bine să omorâm vaca, nu-i așa? Adică raportul beneficiu-costuri energetice exista deja în mintea oamenilor primitivi în mod instinctiv. De aceea, s-a trecut, de altfel, de la o economie a vânătorii la o economie agricolă. Strămoșii noștri au înțeles că agricultura le oferea avantaje în acest raport dintre consumul și achiziția de energie.

— La felul cum explicați, mi se pare evident.

— Or, atenție, ce s-a întâmplat odată cu apariția agriculturii? Viața a devenit mai ușoară și comunitățile au început să prospere. Prosperitatea a dus la creșterea populației și așa au luat ființă orașele. Problema este că fiecare consuma în medie cam jumătate de tonă de lemn pe an. Întrucât era mai multă lume decât la început, au început să fie distruse pădurile, astfel încât să se satisfacă nevoile populației în creștere. Din moment ce pădurile se împuținau de la an la an, oamenii au fost nevoiți să meargă din ce în ce mai departe și să aducă mai mult lemn. Ridică din sprâncene. Înțelegeți la ce problemă s-a ajuns, nu-i așa?

— Aprovizionarea era insuficientă pentru consum.

— Exact. Și pentru a răspunde acestei probleme s-a născut prima economie energetică. Pe vremuri, lumea nu putea să străbată distanțe din ce în ce mai mari pentru a aduce cantități crescute de combustibil și s-au hotărât să organizeze echipe însărcinate cu această treabă. Însă invențiile au făcut să crească și mai mult necesitățile energetice. Fierul, de exemplu. Ca să se obțină câteva amărâte de kilograme de fier era nevoie de o tonă de lemn. Odată cu extinderea industriei fierului, nevoia de lemn pentru fabricarea acestuia a devenit enormă. Dar, cum populația era în creștere și pădurile din ce în ce mai puține, această economie bazată pe lemn a început să se prăbușească. Qarim îl iscodi pe Tomás cu privirea. Știți ce soluție s-a găsit?

— Nu.

— Cărbunele. Cărbunele se găsea din abundență și era ușor de transportat. Pe lângă asta, un kilogram de cărbune conține de cinci ori mai multă energie decât un kilogram de lemn. Fără cărbune, Revoluția Industrială n-ar fi putut avea loc. Nu exista suficient lemn pentru a obține cantitățile de fier cerute de industrializare; numai cărbunele permitea acest lucru. Și l-a și permis. Mulțumită cărbunelui au apărut fabrici, mașini, căi ferate, motoare cu aburi, vapoare mari. Această nouă sursă de energie n-a adus doar încălzire și transport. A adus mai multă mâncare, mai multe haine, mai multe aparate, mai multă hârtie, mai mult din orice. S-a intrat atunci într-un ciclu devorator. Cu cât se produce mai mult, cu atât e nevoie de mai multă energie. Și cu cât avem mai multă energie, cu atât putem produce mai mult. Făcu cu ochiul. Înțelegeți de ce zic că orice lucru este o cantitate de energie consumată? Arătă spre castanii care colorau străzile din preajmă. Dacă lemnul ar fi singurul nostru combustibil, viața așa cum o știm n-ar fi posibilă. Lovi volanul. E nevoie de energie pentru a produce toată bogăția care ne înconjoară, de la această mașină până la orice alt bun de consum.

— Și aici intră în scenă petrolul.

— Chiar așa. Cărbunele oferea avantaje mari în comparație cu lemnul și el a rentabilizat Revoluția Industrială, însă prezenta câteva inconveniente majore. În primul rând, polua foarte mult. Aerul din orașe devenise negru și irespirabil. Pe lângă asta, energia produsă era insuficientă pentru noile procese industriale care apăruseră între timp. Și astfel, într-o dimineață din 1901, un foraj într-un munte mic din Texas, Spindletop pe nume, a provocat o erupție de gaz metan care a devenit apoi lichid și negru. I se spune petrol. Spindletop a fost primul...

— Scuzați-mă, îl întrerupse Tomás. Nu este adevărat.

Qarim făcu ochii mari.

— Ce anume?

— Că petrolul a apărut doar în 1901. Am citit texte arabe antice care menționează existența petrolului.

Arabul râse.

— Evident că petrolul era deja cunoscut. Privi în sus. *Allahu akbar!* Dumnezeu este mare și nemăsurată este știința Sa. Dumnezeu creează toate minunile și petrolul este una dintre creațiile Sale. Nu din întâmplare l-a pus în Orientul Mijlociu. Dumnezeu ne-a dat petrolul ca să-l folosim împotriva infidelilor. Strămoșii mei, de exemplu, îl foloseau deja în războaiele împotriva cruciaților, profitând de ușurința cu care se aprinde.

— Deci îmi dați dreptate.

— Mă tem că n-am explicat bine. Este adevărat că se știa de mult de existența petrolului. Problema este că se credea că e rar. Lumea era deja conștientă că petrolul era mai puternic, mai sigur și mai curat decât cărbunele, dar se credea că nu există în cantități mari. În Rusia se produceau maxim cinci mii de barili pe zi și era deja un lucru extraordinar. Dar Spindletop a început să producă aceeași cantitate într-o oră. Înțelegeți? Spindletop a demonstrat că petrolul există din abundență.

— Aha, înțeleg.

— Spindletop a marcat începutul erei petrolului. Toată economia s-a transformat. Unele procese industriale care nu erau viabile prin folosirea cărbunelui au devenit posibile datorită petrolului. Au apărut automobilele, permițând astfel ca lumea să locuiască mai departe de locul de muncă. Nu este nevoie să vă explic tot impactul urbanistic și social pe care l-a avut acest lucru, nu-i așa?

Tomás râse.

— Nu e nevoie să fii om de știință ca să înțelegi asta.

— Și acum vă întreb: unde se concentrează toată această bogăție?

— Care? Petrolul?

— Da.

— Păi eu știu...? Ici și colo, nu-i așa?

Arabul dădu din cap și schiță un surâs condescendent.

— Această bogăție se află astăzi, aproape în întregime, în mâinile OPEC-ului și să dea Domnul să rămână așa. *Inch' Allah!*

— Și Statele Unite? Și Rusia? Nu produc și ele petrol?

Quarim îi aruncă o privire scurtă.

— Petrolul acela e pe terminate.

— Cum așa?

Mașina străbătea zona Schottenring și Alsergrund, în interiorul perimetrului urban. Era o zonă elegantă, cu o arhitectură impunătoare, cu clădiri bine întreținute.

Mercedesul își încetini ritmul, condiționat de semafoare și de densitatea traficului. Automobilul se transformase din lup în miel.

— Pe tema aceasta am conversat cu domnul pe care îl căutați.

— Cu Filipe Madureira?

— Da.

— A venit să vorbească cu dumneavoastră despre petrolul american și rusesc?

— A venit să vorbească cu mine despre starea producției și a rezervelor mondiale de petrol.

Tomás își scoase carnețelul de notițe din buzunar. Conversația se îndrepta spre subiectul care-l aducea la Viena.

— Aș vrea să aflu în ce împrejurări v-ați întâlnit, spuse. Când a luat legătura cu dumneavoastră?

— O, acum câțiva ani.

Tomás își consultă notițele.

— Asta ar fi în... februarie 2002?

— 2002? Nu știu, va trebui să mă uit în agendă. Luă un aer gânditor. Stați puțin, îmi amintesc că am vorbit despre 11 septembrie și despre invazia americană din Afganistan, care avusese loc cu puțin timp înainte. Când s-a întâmplat asta? La sfârșitul lui 2001, nu-i așa? Dădu din cap cu mai multă convingere. Da, cred că ne-am întâlnit prin februarie 2002. Îmi aduc aminte că era foarte frig, era miezul iernii și chiar încercam să nu intrăm în zăpada de pe trotuarele orașului.

— Cum a ajuns la dumneavoastră Filipe Madureira?

— Printr-un client de-al nostru, inginerul Ferro de la Galp.

— Compania petrolieră portugheză?

— Da. Avem niște afaceri cu Galp și de obicei vorbesc cu inginerul Ferro. El m-a sunat și mi-a zis că are un consultant care, din cauza crizei politice internaționale, trebuie să facă o evaluare a rezervelor disponibile și a capacității de producție instalate. M-a întrebat cu cine putea să vorbească, iar eu i-am spus să vină la mine.

— Și a venit.

— A venit.

— Aici, în Viena?

— Da, ne-am întâlnit aici. Arătă în spate cu un gest vag. Am luat prânzul la Lusthaus, un restaurant din Prater și apoi ne-am dus până la hipodrom, ca să vedem caii.

— Și el voia să vorbească despre producția mondială de petrol...

— Da, despre producție și despre rezerve. Dar era interesat mai mult de rezerve.

— Și v-a spus din ce motiv avea nevoie de...

Qarim ridică mâna opulentă.

— Stați puțin, încă nu mi-ați spus exact de ce aveți nevoie să știți ce am discutat cu Filipe Madureira, îl întrerupse. După cum vă puteți da seama, nu prea sunt dispus să dezvălui conținutul conversațiilor mele cu clienții.

— Înțeleg, însă aceasta este o anchetă a Interpolului.

— Da, mi-ați spus asta și la telefon și de aceea am acceptat să mă întâlnesc cu dumneavoastră. Dar ați putea, oare, să fiți mai exact?

Tomás oftă.

— Filipe Madureira este suspectat de implicare în două omoruri.

Arabul holbă ochii și deschise gura într-o expresie de uimire și de șoc.

— Serios?

— Da. S-au descoperit legături între el și doi oameni de știință care au fost împușcați.

Qarim dădu din cap.

— Incredibil! exclamă. Am stat de vorbă cu un asasin și am supraviețuit! Ridică ochii spre cer cu o expresie de recunoștință. *Allahu akbar!* Allah e mare și plin de milă!

— Așteptați, n-am zis că el este asasinul. Încă se anchetează această problemă.

Bărbatul de la OPEC urmărea traficul.

— Da, însă în realitate este căutat de poliție. Ridică din sprâncene. Eu ce rol joc în acest film?

— Omorurile au avut loc în perioada în care v-ați întâlnit cu el.

— Ascultați, vă garantez că nu despre asta am vorbit cu el, puteți fi sigur. Allah îmi este martor.

— Vă cred, spuse Tomás. Dar există o altă împrejurare care ni se pare relevantă. Din informațiile pe care le avem,

dumneavoastră ați fost ultima persoană care l-a văzut pe Filipe în public.

— Eu?

— Da. A dispărut după aceste crime. Nimeni nu l-a mai văzut de-atunci.

— Nu i s-o fi întâmplat ceva?

— Poate că da, nu știu.

— Poate a fost omorât și el. Nu spuneți voi, creștinii, că cine ridică sabia, de sabie va pieri?

— Nu, e în viață.

— De unde știți?

— S-a descoperit un schimb de e-mailuri între el și un prieten englez.

— Atunci e simplu. Vorbiți cu acest englez.

— Nu se poate. Și englezul a dispărut.

Se opriră în dreptul unui șir de mașini staționate. Qarim privi în oglinda retrovizoare, călcă pe ambreiaj, schimbă viteza și începu manevrele de parcare.

— Ce istorie ciudată. Dar, cu toată sinceritatea, nu văd în ce fel vă pot fi de folos.

— Eu încerc să reconstitui ce avea Filipe în minte când s-au întâmplat toate astea. De aceea este necesar să-mi relatați conversația pe care ați avut-o.

Mașina se suci și începu să dea cu spatele.

— Vă povestesc, promise Qarim, privind în spate. Dar nu aici.

Și parcă.

VII

O pornire pe jos de la impozanta clădire a Bursei, unde lăsaseră mașina. Traversară grădinile Parcului Gmeiner, un spațiu verde chiar în miezul pieței Börseplatz și o luară pe Renngasse, strada care desparte superbul palat baroc Schönborn-Batthyány și splendidul complex medieval de vechea catedrală Schottenkirche. Străbătură piața și, ca un cicerone, Qarim îl conduse pe Tomás spre edificiul din față, palatul Ferstel, în interiorul căruia descoperiră o somptuoasă galerie, pasajul Freyung. Străbătură galeria și o luară la stânga, intrând într-o clădire imensă, a cărei intrare e străjuită de o figură în *papier mâché* reprezentând un bărbat așezat pe un scaun.

— Café Central, anunță Qarim.

Cafeneaua părea o catedrală. Coloane grecești înalte sprijineau plafonul înalt și boltit, de care atârnau, ca niște fructe sălbatice pe ramurile unui copac, candelabrele sferice și palide, care încercau în zadar să lumineze salonul. În fapt, strălucirea lor difuză era absorbită de lumina puternică a zilei, de razele de soare care se revărsau din plin prin ferestrele mari, în arcade, și se răspândeau prin cafenea. Dar până și această lumină părea estompată de stilul grandios al decorațiunilor și al arhitecturii interioare; atmosfera era dominată nu de lumină, ci de culoare și de linii armonioase, un amestec elegant între acea nuanță difuză de galben care acoperea totul și un anumit stil art nouveau, care dădeau localului o tușă clasică. Pe vremuri, când bărbații purtau frac, baston și joben, localul acela trecea drept unul șic.

Unii clienți răsfoiau neatenți ziarul, alții păreau absorbiți de lectura vreunui volum pasionant, iar câțiva savurau un *Kapuziner* sau un *Pharisäer*; cu toții, însă, se lăsaseră pătrunși de sonata melancolică ce irumpea de sub degetele unui pianist care, cu ochii închiși și cu capul lăsat pe spate, gusta beția pasiunii pentru muzică. Mozart umplea cafeneaua de melodie, notele curgeau ca mierea, ca ciripitul blând al rândunicilor care întâmpină primăvara.

Străbătură salonul cu pași ușori, astfel încât să nu deranjeze inspirația muzicianului și să nu strice cursul sonatei ce se desprindea de pe clape, și se așezară într-un colț, la o masă ovală, mică, lângă fereastră.

— Acest loc este deosebit, murmură Tomás, contemplând tavanul boltit. Deosebit.

— Este, într-adevăr, zâmbi Qarim, așezându-se mai bine în scaun. Se spune că pe vremuri se adunau aici scriitorii din Viena. Arătă spre statuia din *papier mâché* care străjuia intrarea cafenelei. Acela este unul dintre ei.

Tomás examină chipul cu mustață.

— Cine e?

— Nu știu. Vreun poet, pesemne.

— E renumit?

Qarim privi pe fereastră, spre Herrengasse și Minoritenplatz, unde traficul nu înceta.

— N-am nici cea mai vagă idee, spuse. Dar toată zona, între Shottenring și Alsergrund era frecventată de intelectuali. Uitați, pe-aici a locuit și Freud, de exemplu. Casa lui este acum muzeu.

Un chelner îmbrăcat în smoking, după cum cerea eticheta, se apropie cu un carnețel în mână.

— *Guten Tag*, salută acesta. Avea o atitudine oarecum ezitantă, neștiind dacă acel client cu *shemag* pe cap și îmbrăcat în *thoub* îl înțelegea. *Was möchten Sie*[1]?

---

[1] „Ce doriți?", în germ. în original (*n.r.*).

— Eu aş vrea o *Türkischer* şi o *Rehrücken*[1], răspunse Qarim în engleză. Se ridică în picioare şi-l privi pe Tomás. Mă duc până la toaletă. Comandaţi şi dumneavoastră.

În timp ce arabul se îndepărta, foarte agil în tunica sa închisă la culoare, istoricul se apucă să consulte meniul.

— Mie... îmi e cam foame, îi spuse Tomás chelnerului. Arătă o fotografie din meniu. Ce e asta?

Austriacul se aplecă şi studie imaginea.

— *Heringsalat?*

— Da, ce este?

— Este o salată de hering.

— Aduceţi-mi o porţie.

— Şi de băut?

— O bere la halbă.

— *Pfiff*, *Seidl* sau *Krügel*?

— Ştiu şi eu... orice marcă e bună.

Chelnerul scutură din cap.

— Nu, nu. Voiam să ştiu ce fel de halbă doriţi.

— Ah. De jumătate de litru, atunci.

— *Ach so. Krügel.*

Când Qarim se întoarse la masă, îl aşteptau cafeaua turcească aburindă şi o felie de tort de ciocolată. Pianul nu se mai auzea şi pianistul se aşezase la bar să-şi odihnească degetele şi să bea o *Einspänner*[2]. Tomás ţinea halba de bere în mână şi gusta deja din salata de hering. Părea să se bucure de soarele care-i mângâia chipul, însă carnetul de notiţe stătea deschis pe masă, aşteptând însemnările.

— Poate ar fi mai bine să profităm de linişte şi să mai conversăm puţin, propuse el, de îndată ce-l observă pe Qarim.

— Foarte bine, încuviinţă bărbatul, atingând ceaşca de cafea cu degetele, să vadă cât de caldă este. Spuneţi-mi ce vreţi să aflaţi.

---

[1] Prăjitură cu ciocolată specific vieneză (*n.r.*).

[2] Cafea vieneză preparată din espresso acoperit cu frişcă (*n.r.*).

— Mi-ați spus că, atunci când v-ați întâlnit cu Filipe Madureira, voia să afle stadiul producției mondiale de petrol. Vi s-a părut normală solicitarea aceasta?

Qarim luă un aer gânditor.

— Normală? Nu știu. Adică, e normal ca cineva să vrea să evalueze condițiile pieței, mai ales după atentatele de la 11 septembrie, după invadarea Afganistanului de către Statele Unite și în contextul acelei incertitudini asupra situației internaționale. În acele condiții, mi se părea normal ca guvernele să dorească să-și apere interesele și să afle dacă piața mai rezistă. Dar îmi aduc aminte că amicul dumneavoastră insista foarte mult pe situația producției OPEC.

— Da? De ce?

— Păi... presupun că era de așteptat, nu? Dacă ne gândim bine, situația producției în afara OPEC e într-o stare deplorabilă...

— Cum așa?

Qarim sorbi încet din cafeaua turcească și rămase tăcut câteva momente.

— Uitați, spuse în cele din urmă. Ce știți dumneavoastră despre afacerile cu petrol?

— Mai nimic. Nu uitați că sunt istoric. Subtilitățile pieței energetice n-au fost niciodată un subiect care să mă facă să tresalt de emoție.

Arabul își mușcă buza în timp ce căuta o modalitate de a-i explica situația profanului din fața sa.

— Bine, ar trebui întâi să înțelegeți că nu este vorba de o afacere oarecare, începu el. În primul rând, această afacere face să circule cei mai mulți bani de pe glob. Și, mulțumită Domnului, miezul ei se află în Orientul Mijlociu. Își ridică ochii spre cer și lăudă măreția Domnului. *Allahu akbar!* Îl fixă cu privirea pe Tomás. În al doilea rând, este o afacere atât de importantă încât se amestecă cu politica. Înclină din cap. Când vorbesc de politică, mă refer la politica la nivel înalt, la chestiuni de viață și de moarte, la destinul țărilor și

al civilizațiilor. Strânse pumnul, ca și cum ar fi apucat ceva cu forță. Petrolul înseamnă putere. Înțelegeți? Strânse pumnul și mai tare și și-l apropie de față. Putere.

— Da, evident. Banii înseamnă putere.

Qarim scutură din cap.

— Nu, nu m-ați înțeles. Nu vorbesc de puterea dată de bani. Vorbesc de ceva mult mai adânc, mai fundamental, mult mai elementar decât asta. Luă o nouă înghițitură de cafea. Ascultați-mă. La șapte ani după descoperirea de la Spindletop, Marea Britanie a hotărât să facă modificări în marina de război, renunțând la cărbune și trecând la motoarele ce funcționau cu derivate pe bază de petrol. Mări ochii, ca și cum tocmai ce spusese ceva de o importanță transcendentală. Înțelegeți implicațiile acestei decizii?

— Bine... bănuiesc că, modernizând marina, britanicii au devenit mai puternici.

— Nu, nici vorbă. Bătu cu degetul în masă. Britanicii au făcut, de fapt, un pas foarte riscant. Vapoarele lor funcționau pe bază de cărbune, o materie primă care există din abundență în Marea Britanie, dar au trecut la ambarcațiuni care funcționează cu derivate din petrol, materie primă de care nu dispun în propria lor țară. Căscă ochii. Ați înțeles acum? Ei nu aveau această materie primă. Făcu o pauză, astfel încât ideea să-și facă pe deplin efectul. Din cauza acestei schimbări, furnizarea combustibilului nu mai era o constantă sigură. Dacă Marea Britanie voia să fie sigură că forțele sale navale se puteau deplasa, era obligată să garanteze securitatea căilor de alimentare cu combustibil. Cu alte cuvinte, era forțată să-și apere interesele în Orientul Mijlociu. Începând din acest moment, siguranța națională a devenit legată irevocabil de chestiunea crucială a accesului la petrol. Strânse pumnul din nou. La astfel de putere mă refer.

— Înțeleg.

Qarim ridică pumnul strâns în dreptul ochilor.

— Cine are în mână petrolul, are în mână lumea întreagă. Marile puteri nu numai că aveau nevoie de petrol pentru a

purta războaie, dar au început să poarte războaie din cauza petrolului. Înțelegeți? Din cauza petrolului. Când Hitler zicea că are nevoie de Rusia pentru *Lebensraum*, spațiul vital al Germaniei, nu se referea la agricultura rusească, ci la câmpurile de petrol care existau în sudul țării. Nemții nu dispuneau de această materie primă în interiorul frontierelor și era necesar să-și asigure aprovizionarea cu petrol astfel încât să se afirme ca o mare putere modială.

— Hm.

— Din același motiv, japonezii au bombardat flota americană la Pearl Harbor.

— Ei, haideți! Nu-mi spuneți că din cauza petrolului...

— Ba chiar asta spun.

— La Pearl Harbor nu era petrol.

— Dar era în Indiile Orientale olandeze, Indonezia de astăzi. Japonia se găsea exact în aceeași situație ca și Germania: nu putea extrage petrol din interiorul granițelor sale și de aceea avea nevoie să-l aducă din altă parte. Pentru japonezi era absolut necesar să-și însușească zăcămintele din Indiile Orientale olandeze, dar le era teamă de intervenția americanilor, de vreme ce americanii puseseră Japonia sub embargo petrolier. De aceea au atacat și au nimicit japonezii flota din Pearl Harbor.

— Am înțeles.

— Și oare de ce au fost americanii în fruntea operațiunilor de eliberare a Kuweitului în 1991? Credeți că s-ar fi comportat la fel dacă era o țară producătoare de banane?

Tomás izbucni în râs.

— Sigur că nu.

— Războiul din Golf a fost, înainte de toate, un război pentru petrol. La fel și invazia Irakului din 2003. De ce credeți că a avut loc? Din cauza armelor de distrugere în masă care, de altfel, nici n-au existat vreodată?

— Din cauza petrolului.

Qarim lovi puternic cu palma în masă.

— Sigur că din cauza petrolului! De altfel, chiar vicepreședintele SUA, Dick Cheney, a recunoscut public până i s-a ordonat să tacă. De fapt, americanii doreau să refacă harta Orientului Mijlociu în funcție de propriile interese strategice. Restul erau doar vorbe în vânt.

Tomás se foi în scaun și făcu o grimasă.

— Dar americanii nu sunt mari producători de petrol?

— Sunt al treilea producător mondial.

— Și atunci care este problema?

Qarim rămase o clipă imobil, ca și cum era pe punctul de a face o mare dezvăluire.

— Problema este că acest petrol e pe terminate.

— Ce înseamnă asta?

Arabul desfăcu mâinile, cu palmele în sus.

— Acesta este al treilea lucru pe care trebuie să-l știți despre petrol: este limitat. Înțelegeți? Repetă aproape silabisind. Petrolul este o resursă limitată.

Tomás ridică o sprânceană.

— Bineînțeles că e limitat. Dar mereu am auzit că este încă de-ajuns.

— Într-adevăr este, slavă Domnului.

— Și atunci care este problema?

— Problema este că acel petrol care încă este de ajuns este petrolul OPEC. Își apropie chipul de Tomás și schiță un surâs fin. Și mai ales cel din Arabia Saudită, *inch'Allah!*

— Iar petrolul din afara OPEC?

— Este pe terminate.

— Nu-mi vine să cred.

— Ar trebui să credeți.

— Se vor descoperi alte zăcăminte.

Qarim râse.

— Se vede că nu sunteți familiarizat cu acest subiect, spuse. Dumneavoastră știți ce este petrolul?

— Păi... e acea materie lichidă, vâscoasă, care iese din pământ.

— Da, dar ce este petrolul?

— Un amestec de substanțe chimice, bănuiesc.

— Toate lucrurile sunt un amestec de substanțe chimice, dragul meu. Arătă înspre Tomás. Chiar și dumneavoastră. Eu vă întreb dacă știți exact ce anume este petrolul.

Istoricul ridică din umeri.

— Știu doar ceea ce știe toată lumea.

— Adică mai nimic, răspunse arabul. Atunci ascultați-mă cu atenție. Apucă ceașca de cafea și o agită, făcând să se învârtă lichidul negru. Atât petrolul, cât și cărbunele sunt resturi de materie vie. Cărbunele derivă mai ales din plante moarte, în timp ce petrolul derivă din animale care au murit acum milioane de ani. Grăsimea animalelor este plină de hidrogen care, în combinație cu elementul cel mai răspândit în organismele vii, carbonul, creează hidrocarburi. În realitate, petrolul este un amestec de hidrocarburi rezultate din grăsimea animalelor moarte. Această grăsime are tendința de a se acumula în rezervoare subterane, unde se transformă în petrol dacă stă o vreme într-o zonă cu temperaturi variind între o sută și o sută treizeci și cinci de grade Celsius. De îndată ce se formează, petrolul are tendința de a urca la suprafață, ca o pată de cerneală care iese dintr-un burete.

— Dar animale sunt peste tot. Dacă petrolul se formează din grăsime animală, atunci ar trebui să se găsească din abundență.

— Nu neapărat. Trebuie să se atingă un echilibru dificil. Grăsimea nu se transformă în petrol așa, de la o zi la alta. Sunt necesare condiții adecvate de temperatură care să dureze un anumit interval de timp ca să se poată obține petrolul. Dacă locul în care se află aceste depozite nu se află la o adâncime suficientă, grăsimea nu atinge temperatura necesară și, în consecință, nu se transformă în petrol. Dacă ea se află la o adâncime prea mare, temperatura este prea ridicată și petrolul se transformă în gaz sau este distrus. Înțelegeți? Condițiile adecvate sunt foarte specifice și delicate. Pe lângă asta, petrolul dispare de îndată ce se formează, dat fiind ca

iese imediat la suprafață. Ca să găsim petrol sub pământ trebuie să identificăm acele zone în care petrolul s-a acumulat și n-a putut urca, fiind acoperit de un bloc impermeabil. Ca și cum ar avea un dop, înțelegeți? Petrolul încearcă să urce, dar dopul nu-l lasă să iasă. Problema este că sunt foarte rare locurile în care se întrunesc toate aceste condiții și noi le cunoaștem aproape pe toate.

— Chiar le cunoaștem?

— Fără îndoială. Ca să existe petrol, e nevoie de un puț în care să se acumuleze grăsimea animală într-un anumit interval, la o anumită temperatură, astfel încât să se transforme în țiței. De asemenea, e nevoie de o rocă poroasă care să-i permită petrolului să urce și de o piatră impermeabilă la suprafață, care să servească drept dop, obligând țițeiul să se acumuleze. Acest tip de sol a fost deja identificat și, mulțumită noilor tehnologii ale sateliților, s-au identificat toate locurile în care se poate găsi.

— Și deci?

— În lume există doar șase sute de sisteme care au condiții adecvate pentru producerea petrolului sau a gazului. Patru sute dintre ele au fost sau sunt deja exploatate, iar restul de două sute se află în ape adânci sau în zona arctică. Ridică degetul. Și atenție, niciunul dintre cele două sute de locuri neexplorate nu prezintă garanții că ar conține petrol.

— Dar poate chiar acolo se găsesc cantități enorme, cine știe!

Qarim scutură din cap.

— Este puțin probabil. Se ajunge foarte greu la aceste două sute de sisteme și, după toate probabilitățile, se vor dovedi a fi mici. Sistemele mari se găsesc mai ușor decât cele mici, de aceea au și fost descoperite primele. Pe măsură ce exploatarea avansează, dimensiunea zăcămintelor scade. Orice geolog vă poate explica asta.

— Și care este situația celor patru sute de sisteme aflate deja în exploatare?

— Din punctul de vedere al OPEC, totul e în regulă. Avem petrol cât cuprinde, *inch'Allah!* Dar în afara OPEC problemele sunt mari. Intonă cuvintele: Probleme mari de tot.

— Cât de mari?

— După descoperirea de la Spindletop, lumea a înțeles că în Texas era petrol peste tot. Apoi au găsit zăcăminte de petrol și în alte părți în Statele Unite, cum ar fi în Oklahoma, dar și în Venezuela, Mexic și Rusia. Puterile europene s-au concentrat în Orientul Mijlociu, britanicii de la BP în Iran, iar olandezii de la Shell în Irak, urmați îndeaproape de companiile americane, care au creat Aramco în Arabia Saudită. Dar, în 1951, Iranul a naționalizat compania britanică de pe teritoriul său, exemplu urmat și de celelalte țări din regiune, care s-au unit în 1961 și au format OPEC. Surâse. Organizația pentru care am onoarea să lucrez.

— Și care, după cum mi-ați spus, n-are probleme cu producția.

— Nicio problemă, slavă Domnului. Qarim își întoarse privirile spre cer și lăudă încă o dată măreția domnului. *Allahu akbar!* Lăudat fie Domnul care ne apără, pe noi, credincioșii săi fideli, și care ne arată adevăratul său Cuvânt, așa cum e scris în Coran. Își mângâie barba ascuțită. Știți cât petrol se află în Orientul Mijlociu?

— Nu, dar bănuiesc că-mi veți spune.

— Mai mult de jumătate din tot petrolul existent în lume. Ceea ce înseamnă că naționalizările au lăsat marile companii occidentale cu mai puțin de jumătate din petrolul existent. Acesta se cheamă petrol non-OPEC.

— Petrol non-OPEC?

— Exact. Bătu din nou cu degetul în masă. Acesta este, de fapt, petrolul care se termină.

— Dar cum se termină, mai exact?

— Se termină. Qarim trase către el carnetul lui Tomás și-și pregăti stiloul. Cunoașteți conceptul de vârf?

— Nu.

Arabul desenă o linie ascendentă pe o foaie goală a carnetului.

— Producția de bunuri finite are întotdeauna un vârf. Producția crește, crește, crește, până când ajunge la jumătate, apoi începe să coboare, ca pantele unui munte. Stiloul ajunse la un punct înalt pe hârtie și începu o traiectorie descendentă. Acesta se cheamă „vârf". Când ajungem la un vârf de producție..., Qarim ridică ochii spre cer, rugător, *Allah*, atotputernicul, să se milostivească de noi.

— De ce?

— Pentru că asta înseamnă că deja nu mai putem crește producția. Dimpotrivă, începem să producem din ce în ce mai puțin petrol. Se aplecă deasupra mesei. Vedeți ce problemă este aici? Desenă o altă linie ascendentă pe carnet. Cererea mondială este în continuă creștere. Este din ce în ce mai multă populație și deci din ce în ce mai mulți consumatori pe pământ. China, care mai demult se punea în mișcare prin pedalele bicicletelor, a început să treacă la automobile. La fel și India. Linia ascendentă a cererii se intersectează cu cea descendentă a ofertei. Iar producția de petrol este în scădere.

Tomás privi fix cele două linii intersectate.

— Înțeleg, murmură. Prețul combustibilului va sări în aer.

— Va fi de trei cifre. Și, chiar și așa, nu va fi suficient petrol pentru toți. Petrolul ieftin e pe terminate, iar economia mondială este pe buza prăpastiei.

— Când se va întâmpla asta?

— În cazul petrolului non-OPEC, vârful este iminent. În Statele Unite a fost deja atins în 1970 și același lucru s-a întâmplat și în marile câmpuri petrolifere din Canada și din marea Nordului. Cel mai mare producător din Europa Occidentală, Norvegia, este pe punctul de a atinge vârful, lucru care ar trebui să se întâmple în jur de 2010, iar Rusia nu mai are mult de așteptat nici ea. Se estimează că petrolul non-OPEC va atinge vârful în 2015, poate chiar mai devreme.

— Dumnezeule!

— Și asta nu e tot. Din 1961, descoperirea de zăcăminte noi de țiței este în declin. În pofida dezvoltării de noi tehnologii de prospectare, în fiecare an se descoperă din ce în ce mai puțin petrol. Din 1995, lumea consumă cel puțin douăzeci și patru de miliarde de barili pe an, dar descoperă numai nouă miliarde de barili de petrol nou.

Auzind acestea, Tomás ridică privirea.

— Dar aceasta este o problemă foarte mare.

Qarim încuviință din cap.

— Foarte mare. Când petrolul va începe să lipsească, economia mondială se va duce de râpă. Nu vă aduceți aminte ce s-a întâmplat ultimele trei dăți când producția de petrol a suferit scăderi abrupte? Ridică trei degete în aer. Embargoul arab din 1974, revoluția iraniană din 1979 și războiul din Golf din 1991. Vă amintiți ce s-a întâmplat atunci cu economia mondială?

— A intrat în recesiune.

— Exact. Și luați aminte că vorbim de efectele unor scăderi temporare ale producției. Făcu o pauză. Temporare. Lăsă cuvântul să-și facă efectul. Acum imaginați-vă efectele unei scăderi permanente, cum se va întâmpla după atingerea vârfului de producție. Făcu o nouă pauză, sumbră. Va fi sfârșitul civilizației noastre în forma în care o știm astăzi.

Tomás oftă.

— Bine, asta înseamnă că va trebui să trecem la alte forme de energie.

Arabul schiță o expresie batjocoritoare.

— Ce forme noi de energie? Ne întoarcem la cărbune?

— Nu, va trebui să găsim alte surse de energie.

— Dar aceasta este o iluzie. Nu există, în momentul de față, altă sursă de energie aptă să susțină economia mondială actuală.

— Se va descoperi alta.

Qarim râse, scuturând din cap.

— Mă tem că nu e chiar atât de simplu.

— De ce? Dacă am fost în stare să mergem pe Lună, vom fi cu siguranță capabili să descoperim o nouă formă de energie.

— Probabil, nu zic că nu. Problema e că încă n-am găsit-o. În momentul de față cel mai bun candidat este gazul natural. Există din abundență și poluează mai puțin.

— Vedeți?

— Problema este că gazul e mult mai scump decât petrolul, iar transportul din zona de producție este dificil. Evident că trecerea la gazul natural, forțată de epuizarea petrolului, va avea efecte negative asupra economiei mondiale. Pe lângă asta, deși gazul este relativ abundent, vorbim în continuare de o materie primă finită, la fel ca și petrolul.

— Dar n-or exista și alte alternative?

— Există energia nucleară. Dar problemele acesteia sunt cunoscute, nu-i așa? Centralele nucleare s-au dovedit incredibil de scumpe și au creat probleme complicate de siguranță, după cum s-a văzut și la Cernobâl. Mai avem și chestiunea depozitării deșeurilor radioactive, care contaminează tot ce ating și a căror durată de viață poate ajunge la mii de ani. Aceste centrale sunt atât de problematice, încât multe țări încep să le desființeze.

— Trebuie să existe și alte soluții.

— Avem energia solară și eoliană. Ambele sunt curate, dar problema este că nu sunt prea eficiente și nici prea maleabile. De exemplu, celula fotovoltaică transformă în electricitate doar o zecime din energia solară pe care o primește. Pe de altă parte, atât soarele, cât și vântul sunt intermitente, nu ne furnizează energie tot timpul. Când nu mai bate vântul, turbinele eoliene nu mai produc energie. La fel se întâmplă și cu energia solară pe timp de noapte sau când este înnorat. Pe lângă acestea, ambele sunt excesiv de scumpe. Făcu un gest emfatic cu mâna. Aceste două surse energetice joacă, desigur, un rol important, nu zic că nu, însă nici să nu ne gândim că pe ele se va baza economia mondială.

Tomás oftă.

— Înțeleg, spuse el. Deci suntem condamnați.

— Există încă speranța că vom descoperi fuziunea nucleară controlată, ceea ce ne-ar aduce o sursă inepuizabilă de energie curată.

— Da?

— Cel mai greu, însă, este că ne trebuie vreo sută de ani ca s-o punem la punct.

— O sută de ani? se alarmă Tomás. N-avem petrol pentru încă o sută de ani.

— Cine v-a spus asta?

Istoricul rămase nedumerit.

— Păi... ăă... dumneavoastră.

— Eu am spus că vârful petrolului non-OPEC este iminent.

— Și cel OPEC?

— Ah, acesta pare să existe încă din abundență, slavă Domnului. Lăudat fie Domnul, cel plin de milostenie! Dacă estimările noastre sunt corecte, Orientul Mijlociu și, mai exact, Arabia Saudită, înoată în petrol. Se pare că vârful nostru va fi atins peste cincizeci sau chiar o sută de ani.

— Și sunt corecte aceste estimări?

Qarim ridică ochii spre cer, de parcă și-ar fi încredințat destinul providenței divine.

— *Inch'Allah!*

VIII

Tomás nu fu deloc surprins când, după ce străbătu sala imensă, îl văzu pe Orlov înconjurat de farfurii pline de mâncare. Imediat ce se întorsese de la Viena, istoricul luase legătura cu voluminosul agent Interpol și, după cum era de așteptat, fu invitat la prânz într-un restaurant din Lisabona. Localul ales era un restaurant brazilian din Campo Pequeno, una dintre acele rotiserii a căror specialitate este să-și îndoape clienții până ce-i lasă fără simțire.

Rusul se ridică cu greu să-l salute pe noul venit. Tomás observă imediat că Orlov era deja lac de transpirație, semn că mânca deja de ceva vreme.

— Iertare, am început înaintea dumneavoastră, spuse rusul cu o voce aspră. Își șterse sudoarea de pe frunte și se mângâie pe burtă. Mi-era așa de foame că mă durea stomacul cum nici nu vă imaginați.

— Foarte bine, nu-i nicio problemă.

Farfuria lui Orlov era plină până la refuz de carne. Feliile de *picanha*[1], *maminha*[2] și *cupim*[3] în sânge se îngrămădeau alături de orez și de fasole neagră, stropite cu *farofa*[4] și însoțite de o sticlă de vin roșu alentejan goală pe jumătate, alături de paharul plin. Tomás ceru o *caipirinha* și comandă orez și fasole, însă lăsă de înțeles că nu dorea să se îmbuibe, și că-i ajungeau două felii de *picanha*.

---

[1] Frigărui din carne de vită (*n.r.*).

[2] Friptură din pulpă de vacă (*n.r.*).

[3] Friptură din carne de oaie, cal, vacă etc. (*n.r.*).

[4] Făină de manioc, servită ca garnitură (*n.r.*).

— Și? Cum a fost la Viena? gâfâi Orlov, mestecând o bucată mare de carne. Ați valsat?

Tomás dădu din cap.

— Am ascultat altă muzică.

— Îmi închipui. Ce sonată v-a cântat omul de la OPEC?

— Mi-a spus că Filipe investiga producția și rezervele de petrol și că s-a arătat deosebit de interesat de ceea ce se întâmplă în țările OPEC.

Rusul își strâmbă buzele unsuroase.

— Normal, încuviință el. Dacă era consultant pentru Galp, evident că avea nevoie de informații despre acest subiect, nu credeți?

Tomás schiță o grimasă.

— Nu știu dacă este chiar atât de evident.

— Cum așa?

— De ce s-ar duce Filipe tocmai la Viena ca să pună niște întrebări al căror răspuns îl putea afla la telefon sau prin e-mail? De ce să zboare până la Viena?

Orlov înghiți încă o bucată de *picanha*.

— Poate avea poftă de niște specialități gastronomice austriece, cine știe!

— Sau poate că povestea asta ascunde mai mult decât s-ar crede.

— Sigur că ascunde, exclamă omul de la Interpol. Luă o gură de vin, ca să mestece mai bine. Nu uitați că, după ce a fost în Viena, prietenul dumneavoastră a dispărut și, imediat după aceea, cineva le-a făcut de petrecanie și celorlalți doi indivizi. Arabul nu v-a dat nicio pistă utilă?

— Niciuna. Mi-a spus că petrolul non-OPEC e pe punctul de a trece de vârful de producție, dar că puțurile care aparțin OPEC sunt în continuare pline.

Rusul se opri o clipă din mestecat.

— Nu văd ce relevanță are această informație în cazul nostru.

— Nici eu.

— Și atunci ce ne rămâne de făcut?

Tomás oftă.

— Încerc să apuc pe altă cale.

— Care anume?

— Săptămâna trecută i-am lăsat lui Filipe un mesaj pe un site special, creat de gașca noastră din liceul din Castelo Branco și pe care mă gândesc că o să-l viziteze. A avut mereu spirit de grup și sigur cunoaște adresa aceasta de internet.

— Ah, da? Ați trimis mesajul săptămâna trecută?

— Da.

— Și?

Tomás scutură din cap.

— Deocamdată, nimic.

Chelnerul apăru cu *picanha* și *caipirinha* lui Tomás, în timp ce altul umplea farfuria rusului cu altă porție de carne, pe care o prezentă drept spată de bivol. Când chelnerii au plecat, Orlov își privi interlocutorul.

— Dacă n-ați descoperit nimic, de ce ați vrut să mă vedeți?

— Cine v-a spus că n-am descoperit nimic?

— Păi... tocmai ce mi-ați zis asta...

Tomás se aplecă și-și ridică geanta.

— N-am descoperit nimic despre Filipe, asta-i drept, însă am aflat câte ceva despre mesajele enigmatice în jurul cărora se învârte acest caz.

Orlov ridică din sprâncene, surprins.

— Ce mesaje? Vă referiți la semnul Diavolului?

— Da, la cei trei de șase.

— Ați descifrat mesajul?

— Cred că da.

— Măi să fie! Arătați-mi!

Istoricul scoase *Biblia* voluminoasă din geantă și răsfoi ultimele pagini, căutând textul final al *Noului Testament*. Îl găsi și i-l arătă rusului.

— Aceasta este *Cartea Revelației*, cel mai enigmatic dintre toate textele biblice. Este documentul profețiilor. A fost scris în anul 95, pe o insulă mică din marea Egee, de către un

om pe nume Ioan. Tradiția spune că era apostolul Ioan, același Ioan care a scris a patra Evanghelie, însă nu există nicio certitudine în acest sens. Există diferențe majore de stil, dar sunt și anumite asemănări.

— Credeam că se cheamă *Apocalipsa*.

— Așa și este.

Orlov se arătă încurcat.

— Dar ați spus că este *Cartea Revelației*.

— *Apocalipsa* este un cuvânt grecesc care înseamnă „revelație", înțelegeți? Este același lucru a spune că ultima carte a *Noului Testament* se numește *Apocalipsa* sau *Revelația*.

— Ah, nu știam.

Tomás îi arătă din nou textul.

— Această carte este îngrijorătoare. Ochii lui Tomás se opriră asupra primului paragraf. Începe cu aceste cuvinte: „Descoperirea lui Isus Cristos, pe care I-a dat-o Dumnezeu, ca să arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă în curând." Ridică privirea și repetă ultimele cuvinte: „Cele ce trebuie să se petreacă în curând."

— Hm... tenebros.

Tomás bătu cu degetul paginile deschise.

— Puteți să fiți sigur că, de-a lungul secolelor, multă lume a intrat în panică citind ceea ce scrie aici, și pe bună dreptate. Răsfoi din nou paginile. Este o carte de profeții, care vorbește despre sfârșitul zilelor noastre și aici găsim bună parte din vocabularul apocaliptic, expresii cum ar fi Ziua Judecății de Apoi, bătălia Armaghedonului și cei patru călăreți ai Apocalipsei, dar expresia cea mai cunoscută pe care acest text a introdus-o a fost chiar „apocalipsa", care și-a pierdut sensul comun de „revelație" și acum înseamnă „sfârșitul lumii".

— Și tot aici apare și numărul Fiarei.

— Da, tot aici. Începu să caute fragmentul. Să știți că în *Apocalipsă* numerele au foarte mare importanță. Textul este plin de cifre simbolice. Dă impresia că ascunde mesaje în mesaje, ca o hologramă imensă.

— E și cazul celor trei de șase?

— Exact. Tomás se opri din răsfoit și arătă cu degetul spre unul dintre paragrafe. Aici este, exclamă el. Aici e partea în care se referă la apariția Fiarei. Își drese glasul. Zice așa: „Aici este înțelepciunea. Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om. Și numărul ei este șase sute șaizeci și șase."

Ridică privirea spre interlocutorul său, căruia chelnerul tocmai îi servea încă o *picanha*.

— Și dumneavoastră ziceți că e descifrabil? întrebă rusul.

— Fără îndoială. Acesta este un mesaj ocult și are o rezolvare. Arătă rândurile pe care le citise.

— Vedeți expresia asta? „Aici este înțelepciunea", scrie aici. Adică cine are înțelepciune poate dezlega enigma.

— Ce fel de înțelepciune?

— Înțelepciunea inițiaților. Arătă cu degetul expresia următoare. Priviți fraza aceasta: „să socotească numărul fiarei; căci este număr de om." Aceasta înseamnă că e vorba de știința numerelor.

— Matematica?

— Ghematria.

— Geometria?

— Ghe-ma-tri-a.

— Ce e asta?

— Ghematria este o disciplină a Cabalei, care stă la baza numerologiei moderne. Este o metodă prin care se obține valoarea numerică a cuvintelor ebraice prin convertirea literelor în numere.

Orlov schiță o grimasă.

— Și la ce folosește asta?

— Ideea este să reușim să ajungem la miezul cuvintelor, să revelăm misterele oculte ale limbajului, să stabilim legături invizibile între expresii aparent diferite, astfel încât să înțelegem semnificația divină a Creației. Misticii Cabalei credeau că Dumnezeu a creat universul prin intermediul

literelor alfabetului și că a ascuns secrete în numere și în cuvinte, în spatele acestor litere. Ghematria ne permite să ajungem la sensul ascuns al cuvântului lui Dumnezeu.

— Nu prea înțeleg...

Tomás împinse farfuria la o parte, luă un stilou, își scoase carnețelul din geantă și-l așeză pe masă.

— Odată, în Ierusalim, un bătrân cabalist mi-a explicat amănunțit totul, spuse el. Ideea este următoarea. Fiecărei litere din alfabetul ebraic îi corespunde un număr. Primele nouă litere se asociază cu cele nouă unități, următoarele nouă cu zecile, iar ultimelor patru le corespund primele sute.

Mâzgăli o ecuație.

SHaNaH = 355

— Astfel, literele cuvântului ebraic *shanah*, care înseamnă „an", însumează un total de trei sute cincizeci și cinci. Vedeți? Or, trei sute cincizeci și cinci este exact numărul de zile din anul lunar. Aceasta înseamnă că există o relație numerică între cuvânt și lucrul pe care-l desemnează.

— De ce ați scris *a* cu literă mică?

— Scrierea ebraică ignoră multe vocale. Când litera se scrie și se pronunță, se pune majusculă. Când litera se pronunță, dar nu se scrie, se pune minusculă.

— Înțeleg, murmură Orlov. Deci, după câte am înțeles din explicația dumneavoastră de geome... ăă... cu acest sistem, fiecare literă are o valoare, iar suma valorilor fiecărei litere care intră în alcătuirea unui cuvânt ne dă valoarea cuvântului în cauză. Corect?

— Exact. Își ridică privirea. Dar lucrurile devin și mai interesante dacă intrăm în zona mistică. Priviți echivalența dintre cuvintele *Elohim* și *Hateva*, adică *Dumnezeu* și *Natură*.

ELoHIM (86) = HaTeVA (86)

Au același număr, optzeci și șase. Asta înseamnă că Dumnezeu este natura.

O nouă ecuație.

OR (207) = RaZ (207)

— Observați echivalența dintre *or*, adică „lumină", și *raz*, „mister". Ambele se convertesc în două sute șapte. Cu alte cuvinte, lumina trimite la mister. Când Dumnezeu a spus: *yehi or!*, sau „să fie lumină!", a început misterul Creației.

— E uimitor.

— Nu-i așa? Bătu cu degetul pe foile carnetului. Ghematria scoate la lumină semnificațiile oculte ale cuvintelor.

Rusul avu un moment de ezitare.

— Și... credeți că este posibil să ajungem la descoperirea celor trei de șase prin acest sistem?

Tomás începu să caute din nou fragmentul din *Biblie* pe care îl consultase mai devreme.

— Nu numai că este posibil, ci este singurul drum de urmat, remarcă el. Uitați ce spune aici: „Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om". Îl privi pe Orlov. „Să socotească numărul fiarei"? „Este număr de om"? Un surâs îi înflori pe buze. Mai limpede de-atât nici că se putea. Misterul celor trei de șase se poate decodifica prin intermediul ghematriei.

— Deci trebuie să recurgem la Cabala.

— Exact la asta m-am gândit și eu inițial. Dar apoi mi-am dat seama că se putea să nu fie nevoie de Cabala.

— Nu?

— Cabala este o metodă ebraică. Își trecu palma pe deasupra textului. *Apocalipsa* a fost scrisă în zona mării Egee. Asta înseamnă că s-ar putea să trebuiască să ne îndreptăm spre limba greacă.

— Greacă?

— Este cât se poate de normal. Își pregăti stiloul. Uitați, *Isus* se spune în grecește *Iesous*. Sunt șase litere. Să vedem valoarea lor numerică.

I E S O U S
10 8 200 70 400 200 = 888

— În grecește, numărul lui Cristos este, după cum se vede, trei de opt. Astfel, este logic ca numărul Anticristului să fie la fel de simetric, dar inferior, și descifrabil prin ghematria aplicată la limba greacă. Cei trei de șase se încadrează în acest model.

— Înțeleg.

— Ceea ce demonstrează că această enigmă biblică se poate rezolva recurgând la limba greacă. Așa că m-am apucat să caut nume ale căror ghematrie să dea trei de șase. Ia ghiciți ce-am găsit.

— N-am nici cea mai mică idee.

— Haideți, spuneți un nume la întâmplare.

— Nu știu.

Pe chipul lui Tomás apăru umbra unui surâs.

— Mahomed.

Orlov căscă gura de uimire.

— Mahomed? Mahomed dă trei de șase?

— Exact.

— Vreți să insinuați că Mahomed este Anticristul?

— Nu insinuez așa ceva. Vă spun doar că ghematria numelui Mahomed dă trei de șase.

— La naiba!

— Dar există un alt nume care dă același rezultat. Un nume și mai surprinzător, un nume care pare perfect pentru rolul Fiarei, un nume care trimite direct la Anticrist.

— Care?

Tomás privi spre masă și în jur, prin sala restaurantului. Se simțea sătul, mirosul mâncării îi provoca greață, iar

priveliștea lui Orlov, cu gura mânjită de grăsime, îl aducea într-o agonie insuportabilă.

— Ați terminat de mâncat?

— Eu? se miră rusul. Da, de ce?

— Nu pot să mai stau aici. Haideți să ieșim, nu vreți?

— Nu se poate, protestă Orlov. Trebuie să-mi spuneți care este celălalt nume care dă șase sute șaizeci și șase.

— Vă spun, dar promiteți-mi că apoi plecăm imediat.

— Bine.

Tomás se ridică de pe scaun.

— Atunci haideți.

— Așteptați, aproape că strigă interlocutorul său, întinzând mâna pentru a-l ține pe loc. Trebuie mai întâi să-mi spuneți numele.

Istoricul surâse, savurând dinainte plăcerea pe care i-o va da figura lui Orlov la auzul numelui.

— Hitler.

IX

Alexander Orlov părea că se află în stare de șoc când a trebuit să plătească nota. Nu prețul îl lăsase fără replică, cum ar fi fost de așteptat în acea situație, în fața valorii exorbitante pe care i-o prezentase chelnerul pe o tăviță de argint, ci vârtejul de idei care îi incendiase imaginația. Hitler? Hitler era Fiara profețiilor din Apocalipsa lui Ioan? Hitler era Anticristul anunțat de ultima carte a *Noului Testament*? Ideea i se părea înfricoșătoare și irezistibilă în același timp. Cum se putea ca un text biblic din secolul I să conțină un număr a cărui ghematrie să trimită la autorul celui mai mare genocid din istorie?

Ieșiră în liniște din restaurant și porniră să se plimbe prin parcul din Campo Pequeno. Arena de coride fusese renovată și parcul care o înconjura era primitor și îmbietor, un colț liniștit în mijlocul efervescenței urbane. Rusul merse mult timp cu ochii ațintiți în pământ, până când se hotărî să rupă tăcerea.

— Sunteți sigur că numele lui Hitler corespunde numărului șase sute șaizeci și șase?

— Am făcut socoteala de nenumărate ori și n-am nicio îndoială. Dacă *a* este egal cu o sută, *b* o sută unu și așa mai departe, ghematria numelui lui Hitler dă trei de șase.

— Dumnezeule, e incredibil.

— Vă dați seama? Hitler, Anticrist?

Orlov expiră zgomotos.

— Și până la urmă care dintre ei este Anticristul? Hitler sau Mahomed?

— Cine credeți dumneavoastră?

— Eu cred că Hitler.

Tomás râse.

— Ar fi logic, nu-i așa? Omul care a produs cel de-al Doilea Război Mondial, cel răspunzător pentru milioane de morți, cel care a planificat și a pus în practică Holocaustul.

— Și care a invadat Sfânta Rusie, se grăbi să adauge Orlov. Nu uitați că el a invadat Sfânta Rusie.

— Da, Hitler este candidatul perfect. Numele lui conține numărul Fiarei, iar el este o întruchipare a răului.

— Fără îndoială.

— Dar e greșit.

Un amestec de surpriză și dezamăgire păru să-l cuprindă pe Orlov.

— Nu e Hitler?

— Nu.

— Sunteți sigur?

— Cât se poate de sigur.

— Dar e chiar perfect pentru acest rol.

— Știu. Cu toate astea, nu Hitler este Fiara din *Apocalipsă*.

— Cum puteți fi sigur?

— O arată întreg contextul profeției. Nu uitați că acesta este un text creștin vechi.

— Credeți, deci, că Anticristul este Mahomed?

— Nu, nici Mahomed.

Orlov înclină capul.

— Auziți, dacă nu e Hitler, ar avea sens să fie Mahomed, nu vi se pare? El este principalul dușman al creștinătății. Și apoi, islamul se află în spatele tuturor actelor de terorism care au loc peste tot. Cecenia, Afganistan, Irak, Iran, Algeria, 11 Septembrie, toate poartă semnătura islamului.

— Nu spuneți absurdități, îl întrerupse Tomás. Mahomed îl respecta pe Hristos, îl considera un adevărat profet. Iar intoleranța pe care o observăm acum în anumite zone islamiste a existat și în creștinism. Să ne amintim doar de inchiziție și de cruciade.

— Dar au fost acum multă vreme.

— Pogromurile antievreiești din lumea creștină au fost acum multă vreme? Holocaustul a fost acum multă vreme? Oftă. Intoleranța creștină a durat mult, dumneavoastră ce vă închipuiți? Uitați, când eram adolescent, îmi aduc aminte de primarul Lisabonei cum își exprima indignarea la intrarea într-un cinematograf doar pentru că se proiecta un film franțuzesc în care Maria era prezentată altfel decât o descrie Biserica. De asemenea, îmi aduc aminte și că, acum câțiva ani, un caricaturist a desenat caricatura papei cu un prezervativ pe nas, lucru care a stârnit un val de proteste. Îmi amintesc și că...

— Cum doriți, spuse nerăbdător Orlov. Dar cum puteți fi sigur că Fiara nu este nici Hitler, nici Mahomed, dacă numele lor dau trei de șase, așa cum se anunță în profețiile *Noului Testament*?

— Dintr-un motiv foarte simplu, spuse Tomás. *Apocalipsa* a fost scrisă în secolul I și, în text, autorul său, Ioan, îi provoacă pe cititori să dezlege o enigmă din vremea lor. Căută paragraful inițial. Vă aduceți aminte că el a scris chiar la începutul cărții: „Descoperirea lui Isus Cristos, pe care I-a dat-o Dumnezeu, ca să arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă în curând." Îl privi pe Orlov. Vedeți? „Cele ce trebuie să se petreacă în curând." Ioan se referea la evenimente din vremea sa. Or, Hitler și Mahomed au venit mult după aceea.

— Dar, dat fiind că este o profeție, nu credeți că este de așteptat ca *Apocalipsa* să se refere la personaje din viitor?

— Nu e chiar așa. În *Apocalipsă*, Ioan le cere cititorilor să dezlege un mister. Cititorii sunt oameni din vremea lui și, dacă profeția s-ar fi referit la persoane care aveau să trăiască o mie sau două mii de ani mai târziu, acești cititori n-ar fi avut cum să dezlege enigma. Este, deci, logic, ca Ioan să le ceară oamenilor din timpul său să rezolve o ghicitoare a cărei soluție să le fie contemporană. Amintiți-vă că Ioan spune clar că profețiile se referă la „cele ce trebuie să se petreacă în curând".

— Înțeleg.

Se așezară pe o bancă lungă, la umbra unui copac, iar Tomás scoase stiloul și carnetul.

— Revenind la limba greacă, am descoperit alte soluții.

Scrise niște litere pe o pagină nouă.

TO MEGA THERION

— *To mega Therion*, adică „marea Fiară". Ghematria acestei expresii este șase șase șase.

Mai mâzgăli un cuvânt.

LATEINOS

— *Lateinos* este cuvântul grecesc pentru „latin" sau „roman". Tot trei de șase dă.

Încă un cuvânt.

TEITAN

— *Teitan* este echivalentul grec al lui Titan, un nume al Soarelui. Titan este o soluție interesantă, pentru că are un anumit iz păgân, ceea ce, în epoca respectivă, era echivalent cu anticreștinismul. Titan era numele pe care grecii îl dădeau zeului-soare, Apolo.

Chipul lui Orlov afișă o expresie sceptică.

— Anticristul este zeul-soare? Nu prea are sens...

Tomás îi făcu semn să aștepte.

— S-ar putea să fie mai logic decât credeți, spuse. Ajungem și la asta, aveți răbdare. Istoricul bătu cu stiloul în carnet. Mai întâi trebuie să clarificăm un lucru: deși majoritatea versiunilor existente ale *Bibliei* indică cei trei de șase ca fiind numărul Fiarei, unele versiuni arată că acest număr este șase unu șase.

— Șase sute șaisprezece?

— Da. Sunt doar câteva versiuni, dar ele există.

— Dar asta nu ne interesează, replică omul de la Interpol. Asasinii celor doi oameni de știință au lăsat lângă victime un bilet cu trei de șase. Deci pe noi ne interesează șase sute șaizeci și șase, nu șase sute șaisprezece.

— Nu e chiar așa, insistă istoricul. Cele două versiuni conțin cheia misterului, după cum o să vedeți imediat. Îl fixă cu privirea pe Orlov. Ia să vedem dacă reușiți să răspundeți la următoarea întrebare: cine era cel mai mare dușman al creștinilor în secolul I, când Ioan a scris *Apocalipsa*?

Ochii rusului se pierdură într-o expresie meditativă.

— Hm... să vedem...

— Gândiți-vă. Tomás făcu un gest cu ambele mâini, ca și cum ar fi cărat ceva dintr-o parte într-alta. V-ați întors în timp în secolul I. Sunteți creștin. Care este dușmanul dumneavoastră cel mai mare? De cine vă este frică cel mai mult?

— De Diavol?

— Mă refer la o ființă umană. Nu uitați că *Apocalipsa* spune că e numele unui om. Cine este? Își bătu tâmpla cu degetul. Gândiți-vă.

— Pilat?

Tomás râse.

— Nu spuneți aiureli. Pilat nu-i preocupa deloc pe creștini atunci când a fost scrisă *Apocalipsa*.

— Irod?

— Nici el nu-i mai preocupa pe creștinii secolului I.

Orlov respiră adânc, în semn de renunțare.

— Nu știu.

Istoricul continuă să-și privească interlocutorul.

— Nero.

— Nero?

— Nero este Fiara din *Apocalipsă*.

Orlov afișă un aer încurcat.

— Dar de ce Nero?

— În *Cartea Revelației*, șase este un număr blestemat. Nero era al șaselea împărat și purta semnul celor trei de șase. Apucă din nou stiloul. Priviți.

Scrise ceva pe carnet.

NERON KAISAR = 666

— În greacă, Nero se spune *Neron*. „Împăratul Nero" este *Neron Kaisar*. Transcris în ebraică, acest nume dă șase șase șase. Și pe lângă asta, dacă ștergem *n*-ul final, rămâne *Nero*, numele roman al împăratului. Transcris în ebraică dă șase sute șaisprezece, versiunea minoritară a numărului Fiarei.

— Nero?

— Nero era *kaisar*, adică „împărat" și, de aceea, era comparat cu Soarele. Seneca a scris despre Nero: „El este Soarele în persoană". În acest sens, Nero era Titan. Dar era și *lateinos*, adică „roman", iar ghematria tuturor acestor cuvinte în greacă este șase sute șaizeci și șase.

Recapitulă totul într-o singură ecuație.

NERON KAISAR = LATEINO = TEITAN =
TO MEGA THERION = 666

— Adică împăratul Nero este roman, este egalul Soarelui și este marea Fiară. El este Anticristul din *Apocalipsă* pentru că, în acea vreme, trimitea creștinii la moarte în circul roman. Era figura cea mai temută de creștinii din epoca în care s-a scris *Cartea Revelației*.

Pe figura lui Orlov apăru o expresie gânditoare.

— Am înțeles, murmură el. Dar e ceva aici care nu prea se potrivește. Dacă Fiara *Apocalipsei* e Nero, de ce asasinii au lăsat numărul Fiarei lângă corpul victimelor?

Istoricul ridică două degete.

— N-am decât două ipoteze, rosti. Prima este cea mai simplă. Cei trei de șase sunt, simbolic vorbind, numărul

Diavolului. Dacă asasinii fac parte dintr-o sectă, așa cum a tras concluzia și Interpolul, de altfel, este normal să vrea să lase pe acțiunile lor o semnătură cu valoare simbolică. În acest context, este evident că cei trei de șase nu se referă la Nero, ci la Diavol.

— Această interpretare este evidentă, comentă Orlov. Care este cea de-a doua ipoteză?

— A doua ipoteză este mai elaborată și mai îndrăzneață, dar mă tem că încă nu dispun de toate datele pentru a o formula.

— Doar nu vreți să mă lăsați în aer. Spuneți-mi la ce vă gândiți.

— N-o să mă credeți.

— Dați-i drumul, haideți.

Istoricul oftă. Era reticent să prezinte o concluzie fără a avea toate informațiile pe care le considera necesare. Dar poate reușea să dea un indiciu.

— Bine, iată, spuse. Eu cred că, atunci când au lăsat bilețelele lângă victime, ucigașii au vrut să anunțe ceva.

— Să anunțe ceva? Ce anume?

Tomás ezita, tot mai nehotărât. Oare trebuia neapărat să spună? Avea nevoie de niște certitudini, existau încă goluri pe care trebuia să le umple. Cu toate acestea, adevărul era că rusul îl cerceta cu nerăbdare și era limpede că n-avea să-l lase fără să afle concluzia la care ajunsese, fie ea și provizorie. Trebuia să-i mai dea ceva, oricât de neînsemnat ar fi fost. Dându-și seama de acest lucru, își învinse și ultima urmă de ezitare și ridică vălul care acoperea misterul.

— Au vrut să anunțe sfârșitul lumii.

X

— Astăzi mergem la plimbare.

Invitația, pe care fiul său o formulă de îndată ce doamna Graça se trezise, o lăsă mută de uimire.

— La plimbare? se minună ea, încă adormită. Pe unde?

Tomás trase storurile și lăsă soarele să invadeze camera. Era o zi frumoasă, iar Coimbra cea însorită strălucea de viață; dimineața se arăta primitoare și îmbietoare, îmbrăcată de cântecul dulce al mierlelor și de briza călduță ce urca dinspre râu. Dincolo de fereastră se înșirau, una lângă alta, casele cu pereți albi și acoperișuri roșii, tăiate pe fondul cerului de un albastru profund. Zidurile vechi îmbrățișau cu gelozie orașul, posesive; păreau un castel medieval ridicat ca o coroană în vârful urbei, dar nu erau decât pereții scorojiți ai vechii universități, cu clopotnița ridicându-se în fața privirilor ca bijuteria cea mai de preț.

— Ai văzut ce frumos este afară? Arătă spre fereastră. Ieșim, ne învârtim puțin, respirăm aer curat, stăm la soare.

Dona Graça, acoperită încă cu cearșaful, îl privea cu o expresie întrebătoare.

— Te simți bine, băiete?

Tomás se apropie de pat.

— Mamă, de cât timp n-ai mai ieșit din casă?

— Păi... mă rog, nu știu...

— N-ai mai ieșit din casă de când te-ai rătăcit și te-au dus la spital. Asta a fost acum două săptămâni.

— Și ce dacă?

— Dar cum poți să trăiești așa?

— Ah, iar începi. Doamna Mercedes îmi face cumpărăturile, mulțumită lui Dumnezeu. N-am nevoie să bat străzile.

— Nici măcar la slujbă nu te mai duci!

— Și de ce te interesează pe tine? Mă rog la fel de bine și acasă.

Fiul se întoarse spre șifonier și deschise ușa, scoțând la iveală sertarele și hainele atârnate pe umerașe.

— Cu ce vrei să te îmbraci?

— Ca să merg unde?

— Ca să ieșim, mamă.

Dona Graça se dezveli și se așeză pe marginea patului.

— Vine și tatăl tău?

— Lasă-l pe tata. Mergem afară să stăm la soare și să respirăm aer curat. Cu ce vrei să te îmbraci?

— Dă-mi ceva frumos. Arătă spre o rochie din șifonier; era de culoare roz, cu volane albe la bretele. Dă-mi-o pe-aceea, am cumpărat-o în Lisabona când ți-ai luat doctoratul.

Tomás scoase rochia și o puse pe pat.

— Atunci îmbracă-te. Spală-te și dă-te cu parfum. Vreau să te faci frumoasă. M-ai auzit?

Graça privi rochia.

— Dar până la urmă unde mergem?

Fiul ieși din cameră, lăsând-o singură, dar, înainte să închidă ușa, îi repetă ceea ce-i spusese la trezire.

— Astăzi mergem la plimbare.

Automobilul se deplasa încet prin traficul de dimineață târzie. După ce trecu printre Casa do Sal și Conchada, o luă la dreapta și urcă în direcția spitalelor universitare. Era foarte cald în Volkswagen și Tomás deschise geamul să lăse aerul să intre; o adiere răcoroasă străbătu mașina, ușoară și plăcută, împrospătând aerul dinăuntru și îndulcind plimbarea. Dădură ocol rondului Coselhas și, în apropiere de Quinta de Santa Comba, o luară pe o străduță și ajunseră într-o piațetă cochetă, un loc liniștit și agreabil, unde coroanele copacilor mângâiau acoperișurile vilelor și timpul părea să se fi domolit.

— Ce-ar fi să ne oprim aici? propuse Tomás, parcând mașina înainte de a auzi răspunsul.

— Aici? De ce?

— Nu vezi ce de verdeață? E frumos, nu-i așa?

Dona Graça se uită în jur.

— Da, pare plăcut.

— Haide să mergem puțin pe jos. Vino, o să-ți facă bine.

ÎșI ajută mama să se ridice și porniră agale printre copaci. Era un loc liniștit; aerul era curat, parfumat de mirosul coconarilor și animat de concertul insectelor, de greierii care cântau pe întrecute în pădulicea de alături, invizibili, dar zgomotoși. Trecură prin fața unui zid acoperit de plante, tunse îngrijit în partea de sus și Tomás se opri în fața porții.

— Ia uite, ce interesant, comentă. Ai văzut cum se numește locul acesta?

Mama își întinse gâtul, încercând să citească literele pictate pe faianță.

— Lo... lo... ce scrie aici?

— Loc de odihnă, citi Tomás. Ciudat. Trebuie să fie un loc unde se odihnește lumea.

Dona Graça căpătă un aer intrigat.

— Un loc unde se odihnește lumea? De ce să se odihnească? Privi spre pădurice. Poate să se odihnească după ce se plimbă?

— Așa o fi, se grăbi să răspundă fiul. Haide să aruncăm o privire înăuntru.

Intrară pe poartă și pășiră pe dalele năpădite de verdeață. Vârful ierbii strălucea în soare, erau picături de apă care indicau că tocmai fusese udată. Bătură la ușa vilei și o fată cu bonetă și halat alb le ieși în întâmpinare cu un surâs amabil.

— Bună ziua.

— Am venit să vedem casa, spuse Tomás. Putem intra?

— Vă rog.

Fata le servi drept ghid. Începură cu bucătăria, unde două femei trebăluiau în jurul a două cratițe ce miroseau tare bine,

apoi trecură spre salonul de zi. Peste tot domnea un aer primitor și o ordine desăvârșită, deși locul era puțin cam întunecat. În salon mergea un televizor și câteva persoane se odihneau pe niște canapele generoase, unele privind ecranul, altele tricotând, două picotind cu gura deschisă.

Dona Graça îl trase de mânecă pe Tomás.

— Ai văzut, Tomás?

— Ce anume, mamă?

— Sunt toți bătrâni, spuse ea în șoaptă ca să nu fie auzită de vârstnicii din jur. Aici sunt numai bătrâni.

— Dar locul e drăguț, nu-i așa?

— Da, așa e. Dar sunt numai bătrâni, ai observat?

— Și ce dacă? Cine știe, poate ți-ai face o grămadă de prieteni aici.

— Eu?

— Da, de ce nu? Sunteți de aceeași vârstă.

— Ba nu sunt deloc de vârsta mea. Aici sunt numai moși, nu vezi?

Tomás se scărpină în creștet, oarecum debusolat.

— Ți-ar fi foarte bine aici, insistă el. Casa pare drăguță și lumea e de vârsta ta. Ți-ai face prietene noi, ai să vezi.

— Faci pe prostul? Ce nevoie am eu să vin aici?

— E mai bine aici decât singură acasă. Aici nu mai ai nicio grijă. Există personal care să se ocupe de tine și e multă lume cu care poți să vorbești. Coborî vocea, dar rosti cuvintele cu intensitate. Nu-i așa că-i mai bine decât să stai singură, închisă în casă?

— Haide, nu mai spune prostii.

— Serios, aici se ocupă ei de tine.

— N-am nevoie să se ocupe nimeni de mine. Îmi este de ajuns doamna Mercedes, s-o aibă Dumnezeu în pază. Și apoi, mai am și vecinele, care sunt niște sfinte și care mă ajută mereu când am nevoie.

Fata cu bonetă și halat îi întrerupse.

— Mergem și la etaj?

— Ah, mulțumesc, e foarte drăguț din partea dumneavoastră, dar nu e nevoie, se scuză Doamna Graça. Știți, noi deja...

— Haideți să mergem și sus, îi tăie vorba Tomás, îndreptându-se spre coridor. Dacă tot am ajuns aici, să vizităm tot.

Doamna Graça oftă și își urmă resemnată fiul și gazda. Luară ascensorul și ajunseră într-un culoar lung, iar pașii lor începură să răsune pe podeaua dintr-un lemn deschis la culoare, cu siguranță fag.

— Vai, nu știu dacă mai pot, spuse mama, descumpănită de dimensiunea holului. Sunt obosită, Tomás. Să știi că nu mai sunt de vârsta ta.

— E chiar aici, spuse fata în alb, arătând a treia ușă din dreapta. Aproape că am ajuns.

Străbătură ultimii metri ai coridorului și intrară într-o cameră. Nu era foarte spațioasă dar avea un aspect curat. Mobila din lemn de brad era în stil vechi; camera avea șifonier, televizor, o canapea și un pat mare, un buchet de flori pe birou, toate așezate în cea mai desăvârșită ordine.

— E frumoasă camera, nu-i așa? întrebă Tomás. Se duse la fereastră și privi afară. Ia uite! Are până și vedere spre pădure.

Doamna Graça se apropie și privi. Era chiar pădurica de pini pe care o traversaseră venind spre vilă.

— Bine, putem pleca acum? întrebă ea, oarecum nerăbdătoare.

— Nu-ți place camera?

— Ba da, e foarte frumoasă, n-am ce spune. Dar mă simt cam obosită, știi? Vreau să merg acasă.

Tomás înghiți în sec. Venise momentul s-o pună pe mama lui în fața faptului împlinit și avea nevoie de mult curaj pentru asta.

— Ascultă, mamă, începu el. Doamna Mercedes mi-a spus că nu mai poate avea grijă de tine o vreme.

— Nu? Chiar ieri am văzut-o și nu mi-a spus nimic. Ce-a pățit?

— Păi... ăăă... o... o problemă de familie care a intervenit pe neașteptate.

— O fi soțul. Bietul om suferă de gută, săracul, și doamna Mercedes era tare supărată din cauza asta. O fi avut altă criză?

— Da, asta trebuie să fie.

— O sun imediat. Săraca de ea! Deunăzi îmi povestea cum...

— Mamă, mamă, o întrerupse fiul. Problema este că vei rămâne o vreme singură și n-are cine să aibă grijă de tine.

— Și ce-i cu asta?

— Și ce-i cu asta? Cine îți face piața? Cine îți pregătește mâncarea? Cine îți face curățenie?

— Ei, o rog pe o vecină. Maria Clotilde e o bomboană de fată și mi-a tot spus că dacă am vreodată...

— Ascultă, mamă, vecinele tale pleacă toate în concediu un timp.

Dona Graça făcu ochii mari, nevenindu-i să creadă.

— Toate vecinele mele pleacă în concediu? Unde pleacă?

Tomás transpira din plin.

— Știu eu, mamă? Se duc în Algarve sau în Brazilia, nu știu și nici nu mă interesează.

— Mi se pare cam ciudat. Maria Clotilde este mereu îngrijorată, soțul ei este șomer de multă vreme, săraca. Dulce, vecina de la etajul al doilea, nici nu mai spun! Pensia nu-i ajunge și nici măcar de întreținere n-are bani. Doar dacă o fi... cum o cheamă pe neobrăzata aceea de la etajul întâi, cea care a moștenit apartamentul de la mătușa ei? Graciete. Doar ea!

— Doamna Graciete a murit deja, mamă.

— Graciete a murit?

— Acum cinci ani.

— Cred că te înșeli. Dacă ar fi murit, am fi aflat și eu, și tatăl tău.

Tomás simțea că explodează. Trebuia să rezolve problema și trebuia s-o facă imediat.

— Mamă, n-are importanță, spuse, privind-o drept în ochi și apucând-o de umeri. Nu poți merge acasă pentru că n-are cine să aibă grijă de tine. Ai răbdare, va trebui să rămâi aici o vreme.

Doamna Graça își privi fiul cu nedumerire.

— Ce vrei să spui?

— Trebuie să rămâi aici. Doar o vreme, fii liniștită.

Ea privi în jur, tulburată.

— Dar... dar asta nu e casa mea. Eu vreau să merg acasă.

— Nu pot să te duc acasă pentru că n-are cine să aibă grijă de tine acolo. Trebuie să rămâi aici o vreme. Doar câteva săptămâni...

Buza de jos a doamnei Graça începu să tremure și o strălucire umedă îi inundă ochii verzi. Expresia de pe chipul ei era una de disperare, de implorare, de panică.

— Eu vreau acasă, se smiorcăi, speriată. Te rog, du-mă acasă.

Câteva broboane de sudoare apărură pe fruntea fiului, i se scurseră pe tâmple și apoi pe față. Era un moment dureros. Se gândi să renunțe la decizia pe care o luase, în fond, cu ce drept își obliga mama să facă ceva împotriva voinței sale? Nu era o persoană adultă? Când era mic, mama îi spunea mereu lui ce să facă, iar acum, cum se puteau inversa rolurile? I se părea nefiresc. De când devenise adult, părinții îi respectau spațiul vital și el pe al lor, cum e firesc. Uneori Tomás le mai dădea câte un sfat mamei sau tatălui său, însă niciodată nu îndrăznise să le dea un ordin, ar fi fost de neconceput; ei erau suverani, stăpâni pe propria lor voință și, într-o anumită măsură, își păstraseră autoritatea în fața lui. Cum putea el acum să-și oblige mama să trăiască într-un loc în care era vădit că ea nu voia să stea? Cu ce drept o obliga să plece din propria casă? Nu era ea stăpână pe destinul său? Cum îndrăznea să se poarte cu ea de parca ar fi fost un copil?

În momentul în care se hotărî să dea înapoi evaluă, totuși, consecințele deciziei. O văzu pe mama lui închisă în casă, noaptea, cu starea de sănătate înrăutățindu-se; putea să alunece

și să se lovească la cap, putea să lase gazele deschise sau fierul de călcat aprins, pe vreo haină, putea să iasă afară și să se rătăcească din nou. Nu, sub nicio formă. Nu era în stare să stea neînsoțită și nici nu-și putea purta singură de grijă. Realitatea, crunta realitate, era că se aflau pe un drum fără întoarcere, iar lui îi revenea răspunderea de a-și asuma responsabilitățile și de a hotărî ceea ce nu-și imaginase vreodată că avea să hotărască.

Nu putea da înapoi.

— Vreau să merg acasă.

Tomás își privi mama și rămase tăcut, neștiind ce să zică. Poate era mai bine să nu spună nimic. Așa este, conchise; mai bine să nu zică nimic, să termine conversația. În fond, n-avea cum s-o convingă, era evident. Fără să mai scoată niciun cuvânt, ieși grăbit din cameră și dispăru pe coridor.

O rupse la fugă.

Apăru după câteva minute cu o valiză pe care doamna Graça, cu ochii împăienjeniți de lacrimi, o recunoscu surprinsă drept a sa. Geamantanul său vechi. Tomás se dusese la mașină să ia bagajul pe care i-l pregătise pe furiș în dimineața aceea, când ea încă dormea. Când intră în cameră, o găsi așezată pe scaun, ștergându-și ochii cu o batistă în timp ce directoarea, ghemuită lângă ea, încerca să o consoleze.

— Mamă, ți-am adus hainele, spuse el, arătându-i valiza. Dacă mai ai nevoie de ceva, spune-mi. Așează geamantanul pe pat și-l deschise. Pot să-ți aduc cărți, fotografii... tot ce vrei.

— Eu vreau să mă întorc acasă, se plânse ea cu o voce subțire și tremurândă.

Străduindu-se să ignore tânguielile mamei, Tomás începu să atârne rochiile în șifonier și să pună hainele prin sertare.

— Rămâi aici doar câteva săptămâni, spuse, în timp ce punea o rochie pe umeraș. Apoi mai vedem, bine?

— Unde e tatăl tău? O să vezi tu când o afla!

— Tata mi-a cerut să te duc la un cămin bun.

— Nu cred. Tatăl tău nu ți-ar cere niciodată așa ceva.

— Dar mi-a cerut-o. Mi-a spus să am grijă de tine.

Doamna Graça ridică degetul, tremurând de furie, de revoltă, de indignare.

— Cu ce drept îmi faci asta? Tu... tu... propriul meu copil... cu ce drept? N-o să mă abandonezi aici!

— Doar câteva săptămâni.

— Nici măcar o zi, m-ai auzit? Nici măcar o zi!

— Mamă, calmează-te.

— Eu vreau să merg acasă. Dacă o fi să mor, vreau să mor acasă. Du-mă acasă, te rog frumos.

— Acum nu se poate, murmură Tomás, aranjând mai departe hainele în dulap, astfel încât să nu trebuiască s-o privească pe mama sa. Poate peste o săptămână.

— Vreau să merg acasă, gemu ea.

Directoarea, acea femeie atrăgătoare, cu ochii de culoarea ciocolatei, pe care o cunoscuse prima dată când vizitase căminul, purta în piept un ecuson care-i aminti numele Maria Flor; rămăsese ghemuită în fața doamnei Graça, urmărind conversația în liniște. Văzând că renunțase la luptă, se aplecă în față, îi murmură ceva la ureche doamnei Graça și se ridică. Îi făcu semn lui Tomás și se îndepărtară amândoi, ajungând lângă ușă.

— Nu i-ați spus mamei dvs. că o aduceți aici?

— Nu, nu i-am spus nimic. N-ar fi acceptat niciodată.

Maria își încrucișă brațele și îl privi dezaprobator.

— Dar ar fi trebuit să vorbiți cu ea.

— Vă rog să mă credeți că am vorbit cu ea de multe ori despre acest subiect. De multe ori. Și medicul i-a vorbit. Ea însă refuza să vină, ce puteam să fac? Credeți că trebuia s-o urc cu forța în mașină?

— Era neapărată nevoie să vină?

— Știți, am stat o vreme fără să fac nimic. Ea nu voia să vină, iar eu nu voiam s-o oblig, așa că am lăsat-o în pace. Coborî ochii. Dar lucrurile au început să se precipite acum două săptămâni. Mama a ieșit la cumpărături și s-a rătăcit

prin oraș. Nimeni nu știa cine e, iar ea nu spunea nimic inteligibil. A trebuit s-o ducă la secția de poliție și mai apoi la spital, unde, din fericire, a recunoscut-o o infirmieră. Atunci mi-am dat seama că trebuie neapărat să rezolv problema.

Directoarea oftă.

— Înțeleg, spuse. Își îndreptă spatele, luând o postură profesională. Trebuie să știu câteva lucruri despre ea și dumneavoastră va trebui să completați un formular, bine?

— Cum doriți.

— Din câte am văzut, se descurcă singură, nu-i așa?

— Da, se mișcă fără ajutor, deși doarme foarte mult. Cel mai complicat este, de fapt, cu pierderile de memorie. Uneori este complet dezorientată. De exemplu, i se întâmplă frecvent să uite că tatăl meu a murit.

— Asta e normal. Întotdeauna, amintirile cele mai recente se șterg primele. Aruncă o privire spre doamna Graça. Mama dumneavoastră are doar șaptezeci de ani, nu-i așa?

— Da.

— Mi se pare cam devreme să aibă astfel de probleme...

— Știți, totul a început după moartea tatălui meu.

— Hmmm... înțeleg. Ochii căprui se îngustară și buzele cărnoase schițară o grimasă. Odată am avut aici un cuplu foarte unit. Amândoi își petreceau zilele sărutându-se și șoptindu-și secrete, mergeau peste tot împreună și a trebuit să le lipim paturile, ca să poată dormi ținându-se de mână. Erau adorabili. Într-o zi, ea a suferit un atac de cord și a fost dusă la spital, unde a și murit după două zile. Familia a intrat în panică, temându-se de reacția pe care ar putea s-o aibă el la aflarea veștii și ne-au cerut să nu-i spunem nimic. Însă, după o săptămână, o angajată s-a scăpat și i-a povestit adevărul. Făcu o pauză. El a murit în ziua următoare.

Povestea rămase plutind în aer, insidioasă, ca o ceață încăpățânată, o umbră rău prevestitoare care nu se dă dusă.

— Asta s-a întâmplat aici? întrebă Tomás.

— Da, răspunse Maria. Acum câțiva ani. Cazul i-a emoționat pe toți angajații căminului. Dar cel mai important este

că ne-a arătat efectul pe care-l poate avea moartea unui partener dintr-un cuplu asupra celuilalt, atunci când amândoi sunt foarte apropiați și au trăit mult împreună. Privi din nou spre doamna Graça. Probabil asta s-a întâmplat și cu mama dumneavoastră. Probabil că moartea soțului a fost un șoc foarte mare și a declanșat un proces degenerativ prematur.

Tomás nu știa ce să răspundă. Pe de-o parte, recunoscuse în acea istorisire relația dintre părinții săi și întâmplările din ultimul an; multe lucruri indicau o legătură între moartea tatălui său și degradarea rapidă a stării de sănătate a mamei sale, iar episodul relatat de către directoare îi confirma ceea ce deja intuia.

Ros de remușcări, se scuză în fața directoarei și se întoarse lângă mama sa. Îi șopti vorbe de alinare, fără să știe care dintre ei avea mai mare nevoie de consolare, mama, care nu putea merge acasă, sau fiul, care o obliga să rămână în cămin. Se simțea un nenorocit, un nemernic, un laș. O sărută pe obrazul ud de lacrimi și, adunându-și puținul curaj rămas, se întoarse și ieși din cameră, pregătindu-se să plece. Tocmai când deschidea ușa de la ascensor, auzi vocea mamei lui, care ieșise pe culoar.

— Tomás?

— Da, mamă?

— Du-mă acasă.

Fiul inspiră adânc.

— Mamă, să n-o luăm de la capăt, bine?

Doamna Graça privi spre capătul culoarului.

— Atunci o să mă arunc pe scări.

XI

Primele douăzeci și patru de ore după ce și-a lăsat mama la cămin se dovediră a fi cele mai grele pentru Tomás. Când se întoarse din plimbarea fatidică și intră în apartamentul părinților săi, i se păru straniu și pustiu, ca și cum ar fi fost golit de sens. Într-adevăr, în ultimele luni, declinul rapid al mamei sale umpluse acel loc cu liniște, cu un astâmpăr oarecum îngrijorător, datorat mai ales nenumăratelor ore pe care le petrecea ea dormind; dar faptul că o știa acasă i se înfățișa, totuși, reconfortant într-o oarecare măsură, i se părea că o rază de lumină încă strălucea acolo, fragilă, ce-i drept, dar vie. Acum însă, totul era diferit. Apartamentul era complet gol, despuiat de viață, era doar un corp dezgolit, lăsat în voia uitării.

Liniștea apăsătoare îl îndemnă pe Tomás la introspecție, accentuându-i sentimentul de vinovăție. Nu îl chinuia numai ideea că-și dusese mama la un cămin împotriva voinței ei, ci și faptul că o înșelase, o convinsese că merg la o simplă plimbare. Își amintea cum, în copilărie, mama lui îi spusese într-o zi că merg până la spital să se plimbe și cum, odată ajunși acolo, plimbarea s-a terminat cu niște infirmieri care l-au ciuruit cu injecții. Păstrase o amintire amară a acelui episod; în fond, era memoria unei trădări din partea mamei. Inversarea rolurilor îl făcea să se teamă acum, îi era frică de ceea ce avea ea să gândească despre acțiunile lui. Dacă se gândea bine, era pentru prima oară când nu-i respecta statutul de persoană majoră și oare nu era asta o formă de agresiune? Dar, pe de altă parte, oricât s-ar fi învinovățit, nu găsea o alternativă mai bună. Ce altceva ar fi trebuit să facă? Să-și lase mama, în

acea stare, singură în casă? N-ar fi fost asta o formă de abandon? Și dacă i se întâmpla ceva? Ar fi putut vreodată să și-o ierte?

Ca să scape de tristețe, se refugie în lucru. Când se întoarse de la cămin, după o cină solitară, deprimantă, în bucătărie, se închise în biroul tatălui său. Era hotărât să-și abată gândurile de la asta și să încerce să descifreze enigmaticul e-mail pe care Cummings i-l trimisese lui Filipe, acel mesaj ciudat interceptat de Interpol. Își consultă notițele și găsi mesajul.

Filipe,
When He broke the seventh seal, there was silence in heaven.
See you.
Jim

La prima vedere părea un cod. Da, hotărî el, dând din cap; e un cod. Dacă ar fi cifrat, textul ar avea alt aspect. Problema este că, fiind un cod, era evident că se afla în fața unei adevărate taine, dat fiind că sensul exact le era probabil cunoscut numai celor doi care au trimis mesajele. Sensul enigmei fusese cu siguranță stabilit de cei doi și numai ei îl puteau explica.

Cu toate acestea, un amănunt îi atrase atenția lui Tomás. Citi fraza din nou. *When He broke the seventh seal, there was silence in heaven.* Mări ochii. Fără îndoială, acela era un amănunt relevant. *He*. „El". Mesajul spunea *He*, cu H mare; adică „El", cu E mare. „El". Era un indiciu, o pistă, o plăcuță indicatoare care arăta într-o direcție anume. Din experiența lui Tomás, *El* nu putea fi decât o singură entitate. Dumnezeu. Era vorba, cu siguranță, de un citat religios.

Însuflețit și stimulat dintr-odată, se ridică și se duse spre bibliotecă să ia *Biblia*. Dar, când se așeză din nou la birou, odată stinsă scânteia entuziasmului de a fi descoperit o pistă sigură, privi cartea și aproape că se deziluzionă în fața

dimensiunilor ei voluminoase. Parcă niciodată nu fusese conștient ca acum cât de groasă este *Biblia*, mai ales că, răsfoind-o, văzu că era tipărită pe o hârtie foarte subțire și cu litere microscopice; părea contractul unei companii de asigurări. Era un text foarte mare.

Își birui primul impuls de a renunța și începu să citească de la prima pagină. „La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul. Și pământul era netocmit și gol. Întuneric era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor. Și a zis Dumnezeu «Să fie lumină!» Și a fost lumină". Mai citise aceste lucruri și în trecut, de mai multe ori, în circumstanțe diferite. Dar niciodată nu citise *Biblia* de la cap la coadă, *Vechiul* și *Noul Testament* dintr-odată, și se gândea că acum era o ocazie foarte bună să o facă. Avea de găsit un fragment și numai citind ceea ce avea de citit putea ajunge la el.

Și se puse pe citit.

Îi luă șase zile să parcurgă *Biblia* de la primul la ultimul cuvânt, pornind de „La început" și terminând cu „Amin". O citi fără întreruperi, în afară de nevoile naturale, și când închise volumul nu mai știa ce să creadă. Se simțea descumpănit de ceea ce citise, ba chiar speriat de implicațiile pe care le putea avea misterul întunecat pe care tocmai ce-l descoperise într-o anumită măsură.

Încercă să se relaxeze și porni calculatorul. Deschise direct poșta electronică și, printre multele mesaje nesolicitate pe care le primea de obicei, observă un mesaj trimis de *asapteapecete*. A șaptea pecete? E-mailul venise de patruzeci și opt de ore. Fierbând de nerăbdare, Tomás făcu un click pe titlu și deschise mesajul. Era scurt, informativ și, ținând cont de cine îl semna, exploziv.

Filipe.

E-mailul era semnat de amicul său din tinerețe, Filipe Madureira, cel pe care-l căuta Interpolul din cauza unei presupuse implicări în uciderea a doi oameni de știință, cel cu

care-și petrecuse după-amiezi întregi învățând, jucând fotbal de masă sau vorbind despre fete în timpul anilor de liceu în Castelo Branco. Pesemne Filipe consultase site-ul foștilor elevi de liceu și găsise mesajul pe care i-l lăsase Tomás. Acela era răspunsul.

După ce cântări puțin situația, Tomás puse mâna pe telefonul mobil și formă numărul.

— Bună ziua, domnule Orlov, salută. Am vești noi pentru dumneavoastră.

— Ce s-a întâmplat?

— Am fost contactat de prietenul meu, Filipe.

— Serios? Unde este?

— Mă tem că nu pot să vă spun.

Omul de la Interpol ezită la celălalt capăt al firului.

— Cum așa, nu puteți să-mi spuneți?

— Nu. Mi-a cerut să păstrez confidențialitatea asupra locului în care se află.

— Și atunci cum pot merge mai departe cu ancheta?

— Va trebui s-o fac eu.

— Dumneavoastră? se miră Orlov. Dar dumneavoastră nici măcar nu sunteți polițist...

— Ascultați-mă, Filipe acceptă să se întâlnească cu mine atâta timp cât nu dezvălui locul unde se află. Dacă îmi asum acest angajament, îl respect, înțelegeți?

— Hm.

— Deci ce fac? Îmi asum angajamentul sau nu?

Rusul rămase tăcut o vreme, cântărind situația.

— Nu mi se pare c-aș avea de ales, nu-i așa?

— Dumneavoastră știți mai bine.

— Atunci, acceptați, se hotărî Orlov. Întâlniți-vă cu el și obțineți toate informațiile posibile.

— Foarte bine, încuviință Tomás. Voi avea nevoie de bani pentru călătorie.

— În ce țară este?

— Nu vă pot spune asta.

Orlov râse.

— Nu-i nimic, spuse. Am vrut să văd dacă merge. Își schimbă tonul vocii. O să vă transferăm bani în cont, bine? Luați banii ăștia și faceți cu ei ce trebuie să faceți, fără să fie nevoie să prezentați facturi sau să dați socoteală. Astfel, păstrăm secretul deplasării dumneavoastră. E bine așa?

— Mi se pare perfect.

— Atunci foarte bine, concluzionă rusul, luându-și la revedere. Anunțați-mă când vă întoarceți.

— Așteptați, exclamă Tomás.

— Ce este?

— Nu v-am povestit tot.

Agentul Interpol păru descumpănit.

— Ah, mă scuzați. Credeam c-ați spus că deocamdată nu puteți să ne dezvăluiți nimic din e-mailul prietenului dumneavoastră.

— Așa și este. Dar am alte vești.

— Ce anume?

— Cred că am descoperit sensul mesajului pe care englezul i l-a trimis lui Filipe.

Orlov lăsă să-i scape un hohot de râs.

— Sunteți nemaipomenit, exclamă el. Serios? Ați descifrat deja acea încâlceală?

— Am decodat-o, îl corectă Tomás. Mesajul nu este cifrat, ci e codificat. Cifrul se descifrează, codul se decodează.

— Credeți că e un cod?

— Fără îndoială.

— Și ce mesaj ascunde?

Istoricul se aplecă deasupra biroului și apucă volumul gros pe care îl terminase de citit.

— Sensul codului este revelat de *Biblie*.

— Serios?

— Da. Și ghiciți în ce parte a *Bibliei*.

— N-am nicio idee.

— În *Apocalipsă*. Răspunsul se găsește în *Apocalipsă*. Râse. Vedeți ce ghinion am? Citatul se găsește în ultimul text al *Noului Testament*, iar eu am luat-o de la început, a trebuit să citesc toată *Biblia* până să-l găsesc.

— N-ați făcut mai mult decât ceea ce aveați datoria să faceți, se impacientă rusul. Spuneți-mi ce mesaj ascunde acea frază.

Tomás deschise *Biblia* așezată pe masă și răsfoi ultimele pagini până ajunse la *Cartea Revelației*.

— Ca să pătrundeți sensul mesajului trebuie să înțelegeți contextul în care apare, spuse el. Ați citit *Apocalipsa*?

Orlov plescăi exasperat din limbă.

— Vi se pare că am figură de habotnic? Credeți că am timp să citesc așa ceva?

— Atunci, dacă n-ați citit niciodată *Apocalipsa*, dați-mi voie să vă fac un tablou general. După cum v-am spus deunăzi, acest text este semnat de Ioan, se presupune că apostolul. Își plimbă privirea peste primele rânduri din paginile deschise în fața sa. Începe prin a spune că Isus Cristos i s-a arătat lui Ioan și i-a dat mesaje către șapte comunități creștine din Asia Mică. Dădu câteva pagini. Lucrurile devin interesante imediat după aceea, când Ioan este dus în cer.

— Apostolul a zburat în cer? glumi Orlov. La clasa business sau economică?

— S-a ridicat la cer, răspunse Tomás, ignorând gluma. Își pironi privirea pe un paragraf. Scrie aici așa, spuse el, începând să citească textul: „M-am uitat și iată o ușă era deschisă în cer și glasul cel dintâi – glasul ca de trâmbiță, pe care l-am auzit vorbind cu mine – mi-a zis: Suie-te aici și îți voi arăta cele ce trebuie să fie după acestea. Îndată am fost duh; și iată un tron era în cer și pe tron ședea Cineva." Își ridică privirea din carte. Acest Cineva este, evident, Dumnezeu.

— Dumnezeu? Ioan zice că l-a văzut pe Dumnezeu?

— Da.

— Și cum e? Are o barbă mare și albă?

— Dumnezeu, așa cum îl descrie Ioan în *Apocalipsă*, nu este antropomorf. Urmăriți descrierea pe care I-o face autorul.

Reveni la același paragraf. „Și Cel ce ședea semăna la vedere cu piatra de iasp și de sardiu, iar de jur împrejurul tronului era un curcubeu, cu înfățișarea smaraldului." Sări un rând. „Și din tron ieșeau fulgere și glasuri și tunete."

— Dar ce fel de Dumnezeu e acesta?

— E Dumnezeul pe care spune Ioan că L-a văzut. Nu este o persoană, ci lumină, culoare și sunete.

— Toate astea sunt halucinații, nu-i așa?

— Se poate, încuviință Tomás. Dar nu cred. Acest text este foarte gândit, știți?

— Ce vă face să spuneți asta?

— Structura pe care o are. Scenele sunt descrise cu multe detalii și arată influența scrierilor iudaice, mai ales de cele ale lui Daniel. Structura este planificată și se joacă cu modéle numerice, ceea ce nu este caracteristic unor halucinații.

— Ca povestea cu cei trei de șase?

— Exact. Cei trei de șase nu sunt o halucinație. Cum am văzut deja, este vorba de ghematria numelui Nero. Deci acest text este gândit, nu este rezultatul unei halucinații.

— Înțeleg, acceptă Orlov. Schimbă tonul. Spuneați, deci, că Ioan s-a urcat la ceruri și L-a văzut pe Dumnezeu. Și apoi? Ce s-a întâmplat?

Tomás reveni la text.

— Ioan scrie următoarele: „Am văzut apoi, în mâna dreaptă a Celui ce ședea pe tron, o carte scrisă înăuntru și pe dos, pecetluită cu șapte peceți."

— O carte cu șapte peceți?

— Da. În realitate se cheamă Cartea cu Șapte Peceți. În descrierea lui Ioan, Cristos s-a îndreptat spre tron și a primit această carte de la Dumnezeu. În acest moment, Isus, prezentat sub formă de miel, a început să desfacă pecețile una câte una.

Orlov era acum complet absorbit de povestire.

— Și mai departe?

— Primele patru peceți au făcut să apară patru călăreți distrugători. Sunt cei patru cavaleri ai apocalipsei. Unul este cuceritor, ceilalți aduc foamea, războiul și moartea. A cincea

pecete a lăsat să apară martirii și a șasea a adus un cutremur și alte cataclisme groaznice, menite să pedepsească toate păcatele umanității. Tomás făcu o pauză. Aici apare în text fraza fatidică.

— Care anume?

— Fraza din mesajul pe care l-ați interceptat pe internet.

— Ce mesaj? Al englezului?

— Da. Tomás urmări rândurile cu degetul arătător și citi cu voce tare. „Și când Mielul a deschis pecetea a șaptea, s-a făcut tăcere în cer."

Fraza răsună în mintea lui Orlov. Era, într-adevăr, mesajul pe care James Cummings i-l trimisese lui Filipe Madureira.

— Foarte bine, încuviință el. În *Biblie* e scrisă această frază. Cristos a desfăcut cea de-a șaptea pecete a Cărții cu Șapte Peceți. Și pe urmă? Ce se întâmplă pe urmă?

Istoricul închise *Biblia*, o așeză pe birou și respiră adânc.

— Ioan a văzut peste tot numai tunete, fulgere și cutremure. Pe pământ și pe apă se aruncă foc, grindină și sânge și o treime din planetă devine de nelocuit. Cade din cer o stea și Soarele se întunecă din cauza fumului. Distrusă în masă, o parte din umanitate și din viață dispare. Făcu o pauză. Pe scurt, începe apocalipsa.

Orlov evaluă o vreme descrierea făcută.

— Când se întâmplă toate astea?

— Se întâmplă acolo unde apare în *Biblie* citatul folosit în mesajul interceptat. Recită din memorie: „Când El a deschis pecetea a șaptea, s-a făcut tăcere în cer."

Rusul plescăi din limbă.

— La naiba, exclamă el. Bănuiala dumneavoastră era întemeiată.

— Da, era, spuse Tomás. Ați văzut la ce dă naștere această frază?

— La sfârșitul lumii, dragul meu profesor. La sfârșitul lumii.

XII

Paznicul, un bărbat chel, cu pielea capului lucioasă și corpolent, îl măsură cu suspiciune, analizându-l din cap până-n picioare, cu o privire pătrunzătoare ca razele X. Văzând că are de-a face cu un străin, păru să se relaxeze; acceptă cele șapte sute cincizeci de ruble și îi făcu semn cu capul să intre. Tomás mulțumi, deschise ușa și intră în Night Flight.

L-a întâmpinat atmosfera caldă și sofisticată din interiorul celui mai renumit club de noapte din oraș. Un chelner îmbrăcat impecabil se apropie de el imediat.

— *Dobrîi vecer*, salută acesta, ceremonios.

— Bună seara, răspunse Tomás în engleză. Ezită, căutând în memorie cuvintele pe care le învățase la hotel. *Vî gavarite... po-angliski?*

Chelnerul zâmbi.

— *Da*[1], aprobă el. Toți de-aici vorbim engleza. Cuprinse cu un gest tot clubul Night Flight. Doriți să mergeți la restaurant sau la clubul de noapte?

— La clubul de noapte, vă rog.

Bărbatul îi arătă un colț al salonului și Tomás se îndreptă într-acolo. Coborî pe o scară în spirală și ajunse într-un bar decorat în tonuri aurii, cu un perete plin de oglinzi, de care erau lipite canapele tapițate în negru, în timp ce alt perete era mascat de un bar lung. O muzică liniștită plutea în aer și localul avea un aspect distins, ca și cum ar fi fost un club de gentlemeni din înalta societate. Însă grupurile mici care mișunau prin clubul de noapte trădau acea aparență aleasă; bărbații

---

[1] În limba rusă în original (*n.t.*).

aveau aspectul exuberant al noilor îmbogăţiţi, arătându-şi cu ostentaţie alcoolul şi rublele şi puterea, în timp ce femeile, mult mai tinere, îi copleşeau cu atenţii; erau toate frumoase, strălucitoare şi mai ales disponibile.

Noul venit se îndreptă spre tejghea şi ridică mâna ca să-i atragă atenţia bărbatului în smoking care pregătea băuturile.

— *Zdravstvuyte*, salută bărbatul, întrebându-l apoi ce dorea să servească. *Cego jelayete?*

— *Hello*, salută şi Tomás. Consultă numele pe care şi-l notase pe o hârtie. Aş putea să vorbesc cu Nadejda?

— Nadejda?

— Da.

Bărbatul schiţă un zâmbet firav, ca şi cum acel nume avea pentru el o semnificaţie secretă pe care-ar înţelege-o imediat membrii unei confrerii, şi arătă în sus spre o platformă.

— Acolo este.

Tomás ridică privirea şi văzu o roşcată aproape goală, dansând, cu sânii ridicaţi şi fermi, cu un corp delicat şi insinuant, cu o ţesătură purpurie care-i ţinea loc de pantaloni scurţi. O rază de lumină cădea pe incitanta dansatoare, proiectând culori lascive şi umbre somptuoase pe pielea senzuală şi transpirată.

Clientul nou-venit coborî privirea şi-l întrebă pe bărbatul de la bar:

— Aceea e Nadejda?

— *Da*, confirmă angajatul. Ridică din sprâncene, ca şi cum ar fi dat cuvintelor un sens dublu, ascuns. Vreţi să vină la dumneavoastră?

— Păi... da, spuse Tomás, înroşindu-se la auzul insinuării. Trebuie să vorbesc cu ea.

— Nadejda îşi termină imediat numărul. Îi făcu cu ochiul, complice. Când termină, îi spun că o aşteaptă un client. Făcu un gest către sticlele aranjate de-a lungul barului. Cât aşteptaţi, vreţi să serviţi ceva?

— Ce-aveţi acolo?

— Whisky, cognac, vodcă...

Tomás cercetă sticlele.

— Cred că cel mai potrivit ar fi, poate, o vodcă.

— Pură sau aromatizată?

— Hmm..., ezită el. Nu știu, ce-mi recomandați?

Barmanul luă o sticlă de culoarea chihlimbarului și turnă vodca într-un pahar.

— Această vodcă e aromatizată. Se numește *Ohotniciya*, vodca vânătorilor, și conține un amestec de ghimbir și cuișoare. Îi întinse paharul. Dați de dușcă. Ca rușii.

Clientul analiză lichidul care dansa în pahar cu o expresie reticentă. Se așeză pe un loc gol de pe canapeaua de la perete, sub oglindă, și se hotărî să urmeze sfatul. Când ești în Roma, să faci ca romanii, se gândi el. Închise ochii și, înainte să-i piară curajul, înghiți toată vodca dintr-odată.

Simți cum îi erupe un vulcan în intestine.

— Doriți să vă țin companie?

Vocea feminină, îndulcind limba engleză cu un accent slav exotic, îl făcu pe Tomás să-și ridice ochii. În fața lui, privindu-l din cealaltă parte a măsuței, se afla frumoasa roșcată, învăluită într-o mantie voluptuoasă de mătase purpurie, o culoare foarte puternică. Ochii săi erau de un albastru lichid, mari și expresivi, și avea buzele groase, cărnoase și apetisante, ca ale Nastasiei Kinski.

Învingându-și surprinderea, portughezul se ridică și, stângaci, îi întinse mâna atât de brusc, încât răsturnă paharul de vodcă.

— Bună, spuse și aproape că se sperie de paharul pe care-l aruncase pe jos. Oops, scuze.

Dansatoarea își mască un surâs.

— Pot să iau loc?

— Da, da, sigur.

Tomás se trase la o parte, ca să-i facă loc și, fără să vrea, împinse măsuța, care căzu într-o parte cu un zgomot teribil. O tăcere bruscă puse stăpânire pe conversațiile din clubul de

noapte; clienții se opriră un moment să vadă ce se întâmpla acolo.

— Ah, la naiba, exclamă istoricul, punându-și mâinile în cap când văzu masa răsturnată. Sunt un neîndemânatic, nu știu ce se întâmplă. Iertați-mă.

Nadejda lăsă să-i scape un hohot de râs.

— Întotdeauna sunteți așa?

— Nu, deloc, o asigură Tomás. Cred că e de vină prezența dumneavoastră. Când am venit aici, nu mă așteptam să găsesc o persoană atât de... în fine... atât de frumoasă.

Fata își aruncă părul pe spate, amuzată.

— Ia uite! M-am întâlnit cu Don Juan!

Portughezul se strâmbă, frământându-se de teamă că și-a permis prea multe libertăți.

— Oh, scuzați-mă, bolborosi el. Cred că toți bărbații vă spun mereu același lucruri, probabil v-ați săturat.

Angajații clubului de noapte veniră să pună totul în ordine; masa se întoarse la locul ei, iar podeaua unde se vărsase vodca fu ștearsă, astfel încât conversațiile își reluară murmurul de fundal, alături de muzica ambientală. Lui Tomás i se aduse altă votcă, iar Nadejda ceru o cupă de șampanie. Când chelnerul se îndepărtă, dansatoarea își aranjă insinuanta mantie de mătase, astfel încât să-i dezgolească umerii și pielea marmorată și curba îndrăzneață a sânilor.

— Văd că sunteți străin, constată Nadejda. Ați venit la Moscova cu afaceri?

— Păi... într-un fel, da.

Rusoaica îl examină cu un aer apreciativ.

— În acest caz, sunteți om de afaceri. Ridică o sprânceană desenată cu delicatețe și-și încercă norocul. Petrol? Bănci? Import-export?

Tomás râse cu poftă.

— Nu, niciuna din astea. Sunt istoric.

Nadejda deschise larg ochii albaștri, surprinsă.

— Istoric? Și ce afaceri aduc un istoric la Moscova?

— Am venit să caut pe cineva.

Rusoaica râse languros, cu o privire provocatoare, aidoma unei pisici.

— Sper că pe mine, toarse ea.

— Nu, nu pe dumneavoastră.

— Ce păcat...

Tomás îndreptă degetul spre ea.

— Dar sper să ajung la acea persoană prin intermediul dumneavoastră.

Nadejda își îndreptă spatele, vădit suspicioasă.

— Ce înseamnă asta?

— Mă numesc Tomás Noronha și vin din Lisabona ca să mă întâlnesc cu un amic. Acest amic mi-a spus să vin aici să mă întâlnesc cu dumneavoastră.

Dansatoarea îl privi printre gene, cumpănind la cele auzite.

— Veniți din Lisabona?

— Da.

— Și cum îl cheamă pe prietenul dumneavoastră?

— Filipe Madureira. Mi-a trimis un e-mail în care mi-a zis să vin aici, în Moscova, la clubul de noapte Night Flight, și să vă caut.

Nadejda surâse, mai liniștită.

— Ah, deci dumneavoastră sunteți prietenul lui Filhka, admise ea, identificându-l pe Filipe prin diminutivul rusesc. De ce n-ați zis așa de la început?

— Am zis cu prima ocazie pe care mi-ați dat-o, cred.

Rusoaica îl măsură din nou din priviri.

— Hm... Filhka nu mi-a spus că sunteți atât de interesant.

Tomás roși.

— Ah, mulțumesc.

Ea se aplecă în față și-și trecu palma peste stofa costumului său închis la culoare, de parcă l-ar fi mângâiat.

— Și ați venit îmbrăcat la patru ace. Am crezut că sunteți un client, știți?

— Într-o anumită măsură sunt, nu-i așa? Privi în jur. Astă-seară sunt client al clubului Night Flight.

— Da, dar am crezut că sunteți un client ca ceilalți. Făcu semn spre masa alăturată. Ca aceia de colo. De exemplu, îl vedeți pe tipul de-acolo?

Tomás se întoarse și văzu un bărbat așezat la vreo trei metri, un individ corpolent, cu părul blond tuns periuță și un costum italian elegant, conversând cu trei femei mai tinere și foarte frumoase, de o exuberanță aproape strălucitoare.

— Da, ce-i cu el?

Nadejda coborî glasul.

— Acela e Igor Beskhlebov. Privi în jur, să se asigure că nu-i auzea nimeni. E din *solnțevskie.*

— Ce e asta?

— Mafia, îl lămuri ea.

Tomás privi din nou spre bărbat.

— Mafia? E un mafiot?

— Droguri și prostituție, îi explică dansatoarea. Fetele alea lucrează pentru el.

Portughezul le privi, fascinat. Două erau blonde, foarte înalte, iar a treia părea să fie un amestec exotic euro-asiatic, cu ochii verzi migdalați și părul negru, lucios și foarte moale; toate purtau haine mulate pe trup, cu decolteuri generoase, lăsând să se vadă linia corpului și, mai mult decât orice, disponibilitatea.

— De unde știți?

Nadejda ridică din umeri.

— Ei, au fost vremuri în care și eu am lucrat pentru el.

— Dumneavoastră?

— Da, sigur, spuse rusoaica, cu un aer indiferent. Toate fetele de-aici lucrează pentru cineva. Se ridică și-i făcu semn cu capul să o urmeze. Veniți.

— Eu? Unde mergem?

— Sunteți prietenul lui Filhka, nu-i așa?

— Da.

— Dacă sunteți prietenul lui, n-am nevoie să știu mai multe. În afară de-asta, aveți noroc.

— Ah, da? De ce?

— Pentru că-mi plăceți. Îi făcu semn cu degetul, de parcă era animalul ei de companie. Veniți.

— Unde mergem?

— Vă fac un serviciu gratuit.

XIII

O bătaie ușoară la ușă, un *cioc-cioc* atât de discret încât se confunda cu sunetele din vis, îl deșteptă pe Tomás din toropeala voluptuoasă de care era cuprins. Cu ochi încă închiși, întinse mâna și pipăi patul, descoperind că e gol. Își ridică capul, pe jumătate amețit de somn și întredeschise un ochi, încercând să-și dea seama unde se află, cât e ceasul, dacă într-adevăr e cineva la ușă, dacă acel sunet pe care credea că-l auzise nu făcea cumva parte din visele sale. Trase cu urechea și simți mișcare în cameră și, în acel moment, de parcă cineva ar fi aprins lumina, totul i se lămuri dintr-odată, își aduse aminte.

Nadejda.

Rusoaica ieși din baie aranjându-și părul roșcat și-i zâmbi văzându-l treaz.

— *Dobrîi utro*, îl salută ea jovial.

— Bună dimineața.

Ea se apropie și se aplecă deasupra lui Tomás, sărutându-l cu buzele ei fierbinți și catifelate.

— Cum a dormit armăsarul meu portughez? Bine?

— Foarte bine, tu?

Nadeja se strâmbă de durere.

— Încă mă recuperez după noaptea pe care mi-ai oferit-o. Îi făcu cu ochiul. *Blin*, parcă mi-e greu și să merg.

Cioc-cioc-cioc.

Tomás își întoarse privirea spre ușă. Deci nu visase, bătea cineva la ușă.

— Cine-o fi la ora asta?

Rusoaica se îndreptă spre ușă, o deschise și schimbă câteva cuvinte cu o siluetă pe care, din pat, Tomás nu reușea s-o

discearnă. Ușa se deschise larg, se auzi zdrăngănit de tacâmuri și de farfurii și un angajat împinse o măsuță cu rotile până în mijlocul camerei, lăsând să se vadă două tăvi cu farfurii acoperite, o carafă cu suc de portocale, un ceainic aburind și un coș cu pâine neagră.

— Am cerut micul dejun în cameră, explică Nadejda, punând în geantă plicul pe care i-l dăduse curierul.

Angajatul hotelului aranjă micul dejun pe masa din cameră și se retrase imediat. Tomás se îmbrăcă cu un halat și se așeză la masă, contemplând mâncarea.

— Mi-e o foame de lup, anunță el. Arătă spre farfurii. Ce-avem aici?

Nadejda apucă un colțunaș prăjit.

— Astea sunt piroște sărate. Sunt umplute cu carne și varză sau brânză.

Portughezul arătă apoi spre ceea ce i se părea a fi o felie de drob de carne.

— Și asta?

— *Kulebyaka.* E o plăcintă cu somon, ou, orez și ciuperci. Descoperi un coșuleț cu plăcinte dulci. Dar, dacă ești pofticios, poate preferi niște *vatrușki* cu brânză sau niște *vareniki* cu fructe. Mușcă din piroșca pe care o ținea între degete. Gustă, e bună.

Tomás începu să mănânce, cu îndoiala în suflet, undeva între nesiguranță și curiozitate. Nu cunoștea bucătăria rusească și nici nu auzise de ea, astfel că totul era nou pentru el. La primele înghițituri nu i se păru rău, dar nu știa dacă asta se datora mâncării în sine sau dacă era doar foamea care i se acutiza de fiecare dată când mergea în străinătate.

— Nadejda, zise el, făcându-și de lucru cu o felie de *kulebyaka.* Explică-mi, te rog...

— Nadia, îi tăie vorba rusoaica.

Tomás o privi descumpănit.

— Nu te cheamă Nadejda?

— Sigur că da. Dar e un nume foarte lung și oficial, nu ți se pare? În rusă, Nadejda are diminutivul Nadia.

— Da? Și Tomás?

— Tomás? Ar putea fi Tomik.

— Hm... îmi place.

— Nadia și Tomik.

Râseră amândoi. Lui Tomás îi suna cam ca Bonnie și Clyde, dar nu-l deranja. O privi pe Nadejda și aproape că se pierdu în frumusețea ei felină; avea acel amestec de fierbinte și rece care caracteriza frumusețile slave, în același timp distante și familiare. Totuși, nu știa nimic despre ea, în afară de faptul că era dansatoare în cel mai mare club de noapte din Moscova și, cel mai important, că era singura verigă de legătură cu Filipe.

— Nadia, reluă Tomás. Explică-mi, te rog, cum pot ajunge la amicul meu Filipe. El a vorbit cu tine, nu-i așa?

— Da, Filhka mi-a spus că mă va contacta cineva în Night Flight.

— Și-acum? Cum ajung la el?

Nadejda apucă geanta și scoase din ea plicul pe care-l pusese acolo mai devreme.

— Cu asta, spuse ea, arătându-i plicul. Am trimis curierul la cumpărături în timp ce dormeai.

— Ce-i asta?

Rusoaica clătină din cap.

— Iartă-mă, Tomik, nu pot să-ți spun acum. Sunt ordinele lui Filhka.

Tomás privi plicul, intrigat.

— Dar ce-i așa de deosebit la acel plic?

— Este ceva care ne dezvăluie locul unde se află Filhka. Vei putea afla numai la momentul potrivit.

— Dar de ce atâta mister?

— Pentru că ascunzătoarea lui Filhka e secretă.

— Dar de ce? insistă el.

— Asta va trebui să-ți explice el. Puse plicul din nou în geantă și făcu un gest cu capul în direcția geamantanului lui Tomás, care stătea deschis pe jos. După ce mănânci trebuie să-ți faci valiza.

— Unde mergem?

— Schimbăm hotelul.

Când ieșiră în stradă, spre prânz, după ce-au predat camera, Nadejda îi spuse că aveau la dispoziție toată după-amiaza și că puteau să se plimbe ca să treacă vremea. Geamantanul lui Tomás avea rotile și putea fi tras, astfel că istoricul nu refuză o astfel de ocazie.

— Pot să văd Kremlinul?

Am luat metroul de la cea mai apropiată stație, Belorusskaya, iar Tomás rămase cu gura căscată când coborî scările. Nu mai văzuse niciodată atâta lux pe o linie de metrou, părea că se află într-un palat subteran, pereții erau bogat lucrați ca într-un monument baroc, iar atriul central era acoperit cu mozaicuri reprezentând scene rurale. Cumpărară bilete de la un automat și străbătură coridoarele lungi, brăzdate de arcade, vaste și elegante, luminate de razele verzui ale lampadarelor.

— Așa e metroul vostru?

— Da. E frumos, nu-i așa?

Tomás râse.

— Parcă-i hotel de cinci stele.

— Stația mea preferată e Park Kultury, spuse ea. Are medalioane cu bazoreliefuri din marmură cu figuri care patinează, citesc sau dansează. E spectaculos. Arătă spre podea. Vezi asta?

Portughezul analiză pavimentul pe care-l străbăteau.

— Da. Sunt dale de ceramică.

— Imită un covor tipic din Bielorusia. De aceea se cheamă stația Belorusskaya.

Și-au încheiat călătoria după vreo zece minute și coborâră în stația Borovitskaya, ieșind pe o stradă în plin centru al orașului.

Ocoliră cele două ziduri care mărgineau șoseaua până ce spațiul se deschise într-o piață enormă pe care Tomás o recunoscu imediat din fotografii.

— Asta e Krasnaya Plosciad, anunță Nadejda.

— Oh, exclamă el, surprins. Credeam că e Piața Roșie.

Rusoaica îl privi cu un aer zeflemitor.

— Așa este, exclamă. Krasnaya Plosciad este Piața Roșie.

— Ah, chiar mă gândeam. Dar de ce i se spune încă Piața Roșie? Dacă s-a terminat comunismul, n-ar fi logic să i se schimbe numele?

— Numele n-are nicio legătură cu comunismul.

— Nu? Asta e Piața Roșie și, din câte știu eu, culoarea comunismului este roșul.

— E o coincidență, Tomik, îi explică ea. Piața se numește Krasnaya Plosciad de pe vremea țarilor. Krasnaya vine de la *krasnîi*, un cuvânt care inițial însemna „frumos" și a ajuns să însemne „roșu".

Ochii lui Tomás rămaseră îndreptați spre maiestuosul monument care se ridica de cealaltă parte a pieței, exact așa cum apărea în nenumărate fotografii. Era un edificiu grandios, dominat de niște turle frumoase, cu cupole în formă de bulbi, pictate în diverse culori; părea un palat din *O mie și una de nopți*, o jucărie de dimensiuni gigantice. Fără nicio îndoială, era o marcă a Moscovei.

— La naiba, exclamă, aproape extaziat de magnifica arhitectură de poveste. Kremlinul.

Nadejda izbucni în râs.

— Nu, Tomik, nu e Kremlinul.

— Cum așa?

— Este Catedrala Sfântul Vasile.

— Dar... dar mereu am auzit că acela este Kremlinul...

— Toți turiștii fac aceeași greșeală. Nu-i nimic. Arătă către zidurile din dreapta, pe care le ocoliseră la ieșirea din metrou. Acela este Kremlinul.

Tomás privi spre zidurile cărămizii, întâi surprins, apoi neîncrezător.

— Nadia, îți bați joc de mine.

— Îți jur că acela este Kremlinul. Arătă spre o structură din fața zidurilor. Acolo, în față, vezi? Acela e Mausoleul lui Lenin, unde mergeau Stalin, Brejnev și toți ceilalți când erau

defilări militare aici, în Piața Roșie. În spatele zidurilor este Kremlinul.

— Nu se poate.

— Serios. Kremlin vine de la *kreml*, care înseamnă „fortăreață". Acestea sunt zidurile fortăreței pe care țarul a construit-o aici. Arătă clădirile de dincolo de ziduri. Kremlinul este un complex administrativ care include mici palate, grădini și chiar biserici. Arătă niște cupole aurite care străluceau în depărtare. Vezi acolo? Sunt cupolele Catedralei Adormirii, construită exact în miezul complexului.

Dezamăgit, Tomás nu mai dori să viziteze Kremlinul. Preferă să-și tragă geamantanul până la spectaculoasa Catedrală Sfântul Vasile, pe care o confundase întotdeauna cu Kremlinul, și rămase să o contemple, uluit. Pentru el, Kremlinul va fi mereu acel monument minunat, orice s-ar spune. Parcurseră una câte una capelele din interior, însă minunățiile catedralei nu i-au scăpat de efectele foamei. Pe la trei după-amiaza, obosiți și vlăguiți, și-au încheiat vizita și se hotărâră să dea o fugă în partea cealaltă.

Nadejda îl duse prin elegantele galerii vecine, din Gasudarțvenîi Universalnîi Magazin, o clădire mare din Piața Roșie, cu acoperișul format dintr-o impozantă structură de sticlă, ca și cum ar fi fost o seră sofisticată. Străbătură nenumărate magazine cu mărci occidentale, instalate printre pasaje arcuite și balustrade din fier forjat și, în pragul extenuării, se instalară în cele din urmă la o masă dintr-o cafenea simpatică, cu aspect parizian.

— Nu trebuie să mergi la muncă? întrebă Tomás, după ce comandară două porții de vițel stroganoff și două beri.

— Am sunat de dimineață și le-am zis că lipsesc o săptămână.

— Și nu te dau afară?

— Nu, sunt fete care pot să-mi țină locul.

Istoricul își trecu mâna prin păr, făcându-și curaj să meargă mai departe cu întrebările.

— Cum ai ajuns să lucrezi în Night Flight?

— Oh, prin prietenul unui prieten. Știi cum e...

— Și te plătesc bine ca să dansezi topless?

— Nu mă plâng.

Tomás bătu cu degetele în masa de la cafenea.

— Și nu faci nimic altceva?

— Cum adică?

— Eu știu, de obicei te și... culci cu clienții?

Nadejda ridică din umeri.

— Uneori.

Portughezul ezită înainte să pună întrebarea următoare.

— Și te plătesc?

Rusoaica își fixă privirea albastră în ochii lui verzi și își ascunse cu greu iritarea.

— *Nu yo-o-o!* înjură ea. De ce te interesează pe tine?

— Nu contează, se grăbi el să spună, încurcat. Inspiră adânc. Adică, mă interesează. Voiam să știu.

— De ce?

— Păi, m-am culcat cu tine, nu? Vreau să știu lucrurile astea.

— Ți-am luat cumva bani?

— Nu, bineînțeles că nu.

— Și atunci? Care-i problema ta?

— Voiam să știu, insistă el.

Nadejda își întoarse privirea de la el și cercetă lumina care se revărsa prin ușa cafenelei.

— Da, mă plătesc.

Se făcu liniște.

— Cât?

— Trei sute de dolari pe oră, o mie de dolari pe noapte. Îl privi din nou, cu ochii scânteind de mânie. Ești mulțumit?

Tomás își mușcă buzele.

— De ce faci asta?

Rusoaica ridică din nou din umeri.

— Pentru bani.

— Chiar ai nevoie de atâția bani?

— Am nevoie de bani ca să trăiesc bine și am nevoie de bani pentru studii. Nu vreau să spăl vase.

— Și ce studiezi?

— Climatologie.

— Hm... vrei să fii meteorolog?

— Da. Sunt în ultimul an.

Chelnerul le aduse berile și farfuriile cu vițel stroganoff, fâșii de carne pe care începură să le mănânce cu cașă, adică hrișcă fiartă, și cu pâine neagră. Conversația despre viața Nadejdei făcuse atmosfera cam încărcată și Tomás simți că-i revenea lui responsabilitatea de a o detensiona, pentru că el călcase primul pe acel teren lunecos.

— Cum l-ai cunoscut pe Filipe? întrebă când mâncase deja jumătate din porția de stroganoff.

— La facultate.

— Aici, în Moscova? A făcut facultatea aici?

— Nu, cunoștea aici niște profesori și ei l-au adus.

— A, bun. Dar ce făcea el aici?

— Lucrează la un proiect special, ceva internațional. Avea nevoie de oameni pentru proiect și un profesor m-a chemat și m-a prezentat. Tocmai intrasem la facultate și am prins ocazia imediat.

— Ai început să lucrezi cu Filipe?

— Da, el m-a trimis în Siberia în vară.

— În Siberia? Ce să faci acolo?

— Niște măsurători meteorologice. Făceau parte din proiect.

— Dar ce fel de proiect era acela?

Nadejda oftă.

— Acum n-am chef să vorbesc despre asta. Se uită la ceas. *Blin*, deja e ora patru. Ar fi bine să mergem.

Portughezul sorbi berea dintr-o înghițitură și-i făcu semn chelnerului să aducă nota.

— Încă nu mi-ai zis unde mergem, remarcă el, în timp ce chelnerul făcea totalul.

— Yaroslavsky.

— Unde e asta?

— E o gară de-aici, din Moscova.

— Luăm trenul?

— *Da.*

Chelnerul aduse nota și Tomás îi plăti în ruble.

— Și care-i destinația?

Nadejda scoase din poșetă plicul pe care i-l înmânase dimineață curierul hotelului și-l deschise, arătând două bilete.

— Trebuie să-mi plătești o mie trei sute de dolari pentru astea. Sunt locuri la *spalnîi vagon*[1]. Mirosi biletele, de parcă ar fi fost parfumate. Clasa întâi.

— Unde mergem?

— Luăm *Rossiya*, numărul 2, la cinci și un sfert în Yaroslavsky.

— Rossio?[2]

— *Rossiya*, numărul 2. N-ai auzit niciodată de asta?

— Nu.

Prost dispusă, Nadejda băgă biletele în plic, le puse la loc în poșetă, se ridică și-și luă geanta de voiaj, gata de plecare.

— E Transsiberianul, prostule.

---

[1] În rusă în original, vagoane cu compartimente cu două cușete care intră în componența trenurilor transsiberiene (*n.r.*).

[2] Rossio este numele unei piețe din Lisabona, unde se afla, până nu demult, și o cunoscută gară (*n.t.*).

XIV

Vagoanele vopsite în albastru și verde ale Transsiberianului se puseră în mișcare la ora șaptesprezece și șaisprezece minute, după cum era anunțat pe panourile din gara Yaroslavsky, exact în momentul în care Tomás și Nadejda se instalau în compartimentul lor de lux, la mijlocul unui *spalnîi vagon*.

Pe când trenul prindea viteză, își puseră geamantanele sus și începură să studieze compartimentul care le fusese destinat. Era un spațiu agreabil, cu două locuri, mic, dar decorat cu fast. Lenjeria de pe paturi era călcată cu grijă și pliată într-un mod îmbietor, cu capătul răsfrânt peste pătura moale; pernele erau așezate cu un colț în sus. În mijloc se afla o măsuță lipită de o fereastră mare, cu geamul mărginit de o draperie purpurie. Compartimentul era îmbrăcat în lemn și era mult mai confortabil decât își imaginase Tomás. Paturile îi dădură chiar idei, în mintea lui era limpede că acea cabină încântătoare va deveni un cuib al pasiunii însă în momentul în care el, arzând de dorință, vru s-o arunce pe un pat, Nadejda își întoarse capul și se opuse.

— Nu acum, Tomik, spuse rusoaica, uitându-se pieziș la ușă. *Provodnik*-ul poate apărea dintr-o clipă într-alta.

— Ce?

— *Provodnik*-ul. Controlorul.

Nu apăru un *provodnik*, ci o *provodnița* între două vârste și cu un aer obosit, care ceru să vadă biletele. Femeia le înmână prosoape în pungi de plastic sigilate, primi mulțumiri și, înainte de a pleca, spuse că, la nevoie, o puteau găsi în compartimentul din capătul trenului și promise să păstreze vagonul curat pe tot parcursul călătoriei.

Când rămaseră singuri, cei doi se hotărâră să viziteze vagonul. Se plimbară pe coridor și observară că jumătate dintre cabinele din *spalnîi vagon* erau ocupate. Călătorii de la clasa întâi erau aproape toți turiști; erau și câțiva occidentali răspândiți prin compartimente, însă majoritatea pasagerilor erau asiatici.

— Japonezi, exclamă Nadejda. Merg la Vladivostok.

Băile se găseau la capătul culoarului, câte una în fiecare parte, și păreau curate; aveau câte o toaletă și un lighean din aluminiu. În apropiere se găsea un samovar cu apă clocotită pentru ceai sau cafea.

Trecură în vagonul următor și ajunseră într-un snack-bar, însă mâncarea expusă pe tejghea, sandvișuri unsuroase și cartofi prăjiți cu un aspect îndoielnic, alături de niște supe lungi, le provocară un fior de repulsie.

— Va fi greu, constată Tomás întristat.

Părăsiră vagonul fără nicio dorință de a se aventura prin labirintul dubios al gastronomiei feroviare plină de grăsimi. Preferară să exploreze și restul Transsiberianului și trecură prin vagoanele *Cupe*, clasa a doua, înainte de a se întoarce în compartimentul lor.

După trei ore de drum, în tot vagonul se auzi o voce anunțând ceva în rusește. Imediat după aceea, trenul începu să încetinească.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Tomás.

— Ne apropiem de Vladimir, îi explică Nadejda. Ai bani, nu-i așa?

Istoricul deschise portofelul și-i dădu câteva sute de ruble.

— De ce ai nevoie de bani?

— Ți-a plăcut mâncarea pe care ai văzut-o în vagonul restaurant?

Tomás se schimonosi.

— Bleah! se cutremură el. Nu.

Ea se ridică și se aplecă să se uite la luminile de afară.

— O să ne oprim aici douăzeci de minute, explică ea. Avem suficient timp să coborâm și să cumpărăm ceva de mâncare pentru cină.

Era trecut de ora opt seara și era frig în gara Vladimir. Se îndreptară spre un stand cu mâncare unde servea o *babușka* bătrână și cumpărară frigărui de șașlâc și piroște de casă, acei colțunași cu un aspect suculent, apoi niște biscuiți *hvorost* ca desert și două beri Baltika. Când se pregăteau să se întoarcă la *spalnîi vagon* cu mâncarea ambalată în pungi de plastic, auziră o conversație exaltată pe peron. Priviră în direcția de unde se auzeau glasurile și văzură trei bărbați în uniformă, discutând cu un călător japonez, verificându-i documentele și analizându-i aparatul de fotografiat pe care-l purta la gât. Polițiștilor părea să nu le placă ceva pentru că, după câteva clipe, îl apucară pe turist de un braț și-l escortară înăuntrul gării.

— Ce s-a întâmplat? vru să afle portughezul.

— Va trebui să plătească o amendă.

— Da? De ce?

— A fotografiat un vagon vechi unde locuiesc niște vagabonzi.

— Și ce-i cu asta?

Nadejda puse piciorul pe treapta vagonului și urcă.

— Poliția nu aprobă asta, spuse ea cu indiferență. Ar face o imagine proastă a țării.

Am mâncat în compartiment, cu masa pusă de parcă ar fi fost la ei acasă; acel compartiment, luxos ca și camera unui hotel, devenise căminul lor. Când terminară masa, Nadejda începu să strângă, în timp ce Tomás se duse la samovar să aducă apă caldă pentru ceai. Între cei doi se înfiripa o ciudată viață domestică.

Noaptea, cuibăriți în așternuturile unei singure cușete, făcură dragoste, cu toate simțurile prezente. Trenul se legăna în propriul lui ritm, tac-tac-tac și roțile trecând peste îmbinările șinelor cântau măsuri interminabile; acestei ondulări a oțelului i se adăuga cadența avidă a cărnii, cele două trupuri

dansând de parcă ar fi fost unul și numai unul, uniți nu în voluptatea descoperirii, ci în confortul familiarității. Se atingeau și nu li se părea ciudat; dimpotrivă, simțeau acum că se cunosc, ca și cum corpul celuilalt le-ar fi aparținut dintotdeauna. Nadejda, femeia publică din Moscova, era în acel moment femeia privată a lui Tomás; aparținea tuturor, dar, în acea noapte, i se dăruise doar lui.

Cușeta se legăna în cadența monotonă a Transsiberianului, care-și continua cursa nocturnă prin stepă. Cei doi amanți se odihneau, unul în brațele celuilalt, cuprinși de o moleșeală plăcută, cu trupurile satisfăcute, pleoapele întredeschise, simțurile toropite. Nadejda înconjură capul lui Tomás cu o mână, își trecu degetele delicate prin părul lui șaten închis, îl trase spre ea, drăgăstoasă, și-și lipi buzele de urechea lui.

— La ce te gândești, Tomik? murmură ea, torcând ca o pisică.

— La nimic.

— Mincinosule. Spune-mi.

— Nimic special.

— Spune.

Tomás inspiră adânc și surâse.

— Mă gândeam la conversația noastră de la prânz, când mi-ai spus cum l-ai întâlnit pe Filipe.

— Ah, la asta.

Portughezul se ridică, sprijinindu-se într-un cot.

— Încă nu mi-ai zis ce proiect l-a adus pe Filipe aici, în Rusia.

— Poate e mai bine să-ți spună chiar el.

— Nu te supăra, Nadia, trebuie să-mi spui. M-ai făcut curios cu istoria asta și nu poți să mă lași așa, în aer, nu crezi? Privi pe fereastră și văzu că era deja noapte. Pe lângă asta, avem mult timp la dispoziție, trebuie să-l umplem cumva. Făcu un gest rapid cu mâna. Deci, hai, dă-i drumul.

— Ce vrei să știi?

— Totul.

Nadejda râse.

— Dar eu nu știu totul.

— Atunci povestește-mi ce știi.

— Știu că unul dintre profesorii mei, bătrânul Oleg Karatayev, m-a chemat într-o zi în biroul lui și mi-a prezentat un prieten din Portugalia. Era Filhka.

— Voia să te angajeze, nu?

— Da. Filhka mi-a spus că face parte dintr-o echipă internațională și că trebuia să facă niște studii în Siberia. Grupul pe care-l reprezenta dorea să angajeze un student ca să facă aceste studii, iar profesorul Karatayev, care avea o slăbiciune pentru mine, i-a propus numele meu. Filhka a venit să mă cunoască și m-a întrebat dacă eram interesată.

— Și tu?

— Eu i-am spus că da, evident. Mi se părea un bun mod de a-mi începe profesia. Pe lângă asta, aveam nevoie și de bani, nu-i așa?

— Încă nu mergeai în Night Flight?

Rusoaica își feri privirea, nemulțumită de aluzia la acea parte a vieții sale.

— Pe vremea aceea lucram în alt club de noapte, Tsunami, de pe Petrovska Ulița. Făceam un număr de sirene în piscină, se pare că pe bărbați îi excită asta. Își dădu ochii peste cap. Acolo l-am cunoscut pe Igor Beskhlebov, mafiotul pe care ți l-am arătat ieri în Night Flight.

— Cel cu cele trei fete?

— Da, porcul ăla. Când am început să lucrez pentru el, m-a dus în Rasputin, alt club de noapte. M-am dus apoi în Night Flight numai să scap de el.

— Înțeleg, zise Tomás, care, de fapt, nu înțelegea nimic.

În plus, conversația se îndepărta de subiect și el, oricât de interesat ar fi fost de viața rusoaicei, simți că trebuie să apuce frâiele discuției.

— Deci, Filipe te-a angajat să mergi în Siberia, nu-i așa?

— Da, am fost vara în zona de tundră. De-acolo începuseră să vină vești îngrijorătoare și Filhka avea nevoie de mine ca să facă o serie de măsurători.

— Vești îngrijorătoare? Ce vrei să spui?

Nadejda făcu o mutră nehotărâtă.

— Nu știu dacă pot să-ți povestesc, Tomik, spuse ea. Poate că ar fi mai bine să vorbești întâi cu Filhka.

— Lasă prostiile, Filipe nu-i aici.

— Tocmai de aceea. Ar fi mai bine să-ți povestească el însuși.

— Ascultă, Nadia. Mai e ceva vreme până să ne întâlnim cu Filipe. De ce atâtea ezitări? Dacă nu-mi povestești acum, îmi spune el mai târziu. Mi se pare mai avantajos să ajung la el cu temele deja făcute, nu crezi? Așa mai economisim timp, și eu, și el. Și pe urmă, mai conversăm și noi.

— Hm.

— Haide, spune, insistă Tomás. Despre ce vești îngrijorătoare e vorba?

Rusoaica oftă.

— Bine, îți spun, renunță Nadejda. În acea perioadă au început să circule informații cum că apăruse solul de sub tundră.

— Solul? Ce sol?

— Pământul.

— A apărut pământul de sub tundră. Și ce dacă?

Nadejda îl privi cu o expresie întrebătoare.

— Ia ascultă, tu știi ce e tundra?

— Păi... nu.

— Se vede, exclamă ea sarcastic. Tundra este terenul cel mai neprimitor care există în Siberia. Acoperă tot cercul polar și este înghețată. Există puncte unde stratul de gheață are mai mult de o mie de metri grosime și, sus, pe suprafața ei, se întinde un strat subțire de iarbă și cresc foarte puțini arbori. Sunt kilometri întregi așa, numai cu pământ înghețat.

— Și spui că a apărut pământul pe sub tundră?

— Da. Vara.

Tomás o privi pe Nadejda cu o expresie goală, neînțelegând unde vrea să ajungă.

— Gheața din tundră s-a topit vara și a apărut pământul. Își arcui buzele. Și ce-i cu asta? Ce-i așa de deosebit?

Fata înclină capul.

— Tomik, e vorba de tundră. Se aplecă spre el, pentru a întări cele spuse. Tundra.

— Da, și?

— Tundra este mereu înghețată. Tocmai pentru că este mereu înghețată i se și spune *veșnaya merzlota.* Îngheț etern. Englezii îi spun *permafrost.* Mări ochii albaștri. De mii de ani pământul de sub *veșnaya merzlota* n-a văzut lumina soarelui.

— De cât timp?

— De mii de ani.

Tomás se scărpină în barbă, gânditor.

— Da, e mult timp, încuviință el. Și ce s-a întâmplat acum de a apărut pământul acesta? E activitate vulcanică în zonă?

— Nu-i vorba de asta, Tomik. Nu s-a ridicat pământul, ci s-a topit gheața de deasupra, înțelegi?

— S-a topit gheața? De ce?

— Pentru că au crescut temperaturile, exclamă ea, ca și cum ar fi enunțat un fapt evident. Din anii '70, temperatura medie din Siberia a urcat cu cinci grade. Repetă valoarea, aproape silabisind: Cinci grade.

— Și ce-i cu asta?

— Tundra a început să se topească. Gheața a scăzut cu trei la sută în Oceanul Arctic și a deschis un canal de apă lichidă pe coasta de nord a Siberiei, care pe vremuri era înghețată în permanență. Tundra a dispărut și, în locul ei, a apărut solul. Coborî vocea și vorbi pe un ton posomorât. Problema este că acest sol este închis la culoare.

— Și ce este așa de special?

— Tomik, gândește-te puțin. Mai de mult, când venea vara, razele soarelui băteau în stratul de zăpadă și căldura era reflectată către spațiu. Dar acum, aceste raze nu mai găsesc

oglinda zăpezii care să reflecte căldura, ci pământul închis la culoare, care o absoarbe.

— Înțeleg.

— Are un efect de bulgăre de zăpadă. Căldura este absorbită de pământul închis din Siberia și temperatura crește, fapt care accelerează procesul de topire în restul tundrei, expunând și mai mult pământ negru, care provoacă din nou topirea și așa mai departe. Siberia a intrat într-un cerc vicios al încălzirii care va distruge toată gheața de la cercul polar arctic.

— Dar cu siguranță că este destulă gheață la Polul Nord.

— Tomik, după calculele noastre, nu va mai fi gheață permanentă la Polul Nord în 2030, poate chiar mai devreme. Ba chiar sunt previziuni făcute în 2008 care spun că un dezgheț total va avea loc în 2015.

Tomás se schimonosi, adoptând o expresie neîncrezătoare.

— Nu cred. Toată gheața aceea nu se topește așa, cât ai zice pește.

— A, nu? Atunci dă-mi voie să-ți povestesc ceva. În timpul Războiului Rece s-a crezut mereu că Arcticul va fi unul dintre câmpurile de luptă dacă izbucnea conflictul, ceea ce ne-a determinat, atât pe noi, cât și pe americani, să umplem apa de sub gheață cu submarine nucleare. Ideea era ca, în caz de război, submarinele să iasă repede la suprafață și să lanseze rachete împotriva inamicului. Ca să detecteze cele mai bune puncte în care să iasă și să se poziționeze, aceste submarine au petrecut toată perioada Războiului Rece măsurând grosimea stratului de gheață din oceanul Arctic. Știi ce-au descoperit? Ridică degetul mare și arătătorul și le apropie. Între anii '60 și anii '90, acest strat a devenit cu aproape patruzeci la sută mai subțire. Mări ochii, subliniind numărul. Patruzeci la sută, Tomik.

— Serios?

— De aceea m-a angajat Filhka. Ca să măsor cu cât se retrage tundra. Am făcut măsurătorile și rezultatele sunt concludente. În 1980, suprafața ghețarilor permanenți din

oceanul Arctic era de 7,8 milioane de kilometri pătrați, iar în 2007 deja se restrânsese la 4,2 milioane de kilometri pătrați. Peste câțiva ani, dacă vei merge la Polul Nord vara, ce crezi c-o să găsești acolo?

— Urși?

Nadeja oftă.

— Apă și iar apă.

XV

Lumina soarelui pătrundea printre draperii și-l trezi pe Tomás. Picotind încă, se uită la ceas și văzu că era încă noapte. Privi pe geam, atât de surprins de lumina puternică încât se trezi de-a binelea. Soare la ora asta? Ținând cont că era vară, acest fapt nu putea să însemne decât că trenul o luase spre nord în timpul nopții, ceea ce-l făcu curios.

Simți pe gât respirația grea a Nadejdei și se mișcă cu mare grijă, să n-o trezească. Se lăsă să alunece din pat, se îmbrăcă și deschise cu gesturi silențioase ușa compartimentului, cu gând să se ducă la toaletă. Transsiberianul părea un tren-fantomă, culoarul vagonului de clasa întâi fiind pustiu la ora aceea matinală. Nici *provodnița* nu dădea semne de viață. Când se întoarse, se așeză la fereastră și dădu ușor perdeaua la o parte, ca să privească afară.

O câmpie plină de culori se întindea cât vedeai cu ochii, verdele și galbenul taigalei amestecându-se cu albastrul cristalin al lacurilor și al pâraielor care străbăteau pădurea de pini, brazi și molizi. Ici și colo se ivea câte o căsuță de lemn, un staul sau o căpiță de fân sau dezolarea industrială a fabricilor abandonate, cu pereții murdari, cu fiare ruginite, cu hornuri negre. Apăreau apoi, din nou, satele pitorești; se vedeau animale păscând pe pășuni întinse sau doar labirinturile de conifere întinzându-se cât vedeai cu ochii, coroanele ascuțite tăind albastrul adânc al cerului senin. Uneori apăreau nori cenușii care descărcau ploaia, dar nu dura decât câteva momente; soarele revenea imediat, și mai strălucitor, dacă se putea, iar lumina curată strălucea în frunzele ude precum lucirea fascinantă a pietrelor prețioase.

— *Dobrîi utro,* Tomik, răsună o voce somnolentă, urându-i bună dimineața.

Tomás își luă ochii de la peisaj.

— Bună, prințeso. Se ridică și o sărută pe rusoaica ce-l privea din pat, cu capul acoperit de cuvertura călduroasă, cu părul arămiu revărsându-se pe pernă și cu ochii încă întredeschiși. Te-ai trezit deja?

— Am întins mâna și am văzut că ai dispărut, murmură ea pe un ton smiorcăit, prefăcându-se că plânge. Ce faci acolo?

Portughezul se întoarse lângă fereastră și trase draperia, descoperind peisajul.

— Admiram câmpul, spuse el. Știi unde suntem?

Nadejda ridică capul și, deschizând ochii cu greutate, privi panorama. Încă nu se trezise bine, mintea îi era înceată și leneșă și îi trebuiră câteva momente până să recunoască regiunea.

— Am trecut deja de stepe, constată ea. Asta înseamnă că am lăsat în urmă Volga. Se gândi o clipă. Cred că suntem în regiunea Viatka.

— E frumos.

Ea se înfășură și mai bine în cuvertură.

— Dar ai grijă, Tomik, îl preveni ea, cu vocea încă răgușită de somn. Să nu vezi prea multe, poate fi periculos.

— Periculos? De ce?

— Suntem în sectorul Kirov. Își îngustă ochii și continuă pe un ton secretos: Zona militară. Făcu o pauză, pentru a întări efectul spuselor. Toată zona asta a fost interzisă vizitelor mulți ani și chiar și azi este oarecum sensibilă.

Tomás privi pe furiș spre ușa compartimentului, de parcă se temea să nu intre cineva.

— Vorbești serios?

Rusoaica râse.

— Da, spuse ea. Dar nu te îngrijora, Tomik. Ne aflăm în Transsiberian și nu ne deranjează nimeni.

Încă neliniștit, Tomás se mai uită o dată la peisaj.

— După ce am văzut scena aceea din gară, când am coborât să luăm mâncare, nu mă mai miră nimic. Își pierdu interesul pentru peisaj și-și trecu mâna peste burtă. Auzi, ție nu ți-e foame?

— Vrei să mănânci?

— Păi, ar trebui, totuși, să luăm micul dejun...

Nadejda se întinse, lăsând să i se dezvelească bustul. Ochii lui Tomás se îndreptară, aproape fără să vrea, spre sânii goi, plini și îndrăzneți, cu sfârcurile mari și rozalii ieșite în afară ca niște suzete. Rusoaica îi observă privirea lacomă și, după ce căscă îndelung, surâse.

— Nu știu la ce fel de mic dejun te gândești, spuse ea, malițioasă. Eu una vreau mâncare caldă. Mergem la vagonul restaurant?

— Unde? La porcăria aia? N-ar fi mai bine să așteptăm următoarea stație și să cumpărăm ceva, cum am făcut ieri?

— Ești nebun, Tomik? Următoarea oprire e la Ekaterinburg.

— Și ce dacă?

— Ajungem la Ekaterinburg doar pe seară.

Portughezul își îndreptă spatele, surprins.

— Așa de târziu?

— Da, Transsiberianul nu mai are opriri până acolo.

Tomás analiză alternativele. N-avea niciuna; sau, mai bine zis, avea doar două opțiuni: fie suferea de foame, fie se supunea meniului de la vagonul restaurant. Stomacul îi dictă hotărârea finală.

— Haide la restaurant.

Era abia șase dimineața și aproape că au trebuit să-l ridice din pat pe bucătarul prost dispus. Se instalară lângă una dintre ferestrele vagonului restaurant și comandară clătite *blini*, gem, pâine prăjită; el stropi micul dejun cu un *sok* de portocale acru, iar ea cu o cană de lapte cald. Vagonul era gol, ceea ce nu era de mirare la acea oră matinală; ceilalți pasageri din tren încă dormeau.

Cum se simțeau în largul lor, se lipiră de geam, leneși și liniștiți, bucurându-se de soarele jos din sud-est, slab, dar care le încălzea puțin pielea.

— Deci? îl provocă ea. Ți-a plăcut joaca noastră de azi-noapte?

— Mi-a plăcut atât de mult că sunt în stare s-o iau de la capăt.

Nadejda râse.

— Nu pierzi nicio ocazie, așa-i? Luă o înghițitură de lapte. Și ai dormit bine?

— Am adormit greu.

— Da? De ce?

Tomás ridică din umeri.

— Știu și eu! Se scărpină în barbă, gânditor. M-am tot gândit la ce mi-ai povestit ieri.

— Despre cercetările mele din Siberia?

— Da.

— Ce e așa deosebit la ele?

— Nu știu... e ceva ciudat în toate astea.

— Ciudat? Ce e ciudat?

Tomás respiră adânc, hotărât să dea la iveală toate îndoielile care-l măcinau.

— Uite, problema e următoarea, spuse el, vorbind răspicat, pe un ton decis. De ce-l interesa pe Filipe această chestiune?

— Din cauza acelui studiu internațional în care era implicat. Ce-i așa de ciudat?

— Dar ce studiu era acela?

— Nu mi-a explicat prea bine, recunoscu rusoaica. Dar din câte am înțeles eu, Filhka și alți specialiști încercau să măsoare schimbările climatice și să le prevadă evoluția. De aceea m-a angajat pe mine. Cum eu urmam cursul de climatologie la facultate, bănuiesc că a considerat că sunt potrivită să particip la acest studiu.

Tomás strâmbă din buze, intrigat.

— Dar n-are nicio noimă, exclamă el.

— Ce anume?

— Ca Filipe să fie implicat într-un astfel de studiu. Dădu din cap. N-are nicio noimă.

— De ce?

— Pentru că n-are nicio legătură cu interesele lui profesionale. Filipe este geolog consultant în industria energetică, nu e climatolog.

— Iartă-mă, Tomik, dar legătura mi se pare evidentă.

— Evidentă? Cum așa?

Cu un aer nerăbdător, rusoaica îl privi ca o profesoară care se uită la un elev lipsit chiar și de cele mai elementare noțiuni.

— Tu ai vreo idee despre ceea ce se întâmplă cu clima planetei noastre?

— Păi știu ce scrie în ziare.

— Și ce scrie în ziare?

— Că temperatura e în creștere.

Nadejda arătă în sus, ca și cum ar fi indicat o direcție.

— A sărit în aer, exclamă ea. Într-un secol a crescut cu un grad și jumătate.

Istoricul făcu o figură sceptică.

— Și spui c-a „sărit în aer" la o creștere de doar un grad și jumătate? Nu ți se pare că exagerezi puțin?

— *Blin!* înjură ea. Un grad și jumătate este mult, ce crezi tu? Ai idee de diferența medie de temperatură între ultima epocă glaciară și epoca noastră?

— Habar n-am.

— Zi un număr oarecare.

— Vreo zece-douăzeci de grade, cred.

Rusoaica scutură din cap și buzele ei groase se curbară într-un surâs lipsit de veselie.

— Cinci grade, spuse. Cinci. Se aplecă în față. Știi ce înseamnă asta? Este de ajuns ca temperatura să coboare cu cinci grade amărâte și planeta îngheață. Acum închipuie-ți ce se va întâmpla dacă, dimpotrivă, crește cu cinci grade...

— Ne prăjim? râse Tomás.

— Tomik, nu-i de glumă! protestă ea. Dacă temperatura medie a planetei crește cu cinci grade, și așa se va și întâmpla, poți să fii sigur că vor exista regiuni care vor deveni de nelocuit, fără nicio îndoială. Uite, numai ca să știi, ține minte asta: din anul 1850, de când au început să se facă înregistrări ale temperaturii, unsprezece dintre cei mai calzi doisprezece ani înregistrați vreodată au fost după 1995. Consecințele continuării acestei tendințe sunt catastrofale. Pentru început, va crește nivelul mării, ceea ce, cum poți să-ți imaginezi, va fi un dezastru.

— Da, încuviință Tomás, cântărind problema. Dacă se topește gheața de la poli, nivelul mării crește, asta e evident. Problema este să știm cu cât.

— Uite, e nevoie de cincizeci de centimetri pentru a acoperi toată Polinezia.

Istoricul ridică din umeri.

— E rău pentru locuitori, fu el de acord. Dar cincizeci de centimetri nu mi se par prea dramatici pentru restul lumii.

— Cincizeci de centimetri sunt de ajuns pentru a îneca o parte din coasta țării tale, spuse ea, arătând cu degetul spre el. De la începutul secolului al XX-lea, din cauza încălzirii globale, nivelul mării a crescut deja cu șaptesprezece centimetri. Însă problema este că va urca și mai mult decât atât.

— Cu cât?

— Informațiile paleoclimatice sunt foarte clare. Ultima dată când regiunile polare au fost în mod însemnat mai calde decât acum a fost în urmă o sută douăzeci și cinci de mii de ani, când temperatura era cu trei grade mai ridicată decât azi, datorită diferențelor în orbita Terrei. În acea perioadă, suprafața gheții polare s-a restrâns și nivelul apei a crescut pe toată planeta cu patru până la șase metri.

— Cât? se miră Tomás. Șase metri?

— Da, confirmă ea. Și în acea perioadă nu s-a topit toată gheața. Dacă se va topi toată, s-a calculat că nivelul apei va crește cu șapte metri, spuse ea, ridicând mâna cu palma întoarsă

în jos, ca și cum ar fi arătat nivelul mării în urcare. Vor fi acoperite multe insule și o mare parte din coasta tuturor continentelor.

— Dar e chiar atâta apă înghețată la poluri ca să ridice nivelul mării cu șapte metri?

— Bineînțeles că da. Antarctica, de exemplu, e un întreg continent de gheață, care are uneori o grosime mai mare de patru kilometri. Dacă se topește toată gheața aceea, va fi complicat. Și apoi, mai e și Groenlanda.

Istoricul își răsfrânse buzele, cântărind problema.

— Așa e, încuviință el. E complicat.

— Și mai rău este că problema cea mai gravă nu e gheața de la poli. Dacă topirea acesteia contribuie la creșterea nivelului mării cu șapte metri, trebuie să luăm în calcul și creșterea datorată unui alt fenomen.

— Nivelul mării va crește cu mai mult de șapte metri?

— Sigur.

— De ce?

— Din cauza unei legi fizice, spuse ea. N-ai auzit niciodată că la căldură corpurile se dilată?

— Ba da, în liceu.

— Și asta se va întâmpla. Măsurători efectuate din 1961 au arătat că temperatura medie globală a oceanelor a crescut până la adâncimi de trei mii de metri și că mare parte din căldura acestei planete este absorbită de oceane.

— Și ce-i cu asta?

— Problema este că creșterea căldurii va dilata toată apa existentă pe planetă. Dilatarea va fi imperceptibilă într-un metru cub de apă, dar îți garantez că se va observa când va fi vorba de cvintilioanele de metri cubi de apă din toate oceanele. Și tocmai această dilatare de ansamblu va face ca nivelul mării să urce cu mai mult de șapte metri.

— Cât de mult? Cu opt metri? Nouă?

— Eu ți-am spus că, după analiza paleoclimatică, creșterea nivelului mării va atinge șase metri în cazul în care temperatura globală crește cu trei grade, nu-i așa? Dar în Pliocen,

când clima era de asemenea cu trei grade mai ridicată decât acum, această creștere a ajuns la douăzeci și cinci de metri.

— Ce?

— Tomik, calculele actuale ne indică o încălzire între unu și șase grade în secolul acesta, probabil mai aproape de șase decât de unu. Asta înseamnă o vară permanentă peste tot, cu porțiuni mari de pământ invadate de mare, continente reduse la niște insule aproape, regiunile tropicale transformate în deșerturi, secete din ce în ce mai serioase, furtuni din ce în ce mai violente, incendii forestiere generalizate, eroziunea solului, schimbarea ciclurilor climatice, distrugerea recoltelor și răspândirea bolilor tropicale. Malaria, de exemplu, se va întinde prin Europa și același lucru se va întâmpla și cu alte năpaste cunoscute până acum doar în lumea a treia.

— Ei, drăcie!

— Și știi de ce toate astea sunt iminente?

— Da, și prin ziare, și la televizor se vorbește despre asta, spuse el. Din cauza gazelor poluante.

Nadejda clătina din cap.

— Răspuns greșit.

Tomás era foarte mirat.

— Nu-i din cauza poluării?

— Depinde ce înțelegi prin poluare.

— Poluarea înseamnă toate gazele care ies prin țevile de eșapament și din coșurile industriale, zic eu.

— Atunci să știi că aceste gaze încetinesc încălzirea.

— Iartă-mă, dar te înșeli. Chiar deunăzi am citit o știre care zicea că încălzirea globală e provocată de gazele mașinilor și ale fabricilor.

— Faci confuzie între cele două, îl lămuri ea. Dar e normal, multă lume le amestecă.

— Nu înțeleg.

— Spre deosebire de ceea ce se crede, gazele de eșapament și fumul din coșurile fabricilor nu provoacă încălzirea planetei. Dimpotrivă. Există studii care arată că această poluare face să scadă temperatura.

Tomás clătină din cap, refuzând să accepte afirmația.

— Iartă-mă, Nadia, dar n-are nicio logică. Mereu am auzit că aceste gaze provoacă încălzirea globală.

Nadejda oftă.

— Nu e chiar așa, insistă ea. Ceea ce provoacă încălzirea planetei nu este fumul. Este arderea combustibililor fosili.

Tomás strâmbă din buze, făcu o grimasă și fața lui căpătă o expresie goală.

— Nu-i același lucru?

— Ascultă, Tomik, spuse ea, încercând să-și pună ordine în gânduri. Când combustibilul arde în motorul unui automobil sau în coșul unei centrale termice, se degajă trei lucruri: energie, dioxid de carbon și aerosoli. Energia este obiectivul acțiunii, din moment ce ardem combustibilii ca s-o obținem. Făcu un gest rapid cu mâna, de parcă ar fi scuturat ceva. Toate celelalte sunt consecințe nedorite. Dioxidul de carbon este cel care declanșează încălzirea globală, dat fiind că e vorba despre un compus care, eliberat în atmosferă, permite intrarea căldurii soarelui, dar nu o lasă să iasă, transformând, astfel, planeta într-o seră gigantică. Aerosolii, la rândul lor, provoacă poluarea aerului dar, în mod curios, au un efect opus celui al dioxidului de carbon. Emisiile de aerosoli a dus la apariția unor imenși nori de smog în marile orașe, nori care au început să funcționeze ca niște oglinzi gigantice, reflectând razele solare înapoi în spațiu, ceea ce a produs un efect de răcire care compensează încălzirea produsă de dioxidul de carbon. Înțelegi?

— Cât de cât, răspunse el nesigur. Cu alte cuvinte, ceea ce vrei să spui e că dioxidul de carbon crește temperatura, dar aerosolii o scad. Așa e?

— Așa este. Însă, întrucât poluarea a crescut foarte mult și a făcut irespirabil aerul din marile orașe, în anii '80 s-au introdus modificări tehnice care au redus emisiile de aerosoli. Or, spre deosebire de dioxidul de carbon, care rămâne în atmosferă timp de secole, aerosolii se mențin doar câteva

săptămâni. Odată cu reducerea emisiilor, au dispărut și ploile acide, iar aerul a devenit mai curat, însă problema este că efectul de răcire provocat de aerosoli a dispărut, în timp ce efectul de încălzire, al dioxidului de carbon, s-a menținut. În concluzie, fără răcirea produsă de smog, temperaturile au sărit în aer începând cu 1980.

Tomás se scărpină în cap.

— Înțeleg. O privi ca și cum i-ar fi venit o idee, dar fără să fie sigur că e bună. Asta înseamnă că încălzirea globală are o soluție ușoară, nu-i așa?

— Care?

— Se reintroduc aerosolii.

Nadejda strâmbă din nas.

— Nu ajută la nimic. Ar însemna să schimbi un fel a muri cu altul. În loc să murim prăjiți, murim asfixiați.

Istoricul cântări această perspectivă.

— Da, nu e cine știe ce afacere, încuviință. În cazul acesta, nu ne rămâne decât să oprim emisiile de dioxid de carbon.

— Așa este logic.

— Și pot fi oprite?

— Teoretic, da. Tot ce trebuie să facem este să nu mai ardem combustibili fosili. Dar, în practică, lucrurile sunt mult mai complicate. Combustibilii fosili constituie sursa de energie pe care se sprijină economia mondială și ceea ce se observă acum nu este o scădere a emisiilor de dioxid de carbon, ci o accelerare.

— De ce? Nu vede nimeni ce se întâmplă?

— Țările în curs de dezvoltare refuză să oprească emisiile de dioxid de carbon, pentru că au nevoie de arderea combustibililor fosili ca să-și dezvolte economia. Cazul cel mai îngrijorător este China, unde mașinile înlocuiesc bicicletele ca principal mijloc de transport. Făcu o pauză, ca să accentueze ceea ce urma să zică. Tomik, în China este multă lume. Mări ochii. Îți dai seama ce-ar înseamna ca toată acea populație să meargă cu mașina?

Tomás analiză ideea.

— Da, e o mare problemă, într-adevăr.

— Şi nu intră în discuţie doar maşinile. Mai rău e că chinezii s-au hotărât să-şi bazeze infrastructura energetică pe cărbune, care emite şi mai mult dioxid de carbon decât petrolul. Ei au în plan să construiască peste trei sute de centrale pe cărbune până în 2020. E o catastrofă. După calculele noastre, anul acesta China va fi ţara care contribuie cel mai mult la încălzirea planetei.

— Deci nu se vor opri aici!

— Se pare că nu.

Rusoaica luă un stilou şi scrise trei litere pe şervetelul de pe masă.

ppm

— Ştii ce-i asta?

— Nu.

— Sunt iniţialele formulei „părţi per milion" în volum. Este un mod de a măsura dioxidul de carbon din atmosferă. Stabileşte o relaţie între numărul de molecule de gaz cu efect de seră şi numărul total de molecule din aerul uscat. De exemplu, 200 ppm înseamnă că există două sute de molecule de gaz cu efect de seră la un milion de molecule de aer uscat.

— Foarte bine. Şi?

— Planeta noastră avea, la începuturile ei, o atmosferă saturată de dioxid de carbon, ca Venus, ceea ce făcea imposibilă viaţa animalelor pe Terra. Marea şi plantele absorb în mod natural dioxidul de carbon, astfel că prin acţiunea acestora, după milioane de ani, concentraţia dioxidului de carbon din atmosferă a scăzut. Studiile paleoclimatice arată că dioxidul de carbon este răspunzător pentru jumătate dintre schimbările termice din trecut. Când exista mult dioxid de carbon în atmosferă, temperatura tindea să urce. Când acesta era redus, temperatura tindea să scadă. Acum cinci sute de ani, dioxidul de carbon atingea un minim de 270 ppm. Dar expansiunea

prezenței umane, care a atras distrugerea pădurilor și arderea lemnului, la care s-a adăugat mai apoi arderea cărbunelui și a petrolului pentru obținerea energiei, a crescut cantitatea de dioxid de carbon până la 380 ppm în ziua de azi.

— Și e mult?

— Este valoarea cea mai ridicată din ultimii șase sute cincizeci de mii de ani.

— Drace. Și spui că e în continuă creștere?

— Da, și crește mult! Dacă s-ar solidifica tot dioxidul de carbon pe care-l aruncăm anual în atmosferă, s-ar crea un munte de doi kilometri înălțime. Un munte pe an, Tomik. Oftă. Dar și mai rău va fi când vom trece de valoarea critică.

— Care este valoarea critică?

— 550 ppm. Deschise brațele, ca și cum ar fi cuprins un obiect foarte mare. Închipuie-ți că te afli pe vârful unui munte și începi să împingi o piatră mare, întâi încet, apoi mărind puțin câte puțin forța. La început, piatra nu se mișcă, nu-i așa? Dar, când forța cu care împingi trece de o valoare critică, piatra începe să se miște. La început mai încet, până când datorită dinamicii proprii nici nu mai este nevoie să fie împinsă ca să se rostogolească pe coastă, să provoace o avalanșă și să distrugă un sat, jos, în vale. Își îngustă ochii. Atenție, am reușit să mișc piatra când am depășit o valoare critică. Apoi, catastrofa a survenit fără ajutorul meu. Bătu cu degetul în masă. Despre asta-i vorba. Pe măsură ce degajăm carbon în atmosferă, împingem clima spre valoarea critică. Majoritatea oamenilor de știință cred că valoarea critică este de 550 ppm de carbon. Când trecem de această valoare, ne prăjim.

— Acum avem 380 ppm, nu-i așa? constată Tomás. Asta înseamnă că suntem departe de 550 ppm. Ridică din umeri. Avem timp suficient până să atingem valoarea aceasta.

— Mă tem că nu e chiar atât de simplu.

— Cum așa?

— În primul rând, nimeni nu știe cu exactitate care este valoarea critică. Unii cred că am trecut deja de ea și că ne apropiem inevitabil de catastrofă, iar alții cred că pragul critic

se află în jurul valorii de 400 sau 450 ppm, deși majoritatea oamenilor de știință indică, de fapt, 550 ppm. Dar, chiar dacă valoarea critică ar fi aceasta, trebuie să ținem minte că efectul este cumulativ. Dacă, prin minune, am reușit să oprim încă de azi emisiile de dioxid de carbon, chiar și așa concentrația lui ar continua să crească timp de un mileniu, din moment ce atâta le ia oceanelor și plantelor să absoarbă această cantitate de compus.

Chipul lui Tomás se strânse într-o expresie de groază.

— Cât?

— Un mileniu.

— La naiba.

— Nu uita că, datorită efectului cumulativ, acum simțim concentrația generată în ultimii cincizeci de ani. Concentrația actuală va fi resimțită în anii următori. Chiar dacă oprim astăzi emisiile de dioxid de carbon, concentrația tot va continua să urce în medie cu o ppm și jumătate până va ajunge la 450 ppm în 2100. Ridică degetul arătător, amenințător. Asta dacă ne oprim astăzi.

— Înțeleg.

— Mai rău este că nu ne putem opri astăzi. China se industrializează, India de asemenea, iar aceste două țări au nevoie de combustibili fosili pentru dezvoltare. Pe de altă parte, marii producători mondiali de dioxid de carbon, Statele Unite și Europa, s-au obișnuit cu confortul conferit de economia energetică actuală și nu renunță la ea, din moment ce trebuie să-și asigure o creștere economică continuă. Și mai există și Sfânta noastră Rusie, al doilea mare producător de dioxid de carbon din lume, cu gravele sale probleme de poluare și cu tehnologia învechită, care va continua să degaje acest compus de parcă ar produce chifle. Știi la ce duc toate astea împreună?

— La mai multă căldură.

— La mult mai multă căldură, întări ea, accentuând cuvântul „multă". Studiile paleoclimatice arată că în Pliocen, când

nivelurile de dioxid de carbon erau în jur de 380, ca acum, temperatura planetei era cu aproape trei grade mai ridicată. Dar, cum tendința mondială este de creștere a emisiilor de dioxid de carbon, trebuie să ne pregătim pentru ceva mult mai grav. În ritmul actual, concentrația atmosferică a acestui compus va atinge 1100 ppm în 2100.

— Dumnezeule!

— Modelele climatice arată că este necesar să stabilizăm situația la 450 ppm. Asta ar aduce o încălzire moderată, cu o parte din coastă inundată, o creștere a deșertificării, o intensificare a violenței furtunilor și mai multe incedii forestiere, dar nimic excesiv de grav. Am putea supraviețui. Problema e că deja nu mai este posibil să rămânem la 450 ppm, din moment ce numai emisiile actuale vor ridica concentrația de dioxid de carbon la 450 în 2100. Or, cum pe lângă emisiile actuale vor mai exista și altele în viitor, aș spune că situația a scăpat de sub control.

Tomás își mușcă buzele, neliniștit.

— Și încă cum, încuviință el posomorât. Suntem condamnați.

— Înțelegi acum care este legătura dintre afacerea petrolului și încălzirea planetei?

— Da.

Nadejda contemplă cu melancolie peisajul care li se perinda prin față, dincolo de geam. Taigaua se întindea până la linia orizontului ca un ocean imens și placid de conifere, cu coroanele conice și înguste îndreptate spre cer, ca niște ace verzi înfipte în golul albastru. Cu ochii pironiți la pădurea imensă, își imagină groaznicul destin față de care acel plămân minunat rămânea străin, își închipui că într-o zi avea să fie consumat de foc, ca și cum acei arbori zvelți ar fi fost victime nevinovate așteptându-și rândul la rug, condamnate la flăcările eterne ale iadului care se apropia, tăcut, dar neiertător.

— Filhka avea un mod groaznic de a descrie ceea ce ne așteaptă în secolul acesta. Clătină din cap. Folosea un cuvânt înspăimântător.

— Care anume?

Rusoaica inspiră profund și-l privi din nou pe Tomás.

— Apocalipsa.

XVI

Tomás era cufundat în lectura unui volum de poezii de Fernando Pessoa, pe care și-l luase din fericire cu el ca să-și ocupe timpul, când o voce vorbind în rusă se auzi în difuzoarele Transsiberianului, așa cum se întâmpla de fiecare dată când se apropiau de o gară. Imediat după aceea, o simți pe Nadeja ridicându-se și scoțând valiza din dulap.

— Am ajuns, anunță ea dintr-odată.

Portughezul întoarse capul, luat prin surprindere, nu se aștepta ca aceea să le fie destinația; e drept că stăteau închiși acolo de trei zile, dar lucrurile anunțate așa, pe nepusă masă, îi dădeau impresia că li se întrerupea brusc călătoria.

— Ce? bolborosi el. Unde? Unde am ajuns?

— Am ajuns la destinație, Tomik, zâmbi rusoaica. Haide, ia-ți geamantanul, mișcă-te.

Tomás privi pe fereastră și, prin întuneric, întrezări apele reci ale unui râu care curgea paralel cu linia ferată, era o pată închisă, lichidă, bine conturată, neagră ca smoala. Luminile de pe malul celălalt se reflectau în oglinda neagră sclipitoare și păreau forme dansând, balansându-se în ritmul nervos al unduirilor apei. Era a treia noapte de călătorie și garnitura de tren începu să încetinească, frânele scrâșnind pe roți. Luminile de dincolo de geam începură să se îndesească, din ce în ce mai mult, până ce deveni evident că părăsiseră taigaua și intrau în zona de locuințe a unui oraș mare, după aparențe.

— Unde suntem?

— Asta e Angara.

— Angara? Așa se cheamă localitatea, Angara?

Nadejda râse.

— Nu, prostule. Angara e numele râului.
— Și-al orașului?
— Irkuțk.

Transsiberianul se opri și cei doi coborâră scările cu grijă. Gara era plină de călătorii care coborau și rudele care-i întâmpinau, vânzători care-și așteptau clienții și lucrători feroviari care se plimbau dintr-o parte în alta. Un murmur de voci atrase atenția lui Tomás către o scenă de regăsire; în mijlocul unui grup se întrevedea uniforma de camuflaj a unui soldat, primit cu emoție de familie.

— Cred că vine din Cecenia, săracul, remarcă Nadejda.

Străbătând peronul, Tomás era impresionat de măreția gării agitate, un frumos edificiu galben și verde, cu linii clasice și cupole de fier în stilul art nouveau. Tovarășa lui de drum se duse direct la ghișeul de informații și se întoarse cu o hârtiuță cu un orar.

— Mai avem de luat un autocar, anunță ea, făcându-i semn cu hârtia.

— Cum? Încă n-am ajuns?

— Nu, Tomik. Mai avem puțin.

Tomás își dădu ochii peste cap, enervat de veste.

— La naiba, exclamă el. Ce plictiseală.

Nadejda nu luă seama la protestele lui Tomás și se concentră la orarul pe care-l primise de la ghișeu.

— E un autocar care pleacă de-aici, din gară, mâine la nouă dimineața, constată ea. Dar dacă mergem la autogară, sigur găsim unul mai devreme, pe la opt. Ce preferi?

— Prefer să merg să mă odihnesc, mormăi el, frecându-se pe șale. M-a terminat călătoria asta, nu mai pot. Trei zile de tren e o doză pentru cai.

Era destul de frig când ieșiră în stradă și era trecut de zece și jumătate seara. Nadejda opri un taxi și după două minute traversau podul peste Angara și se adânceau în vechea urbe. Deși luminile revelau minunățiile marelui oraș siberian, Tomás nu dădu prea multă atenție la ce se petrecea în jurul

lui; se simțea prea obosit să mai aprecieze ceva, se arăta indiferent la orice noutate și nu-și dorea decât să se lase să cadă într-un pat.

Seara lor luă sfârșit într-un hotel mic de lângă stadion. Mâncară în liniște un borș și *goluptsi*[1] prăjite și adormiră de îndată, încălzindu-se unul pe celălalt.

Zorile sosiră pline de splendoare.

După micul dejun cu lapte și *khachapuri*[2], chemară un taxi și se îndreptară spre oraș. Refăcut parțial după oboseala celor trei zile în tren, Tomás se lipi de geamul mașinii și sorbi din ochi Irkuțkul.

Orașul era altfel decât se aștepta. Fu surprins mai ales de eleganța arhitectonică a edificiilor, linii distincte pe care orașul le îmbina cu un anumit aer cosmopolit; în mod cert, n-ai fi zis că acela era un tărâm pierdut undeva în miezul Asiei, la doi pași de Mongolia. Arhitectura prezenta impunătoare trăsături europene de secol XIX, elegantă și clasică, presărată cu case din lemn grațioase și întreruptă ici și colo de câte un mastodont din epoca sovietică, ca un bemol într-o compoziție aproape armonioasă.

— E frumos aici, comentă vizitatorul, fără să-și ia privirea de la străzi.

— Bineînțeles că e frumos, aprobă Nadejda. Irkuțk era un oraș aristocrat, cunoscut drept Parisul Siberiei.

— Ce nume burghez, spuse el. Aerele astea pariziene cred că s-au terminat de îndată ce au venit comuniștii la putere, nu-i așa?

— Te înșeli. Țariștii au rezistat îndelung aici, ce crezi tu? Comuniștii au intrat în oraș de-abia în 1920.

Taxiul traversă toată partea veche a Irkuțkului străbătând lunga Ulița Karla Marksa, o luă apoi pe Ulița Oktyabrskoy Revalyuții și-i lăsă la autogară. Nadejda îi ceru șapte sute de

---

[1] Sarmale, în rusă în original (*n.r.*)

[2] Specialitate georgiană de pâine umplută cu brânză, ouă și diverse alte ingrediente (*n.r.*).

ruble lui Tomás și merse la casa de bilete, de unde ieși cu două dreptunghiuri de hârtie în mână.

— Caută autocarul care merge la Khuzhir, îi spuse ea.

Tomás privi indicațiile din partea de sus a parbrizelor și ridică din umeri.

— Iartă-mă, Nadia, nu înțeleg nimic, spuse, simțindu-se o nulitate, o greutate inutilă. Totul e scris cu caractere chirilice.

— *Blin!* se supără rusoaica, căutând din priviri semnul pentru Khuzhir. De ce nu învățați și voi să citiți ca toată lumea?

Se așezară pe locurile din spatele autocarului, care deja torcea, încălzindu-și motorul. Vehicolul se umplea de pasageri cu trăsături asiatice și cu vădite origini umile, buriați care duceau pui de găină în cutii și sacoșe de plastic pline de cumpărături; unii erau țărani, alții pescari, dar toți emanau mirosul puternic al oamenilor de la țară, din provincie.

Plecară după câteva minute și, după câteva zigzaguri prin labirintul urban, părăsiră orașul și intrară treptat în taiga, pe o șosea paralelă cu lanțul muntos Primorski Hrebet. Traseul li se păru monoton, atât de plictisitor că Tomás, legănat de balansul leneș al autocarului, simți cum i se îngreunează pleoapele și cum i se bălăngăne capul, de parcă ar fi încuviințat mugetele motorului; din când în când, câte o zgâlțâială îl trezea, îl făcea să se îndrepte brusc și să-i surâdă fugitiv însoțitoarei sale, dar imediat aluneca din nou în piroteală, copleșit de o oboseală grea și irezistibilă, până ce somnul îl cuprinse atât de bine că nici zdruncinăturile mai puternice nu-l mai deranjară.

Impresia neașteptată că se întâmpla ceva nou îl trezi din letargie. Ridică fruntea și, încă somnoros, neluând în seamă durerile de gât provocate de poziția incomodă în care adormise, încercă să înțeleagă ce se întâmpla.

O oprire.

Autocarul stătea pe loc. Motorul era oprit, iar călătorii se ridicau cu greu de pe locurile lor, apucând sacoșele și cutiile,

întinzându-se să-și dezmorțească trupurile obosite și chicotind din când în când ca un suferind care vede cu ușurare că i se apropie sfârșitul chinului. Tomás privi într-o parte și o văzu pe Nadejda ridicându-se, se pregătea și ea.

— Am ajuns?

— Încă nu, Tomik.

Portughezul privi în jur, fără să înțeleagă. Călătorii se pregăteau mai departe să coboare, unii erau deja afară și autocarul era oprit de-a binelea.

— Ce se întâmplă?

— Am ajuns în Sakhyurta, spuse ea, făcându-i semn să coboare. Acum luăm feribotul.

— Mai avem de luat și feribotul? Pe chipul lui Tomás apăru o expresie de disperare. Dar nu se mai termină odată călătoria asta blestemată?

Nadejda arătă în față. Tomás privi și, dincolo de verdeața care înconjura parcarea în care oprise autocarul, văzu un ponton mic și o vastă întindere de apă strălucind în soare, reflexele dansând în oglinda neliniștită.

— Trebuie să ajungem în partea cealaltă.

O luară pe stradă și rusoaica îl duse pe Tomás pe un drum abrupt și accidentat care se termina în vârful unei faleze, lângă o stâncă cu o înălțime de câțiva metri. Priveliștea de-acolo, de sus, era magnifică; suprafața apei se unduia în fața lor, mărginită, la stânga, de roci, în față de o limbă de pământ și de linia orizontului la dreapta, dincolo de care se întindea mai departe câmpia de apă.

— Ce mare e asta? se miră portughezul.

— E Baikalul.

— Ce?

— Baikalul, repetă ea. Cel mai mare lac din lume. Aici se găsește o cincime din apa potabilă existentă pe toată planeta.

Tomás își pironi privirea neîncrezătoare în albastrul cristalin al apelor liniștite, agitate cu blândețe de o ondulare delicată.

— Nu se poate. O cincime din apa potabilă de pe planetă?

— Pare de necrezut, nu-i așa? Ca suprafață, lacul Baikal este mai mare decât țara ta, să știi.

— Serios?

— I se spune perla Siberiei, pentru că este așa de frumos. Schiță o grimasă. Dar în facultate, Baikalul este cunoscut mai degrabă ca bucătăria Siberiei.

— E o diferență destul de mare între perlă și bucătărie, zâmbi Tomás. De ce i-ați dat acest nume oribil?

— Numai în facultate i se spune așa, insistă ea. Știi, lacul acesta este foarte studiat la cursurile mele pentru că influențează toată clima din regiune. Aici se pregătește vremea din Siberia, de-aici și porecla. În fapt, sistemele meteorologice din Asia dansează pe ritmul a ceea ce se întâmplă în Baikal.

Tomás contemplă oglinda albastră care se pierdea prin verdele maroniu al stepei, ca o stradă, reflectând cerul și norii răzleți. Apa era transparentă, atât de limpede că puteai vedea bancuri de pești șerpuind în adâncuri, mișcându-se simultan într-o parte sau într-alta, ca un singur trup.

— Ce claritate, remarcă el, inspirând aerul pur, parfumat de iarbă. Bine că mai există pe lume locuri unde n-a ajuns poluarea.

Rusoaica își drese glasul.

— Nu-i chiar așa, îl corectă ea. Există în Baikalsk o fabrică de celuloză, chiar în partea de sud a lacului, care deversează reziduuri în apele astea de patruzeci de ani încoace.

— Nu mai spune!

— Și asta nu e tot. Delta fluviului Selenga, care este atât de mare încât are aproape dimensiunile Franței, se varsă în partea de sud și aduce deșeuri organice și anorganice de la minele din Republica Buriată și de pe pășunile din Mongolia. Este o mizerie neîntreruptă. Și în plus, acum au descoperit petrol aici, în Baikal, și vor să construiască un oleoduct.

— Dar apa este atât de curată...

— Baikalul este un lac imens, explică ea. Și, din fericire, poluarea s-a limitat la zone precise, cum e delta fluviului

Selenga și vârful din sud. Dar, dacă n-avem grijă, totul poate să dispară de la o zi la alta.

Tomás oftă și contemplă îndelung lacul. Privirea lui parcurse linia orizontului, începând cu micul golf din stânga, unde străluceau acoperișurile joase ale satului pescăresc Sakhyurta, și rămase ațintită pe ponton, jos, unde o rampă de ciment se deschidea spre apă, ca un pod neterminat.

— Nu mai vine odată feribotul?

— Vine, vine, ai răbdare.

— Unde mergem, până la urmă?

Rusoaica arătă spre limba de pământ din față.

— Pe insula aceea, acolo.

Insula se ridica aproape de țărm, separată de uscat printr-o fâșie îngustă de apă, iar pământul ondulat avea culoarea maronie a stepei.

— Ce insulă e aceea?

— E o insulă vrăjită.

Portughezul încruntă sprâncenele.

— În ce sens vrăjită?

— E o insulă șamanică, un loc de meditație unde lumea materială interacționează cu lumea spiritelor.

— Îți bați joc de mine...

— Vorbesc serios. Acesta este un loc sacru și misterios, scena unor legende și povești, casa spiritelor din Baikal. Misticii spun că aici se găsește unul dintre cei cinci poli globali ai energiei șamanice.

— A, da? Cercetă insula cu mai multă atenție, arzând de curiozitate, cu un amestec de fascinație și scepticism, de parcă s-ar fi așteptat ca din ceață să se ivească misterul, ca din umbră să apară lumina. Cum îi zice?

— Olhon.

Când apăru feribotul, cei doi erau așezați în liniște în ceainăria unei așezări de iurte, lângă lac, sorbind o infuzie de piper și delectându-se cu piroște dulci. Își terminară pe

îndelete băuturile, plătiră și se îndreptară din nou spre autocar, unde se adunau și ceilalți pasageri rămași. Parcarea se animă dintr-odată; se auzeau strigăte și ordine, motoare pornind, claxoane și uși închizându-se, toate autocarele, camioanele și mașinile se pregăteau să-și reia călătoria.

Feribotul făcu mai multe manevre până ajunse în poziția potrivită și, odată amarat în siguranță, își deschise poarta imensă și, ca un monstru lacom cu gura căscată, înghiți vehiculele care i se aliniaseră înainte. Spațiul de pe șlep nu era prea mare, încăpeau cu greu două autocare unul lângă celălalt și o mână de mașini mici, iar pasagerii trebuiră chiar să împingă unul dintre autocare pe rampă. Toată operațiunea dură, până la urmă, mai mult decât traversarea în sine, călătorie care se făcu în doar cincisprezece minute.

Primul punct prin care trecură fu capul Kobylia Golova, un loc vântos, ale cărui stânci aminteau un cal de piatră care se adăpa din lac. O buriată care stătea lângă ei, la pupa, cu părul negru și drept fluturându-i în vânt, remarcă, mândră, că acolo își potoliseră odinioară setea Genghis-Han și luptătorii lui, și ei tot din familia buriaților.

— Se spune că marele cuceritor al universului a fost chiar îngropat aici, explică femeia.

— Cine?

— Marele cuceritor al universului, repetă ea. Genghis-Han.

Trecură pe lângă golfulețul Khul și legară parâmele în plină stepă, unde vaporul își vărsă încărcătura pe roți.

Olhon.

Ajunseseră la Olhon, insula magică.

Autocarul își reluă călătoria și traversă câmpia hurducându-se, în urletele motorului turat la maxim și învăluit de fumul negru al motorinei arse, ieșind prin eșapament. Smocurile de iarbă dimprejur se întindeau până spre lac, însă imediat se iviră semne că peisajul avea să se schimbe în curând. În câteva minute apărură în dreapta niște șiruri de arbori; era

taigaua care urca spre munți și-și disputa cu stepa controlul asupra insulei; câmpia se întindea spre partea din nord, iar pădurea de conifere spre lacul deschis.

Șerpuiră printre dâmburile trecătorii Khaday și coborâră spre câmpia de pe malul Baikalului. Autocarul traversă un sat și merse mai departe, coasta occidentală a insulei deschizându-se în golfuri mici și cotituri grațioase; de partea cealaltă a strâmtorii se întrezărea taigaua continentală, întinsă pe povârnișul muntelui. Vehiculul se apropie de o așezare și de-abia atunci încetini.

— Khuzhir, anunță Nadejda.

Tomás se foi entuziasmat pe scaun.

— Am ajuns?

— Aproape.

Autocarul se opri în piața principală din Khuzhir și motorul scoase un croncănit final înainte de a tăcea definitiv, ca oftatul din urmă al unui muribund. Pasagerii se revărsară pe ușă cu mare agitație, fiind întâmpinați de vecini și cunoștințe într-o îngrămădeală zgomotoasă, de parcă tot satul ar fi venit în întâmpinarea autocarului, să afle vești dinspre civilizație. Se adunară cu toții la cala pentru bagaje ca să-și recupereze produsele cumpărate în Irkuțk, iar Tomás și Nadejda aproape că trebuiră să lupte ca să-și extragă valizele din acea aglomerație.

Cu bagajele în mână, rusoaica se îndreptă spre Gastronom, alimentara din piață, și ieși însoțită de un bărbat între două vârste.

— Am găsit pe cineva care să ne ducă, anunță ea. Dar va trebui să plătești zece dolari, Tomik.

Bărbatul îi conduse spre o Lada veche, ruginită, asemănătoare unui Fiat din anii '70, și îi invită să urce. Se așezară toți trei în spațiul redus și automobilul o porni la drum cu un pocnet suspect al motorului și lăsând în urmă o dâră de fum negru din țeava de eșapament. Nu merseră mult, însă;

traversară un sat și, la patru kilometri după Khuzhir, ajunseră la o așezare de iurte, lângă lac, unde coborâră din mașină.

Iurtele fuseseră ridicate lângă plajă, ca niște ciuperci albe răspândite pe malul golfului Ulan-Khușin. Erau niște construcții cilindrice, fragile, cu structura din lemn acoperită de o pânză deschisă la culoare, ca un cort, și cu intrarea ascunsă de ceea ce părea a fi un covor cu motive geometrice de un roșu aprins; acoperișul conic era acoperit cu aceeași pânză și aducea vag cu o cască mongolă. Câteva persoane se plimbau prin sat, în mare parte turiști occidentali, dar se vedeau și ruși, și buriați autohtoni.

Se opriră o clipă, de parcă ar fi căzut în extaz în fața frumuseții exotice a acelui loc magnific. Totul respira liniște, cimbrul înflorit, pinii vânjoși; părea un loc desprins din basme. Se auzeau voci și ciripit de păsărele, dar Baikalul domina peisajul. Ondularea ușoară a apelor mângâia cu blândețe nisipul alb de pe mal și lacul avea o strălucire turcoaz fascinantă; era ca și cum ar fi ajuns în Caraibele Asiei.

— Ei, Casanova? întrebă o voce. Ce faci pe-aici?

Cuvintele erau rostite în portugheză și Tomás își recunoscu porecla din vremea liceului, când toată lumea îl cunoștea drept cel mai mare seducător din Castelo Branco. Se întoarse și-l privi pe bărbatul care vorbise în spatele lui.

Era Filipe.

XVII

Soarele apunea încet dincolo de munți, la stânga, colorând amurgul într-un violet luminos; dar seara în Olhon se îmbrăca mai ales în tonuri reci de albastru cenușiu, umbrind munții înzăpeziți și taigaua de dincolo de Maloye Morye, strâmtoarea care separă insula de coasta continentală ce înconjoară Baikalul.

Așezați pe scaune, în nisip, cei doi portughezi contemplau valurile liniștite ale lacului cu două pahare pe masă, un cvas semialcoolic pentru Tomás, un *mors*[1] roșu pentru Filipe. Nadejda se dusese să dea o raită prin sat, lăsându-i pe cei doi să depene amintiri din vremea liceului, reminiscențe de băieți care împărtășeau complicități vechi, povestiri cu pozne și amoruri care inspiraseră porecla lui Tomás; și, în timpul unei pauze din relatarea amuzantă a acestor episoade aproape uitate, când părea că nu mai găsesc niciun subiect cu care să alimenteze conversația și cuvintele le mureau pe buze dând naștere unei tăceri jenante, noul venit atinse în cele din urmă motivul care-l adusese acolo.

— Cum ai ajuns în locurile astea?

Filipe plescăi din vârful buzelor.

— E o poveste lungă, spuse, ca și cum sarcina de a povesti i se părea prea mare pentru el. Și tu, Casanova? Ce faci pe-aici?

— E altă poveste lungă, râse Tomás, repetând răspunsul pe care-l auzise.

---

[1] Băutură tradițională rusească obținută din suc de fructe de pădure amestecat în diferite proporții cu apă (*n.r.*).

— Îmi plac poveștile lungi, mai ales când nu sunt ale mele. Povestește-mi-o pe-a ta.

Tomás îl privi cu atenție pe vechiul său amic din liceu. Filipe își păstrase expresia de strengar care-i strălucea mereu în privirea palidă, dar avea deja niște riduri care-i brăzdau chipul, iar părul blond, rebel, începea să albească; era ca și cum ar fi fost pus într-o mașină a timpului, într-o zi părea tânăr, în cealaltă era deja uzat; într-un mod ciudat, era simultan aceeași persoană și cineva diferit.

— N-ar fi prea mult de povestit, dar puținul pe care-l știu este îngrijorător, remarcă Tomás, întorcându-se în prezent.

Își drese glasul și se concentră la ceea ce avea de spus. Venise momentul să înceapă jocul.

— În 2002 au fost asasinați doi oameni de știință aproape în același timp, un american în Antarctica și un spaniol în Barcelona. Ambii aveau numele tău în agende și lângă cadavrele lor s-a găsit câte o hârtiuță pe care scria șase sute șaizeci și șase.

Îi aruncă o privire lui Filipe, evaluând reacția acestuia la ce i se povestea. Fără surprindere, îl văzu îndreptându-și spatele, surâsul pierindu-i de pe buze și chipul căpătând o expresie gravă.

— În perioada în care au murit, tu ai dispărut din circuit și nu te-a mai văzut nimeni. În agendele victimelor se mai găsea și numele unui om de știință englez, care a dispărut și el în aceeași perioadă. Nimeni n-a mai auzit de voi de-atunci.

În timp ce asculta povestirea, Filipe părea încordat, aproape în alertă și nu încăpea îndoială că subiectul îl preocupa.

— Acum câteva săptămâni, și după o lungă perioadă în care n-am mai avut niciun indiciu despre poziția voastră, a fost interceptat un e-mail pe care ți l-a trimis englezul, cu un mesaj cam ciudat. În mesaj se menționa a șaptea pecete. Or, consultând *Noul Testament*, am descoperit că cei trei de șase și a șaptea pecete sunt două elemente simbolice de mare importanță din ultimul text biblic, *Apocalipsa*. Deschise mâinile

cu palmele întoarse în sus, ca și cum ar fi expus un fapt evident: După cum îți poți da seama, toate aceste fapte au ridicat multe semne de întrebare și au suscitat multă curiozitate cu privire la ce ai tu de spus.

Filipe își mușcă buzele și îl privi intens.

— Curiozitate din partea cui?

— Ei, din partea poliției, bineînțeles.

— Ce poliție?

— Interpolul.

Amicul său îl studie întrebător.

— Ești polițist acum?

Tomás izbucni în râs.

— Bineînțeles că nu. Sunt profesor de istorie la Universitatea Nouă din Lisabona.

— Și atunci care este rolul tău în toată povestea asta?

— Cei de la Interpol m-au contactat ca să-i ajut să rezolve cazul. Doar atât.

— Dar de ce te-au contactat tocmai pe tine? Ce ai tu așa de deosebit care să le folosească lor?

— Ei știau de relația noastră din Castelo Branco. Pe lângă asta, în calitate de criptanalist și specialist în limbi vechi, aveau nevoie de mine pentru a elucida misterul numărului biblic șase sute șaizeci și șase.

— Stai să văd dacă am înțeles bine. Îl arătă cu degetul. Tu lucrezi pentru Interpol?

— Da, am fost angajat drept consultant în ancheta aceasta.

— Și de aceea ești aici?

— Da.

Filipe tăcu un moment, cântărind situația.

— Îți mărturisesc că toate astea sunt cam neașteptate pentru mine, nu credeam că ești la curent cu încurcătura asta. Ridică din sprâncene și-l fixă cu privirea pe Tomás. Spune-mi un lucru, crezi că eu i-am omorât pe cei doi?

— Nu, nu cred. Ezită. Adică, nu cred, dar nici nu sunt convins de contrariu. De fapt, nu am suficiente elemente ca să-mi formez o opinie despre acest subiect.

— Și Interpolul ce crede?

Tomás inspiră încet, cântărindu-și vorbele.

— Vor să știe mai multe, spuse el în cele din urmă. Dar nu neg că descoperirea relației tale cu oamenii de știință asasinați și faptul că ai dispărut în aceeași perioadă în care ei au murit i-a determinat pe cei de la Interpol să fie... cum să zic?, să fie... în fine, suspicioși, nu-i așa? Iar constatarea că există o legătură între a șaptea pecete, menționată în e-mailul pe care l-ai primit, și cei trei de șase găsiți lângă cele două victime, ambele expresii provenind din același text biblic, nu prea i-a convins să te scoată de pe lista suspecților, după cum poți să-ți dai seama.

Filipe ridică privirea, observându-l atent pe vechiul prieten din liceu, atent la reacția acestuia la întrebarea pe care avea să i-o pună.

— Ascultă, Interpolul nu știe că sunt aici, nu-i așa?

— Nu, ți-am urmat instrucțiunile în detaliu.

— N-ai spus nimănui că vii aici?

— Nu, nimeni nu știe nimic.

— Sigur?

— Mă rog, Interpolul știe că am plecat să mă întâlnesc cu tine, bineînțeles, dar nu le-am spus unde mă duc.

Filipe parcă s-a mai relaxat, dar nu foarte mult.

— Dacă știam că ești implicat în povestea asta, nu-ți ziceam să vii aici.

— De ce?

— Pentru că istoria asta este foarte periculoasă, Casanova. Venind aici din partea unei organizații polițienești și cunoscând deja anumite întâmplări, s-a creat o gravă problemă de siguranță, înțelegi?

— Nu, nu înțeleg.

— Prezența ta aici prezintă un risc.

— Și atunci de ce mi-ai zis să vin?

Prietenul oftă.

— Nu știam de legătura ta cu Interpolul. Privi distrat paharul roșu cu *mors* pe care-l ținea în mână. Mi-era dor de țară, nu te mai văzusem de mult și cred că, atunci când ți-am văzut mesajul pe site-ul liceului, am cedat nostalgiei. A fost o prostie, dar acum faptul e consumat.

Filipe tăcu, gânditor și preocupat. Prezența vechiului prieten avea urmări pe care nu le luase inițial în calcul și avea nevoie să cântărească bine situația.

— Nu înțeleg, zise Tomás, rupând tăcerea jenantă. Dacă ești nevinovat, de ce ți-e teamă de Interpol?

Amicul său ridică din sprâncene, de parcă întrebarea ar fi fost absurdă.

— Am zis eu că sunt nevinovat?

Fraza rămase suspendată între cei doi, ca un nor negru care prevestește furtuna.

— Nu ești?

Filipe zâmbi fără convingere și, luând ochii de la linia orizontului, trase o gură de *mors*.

— Povestea asta e foarte complicată, spuse pe un ton sumbru. Foarte complicată.

Se făcu liniște. Conversația părea să avanseze cu smucituri, plină de subînțelesuri și insinuări, tăceri compromițătoare și sensuri ascunse, ca și cum ce era mai relevant rămânea nerostit.

— Ești în vreun implicat fel în crimele astea? riscă Tomás.

Liniște.

— În viață suntem implicați în tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru.

Din nou liniște.

Acest ultim răspuns conținea și mai multe subînțelesuri, dar Tomás nu se arătă mulțumit; trebuia să risipească acel nor de subtilități care-i bloca înțelegerea și să lămurească lucrurile.

— Dar tu... ai provocat aceste morți?

Încă un oftat de-al lui Filipe.

— Poate că ar fi mai bine să-ți povestesc totul de la început.

— Da, poate că ar fi mai bine.

Prietenul duse paharul la gură și înghiți o jumătate din *mors*, de parcă și-ar fi căutat în acea băutură curajul de a începe povestirea.

— Toată această situație își are începutul în 1997, în Japonia, spuse, călătorind cu gândul în timp. În calitate de consultant al companiei Galp și al guvernului portughez pentru zona energetică, eram membru al delegației portugheze care a participat la conferința despre schimbările climatice de la Kyoto. Privi spre Tomás. Bănuiesc că ai auzit deja de conferința asta.

— Da, este cea care a dus la semnarea unui acord pentru mediul înconjurător, nu-i așa?

— Întocmai, confirmă el. Protocolul de la Kyoto. Își drese glasul. La Kyoto, cea mai mare parte a țărilor dezvoltate s-au angajat solemn ca, până în 2012, să reducă emisiile globale de dioxid de carbon până la valori inferioare celor din 1990. Existau semne că planeta începea să se încălzească din cauza arderii combustibililor fosili și la Kyoto s-a arătat voința internațională de a pune situația sub control.

— Slavă Domnului.

— Așa au gândit cei mai mulți oameni de știință. Ridică mâinile și ochii spre cer, cu-un gest teatral. Slavă Domnului, se făcea ceva! Îl privi pe Tomás. Dar unii dintre specialiștii participanți la conferință și-au dat seama că toate nu erau decât o fațadă. Din amănunte presărate prin conversațiile dintre delegații și din felul în care fiecare delegație anunța intenții generoase, dar evita să se angajeze la măsuri specifice care să implice costuri, acești specialiști au ajuns la concluzia că, la ora adevărului, politicienii aveau să dea înapoi și să amâne rezolvarea problemei, lăsând-o în sarcina succesorilor.

— De ce?

— Din cauza ramificațiilor protocolului, bineînțeles. Partea cea mai mare a reducerilor de emisii de dioxid de carbon i-a revenit lumii industrializate. Uniunea Europeană s-a angajat să reducă emisiile cu opt la sută, Japonia cu șase la sută și Statele Unite, care sunt cel mai mare emițător de dioxid de carbon de pe planetă, cu șapte la sută.

— Și e puțin?

— Nu, e magnific. Făcu o pauză pentru a accentua fraza următoare. Dacă se putea face.

— Și nu se putea?

Filipe clătină din cap.

— Nu, murmură el. Existau trei probleme. Prima este că americanii nu îndrăzneau să țină piept intereselor industriale. Reducerea emisiilor de dioxid de carbon însemna atacul asupra celor trei industrii de importanță majoră din America: industria petrolului, industria automobilelor și industria cărbunelui. Ocupanții Casei Albe pur și simplu n-au curajul să înfrunte acești coloși.

— Înțeleg.

— A doua problemă este aici, în Rusia. Încălzirea globală este o catastrofă pentru multe țări, dar nu și pentru aceasta. Arătă în direcția lacurilor și a taigalei, de dincolo de lac. Aici, în Siberia, de exemplu, iernile mai scurte și mai moderate prezintă numai avantaje pentru agricultură. Pe lângă asta, dacă tundra se topește, exploatarea petrolului rusesc din oceanul Arctic va fi mai facilă și mai ieftină. Gheața devine mai subțire și forajele sunt mai ușoare. Or, petrolul reprezintă o treime din exporturile rusești, astfel încât această țară, al treilea mare emițător mondial de dioxid de carbon, n-are niciun interes în a pune capăt încălzirii planetei. Dimpotrivă, are numai de câștigat.

— Păi o astfel de poziție subminează orice efort de a controla lucrurile.

— Fără îndoială, încuviință Filipe. Dar mai există și o a treia problemă. Kyoto a repartizat multe obligații lumii industrializate, care emite cea mai mare parte din dioxidul de

carbon care produce încălzirea globală, dar a ignorat țările în curs de dezvoltare.

— Asta mi se pare logic, sau nu-i așa? îl întrerupse Tomás. Dacă lumea industrializată dă naștere problemei, lumea industrializată trebuie s-o rezolve.

Amicul schiță o grimasă.

— Nu e chiar așa, îl corectă. Țările în curs de dezvoltare amenință să se transforme în mari emițători de dioxid de carbon.

Tomás râse.

— Vrei să spui că țări precum Mozambicul reprezintă o amenințare la adresa stabilității climatice a planetei?

— Mozambicul nu. Dar China și India, da. Se aplecă în scaun. Să vedem dacă înțelegi ceva: orice act economic consumă energie. Arătă spre paharul cu lichid portocaliu din mâna lui Tomás. De exemplu, acest cvas. Cvasul este o băutură dulce, semialcoolică, făcută din orz și secară. Asta înseamnă că a fost nevoie de tractoare care să cultive și să recolteze orzul și secara. Or tractoarele funcționează cu motorină. Apoi, a trebuit să se distileze băutura. Pentru asta, s-a folosit energie electrică, care în mare parte este produsă recurgându-se la combustibili fosili. Apoi a fost nevoie să se fabrice sticla, și asta a necesitat căldură generată în cuptoare tot prin arderea combustibililor fosili. În cele din urmă, a trebuit să se transporte sticla de cvas până la supermarket și de-acolo până la aceste iurte, și toate astea au fost posibile doar consumând și mai mult combustibil. Lovi cu degetul arătător paharul lui Tomás. Dacă e nevoie de energie pentru a produce cantitatea nesemnificativă de cvas pe care o ai în mână, închipuiește-ți câtă energie este necesară pentru a genera fiecare dintre trilioanele de bunuri pe care lumea le produce zilnic: hamburgeri, cartofi, fructe, jucării, haine, automobile... și mai știu eu ce!

— Ce vrei tu să spui este că fiecare bun pe care-l consumăm rezultă dintr-o cascadă de operații care consumă energie.

— Exact. Sau, cu alte cuvinte, activitatea economică și energia sunt două fețe ale aceleiași monede.

— Yin și yang.

— Una nu există fără cealaltă. Se rezemă din nou de spătarul scaunului, odată subliniată ideea. Asta înseamnă că creșterea economică are nevoie de energie, iar energia generează creștere economică, un proces pe care nimeni nu dorește să-l întrerupă. Ia seama la ciclul acesta: bogăția suscită dorința de a face cumpărături, cumpărăturile generează cerere, cererea implică mai multe fabrici și materie primă, fabricile și materia primă produc mai multe bunuri, producția de bunuri generează creștere economică, creșterea economică suscită dorința de a face cumpărături, cumpărăturile generează cerere... și așa mai departe. Zâmbi când ajunse la punctul de plecare. Activitatea economică și energia sunt două fețe ale aceleiași monede.

— Am înțeles. Dar ce legătură are asta cu China și cu India?

— Relația strânsă dintre energie și creștere economică este un lucru pe care cetățenii Europei sau ai Americii îl înțeleg cu greu. Suntem atât de obișnuiți cu abundența, încât nici nu observăm că ambele lucruri sunt, în realitate, unul și același. Acceptăm totul ca pe un fapt de la sine înțeles, ca și cum ar fi un drept dobândit. Dar cei care trăiesc în țările mai sărace au conștiința puternică a importanței pe care energia o are pentru ca viața să meargă mai departe. Lor le lipsește totul și, mai ales, le lipsește energia, motiv pentru care pun mare preț pe ea. Ei știu că au nevoie de electricitate ca să fie lumină în sălile de școală sau ca să funcționeze o pompă de apă potabilă și mai știu că e nevoie de motorină ca să pună în mișcare tractorul necesar recoltei care îi va scăpa de foame sau ca să meargă cu autobuzul până în oraș să-și vândă produsele în piață. Țările mai sărace au o noțiune clară a importanței pe care energia o are pentru creșterea economică.

— Şi deci?

Filipe îşi trecu palma peste părul blond şi ondulat.

— Acum China şi India sunt hotărâte să spargă barierele dezvoltării. Arătă în spate, înspre sud. Să luăm cazul vecinilor noştri, chinezii. Timp de decenii, China lui Mao Tse Tung a arătat un dispreţ imens pentru industria automobilelor, pe care o considera un simbol al burgheziei decadente. Toată lumea mergea pe jos sau cu bicicleta şi sărăcia era generalizată. Dar când Mao a dispărut, lucrurile s-au schimbat. Noii conducători chinezi au înţeles că trebuia să existe creştere economică, iar ţara a început să pună preţ pe ceea ce mai înainte disprețuia. Chinezii au produs şi au vândut automobile pentru prima dată în 2002, intrând într-o frenezie consumistă atât de mare încât General Motors a estimat că o cincime din producţia sa urma să fie canalizată către piaţa chineză. Numărul de maşini din China creşte de la an la an, astfel că această ţară are acum şapte dintre cele mai poluate zece oraşe din lume. Milioane şi milioane de chinezi consideră că automobilul este un simbol al statutului social. Înclină capul. Îţi dai seama ce impact are acest fapt asupra economiei energetice mondiale?

— Păi înseamnă că există încă un jucător pe piaţa aceasta, nu-i aşa?

— Casanova, nu-i vorba de o ţară oarecare. E vorba despre o ţară cu populaţie mare. Accentuă numărul pe fiecare silabă: Peste un miliard de oameni. Mări ochii. Peste un miliard de oameni care doresc să meargă cu maşina, peste un miliard de oameni care doresc să consume combustibil, peste un miliard de oameni care vor emite o cantitate enormă de dioxid de carbon în atmosferă.

Tomás se scărpină în creştet.

— Da, Nadia mi-a vorbit deja despre asta, spuse el. E o problemă, nu-i aşa?

— O ditamai problema! China a depăşit deja ţările industrializate în privinţa cererii de electricitate şi de combustibili

industriali și țara este în acest moment al doilea mare consumator de energie din lume, pregătindu-se să-l depășească în scurt timp și pe primul, Statele Unite. Chinezii înghit resurse energetice cu o lăcomie incredibilă. Pentru a-și alimenta această foame de neastâmpărat au intrat în forță pe piața consumului de petrol, dezechilibrând cererea și oferta și investesc puternic în cărbune, combustibilul fosil care emite cele mai multe gaze cu efect de seră. Peste ceva vreme, China va fi răspunzătoare pentru două cincimi din tot cărbunele ars pe planetă și pentru o șeptime din toată energia produsă, din care mare parte se va obține prin arderea de cărbune sau de petrol. Dacă facem socoteala, China va emite în curând o cincime din tot dioxidul de carbon degajat în atmosferă.

— Ei, drăcie!

— Acum adaugă, pe lângă China, și toate țările care vor să se dezvolte. Adaugă India, Rusia și America Latină. Toți doresc automobile, frigidere, aer condiționat, televizoare... de toate! Imaginează-ți impactul pe care toate astea îl au asupra producerii de căldură și asupra consumului de resurse energetice existente.

— Da, va fi foarte complicat.

— Complicat? Filipe fu aproape scandalizat de cuvântul ales. Noi ne îndreptăm cu veselie spre o catastrofă, accelerăm pe autostrada sinuciderii și nici măcar nu ne dăm seama. Consumul de energie și emisia de dioxid de carbon nu scad, ci cresc. Și cresc exponențial. Toată economia energetică, de la producție până la consum, este cu susul în jos și echilibrul dintre cerere și ofertă gata să se distrugă. Pe lângă asta, clima este complet schimbată. Încălzirea din ultimii cincizeci de ani s-a dublat în intensitate față de ultimii o sută de ani și nivelul mării a crescut cu șaptesprezece centimetri în secolul al XX-lea. Plouă mai mult în estul continentului american și în nordul Europei și plouă mai puțin în sudul Europei, în Africa și în Asia. Din anii '70 s-a intensificat activitatea ciclonilor din nordul Atlanticului și în 2005 a apărut primul uragan

pe coasta occidentală a Europei, numit Vince, care a intrat în nordul Portugaliei sub formă de furtună tropicală. De când există înregistrări meteorologice nu s-a pomenit un uragan în acele locuri. Și același lucru se întâmplă și în Atlanticul de sud. Un uragan denumit Catarina a traversat coasta braziliană în 2004, un fenomen atât de inedit încât meteorologilor brazilieni le-a luat ceva vreme până să creadă ceea ce le arătau fotografiile făcute prin satelit. Făcu o scurtă pauză. Reuniunea interguvernamentală a oamenilor de știință convocată de ONU a stabilit în 2007 că temperaturile de pe planetă vor crește în acest secol cu unu până la șase grade și că fenomenele meteorologice vor fi din ce în ce mai extreme: ploi mai puternice, secete mai aspre, vânturi mai violente, furtuni mai brutale. Clătină din cap. Și cel mai rău este că ne putem afla în pragul unei valori critice în ceea ce privește clima, înțelegi? O valoare dincolo de care se dezlănțuie fenomene care vor face de nelocuit părți importante de pe planetă.

— Ce valoare critică? Vorbești despre cele 550 ppm de dioxid de carbon din atmosferă?

— Și despre asta, dar mai ales despre ce se va întâmpla când vom depăși o anumită temperatură.

— Bine, presupun că va fi din ce în ce mai cald, nu-i așa?

— Nu, nu-i așa. Natura este concepută în așa fel încât, în anumite puncte critice, se produc modificări bruște. Și aceste modificări sunt determinate, de multe ori, de niște valori termice. De exemplu, apa rămâne lichidă pe măsură ce temperatura scade însă, când se ating zero grade, devine dintr-odată solidă. Înțelegi? Zero grade este o valoare critică, de la care totul se schimbă.

— Da, înțeleg. Dar unde vrei să ajungi?

— Ceea ce încerc să-ți explic este că același lucru se întâmplă și cu clima. Începând de la o anumită temperatură, lucrurile se schimbă radical și planeta poate deveni de nelocuit pentru cea mai mare parte a formelor de viață care există acum, inclusiv pentru cea umană.

Tomás afișă un aer sceptic.

— Stai puțin, spuse. Una e să știm că apa se solidifică brusc la zero grade și alta e să spui că schimbările climatice vor fi atât de bruște, încât este amenințată însăși supraviețuirea speciei umane. Nu ți se pare că exagerezi puțin?

Primul răspuns fu un oftat răbdător. Filipe se ridică de pe scaun și se întinse.

— Hai de-aici, Casanova, spuse el, pornind către plajă. O să-ți arăt ceva.

XVIII

Apele Baikalului mângâiau nisipul cu valuri molcome; lacul era liniștit și pe suprafața întunecată se vedeau punctulețe sclipitoare reflectând strălucirea soarelui la crepuscul. Filipe își scoase pantofii și păși pe mal, tulburând apa cu picioarele.

— Vino încoace, îl pofti el pe Tomás. Încearcă apa.

Tomás se descălță și el de pantofi și păși în apa învolburată, însă se opri imediat.

— E rece, se plânse el, sărind repede înapoi pe nisip.

Prietenul său râse.

— Nu fugi, coană mare. Vino încoace, în apă.

— Ești nebun?

Filipe se aplecă și-și scufundă mâna în apă.

— Ți se pare rece, așa e?

— Congelată.

Geologul se îndreptă și-și scutură mâna udă, stropindu-se pe pantaloni și pe pulover.

— Și totuși, apa asta rece este esențială pentru a menține în viață planeta noastră.

— Iar exagerezi, exclamă Tomás. Toată lumea știe că viața preferă apa caldă.

Filipe începu să se plimbe de-a lungul malului, agitând mai departe apa cu picioarele, în timp ce Tomás se ținea la o distanță sigură, alături, însoțindu-l pe nisip.

— Dă-mi voie să-ți explic ceva, Casanova, spuse Filipe, cu privirea ațintită la valurile mici care se spărgeau de picioarele lui. Deși nu ne dăm seama, Terra este o ființă vie. Așa cum și ființa umană este constituită din bilioane de ființe vii,

celulele, Terra este o ființă vie constituită din bilioane de ființe vii – flora și fauna. De exemplu, dacă temperatura se schimbă mult pe Lună sau pe Venus, este indiferent pentru aceste corpuri cerești, întrucât ambele sunt moarte, sunt o grămadă de pietre și de praf. Este egal dacă este foarte frig sau foarte cald, planetele moarte sunt ca sculpturile de marmură. Însă schimbările termice nu sunt indiferente pentru Terra, care este vie și care, de aceea, își reglează în mod constant temperatura și compoziția. Îmi urmărești raționamentul?

— Hm... cât de cât.

— Unul dintre lucrurile pe care știința le-a înțeles este că Terra, ca și orice altă ființă vie care locuiește pe ea, are capacitatea de a se autoregla. Ridică degetul, pentru a sublinia o excepție. Dar, tot ca și celelalte ființe vii, acest lucru se întâmplă în anumiți parametri de temperatură. Lovi un val cu vârful piciorului, stârnind spuma abundentă. În cazul apei acesteia, s-a descoperit că temperatura critică este de zece grade. Dacă temperatura crește peste zece grade, apa tinde să-și piardă valorile nutritive, ceea ce dăunează vieții. De aceea apele tropicale sunt atât de transparente și limpezi: nu au nutrienți, cu excepția unei cantități limitate de alge. Acele ape sunt pentru ocean ceea ce deșertul este pentru pământ. La polul opus, pădurile oceanelor sunt apele Arcticului și ale Antarcticului, din moment ce aceste oceane polare au temperaturi mai mici de zece grade și, de aceea, sunt saturate de nutrienți.

— Scuză-mă, dar nu e chiar așa, îl contrazise Tomás. Din câte știu eu, există multă viață în apele tropicale.

— Doar la adâncime, Casanova. Arătă în jos. Numai la fund, unde temperatura scade sub zece grade, viața marină găsește nutrienți.

— Hm.

— Asta înseamnă că cea mai mare parte a oceanelor sunt deșertice.

— Vorbești serios?

— Foarte serios, insistă Filipe. Apele cu temperaturi de peste zece grade în straturile superioare ocupă optzeci la sută din suprafață de apă de pe planetă. Asta înseamnă că optzeci la sută din suprafața oceanelor sunt un deșert.

Tomás strâmbă din buze.

— Nu știam deloc.

— Implicațiile acestei descoperiri sunt grave. Dacă temperatura globală crește, crește și procentul de apă caldă, ceea ce va avea drept consecință lărgirea deșertului marin.

— Înțeleg.

Filipe ridică piciorul, îndepărtându-l de suprafața lacului și-l scufundă la loc în apă cu un plescăit.

— Acum fii atent, Casanova, pentru că este foarte important, insistă el. Făcu un gest cu care cuprinse orizontul verde din Olhon și taigaua de pe cealaltă parte a lacului. Acest fenomen de deșertificare din oceane are loc și pe uscat. S-a descoperit că, aici, temperatura critică nu este de zece grade, ca în apă, ci de douăzeci. Când temperatura scade sub douăzeci de grade, cum se întâmplă iarna, apa de la ploi rămâne mai mult timp în pământ și solul se menține umed, ceea ce stimulează creșterea vieții. Dar vara, când temperatura medie este în jur de douăzeci de grade, apa de ploaie tinde să se evapore mai repede și solul se usucă. Terra, ca ființă vie care se autoreglează, a răspuns la această problemă și a făcut ca anotimpul ploios să fie tocmai vara. Ploile mai frecvente compensează evaporarea, înțelegi? Dar, când temperatura medie trece de douăzeci și cinci de grade, evaporarea este prea rapidă și, dacă nu plouă aproape în continuu, pământul se transformă în deșert.

— Și pădurile ecuatoriale? Din câte știu eu au mai mult de douăzeci și cinci de grade.

— Pădurile ecuatoriale, ca Amazonia sau marea pădure din Congo, constituie, tocmai, un nou răspuns de autoreglare al acestei formidabile ființe vii care este Terra. Întrucât evaporarea la temperaturi înalte este foarte rapidă, Terra a

creat acolo un ecosistem care reușește să păstreze norii deasupra pădurii, astfel încât să obțină o ploaie aproape continuă, înțelegi?

— A, deci pădurea atrage norii.

— Exact. Dar și acest sistem este viabil doar în anumite limite termice.

— De ce?

— Din cauza proprietăților apei, Casanova. O creștere cu patru grade a temperaturii medii accelerează și mai mult evaporarea și distruge acest echilibru, transformând pădurea ecuatorială într-un deșert.

— Cum știi asta?

— E suficient să ne uităm la deșerturi, la Sahara, de exemplu. Temperatura de-acolo este atât de ridicată încât toată apa se evaporă prea repede și solul seacă. Știi ce separă o pădure tropicală de un deșert? Făcu o pauză scurtă. Numai patru grade Celsius. Diferența dintre o mare pădure virgină și un deșert este de numai patru grade, ceea ce înseamnă că undeva în aceste patru grade se depășește o valoare critică.

— Înțeleg.

— De aceea creșterea temperaturii globale este o problemă foarte mare dacă se depășește un anumit nivel termic. Cel mai rău este că avem deja semnale că acest proces a fost deja declanșat.

Tomás căpătă o expresie temătoare.

— Cum așa?

— N-ai auzit niciodată de efectul Budyko?

— Ce efect?

— Mihail Budyko este cel mai mare climatolog rus. El a descoperit că zăpada reflectă în spațiu cea mai mare parte din căldura soarelui care ajunge la ea, ceea ce ajută la păstrarea climei reci. Problema este că, întrucât dioxidul de carbon eliberat de combustibilii fosili a ridicat temperatura globală, zăpada a început să se topească, scoțând la iveală solul închis la culoare de dedesubt. Or acest pământ, fiind închis, absoarbe

căldura, lucru care provoacă topirea zăpezii, ceea ce descoperă și mai mult sol negru, care absoarbe și mai multă căldură, într-o spirală infinită. Acesta este efectul Budyko.

— Nadia mi-a vorbit despre asta.

— Da, ea a fost implicată în primele măsurători de-aici, din Siberia. Însă mai grav este că temperatura a depășit o limită și acest proces s-a declanșat pe toată planeta, inclusiv pe mare. Numai în 2005 a dispărut paisprezece la sută din gheața permanentă din Arctic. Paisprezece la sută! Știi de ce? Pentru că oceanele se încălzesc. Cum apa a devenit mai caldă, a început să se topească și mai multă gheață, ceea ce reprezintă o problemă, pentru că, așa cum ți-am zis, gheața funcționează ca o oglindă și reflectă mai mult de optzeci la sută din căldura soarelui. Oceanul, pe de altă parte, absoarbe mai mult de nouăzeci la sută din această căldură, fiind închis la culoare. Înțelegi consecințele, nu-i așa? Întrucât gheața se topește, o suprafață mai mare de ocean primește căldură, ceea ce face ca apa să fie mai caldă, topind și mai multă gheață, ceea ce micșorează suprafața de reflecție și mărește și mai mult suprafața care absoarbe căldura, într-un cerc vicios care intensifică efectul de seră. Și asta nu e tot. Pentru că oceanul este mai cald, apa este mai săracă în nutrienți și în alge. Or, algele sunt cele care atrag dioxidul de carbon către fundul oceanului. Cum sunt mai puține alge, dioxidul de carbon rămâne la suprafață, fapt care agravează și mai mult efectul de seră. Întrucât căldura crește, apa își pierde nutrienții și supraviețuiesc din ce în ce mai puține alge, lăsând la suprafață cantități și mai mari de dioxid de carbon, care agravează din ce în ce mai mult efectul de seră și așa mai departe într-o nouă spirală interminabilă. Este un fel de efect Budyko marin.

— Dar chiar așa se întâmplă?

— Chiar așa. Și peste tot. Uite, pădurile ecuatoriale de care vorbeam mai devreme. Pentru că a crescut temperatura, ele s-au restrâns. Problema este că, fără umbra copacilor, solul se încălzește și mai tare și, prin urmare, încălzește mai tare și

planeta, ceea ce provoacă o diminuare și mai drastică a pădurilor, făcând să dispară și mai multă umbră de pe sol, care, astfel, se încălzește și provoacă o nouă diminuare a pădurii, într-un nou cerc vicios. De altfel, deja se văd primele semne ale acestui fenomen. Amazonia a trecut în 2005 printr-o secetă nemaivăzută. Au secat mai mulți afluenți ai Amazonului și apa potabilă a trebuit să fie trimisă cu elicopterul către unele sate din pădurea așa-zis umedă. Știi de ce s-au folosit elicoptere? Pentru că apa de pe râuri era prea puțină ca să se poată naviga! Se prea poate ca seceta din 2005 să fie primul semn al iminentului colaps catastrofal al Amazoniei, care este inevitabil dacă temperatura va mai urca cu încă trei sau patru grade Celsius. În această situație, pădurea se va transforma într-un deșert. Arătă spre taigaua din depărtare. În primul rând, trebuie să observăm că moartea pădurilor provoacă o eliberare brutală de dioxid de carbon, care intensifică efectul de seră.

— Deci ceea ce vrei să spui este că peste tot intrăm într-un cerc vicios care produce din ce în ce mai multă căldură.

— Exact, confirmă Filipe. Și de aceea îți spun că, atunci când trecem de o anumită temperatură critică, se declanșează fenomene incontrolabile. După cum ți-am explicat, Terra este un organism viu, cu o capacitate de autoreglare, ceea ce înseamnă că a reușit mereu să se mențină aproape de temperatura și de compoziția chimică cea mai adecvată vieții. A făcut asta timp de trei miliarde de ani. Dar acum, datorită eliberării masive a dioxidului de carbon din combustibilii fosili, temperatura se apropie de o valoare critică începând cu care planeta își pierde capacitatea de autoreglare. Și tocmai asta face ca încălzirea globală să fie potențial catastrofală.

Filipe schimbă direcția și ieși din apă, îndreptându-se spre scaunele pe care le părăsiseră cu câteva minute în urmă. Tomás îl însoți gânditor, simțindu-se nesigur în avalanșa de date înspăimântătoare.

— Da, văd că situația e gravă, spuse el. Dar ce relevanță au toate astea pentru conversația noastră?

— Relevanța, Casanova, este că în timpul conferinței de la Kyoto, unii specialiști și-au dat seama că acordul nu era decât de fațadă. Problemele de fond au fost ignorate în mod deliberat. Kyoto a reunit multe țări, fiecare cu propria-i agendă, dar puține au arătat o preocupare veritabilă față de motivul conferinței: schimbările climatice. Dimpotrivă, îi vedeam pe politicieni cum își trag unii altora cu ochiul, spunând că ceea ce-i interesează de fapt nu era încălzirea planetei, ci răcirea economiei. Acceptau orice măsură pozitivă sau inofensivă pentru economiile lor și respingeau tot ceea ce li se părea că le-ar aduce prejudicii. Aceasta era starea de spirit dominantă. În opinia politicienilor, ceea ce se va întâmpla peste douăzeci de ani nu este problema lor, din moment ce se află dincolo de posibilitățile lor de a fi reales. Cei care vor urma la guvernare trebuie să rezolve problema.

— Chiar așa spuneau?

— În public nu, evident. În fața microfoanelor asumau o postură de mare responsabilitate și păreau chiar preocupați de încălzirea globală. Niște adevărați oameni de stat. Dar în particular îi vedeam cum ridică din umeri și râd de declarațiile pe care tocmai ce le făcuseră în public. Adevărul este că nu le păsa nici cât negru sub unghie!

— Deci până la urmă conferința aceea n-a fost de niciun folos...

— A fost o fațadă. Problema este că, după cum se prezintă lucrurile, emisiile de dioxid de carbon nu vor scădea, ci vor spori. De altfel, deja cresc. Ba mai mult, Kyoto pleca de la principiul naiv că e suficient să închidem robinetul cu dioxid de carbon ca să se rezolve problema încălzirii globale. Făcu un gest brusc cu mâna, tăind aerul. Nimic mai greșit. Încălzirea planetei este cumulativă. Chiar dacă azi oprim emisiile de dioxid de carbon, și nu le vom opri, încălzirea va continua timp de decenii. Valoarea critică de 550 ppm va fi depășită în mod inevitabil și planeta se va arde. În fața evoluției

actuale, mi se pare corect să spun că vom depăși chiar 1100 ppm în secolul acesta. Afișă o expresie neputincioasă. O catastrofă.

Tomás îl privi drept în ochi, neliniștit de ceea ce tocmai auzise. O parte îi explicase deja Nadejda, dar chiar și a doua oară era un șoc să audă cele povestite.

— Ce se poate face?

Filipe surâse.

— Chiar asta m-am întrebat și eu la Kyoto. Ce se poate face?

Întrebarea pluti o vreme între cei doi amici. Ajunseră lângă cele două scaune de pe nisip și se așezară.

— Deci?

— Am descoperit că nu eram singurul care-și punea această întrebare. Mai erau și alți specialiști care au înțeles înșelătoria de la această conferință și care se întrebau ce se putea face cu adevărat. În conversațiile de pe coridoare sau la cafea am descoperit că împărtășeam aceleași preocupări și am format un mic grup. Zâmbi, rememorând amintiri de la Kyoto. Știi ce nume ne-am ales?

— Hm.

— Cei patru călăreți ai Apocalipsei. Ia vezi dacă numele astea îți spun ceva: Howard Dawson, Blanco Roca și James Cummings.

Tomás le recunoscu.

— Primii doi sunt tipii care au murit, nu-i așa?

— Da. Howard era un climatolog din delegația americană, iar Blanco, un fizician din echipa spaniolă.

— Iar al treilea este englezul care a dispărut.

— Chiar așa. James era consultantul științific al delegației britanice.

— Și cu tine, se fac patru.

— Cei patru călăreți ai Apocalipsei.

— În *Biblie*, cei patru călăreți provoacă apocalipsa...

— Noi voiam să fim cei patru călăreți care o împiedică.

— Și e posibil?

— Asta ne-am întrebat și noi. În calitate de climatolog, Howard avea foarte multe informații privilegiate, rezultatele observațiilor pe care le făcea peste tot pe planetă, mai ales în zonele înghețate. Ne-a povestit că cea mai mare parte a ghețarilor se topesc. Ghețarii din Alpi și-au pierdut deja cincizeci la sută din gheață, iar cei din Anzi și-au triplat viteza de retragere, micșorându-și suprafața cu un sfert în numai treizeci de ani.

— La naiba.

— Temperatura solului în Alaska a crescut în secolul al XX-lea cu două până la cinci grade Celsius și nouă stații din Arctic au înregistrat creșteri ale temperaturii la suprafață de ordinul a cinci grade Celsius. Încălzirea globală a provocat deja dezintegrarea a cinci dintre cele nouă platforme de gheață existente în peninsula Antarctică. Groenlanda și podișul tibetan înregistrează fenomene asemănătoare.

— Toate astea vi le-a povestit americanul?

— Da, însă ne-a spus mai mult decât atât. El Niño, de exemplu. Știi ce este?

— Am citit prin ziare, spuse Tomás, făcând un efort să-și amintească. Este un fenomen meteorologic din Pacific, nu-i așa?

— Mai mult sau mai puțin. El Niño este apariția periodică a unor ape calde în latitudinile tropicale ale Pacificului oriental. Apariția acestor ape generează furtuni violente în Pacific, inundații în California și în Golful Mexic și secetă în Australia și Africa. De-a lungul istoriei, El Niño s-a dovedit a fi un fenomen ciclic, care alternează din patru în patru ani cu La Niña, un fenomen contrar, care implică apariția unor ape reci în aceeași zonă. Însă, în anii '70, tiparul s-a schimbat și El Niño arată o tendință de a deveni aproape permanent, ajungând să țină până la șase ani.

— Și celelalte oceane? Și ele au suferit modificări?

— Modificările se petrec peste tot, Casanova. Valurile Atlanticului de nord urcă azi cu cincizeci la sută mai sus

decât în anii '60. Fenomen datorat modificărilor subtile ale temperaturii apei.

— Hm.

— În fapt, am descoperit că clima este mult mai alunecoasă decât se credea în trecut. Schimbări minuscule antrenează modificări disproporționate în echilibrul global.

— Un fel de efect fluture.

— Exact. Nimeni nu are scăpare. Midwestul Statelor Unite, de exemplu, care a fost grânarul Americii, este pe cale de a deveni un deșert. Și sudul Europei la fel. Valurile de căldură au devenit mai dese și mai lungi și un proces de deșertificare progresivă este deja în desfășurare în Italia, în Grecia, în Spania și în Portugalia, din cauza Saharei care avansează spre nord. Asta are implicații catastrofale. Uite ce s-a întâmplat cu valurile de căldură din 2003 și 2007 din sudul Europei. Pe lângă imensele incendii care au consumat în Portugalia o suprafață forestieră de dimensiunile Luxemburgului, valul de temperaturi ridicate din 2003 a produs o scădere cu douăzeci la sută a recoltei de cereale și a crescut prețurile cu cincizeci la sută. Și în 2007 a fost și mai rău, cu temperaturi record care au provocat incendii în Grecia, în Turcia și în Balcani. Dubrovnik a trebuit să fie evacuat și grecii au declarat stare de urgență în toată țara, atunci când incendiile scăpate de sub control au omorât mai mult de șaizeci de persoane în trei zile și au ajuns până în suburbiile Atenei.

— Crezi că aceste calamități vor fi frecvente?

— Fără îndoială. Aceste incendii au fost doar preludiul a ceea ce va urma și vezi că ele apar într-o perioadă în care devine clar că planeta are nevoie să-și dubleze producția alimentară în următorii treizeci de ani pentru a face față unei populații care se va dubla în următorii șaizeci de ani. Problema este că deșertificarea, eroziunea solurilor și salinizarea reduc suprafețele arabile într-un ritm de unu la sută pe an. Înclină capul pentru a sublinia acest punct. Unu la sută pe an înseamnă zece la sută în zece ani. Unii spun că, peste câteva zeci de ani, o jumătate din globul pământesc va fi acoperită de

deșert. Rezultatele se văd deja: creșterea producției alimentare și-a atins vârful pe la mijlocul anilor '80 și acum se află în declin.

— Vorbești serios?

— Din ce motiv crezi tu că suntem atât de îngrijorați? Modelele ne arată că, din cauza dublării cantității de dioxid de carbon din atmosferă, cea mai mare parte din Statele Unite va suferi secete aprige, ducând la un colaps agricol. Este suficient ca temperatura să mai crească cu un grad ca să apară deșerturi în Nebraska, în Wyoming, în Montana și în Oklahoma. Și, mai sus de două grade Celsius, și sudul Europei se va transforma în deșert. Unii oameni de știință francezi, de exemplu, au făcut o proiecție a cantității de apă care se va evapora din toată regiunea mediterană în cazul unei creșteri ușoare de temperatură. Modelele de pe calculator au arătat că evaporarea se va diminua, ceea ce este surprinzător, atâta timp cât căldura ajută la evaporare. După ce au analizat datele mai bine, oamenii de știință au înțeles că evaporarea se va diminua din simplul motiv că nu va mai exista apă în sol: fără apă nu există evaporare. Asta înseamnă că Sahara a traversat Mediterana și că sudul Europei s-a transformat într-un deșert. Filipe ridică trei degete: Reuniunea ONU prevede că, dacă se depășește pragul de trei grade, deșertificarea ar putea duce la o foamete generalizată pe tot globul. Producția agricolă chineză, de exemplu, se va prăbuși de tot, culturile de orez, porumb și grâu diminuându-se cu patruzeci la sută. Populațiile noilor zone de deșert vor trebui să fugă în masă spre nord, în căutarea hranei, ceea ce înseamnă că se vor vedea nevoiți să invadeze țările industrializate din nord, care au deja o densitate mare a populației și unde producția alimentară va fi de asemenea, dificilă. Evident, locuitorii acestor țări vor reacționa negativ la invazia celor înfometați și conflictele vor deveni inevitabile. Partidele fasciste, care promit să oprească prin forță hoardele de refugiați înfometați, vor ajunge să fie dominante.

— Înspăimântător.

— Nu-i așa? Și mă tem că încă nu ți-am spus ce-i mai rău.

Tomás ridică din sprâncene, neliniștit.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că ceea ce tocmai ți-am povestit nu este lucrul cel mai grav.

— Și atunci care este?

Filipe oftă și își privi prietenul, făcându-și curaj pentru a aborda chestiunea care îl teroriza cu adevărat.

— Știi ce înseamnă extincție în masă?

XIX

Crepusculul vopsise cerul în violet și orizontul în lila, iar o briză rece, venind din câmpie, tăia plaja, ridicând norișori de nisip. Aerul devenea neplăcut, dar Tomás se simțea lipit de scaun, incapabil să întrerupă firul conversației. Aluzia la extincția în masă i se părea ceva de domeniul fantasticului, un limbaj catastrofic fără nicio legătură cu realitatea, dar să audă expresia în acel context era diferit. Își întrebă prietenul din priviri și, stăpânindu-și nerăbdarea, așteptă ca acesta să-i dezvăluie ceea ce încă nu-i povestise.

— Viața pe planeta noastră a cunoscut deja cinci mari extincții în masă, începu Filipe, după o scurtă pauză pentru a-și trage sufletul. Cea mai cunoscută este cea din Cretacic, de acum șaizeci și cinci de milioane de ani, provocată de căderea unui meteorit în peninsula Yucatan, în Mexic. Acest impact a modificat clima și a provocat o hecatombă generalizată, punând capăt erei dinozaurilor.

— Da, a fost o catastrofă mare.

— Ceea ce puțină lume știe este că aceasta n-a fost cea mai rea. Cea mai gravă dintre toate extincțiile a avut loc în Permian, acum aproape două sute cincizeci de milioane de ani. În acea vreme, fără să știm încă de ce, au dispărut dintr-odată nouăzeci și cinci la sută dintre animalele pe care le cunoaștem din fosilele înregistrate. Pff! Nouăzeci și cinci la sută. Lăsă numărul să răsune în mintea lui Tomás. Mai mult de jumătate din familiile de specii existente. Numai dintre insecte au dispărut în jur de o treime dintre specii, aceasta fiind singura dată în istorie când insectele au murit în masă. Extincția din

Permian a reprezentat momentul în care viața pe Terra a fost cel mai aproape de anihilarea totală.

— Știu foarte bine ce s-a întâmplat în Permian, îl întrerupse Tomás. Ceea ce nu înțeleg este relevanța acestor întâmplări pentru discuția noastră.

— E foarte simplu, Casanova. Analiza geologică a mostrelor din Permian arată modificări în izotopii de carbon, sugerând că ceva deosebit de greșit s-a întâmplat în biosferă și în ciclul carbonului. Respiră profund. Ceea ce vreau să spun este că extincția din Permian a coincis cu o creștere bruscă a gazelor cu efect de seră din atmosferă. Temperatura a urcat cu șase grade Celsius. Întinse șase degete în fața ochilor prietenului său. Șase grade. Tot atâtea câte prevede și reuniunea ONU pentru sfârșitul acestui secol.

Tomás rămase tăcut o vreme, privindu-l fix pe Filipe.

— Îți bați joc de mine.

— Ce n-aș da să fie așa.

— Care era concentrația de dioxid de carbon în atmosferă când a avut loc extincția din Permian?

— De patru ori mai mult decât cei 380 ppm de acum. În jur de valoarea care se estimează pentru sfârșitul acestui secol. Filipe își coborî brațul stâng și apucă o mână de nisip, pe care-l lăsă să se scurgă încet printre degete. Pe lângă creșterea temperaturii cu șase grade, studiile geologice arată că planeta a devenit brusc aridă, cu deșerturi care au acoperit sudul Europei și al Statelor Unite și cu un nivel al mării care a crescut cu douăzeci de metri.

— Exact ce se prevede și pentru acest secol, constată Tomás. Și tu spui că s-a întâmplat brusc?

— Da.

— Bine, noi, cel puțin, mai avem ceva timp, nu-i așa? Nu se întâmplă aceste schimbări de la o zi la alta.

— Casanova, când zic brusc, folosesc referințe la scara vieții lungi a planetei. Modificările climatice ale marii extincții din Permian au survenit într-o perioadă excepțional de scurtă. Prin scurt, înțeleg zece mii de ani.

Tomás își holbă ochii, îngrozit.

— Zece mii de ani?

— În termeni geologici, zece mii de ani înseamnă o schimbare abruptă.

— Dar schimbările actuale vor avea loc chiar în secolul acesta...

Filipe clătină din cap afirmativ.

— Crezi că nu știu asta?

— Dar asta e... e o catastrofă!

— Da, este. Există studii care arată că între o treime și jumătate din speciile care există în acest moment vor dispărea în jur de 2050. Și, dacă lucrurile nu se opresc, în câteva secole marea extincție din Permian va părea o joacă de copii.

— Trebuie să oprim chiar acum emisiile de dioxid de carbon.

— Da, trebuie, dar nu știu dacă o facem la timp.

— Trebuie să existe un acord politic radical.

— Fără îndoială, dar să fim realiști: acest acord încă nu există. Și, chiar dacă ar exista, îți repet că s-ar putea să fie prea târziu. Planeta este o mașină foarte greoaie și este dificil să o pui în funcțiune. Dar, din momentul în care începe să funcționeze, nu o mai poți opri, la fel cum un bolovan, când începe să se rostogolească pe povârnișul muntelui, nu se mai oprește.

— De ce? Din cauza efectului cumulativ al dioxidului de carbon?

— Da. Dar și din cauza unui alt lucru de care încă nu ți-am vorbit. Metanul.

— Metanul? Ce tot spui acolo?

— Dioxidul de carbon este un gaz cu un puternic efect de seră, însă nu cel mai rău. Adevăratul demon este metanul care se află ascuns pe fundul oceanelor sau sub gheață, menținut de frig sau de presiunea ridicată. Ca gaz cu efect de seră, metanul este de douăzeci de ori mai puternic decât dioxidul de carbon. Dacă temperatura crește, se declanșează

un proces care eliberează metanul, aducându-l în atmosferă. Atunci să vezi probleme! Odată ce metanul iese la suprafață, încălzirea atmosferică se va accelera exponențial. Se presupune că așa s-a întâmplat și cu extincția marină din Paleocen, când a dispărut tot ceea ce trăia pe fundul oceanelor, acum mai bine de cincizeci de milioane de ani.

— Și când începe să se elibereze metanul?

Filipe își umplu plămânii cu aer înainte de a răspunde sumbru:

— Deja a început.

Se făcu liniște pe plajă. Tomás își frecă bărbia, încercând să digere această nouă revelație.

— Ce vrei să spui cu asta?

Amicul făcu un gest în direcția taigalei, de cealaltă parte a lacului.

— Se întâmplă aici, în Siberia, spuse. Gheața din tundră a început să se topească și dedesubt se găsește metan. Cum temperaturile au sărit mult în această regiune, ne-am dus să vedem ce se întâmplă în lacurile care se dezgheață. Ceea ce am văzut ne-a îngrozit: metanul a început deja să bolborosească. Se eliberează într-un ritm de cinci ori mai ridicat decât arătau estimările. Pe măsură ce gheața dă înapoi în Siberia, tot mai mult metan vine la suprafață.

— Și acum?

— Efectul Budyko s-a declanșat și în cazul metanului. Unii cred că e ca și cum am fi împins deja bolovanul, iar acum se rostogolește în jos pe pantă. Efectul cumulativ al dioxidului de carbon ar putea face inevitabil colapsul Amazoniei. Dacă dispare acea pădure, se vor elibera în atmosferă 250 ppm, ceea ce va atrage o creștere de patru grade Celsius. La acest nivel, echilibrul s-ar putea dovedi imposibil, din moment ce se va accelera și eliberarea de metan din Siberia. Asta ne va arunca inexorabil spre o creștere de șase grade care, la rândul ei, va face să se elibereze metanul din oceane. Oftă. Dacă se întâmplă și asta, vom depăși nivelul marii extincții din Permian.

— Dumnezeule!

— Este absolut necesar ca temperatura să nu crească cu mai mult de două grade, ca să nu antreneze procesul care va duce planeta dincolo de pragul metanului. Unii cred că nu se mai poate face nimic, din moment ce procesul a căpătat deja o dinamică proprie, dar majoritatea oamenilor de știință cred că încă mai avem timp. Cu toate acestea, ca să putem opri această evoluție, emisia de gaze cu efect de seră trebuie să treacă imediat de vârf și să scadă cu nouăzeci la sută până în 2050. Cei 550 ppm trebuie evitați cu orice preț.

— Dar oare politicienii sunt conștienți de asta?

Filipe surâse fără convingere.

— Nimeni nu e conștient de nimic, Casanova. Clătină din cap. Mie, personal, mi se pare incredibilă această indiferență generală care s-a instalat. Nu știu dacă ai observat, dar există de obicei o mare diferență între reacțiile specialiștilor și ale publicului în legătură cu o anume temă. Când este confruntat cu o schimbare majoră, publicul tinde să fie mult mai alarmat decât specialiștii.

— Crezi?

— Bineînțeles. Uite, de exemplu, centralele nucleare. Cei care nu înțeleg prea bine chestiunile legate de energia nucleară se sperie mai mult decât specialiștii, care cunosc problema în detaliu și sunt mai liniștiți. Își drese glasul. Dar aici este tocmai invers. Lumea pare foarte relaxată în ceea ce privește chestiunea încălzirii globale, în timp ce specialiștii au intrat în panică. În panică, ai auzit? Aproape că silabisi cuvântul „panică". Atunci când oamenii de știință reuniți de ONU au confirmat public că, în următoarele decenii, furtunile vor fi mai violente, deșertul se va extinde pe mai mult de o jumătate din planetă și că nivelul mării va crește cu zece metri, ce-ar fi fost normal să se întâmple? Cred că CNN ar fi trebuit să întrerupă emisiunea în dezordine, milioane de oameni ar fi trebuit să iasă pe stradă terorizate, cerând schimbări imediate în politica energetică, liderii politici ar fi trebuit să apară la

televizor și să anunțe măsuri de urgență pentru a evita această catastrofă. Nu crezi că ar fi fost reacția normală?

— Probabil că ai dreptate.

— Dar nu s-a întâmplat așa, nu? Oamenii de știință au făcut un anunț de așa proporții și... mai lipsea să vezi lumea cum cască de plictiseală! Ți se pare normal? Clătină din nou din cap. Iar politicienii, care ar trebui să aibă rațiune, se comportă la fel! De aceea ne-am îngrijorat foarte tare în legătură cu poziția luată de guvernanți, cu acea filozofie de „lasă-mă, să te las" și cu această idee că cei care pleacă ultimii trebuie să stingă lumina și să plătească și nota. Mai întâi la Kyoto și apoi la alte întâlniri pe care le-am mai avut în timp, noi patru am tot discutat despre cea mai mare provocare care i se prezintă umanității: va fi posibil să oprim apocalipsa?

Tomás se aplecă în scaun, trădând o nerăbdare prost disimulată.

— Ați ajuns la vreo concluzie?

— Am ajuns la concluzia că trebuie să se facă o evaluare riguroasă a două lucruri fundamentale, legate între ele: încălzirea planetei și stadiul rezervelor mondiale de petrol. Și era necesar să facem un plan energetic alternativ care să fie pus în practică atunci când condițiile vor fi propice.

— Mi se pare mare lucru.

— Și este. Munca s-a dovedit a fi una titanică și noi, la urma urmelor, nu eram decât o mână de oameni. Din fericire, aptitudinile noastre se completau, astfel încât ne-am hotărât să ne împărțim sarcinile. Howard a primit un post important în Antarctica, unde încălzirea este mai accelerată decât în restul planetei și pentru care există cele mai bune înregistrări paleoclimatice, așa că s-a dus acolo să desfășoare activități noi și să înțeleagă mai bine schimbările climatice. James și Blanco erau fizicieni de mare clasă, Blanco mai teoretic, iar James mai practic. Ambii au fost însărcinați cu căutarea unor soluții tehnologice inovatoare. Iar eu, care mă simt ca peștele în apă în domeniul energetic, m-am dedicat

evaluării rezervelor globale de combustibil fosil, astfel încât să pot identifica momentul potrivit din punct de vedere psihologic pentru ca James și Blanco să scoată la iveală eventualele soluții pe care le-ar fi găsit.

— Și asta ați făcut de-atunci?

— Da, deși nu într-o formă complet ermetică. James și Blanco lucrau mult împreună, în timp ce eu eram mai aproape de Howard. Am ajuns să merg și în Antarctica să văd proiectele paleoclimatice în care era implicat. Privirea i se pierdu în memoria acelor călătorii. Este foarte curios, știi? Unul dintre lucrurile pe care le-am descoperit a fost că pătrunderea în straturile de gheață este o călătorie în timp.

— În ce sens?

— Gheața din Antarctica este formată din straturi succesive de zăpadă, nu-i așa? Aceste straturi se acumulează unul peste altul de-a lungul a mii de ani. Or, fiecare strat de zăpadă conține mici bule de aer, ceea ce înseamnă că, dacă forăm suficient de adânc în gheață și luăm probe dintr-un strat care are două sute de mii de ani, putem să detectăm acolo bule cu aerul existent în acea perioadă și să-i analizăm compoziția. Așa aflăm, de exemplu, care era nivelul dioxidului de carbon care exista în atmosferă într-o anumită epocă și care era temperatura medie în acea vreme. Howard mi-a arătat o bucată de gheață extrasă de la trei mii cinci sute de metri adâncime, la baza Vostok din Antarctica. Analiza acestui fragment de gheață a arătat că planeta se află acum în pragul punctului cel mai cald din ultimii cinci sute de mii de ani.

— Înțeleg. Și făceai treaba asta cu Howard?

— Nu, eu mă țineam la curent cu evoluția lucrurilor. Dar este adevărat că, în grupul nostru, perechile s-au format în funcție de apropierea dintre domeniile de lucru. De exemplu, într-una dintre călătoriile mele în Kazahstan, pentru a inspecta câmpul petrolifer de la Kashagan, am trecut pe-aici, prin Rusia și, la cererea lui Howard, am angajat oameni care să facă măsurători climaterice în Siberia, unde temperaturile, la fel ca și în Antarctica, cresc peste media planetară.

— Și atunci ai cunoscut-o pe Nadia.

— Ți-a povestit ea?

— Da.

— E adevărat, am angajat-o de la Universitatea din Moscova, cu ajutorul unui profesor rus prieten cu Howard. Îi trase cu ochiul, încercând să mai înveselească discuția. E o bucățică bună, nu?

Tomás aproape că roși.

— Da, e amuzantă.

— Ai pus deja mâna pe ea?

— Pe cine, pe Nadia?

Filipe râse.

— Nu, pe Maica Tereza din Calcutta! exclamă el, ironic. Bineînțeles că pe Nadia, dobitocule.

— De ce? Crezi c-ar trebui?

— Cred că râzi de mine, Casanova. Dacă te știu bine din vremea liceului, cred că ai sărit pe ea din prima noapte.

— Ce exagerare!

— Te cunosc, Casanova. Ca pe un cal breaz. Și, dacă nu s-a schimbat nimic între timp, sunt sigur că ele nu rezistă la ochii ăștia verzi ai tăi și la vorbulițele tale dulci de seducător.

Tomás făcu o mutră nerăbdătoare, arătând că nu-i plăcea încotro se îndrepta conversația.

— Bine, ne îndepărtăm de subiect, spuse. Se întunecă la chip, încercând să redirecționeze discuția. În toate astea există ceva ce n-am înțeles.

— Spune.

— De ce erați voi doar patru? De ce n-ați lărgit grupul, având în vedere dimensiunile sarcinii?

— Din motive de siguranță.

— Siguranță? Siguranță față de ce?

Amicul lui Tomás clătină din cap și zâmbi fără convingere, aproape întristat.

— Se vede că nu știi ce interese sunt în joc.

— Despre ce vorbești?

— Vorbesc despre cea mai mare afacere din lume. Petrolul.

— Ce-are a face petrolul?

— Ce crezi că s-ar întâmpla dacă fabuloasele averi și imensa putere care sunt alimentate de petrol ar descoperi că există niște fraieri care fac o treabă ce le-ar putea pune în pericol însăși sursa acestor averi și a puterii lor?

— Îmi închipui că n-ar fi mulțumiți.

— Păi da, n-ar fi mulțumiți. Mi se pare normal.

— Dar ce este așa de special? Din câte știu eu, există mii de oameni de știință care cercetează schimbările climatice în toată lumea. Este evident că industria petrolieră nu trebuie să fie prea încântată de idee, dar... ce-i cu asta? Dacă nu le place, asta e. Nu-i pentru că nu le convine lor că oamenii de știință își fac treaba, sau este?

Filipe rămase tăcut o vreme, de parcă ar fi cântărit ceea ce putea să spună.

— Există lucruri pe care nu le știi despre cercetările noastre.

— Ca de exemplu?

Prietenul lui Tomás se foi în scaun. Discuția intra pe un teren periculos.

— Lasă-mă să-ți răspund cu o altă întrebare, propuse el. Ce-ar face oamenii care controlează cea mai mare afacere din lume dacă ar ști că această afacere este amenințată să dispară?

Tomás reflectă asupra întrebării.

— Nu știu. Ce-ar face?

Filipe se aplecă în scaun, cu ochii îngustați și cu sprâncenele încruntate.

— Am ajuns la punctul de plecare.

— Ce punct de plecare?

— De ce ai venit aici?

— Eu? Ți-am zis deja, Filipe. Am venit din cauza anchetei asupra morții celor doi oameni de știință.

Filipe rămase tăcut o vreme, așteptând ca observația lui Tomás să-și dezvăluie toate implicațiile.

— Deci ai primit răspunsul la întrebare.

Tomás îl privi încurcat.

— Ce întrebare?

— Ce-ar face oamenii care controlează cea mai mare afacere din lume dacă ar ști că afacerea lor este amenințată?

— Da, ce ar face?

Filipe inspiră profund.

— Uite ce li s-a întâmplat lui Howard și lui Blanco.

Se sprijini din nou de spătar și contemplă lacul care dispărea în întunericul siberian, îmbrăcat în umbra profundă a nopții, lăsând să se mai audă doar foșnetul ușor al valurilor care sărutau plaja.

— Acesta este răspunsul la întrebarea ta.

XX

Barul așezării de iurte se însufleți la sosirea unor clienți nemți zgomotoși care beau bere *Klinskoe*, cântând cântece vesele bavareze, dar gălăgia petrecăreților era mai bună decât frigul uscat care începea să se simtă pe plajă. Cei doi prieteni se retraseră, de aceea, în interiorul încălzit al barului și comandară un șașlâc ca să-și astâmpere foamea; când sosiră frigăruile de berbec, le-au mâncat cu pâine de secară și cu un bogat vin roșu georgian din struguri *akhasheni*.

— Deci tu crezi că interesele petroliere au provocat moartea amicilor tăi, remarcă Tomás, reluând discuția din punctul în care o întrerupseseră.

— Nu, nu cred, îl corectă prietenul său. Știu.

— Cum poți fi sigur?

— Nu uita, Casanova, că eu cunosc lumea petrolului ca-n palmă. Îi arătă mâinile, ca și cum acolo s-ar fi găsit dovada celor spuse. Oamenii pot avea cea mai civilizată înfățișare din lume, iar în cazul celor ce se ocupă cu petrolul mulți nici măcar n-o au, dar când vine vorba de a apăra interese de o asemenea anvergură, dragul meu, niciun aspect civilizat nu mai rezistă. Totul devine primitiv, violent, primar. Păstrarea acestui gen de putere implică instincte dintre cele mai primare și acțiuni dintre cele mai brutale pe care ți le poți imagina.

— Dar ai vreo dovadă că prietenii tăi au fost asasinați din cauza intereselor legate de petrol?

— Am dovezi care mie îmi sunt suficiente.

— Și care sunt acestea?

— Uite, pentru început, ceea ce s-a petrecut cu mine. Dintr-o întâmplare fericită, în perioada în care i-au omorât pe Howard și pe Blanco, eu eram în străinătate.

— În Viena, nu-i așa?

Pe fața lui Filipe apăru o expresie întrebătoare.

— De unde știi asta?

— Păi mi-am făcut temele.

— Da, eram în Viena. În aceeași zi, casa mi-a fost spartă de niște necunoscuți. Ciudat că n-au furat nimic, ceea ce arată că n-au găsit ce căutau. Adică pe mine.

— Poate fi o coincidență.

— Ar fi, dacă nu i s-ar fi întâmplat la fel și lui James. Casa lui din Oxford a fost spartă în același timp cu a mea, în ziua în care au fost asasinați Howard și Blanco. Din fericire, James se dusese în Scoția să vadă niște materiale și nu era acasă nici el. Adică doi membri ai grupului au fost omorâți și în casele celorlalți, care din întâmplare lipseau fără să fi anunțat pe cineva, s-au dat spargeri. Toate în aceeași zi.

— Ați fost să reclamați la poliție?

— Ce? Că ne-au spart casa?

— Da. Și asta, dar și faptul că spargerile au avut loc în aceeași zi în care au fost omorâți ceilalți membri ai grupului.

— Casanova, poliția nu ne putea scăpa de ceea ce ne aștepta. Tu crezi că PSP sau Scotland Yard sau Interpolul reprezintă vreun obstacol pentru cine dispune de vastele resurse oferite de profiturile afacerii cu petrol?

— Și atunci ce ai de ales?

— Să dispar de pe hartă.

Tomás rămase cu privirea ațintită la interlocutorul său.

— Și asta ați făcut voi, remarcă el, înțelegând în cele din urmă. Dar nimic nu dovedește că cei implicați în afacerile cu petrol ți-au omorât prietenii.

— Atunci cine a fost?

— Nu știu. Or fi fost tipii cu petrolul, nu zic că nu. Dar n-ai dovezi.

— Biletelele sunt o dovadă.

— Ce bilețele?

— Nu tu mi-ai zis că lângă cadavrul lui Howard și al lui Blanco s-au găsit niște bilețele cu trei de șase?

— Ba da. Și ce dovedește asta?

— Asta dovedește că asasinatele aveau drept cauză activitatea grupului nostru.

— De ce spui asta?

Filipe se bătu cu degetul în tâmplă.

— Casanova, gândește puțin. Grupul nostru se chema „Cei patru călăreți ai Apocalipsei". Pe bilețele scria șase sute șaizeci și șase. Nu reușești să vezi legătura dintre cele două?

Tomás încuviință.

— *Apocalipsa* lui Ioan, replică el.

— Chiar așa, confirmă amicul. Sunt două referințe simbolice extrase din ultimul text al *Bibliei*. Când au lăsat aceste bilețele lângă cadavrele victimelor, asasinii făceau implicit legătura între moartea lui Howard și a lui Blanco și activitatea grupului, arătând că erau la curent cu toate.

— Ai dreptate, recunoscu Tomás, dând din cap. Este logic.

— Iar această legătură este întărită și de adevărata semnificație a celor trei de șase.

— Acum iar nu mai înțeleg. Ce vrei să spui cu asta?

— Ascultă, Casanova. Tu, care ești specialist în limbi străvechi, spune-mi: ce este șase sute șaizeci și șase?

— Este numărul Fiarei.

— Acesta este înțelesul simbolic, așa cum este menționat în *Apocalipsă*. Dar eu vreau să știu altceva. Dacă luăm acest număr și-l descifrăm, ce dau cei trei de șase?

— Folosind ghematria, cei trei de șase se transpun în *Neron Kaisar*, adică cezarul Nero.

— Și cine era Nero?

Tomás fu luat prin surprindere de această întrebare, al cărei răspuns i se părea evident.

— Păi, era împăratul Romei care a persecutat creștinii.

— Da, dar care este întâmplarea care l-a făcut celebru, cu harfa lui?

— Incendiul Romei?

Filipe bătu cu palma în masă.

— Exact, exclamă el. Ceea ce înseamnă că Nero este focul. Ridică o sprânceană. Și cu ce l-a comparat Seneca pe Nero?

— Cu soarele?

— Aha, confirmă Filipe. Seneca l-a comparat pe Nero cu soarele atunci când a scris: „Soarele însuși e Nero și toată Roma."

— Cunosc acest poem.

— Acum să vedem dacă câștigi potul cel mare: ce astru are un nume care, transpus în numere prin ghematrie, are valoarea șase sute șaizeci și șase?

— Teitan, se dădu bătut Tomás.

— Corect, din nou! Arătă în direcția luminii de la crepuscul, ale cărui ultime raze dispăreau dincolo de fereastra barului. Teitan, adică Titan. Un nume al soarelui.

— Și ce înseamnă asta?

— Nu e evident? întrebă Filipe. Nero este focul și Nero este soarele. Ce generează focul și soarele?

— Căldură?

— Deci acesta a fost mesajul pe care criminalii l-au lăsat atunci când au pus acele bilețele lângă victime. Cei trei de șase sunt un mesaj pe care asasinii l-au conceput pentru a face legătura între crime și grupul celor patru călăreți ai *Apocalipsei* și între omucideri și lucrările grupului: lupta împotriva încălzirii planetei. Și cum se duce această luptă? Creând condiții pentru a nu mai folosi combustibilii fosili. Și ce industrie pune în pericol acest fapt?

— Industria petrolului.

— Exact. Apucă paharul și se uită la vinul care dansa înăuntru. Industria apocalipsei. Își mușcă buzele. De aceea, când am auzit despre asasinate și despre spargeri și când am aflat că lângă corpurile prietenilor noștri fusese lăsat mesajul

cu cei trei de șase, și eu, și James am realizat imediat ce se întâmplă și ne-am dat seama că nu ne rămâne altceva de făcut decât un singur lucru. Luă o gură de vin, ca și cum ar fi vrut ca alcoolul să șteargă momentul în care luaseră hotărârea. Să dispărem de pe fața pământului.

Tomás tăcu îndelung, aproape perplex, cufundat în gânduri, analizând ceea ce auzise și luând în calcul explicații alternative.

— Eu înțeleg toate astea, zise el după câteva secunde. Dar oare tipii ăștia chiar ajungeau la... la crimă numai pentru a opri o cercetare științifică? Nu prea are sens...

Filipe oftă.

— Dimpotrivă, are foarte mult sens.

— Cum așa?

— Ascultă, Casanova. Ți-am zis deja că sunt familiarizat cu industria petrolului ca nimeni altul și, de aceea, ai încredere în ce-ți spun: interesul de a menține lumea în dependență față de combustibilii fosili este extrem de puternic. Aproape toți agenții economici mondiali doresc menținerea statu-quoului și consideră că orice schimbare fundamentală le-ar pune în pericol interesele. Ceea ce este adevărat.

— E foarte vag ce spui.

— Nu, nu este. Toate astea au nume și chipuri.

— Atunci spune-mi cine.

— Uite, să începem cu țările în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină. Toate șansele lor de creștere economică implică, așa cum ți-am mai zis, creșterea consumului de energie cât mai ieftină, energie care tinde să fie foarte poluantă și este produsă din componente care încălzesc foarte mult atmosfera. Aceste țări privesc politicile de reducere a emisiilor de dioxid de carbon ca un atac direct la adresa efortului lor de a ieși din sărăcie. Și întrucât pentru a ajunge la creșterea economică ele depind de energia ieftină, care este mai poluantă, evident că au devenit contestatari înnăscuți ai eforturilor de a pune capăt dependenței mondiale de combustibili fosili.

— Ah, da, exclamă Tomás, aducându-și aminte de ceea ce amicul său îi povestise în urmă cu o jumătate de oră pe plajă. De aceea Kyoto a dat greș, nu-i așa?

— A fost unul dintre motive, într-adevăr, încuviință Filipe. Dar al doilea grup de suspecți are și el legătură cu acest eșec.

— Cine?

— Producătorii de combustibili fosili.

— Companiile petroliere?

— Da, dar nu numai ele. Țările OPEC și industria cărbunelui formează împreună cu industria petrolieră un triunghi implacabil, rezistent la schimbare. În fruntea acestui grup stau cele șase mari companii petroliere de pe glob: Aramco din Arabia Saudită, compania iraniană de petrol, PEMEX din Mexic, PsVSA din Venezuela și cei doi giganți occidentali, ExxonMobil și Shell. Orice aluzie la faptul că vom ajunge la catastrofă din cauza combustibililor fosili constituie o reală amenințare la adresa afacerilor acestui grup. În consecință, membrii săi reacționează implacabil la această amenințare, folosind resurse financiare, politice și diplomatice impresionante pentru a reduce la tăcere astfel de aluzii.

Tomás scoase de pe frigăruie o bucată de carne, o puse pe pâine și mușcă.

— Și concret, ce au făcut? întrebă mestecând.

— Multe lucruri, dar mai ales au făcut presiuni asupra celui de-al treilea mare obstacol în calea schimbării, Statele Unite. Economia americană este cel mai mare consumator mondial de energie și orice încercare de a reduce consumul de combustibili fosili este privită ca o amenințare la stabilitatea țării. Legislatorii și președinții americani au adoptat, de-a lungul timpului, politici care apără statu-quoul energetic și industriile de combustibili fosili.

— Dar schimbarea modelului energetic este chiar atât de amenințătoare pentru economia americană?

Filipe schiță o expresie ezitantă.

— Poate că nu.

— Și atunci, care-i problema?

— Vrei neapărat să știi?

— Normal.

— Problema o reprezintă alegerile.

Tomás se opri din mestecat.

— Alegerile?

— Industria petrolieră contribuie cu sute de milioane de dolari la campaniile electorale ale candidaților la Congres sau la Casa Albă. De aceea, de fiecare dată când s-au ridicat probleme de mediu, guvernanții americani au apărat industria combustibililor fosili. Și nu fac decât să se revanșeze pentru contribuțiile la campaniile lor.

— Dar chiar așa este?

— E mai rău decât atât. Una dintre formele de a face față problemei încălzirii globale este instituirea de taxe pe consumul de energie. Dacă benzina ar fi mai scumpă, consumatorii ar consuma mai puțină.

— E logic.

— Numai că lucrurile au ajuns la un așa stadiu încât codul fiscal american subvenționează industria combustibililor fosili. Făcu o pauză și repetă cuvântul-cheie. Ei subvenționează această industrie. De parcă petrolul ar avea nevoie de subvenții.

— Nu se poate!

— Ba se poate, și așa și este. Toată industria americană plătește un impozit mediu de optsprezece la sută. Știi cât plătește industria petrolieră? Unsprezece la sută. Asta înseamnă o economie de miliarde de dolari pe an.

— Incredibil.

— O altă formă de a lupta împotriva încălzirii globale este să li se ceară fabricanților de automobile să inventeze tehnologii care să consume combustibil într-un mod mai eficient. De exemplu, în loc să consume zece litri la sută, să consume cinci. Asta ar însemna să se reducă la jumătate emisiile de dioxid de carbon din atmosferă. Știi de ce această cerință nu există în Statele Unite?

— Nu.

— Pentru că fabricanții de automobile, care cheltuie sute de milioane de dolari în campaniile electorale, s-au opus, temându-se că de această cerință ar beneficia constructorii europeni și japonezi, ale căror mașini sunt mult mai eficiente în ceea ce privește consumul de combustibil.

Tomás clătină din cap.

— Nu-mi vine să cred.

— Uite așa este alcătuit sistemul în America. Companiile petroliere și industria automobilelor plătesc campaniile electorale, iar politicienii le întorc serviciile când sunt aleși. Așa merg lucrurile. Dacă lumea se îndreaptă către o prăpastie din cauza lor, ghinion.

— Deci, dacă am înțeles bine, tu spui că toată planeta este ostatica sistemului electoral american.

— În fond, asta e, încuviință Filipe. Politicile energetice ale administrației Bush, de exemplu, n-au reprezentat decât apărarea intereselor din industria petrolieră. De altfel, familia Bush provine din mediul de afaceri cu petrol și industria petrolului a contribuit cu cea mai mare parte la fondurile sale electorale. În aceste condiții, la ce să ne așteptăm? Să ia măsuri împotriva intereselor fundamentale ale industriei care-l finanțează, numai pentru a apăra planeta?

— Dar ce a făcut el, concret?

Filipe râse.

— Ceea ce a făcut administrația Bush pentru a proteja industria petrolului depășește limitele imaginabilului. Uite, pentru început, a falsificat documente.

— Cum?

— Tipii au modificat rapoarte cu unicul scop de a proteja afacerile din industriile combustibililor fosili.

— Cum poți afirma așa ceva?

— E adevărat. Uite, în vara lui 2003, în timp ce Europa fierbea sub un val de căldură nemaiîntâlnit, care a declanșat incendii incredibile peste tot, principala agenție de mediu

americană, Environmental Protection Agency, a primit ordin de la Casa Albă să șteargă o serie de referințe care făceau parte dintr-un raport asupra mediului înconjurător de pe planetă. Filipe luă un aer grav. Știi ce anume au șters?

— Ia spune.

— Referirile la un studiu care arăta că temperaturile au crescut mai mult între 1990 și 2000 decât în orice altă perioadă din ultimii o mie de ani. Dar Casa Albă a dorit mai ales să elimine concluzia că încălzirea se datorește activităților umane. Adică consumului de combustibili fosili: petrol, cărbune, gaz.

— Serios?

— Au trebuit să șteargă asta, închipuie-ți. Iar Casa Albă a ordonat agenției să adauge o referire la un nou studiu care gestiona legătura dintre combustibilii fosili și încălzirea planetei. Și ghici cine a finanțat parțial acest studiu? American Petroleum Institute.

— E de râs.

— Dar falsificarea rapoartelor este lucrul cel mai inocent pe care l-a făcut administrația Bush, în comparație cu alte acțiuni ale sale. Imaginează-ți că au ajuns să declare și războaie.

Chipul lui Tomás se strânse într-o expresie neîncrezătoare.

— Războaie? Nu crezi că exagerezi puțin?

— Ce crezi că a fost invazia Irakului din 2003? Un război pentru a instaura democrația în Bagdad? Un război pentru a elimina armele de distrugere în masă pe care Saddam Hussein, de altfel, nici nu le poseda? Un război împotriva Al-Qaeda, care nu se afla în Irak și nici măcar nu avea relații cu regimul lui Saddam? Lăsă întrebările să-și facă efectul. Invazia Irakului a fost un război pentru petrol. Punct. Nici mai mult, nici mai puțin.

— Bine, dar a devenit posibilă numai în contextul atentatelor de la 11 septembrie...

— Te înșeli, îl întrerupse Filipe. Există indicii că Irakul urma să fie invadat și fără 11 septembrie.

— Cum poți știi asta?

— Datorită celor ce se petreceau la Casa Albă. Nu numai președintele provenea din afacerile cu petrol. Cei doi oameni de încredere ai săi tot de acolo veneau. Secretarul pentru Securitate Națională, Condoleeza Rice, a avut o funcție de conducere la Chevron Oil, iar vicepreședintele Dick Cheney avea legături cu o importantă multinațională de exploatare și producție petrolieră, o întreprindere pe nume Halliburton. Ca să nu mai vorbim și de Secretarul pentru Comerț, Donald Evans, care, de asemenea, a condus o companie de exploatare a petrolului.

— Și ce-i cu asta?

— Nimic nu este coincidență, dragul meu.

— Dar nici nu reprezintă vreo crimă.

— Nu vorbim de crime, Casanova, spuse geologul pe un ton de o infinită răbdare. Deși, dintr-o anumită perspectivă, toate acestea sunt crime. Dar noi vorbim acum despre interesele instalate, care dictează continuarea dependenței noastre de combustibilii fosili. Uite, vrei un exemplu? Se aplecă înspre Tomás, ca și cum i-ar fi spus un secret. Cu opt luni înainte de 11 septembrie, vicepreședintele Dick Cheney a creat o comisie de politică energetică ale cărei obiective și lucrări au rămas sub cel mai strict secret. Unii dintre membrii Congresului au dorit să afle care sunt membrii comisiei și conținutul lucrărilor, însă Cheney nu a făcut nici cea mai mică dezvăluire. Până când două organizații nonguvernamentale au deschis un proces la tribunal și au obținut un ordin judecătoresc pentru a afla ce se întâmplă în acea comisie secretă. Astfel au fost făcute publice câteva documente, iar între ele se aflau trei hărți. Știi care?

— N-am nicio idee.

— Două erau hărți ale Arabiei Saudite și ale Emiratelor Arabe Unite. Și a treia?

— A Kuweitului?

— A Irakului. Filipe ridică din sprâncene. Înțelegi? Omul se interesa de hărțile cu câmpurile petrolifere irakiene! Avea acolo totul: zăcămintele, oleoductele, rafinăriile și împărțirea în opt blocuri a zonei petrolifere irakiene. Ba mai mult, se muncise și să calculeze cât petrol irakian putea fi lansat imediat pe piață! Documentele arată că Cheney dorea să foreze cât mai multe puțuri în Irak, astfel încât să crească producția la șapte milioane de barili pe zi.

— Și asta a fost imediat după 11 septembrie?

— A fost înainte, Casanova, repetă Filipe. Înainte de 11 septembrie. Accentuă cuvântul „înainte". Hărțile datează din mai 2001, cu șase luni înainte de atentate și cu doi ani înainte de invazia din Irak. Zâmbi fără tragere de inimă. Armele de distrugere în masă, democrația în Orientul Mijlociu și toate gogoriţele astea n-au fost decât o fațadă care a mascat adevăratul obiectiv strategic al invaziei din Irak: să controleze rezervele de petrol care se află pe locul doi în lume ca mărime și să impună ordinea americană în zona în care se produce cel mai mult petrol din lume. Toate acțiunile lor s-au supus acestei unice idei fundamentale. Irakul nu numai că este a doua țară cu cel mai mult petrol, dar este și țara unde e cel mai ieftin de extras. În plus, instalându-se în Irak, americanii ocupau o poziție din care puteau influența toată regiunea. Înțelegi?

— Da.

— În perioada în care ONU discuta vechea problemă a armelor de distrugere în masă din Irak, Cheney a ajuns să afirme public că Saddam amenința rezervele regionale de petrol și prezenta acest argument drept suficient pentru a lansa atacul. Zâmbi. Personalul de la Casa Albă a intrat în panică atunci când l-a auzit vorbind atât de deschis despre adevăratul obiectiv al războiului și, evident, strategii l-au făcut că tacă. Un război pentru petrol era un lucru care n-ar fi entuziasmat opinia publică americană și nici n-ar fi legitimat acțiunea militară. De aceea, argumentul lui Cheney a fost trecut sub

tăcere și administrația Bush a ajuns să nege că războiul ar fi avut vreo legătură cu petrolul. Deschise mâinile. Dar nu se poate nega ceea ce este evident. Tu crezi că, dacă Irakul n-ar produce petrol, ci arahide, americanii ar mai fi cheltuit o avere ca să invadeze țara?

Tomás râse.

— Bineînțeles că nu.

— Faptele sunt aici pentru cine vrea să le vadă. Chiar înainte de începerea războiului, compania Halliburton a lui Cheney semnase un contract de șapte miliarde de dolari pentru petrolul irakian. Și când trupele au avansat, prima lor prioritate operațională a fost să apere imensele câmpuri de la Kirkuk. De-abia intraseră în Bagdad și forțele americane au dat fuga să sigileze Ministerul Petrolului, neluând seama la ceea ce se întâmpla în restul orașului, unde aveau loc tot felul de vandalisme. Totul putea fi vandalizat, dar nu Ministerul Petrolului. Oare de ce?

— Da, înțeleg.

— Invadând Irakul, Statele Unite n-au făcut decât să pună în practică agenda industriei petroliere. Planul era clar. Pe de o parte, să-i îmbogățească pe finanțatorii campaniei electorale și pe toți prietenii din lumea petrolului. Pe de alta, să se asigure că acel petrol nu avea să cadă în mâinile Chinei sau ale Rusiei. Și, în cele din urmă, să impună o viziune geostrategică de așa natură încât să asigure prezența și influența americană în tot Orientul Mijlociu. Controlând Golful Persic și Orientul Mijlociu, Statele Unite își garantau accesul la cele mai mari rezerve mondiale de petrol într-o perioadă în care petrolul non-OPEC deja trecuse de vârful de producție și începea să se epuizeze.

Terminară șașlâcul și vinul și se rezemară de spetezele scaunelor. Nemții tăcuseră, amorțiți de bere și atmosfera din bar era liniștită.

— Mergem? sugeră Tomás.

Filipe ridică mâna și făcu semn chelnerului rus, desenând o semnătură în aer.

— Stai să cer nota.

Chelnerul apucă un creion și un carnețel și făcu totalul. Tomás îl studie, însă mintea i se întoarse la situația în care se amestecase amicul său.

— În toată povestea asta, comentă el, eu tot zic că există un lucru care nu prea este logic.

— Ia spune.

— Voi erați patru oameni de știință care studiau problema încălzirii globale, corect?

— Da.

— Dar în lume există sute sau mii de alți oameni de știință care studiază aceeași problemă. De ce interesele din industria petrolieră doreau în mod concret moartea voastră? Ce aveați voi deosebit față de ceilalți?

Chelnerul aduse nota și Filipe îi dădu o mână de ruble.

— Chiar vrei să știi? întrebă el.

— Evident.

— Noi am descoperit ceva.

Tomás îl privi întrebător.

— Ce?

Filipe se ridică în picioare, își luă haina și se îndreptă spre ușa barului.

— Am descoperit un lucru care pune capăt industriei petroliere, afirmă el. Și asta nu pot ei să tolereze.

Și ieși.

XXI

O găsiră pe Nadejda așezată pe o bancă lată de lemn între două iurte, cu picioarele întinse pe un trunchi cilindric de copac, înfășurată într-o haină groasă și moale din piele. Iurtele semănau cu niște colăcei aliniați unul lângă celălalt, la cinci metri distanță și cu bănci de grădină între ele; în spate se vedea un șir des de arbori care marca liziera pădurii, ca și cum corturile s-ar fi sprijinit de un perete de trunchiuri și arbuști. Rusoaica pusese jos, lângă bancă, o lampă cu petrol și lumina tremurătoare proiecta în jur umbre fantasmagorice, ca niște spectre care dansau în noapte.

— Hei, o salută Filipe, apropiindu-se de cort urmat de Tomás. Pe unde ai umblat?

— Pe-aici.

— Nu-mi spune că te-ai dus să-l vezi pe Khamagan.

Rusoaica plescăi iritată din limbă.

— Ah, nu mă enerva.

Filipe râse și se întoarse spre Tomás.

— Nadia are aici un prieten special, spuse. Un șaman bătrân care-i umple capul cu prostii.

— Nu sunt prostii, Filhka, protestă ea. Chiar are puteri supranaturale.

— Ce puteri supranaturale? Bătrânul e un escroc!

— Vorbește cu spiritele.

Geologul portughez izbucni în râs.

— Eu cred că vorbește mai degrabă cu spirturile.

— Haide, iar începi.

Tomás se instală pe trunchiul așezat jos, lângă picioarele Nadejdei.

— Ce-i povestea asta cu șamanul?

— E un șarlatan care înșeală lumea pe-aici, spuse Filipe. A convins-o pe Nadia că e magician.

Nadejda își dădu ochii peste cap, sătulă.

— Nu-l lua în seamă, Tomik, îl întrerupse ea. Filhka nu știe ce spune.

— Ah, nu știu?

— Nu, nu știi.

— Atunci, ce face bătrânul? Hm? Ce face el?

— Khamagan are puteri mistice, spuse rusoaica. Trebuie să respecți asta.

— Puterile lui nu sunt mistice, o contră Filipe, cu un zâmbet ironic pe buze. Sunt mitice.

Simțindu-se nelalocul lui, Tomás se foi pe trunchiul așezat pe jos, lângă picioarele Nadejdei, căutându-și o poziție mai confortabilă.

— Nadia, explică-mi și mie...

Ea făcu un gest larg, cuprinzând noaptea care înconjura iurta.

— Îți aduci aminte că ți-am spus, când am ajuns aici, că această insulă e vrăjită?

— Da.

— Olhon este unul dintre principalii poli ai șamanismului din lume. L-am cunoscut pe Khamagan când am venit în Siberia să fac măsurătorile meteorologice pentru Filhka. Am venit pe această insulă pentru că am auzit că aici temperatura este mai ridicată decât în restul regiunii și atunci mi-a fost prezentat Khamagan. Am descoperit că este unul dintre cei mai importanți șamani din câți există.

— Și ce face el așa de deosebit?

— Vindecă oamenii.

— De ce?

— Știu eu? de bolile pe care le au.

— Așa, ca vrăjitorii triburilor?

Ea își flutură rapid mâna în aer.

— Mai mult sau mai puțin, răspunse, nu prea mulțumită de comparație. Șamanul își folosește puterile mistice pentru a călători în alte dimensiuni și ca să comunice cu spiritele, astfel încât ajunge la echilibrul dintre cele două lumi, fizică și spirituală.

— Și e posedat de spirite?

— Nu, nu. Khamagan controlează spiritele.

— Și ce sunt aceste spirite?

— Sunt sufletele morților, demonii și spiritele naturii.

Tomás făcu o grimasă.

— Pare puțin cam fantastic, nu ți se pare?

— Admit că, după cum sună, poate părea cam fantastic, recunoscu ea. Însă adevărul este că funcționează.

— De unde știi că funcționează?

— Știu pentru că am văzut.

— Ce-ai văzut?

— L-am văzut pe Khamagan cum vindecă oameni recurgând la transă.

Istoricul se încruntă, sceptic.

— Nu cumva era autosugestie?

— Probabil. Dar au fost vindecați, asta e cert.

Filipe se agită, nerăbdător. Cunoștea deja discuția și nu voia să se prelungească. Își întinse membrele ca să se scuture de frigul ce-i amorțise articulațiile și făcu semn spre interiorul îmbietor al iurtei.

— Ce ziceți de un ceai?

Se auzi zgomotul întrerupătorului, însă cortul rămase în umbră, luminat doar de lampa cu petrol pe care o ținea în mână Nadejda.

— La naiba, înjură Filipe. Cred că generatorul este iar în pană. Ce porcărie!

— Așezarea este luminată de un generator? se miră Tomás.

— Nu numai așezarea asta, explică amicul său. Toată insula.

— Cum? Insula nu are rețea electrică?

— Nu. Totul funcționează pe baza generatorului.

Tomás râse.

— Cine m-a pus să vin aici?

— Olhon este natura în stare pură, Casanova. E un loc așa de sălbatic că, pe vremea Uniunii Sovietice, deși insula este foarte frumoasă, a fost integrată într-un sistem de gulaguri. Au fost aduși aici mulți deportați, mai ales din Lituania, și mulți au și murit aici.

— Dar este chiar așa de greu aici?

— Nu, clima din Olhon este chiar moderată în comparație cu restul Siberiei. Problema este că nu există niciun fel de infrastructură. De exemplu, nu există linii telefonice și nici rețea de electricitate.

— Și telefon mobil?

— Nu este semnal în zona asta.

— Serios? Și cum faci dacă ai nevoie să vorbești în exterior?

— Există două telefoane prin satelit. Unul aici, în sat, și altul la pensiunea lui Bencearov, în Khuzhir. Dacă ai nevoie, spune. Costă o sută de ruble pe minut.

Lumina din cort rămase în sarcina lămpii cu petrol aduse de Nadejda. Nimic nu funcționa acolo, în afară de samovar; era un cilindru vechi, încălzit cu cărbune, de pe vremea lui Stalin probabil, și prin robinetul său au scos apa fierbinte de care aveau nevoie pentru ceai. Se așezară pe cele două paturi din iurtă cu cești le aburinde în mână și luară o gură fierbinte care le liniști stomacul.

— Mai devreme mi-ai spus ceva ce mă nedumerește, spuse Tomás în portugheză, reluând conversația din bar. Mi-ai spus că voi ați făcut o descoperire care pune în pericol industria petrolului.

— Da.

— Ce descoperire este?

Filipe își ațintì privirea spre aburul care urca din ceașcă și suflă ușor în ceai, ca să-l răcească.

— Nu pot să-ți spun, murmură.

— De ce?

— Din diverse motive. Unul dintre ele este că, dacă îți povestesc, și viața ta ar fi în pericol.

— Nu-ți face probleme pentru viața mea. Acum, eu reprezint Interpolul.

Geologul râse.

— Și la multe ți-ar fi de folos.

Tomás îi ignoră sarcasmul.

— Nu ești convins c-ai putea să-mi spui și mie?

— Ba da, încuviință Filipe. La momentul potrivit.

— Și când va fi momentul potrivit?

Chipul lui Filipe căpătă o expresie ambiguă.

— Curând.

Nadejda, sătulă să-i audă vorbind în portugheză, le întrerupse conversația și lăsă să-i scape o rafală de cuvinte rusești furioase care-l făcu pe Filipe să zâmbească. Geologul îi răspunse și apoi se întoarse către Tomás.

— Nadia se simte exclusă din conversație, explică el. Cum tu nu vorbești rusește și ea nu înțelege portugheza, e mai bine să continuăm în engleză.

— E mai bine, consimți fata.

— Mărturisesc că sunt stupefiat de felul cum vorbești rusa, remarcă Tomás. Unde ai învățat?

— Aici, în Rusia, evident.

— Ești aici de multă vreme?

— Am fost aici mai de mult.

— Ai fost?

— Da. Nu-ți amintești că părinții mei făceau parte din Partidul Comunist?

— Cum să nu-mi aduc aminte? surâse Tomás. Era un scandal în Castelo Branco. Votau candidați cu nume ciudate, ca Octávio Pato[1] și alții ca el.

— Datorită părinților mei, când am terminat liceul, am prins o bursă și am venit să studiez geologia la universitatea din Leningrad. Era pe vremea Uniunii Sovietice, bineînțeles.

---

[1] Rață, în portugheză (*n.r.*).

— Leningrad? Vrei să spui Sankt Petersburg.

— Leningrad era numele de pe vremea aceea.

— Și? Ți-a plăcut?

— Orașul este spectaculos, spuse. Dar, cum se poate vedea, după două săptămâni devenisem un anticomunist de prima mână.

— Ai plecat imediat.

— Nu. Am rămas patru ani.

— Patru ani?

Filipe ridică din umeri.

— Rusoaicele m-au făcut să stau, spuse, cu o expresie între neputință și resemnare. Țara era în rahat, oamenii antipatici, sistemul comunist nu funcționa, era incredibil de frig iarna, dar chiar și așa n-am reușit să plec. Oftă. Fetele de-aici au fost pierzania mea, nu mi-a rămas nimic de făcut.

— Și ce au ele așa de deosebit?

Prietenul lui Tomás se uită la Nadejda ca și cum ar fi arătat dovada.

— Păi tu nu vezi?

Când veni ora de culcare schimbară priviri încurcate. Iurta avea numai două paturi, iar ei erau trei. Inițial, Tomás crezuse că Filipe avea propriul lui cort în care să-și petreacă noaptea, dar când se hotărâră să se culce își dădu seama că acela era cortul prietenului său.

În confuzia care urmă, numeroase gânduri îi trecură prin minte. Primul, aproape instinctiv, a fost să spună că el și Nadejda dormeau într-un pat, iar Filipe în celălalt. I se părea o soluție normală, având în vedere relația pe care o avusese cu rusoaica în ultimele zile. Dar după câteva clipe, se răzgândi. Nu era frumos să doarmă cu o fată în cortul prietenului său. Poate că cea mai bună opțiune, și cea mai cavalerească, era ca ei doi să se culce în același pat și ea în celălalt. Un fel de segregare sexuală.

Era pe punctul de a face această propunere onorabilă, când îl văzu pe Filipe apucând-o pe Nadejda de braț.

— În noapte asta dormi cu mine, frumoaso, spuse el.

Lui Tomás nu-i veni să creadă. Oare auzise bine? Dar ceea ce se întâmplă imediat după aceea îi risipi orice îndoială. Nadejda, spre stupoarea lui, nu fu deloc contrariată de invitație, ba chiar râse și se lăsă purtată, învăluită în îmbrățișarea senzuală a lui Filipe. Căzură amândoi într-un pat și, chicotind, ceea ce lui Tomás i se păru imbecil, au dispărut printre cearșafuri și pături.

Istoricul se dezbrăcă încet, cu sentimentele amorțite. Era șocat de felul ușuratic și nerușinat în care Nadejda îl schimbase cu celălalt, chiar sub nasul lui. Se îmbrăcă în pijama și se băgă în pat. Se obișnuise cu ea, cu familiaritatea dintre ei și o considera a lui, dar această iluzie îi fusese sfărâmată cu violență, ca o oglindă care se sparge și spune adevărul, arată realitatea nu ca pe un tot unitar, așa cum o vedea înainte, ci ca pe un mozaic risipit, cum era de fapt.

Stinse lampa cu petrol și iurta se scufundă într-un întuneric profund. Dar nu și în liniște. Chicotelile Nadejdei și hohotele lui Filipe se transformară în altceva; acum ea gemea și el fornăia și gâfâia. Salteaua se zgâlțâia întruna, scârțâind și șuierând, legănându-se ca o barcă pe ape agitate. Tomás închise ochii și, disperat, își puse plapuma în cap, de parcă așa ar fi reușit să scape de acel coșmar. O vreme i se păru că e mai bine, dar curiozitatea îl trădă și, concentrându-și atenția, reuși să capteze sunetele luptei tumultoase care agita patul de alături.

O curvă, se gândi el. Sunt chiar idiot. Numai eu puteam să prind drag de o curvă.

Gemetele și gâfâielile erau din ce în ce mai înalte și explodară într-o apoteoză de urlete și țipete, pentru ca imediat totul să înceteze, ca o acalmie care se instalează dintr-odată. După câteva uguieli blânde și tremurătoare, liniștea se instală definitiv în iurtă și Tomás, chinuindu-se să uite cele întâmplate, își goli mintea și se lăsă să alunece încet în somn.

Zgomot.

Un zgomot în toiul somnului îl aduse în stare de conștiență, de parcă ar fi fost scufundat în ape liniștite și o forță necunoscută l-ar fi smuls dintr-odată la suprafață. O visase pe mama lui și auzise zgomotul corpului ei căzând pe scări, ducând la îndeplinire amenințarea pe care o făcuse la despărțirea de la cămin. Era oare un vis premonitor? Oare se simțea ea bine? De fapt, oare chiar visase? Încă amorțit de somn, dar deranjat de acea neliniște bruscă, se hotărî să afle ce se întâmpla; era cea mai bună metodă de a-și regăsi pacea și liniștea sufletească. Își ascuți auzul și se puse pe ascultat.

Alte zgomote.

Simți mișcare afară. Fără îndoială, nu fusese un vis și mama lui nu se aruncase pe scări. În realitate, se apropia cineva de iurtă, îi auzea pașii și respirația întretăiată.

Se ridică în capul oaselor, treaz, cu coatele sprijinite pe saltea și încercă să vadă prin întuneric.

— *Filhka!* strigă un bărbat la ușa iurtei, cu o voce ce trăda urgența. *Filhka!*

— *Șto?* răspunse vocea adormită a lui Filipe. *Kto eto?*

— *Eta ya, Borka.*

— *Șto takoi, Borka?*

— *Tam tebya rebyata ișut, u nih stvoly.*

Filipe sări din pat, alarmat, și Tomás simți cum inima lui o ia razna; nu știa ce se întâmplă, dar înțelegea că se petrecea ceva.

— Ce e? Ce se întâmplă?

— Îmbracă-te, porunci Filipe. Repede! Repede!

— Ce se întâmplă?

— Ne caută niște oameni înarmați.

XXII

Năvăliră afară pe ușa iurtei și se adânciră repede în întuneric, Tomás strângându-și cureaua de la pantaloni și Nadejda încheindu-se încă la haină. Îl urmau pe necunoscutul care-i anunțase, un slăbănog pe nume Boris, care-i conduse prin întuneric de-a lungul satului și apoi afară. Auziră strigăte în spate și întoarseră capul, încercând să descopere ce se întâmpla, însă bezna era de nepătruns și nu reușiră să întrezărească nimic; se auzeau doar ordine, alergătură și zăngănitul metalului.

Avansau cu brațele întinse, orbește, pipăind drumul, de-abia distingând conturul vag al celui din față. Boris era singurul care părea să știe cu exactitate unde merg și de aceea era în frunte, conducându-i prin pădurea cu cimbru și pini; din când în când se mai izbeau de câte un trunchi de copac, se împiedicau de câte o creangă, se loveau de câte un arbust sau se zgâriau în mărăcini, dar frica îi mâna înainte, îi îndemna să fugă, le ușura picioarele, le ascuțea simțurile, le accelera bătăile inimii, le anestezia durerea.

Străbătură taigaua timp de câteva zeci de minute, ajungând uneori în desișuri care-i obligau să dea înapoi, până când pădurea se deschise brusc, lăsând locul unei poieniță, unde găsiră o mică așezare.

— Kharanțy, anunță Boris.

— Suntem în satul Kharanțy, explică Filipe șoptind, neîndrăznind să ridice glasul. Borka cunoaște foarte bine locul.

— Cine e Borka?

Filipe arătă spre rus.

— Îl cheamă Boris. Noi îi spunem Borka.

Boris le făcu semn să aștepte și dispăru în noapte, lăsându-i pe cei trei la intrarea în sat, tremurând de frig și de teamă, neștiind ce să facă.

— Unde s-a dus?

— S-a dus să găsească o soluție ca să ne scoată de-aici. Îl așteptăm.

Au rămas în tăcere timp de un minut, aproape ținându-și respirația ca să audă mai bine; își încordară atenția, încercând să identifice orice zgomot suspect, orice sunet în afara normalului, dar totul rămânea liniștit și se auzeau doar gâfâielile lor reținute.

— Cine sunt tipii înarmați?

— Nu știu.

— Și atunci de ce fugim?

— Pentru că nu e normal să vină oameni înarmați în sat în toiul nopții. Filipe simțea că se sufocă. Când au murit Howard și Blanco, am venit să mă ascund aici, în Olhon, un loc pe care-l cunoșteam de pe vremea când eram student în Leningrad. Făcu o pauză ca să-și tragă sufletul. În tot acest răstimp m-am așteptat să se întâmple așa ceva. De aceea am creat un sistem de alertă cu niște băieți pe care i-am plătit lunar. Făcu un gest în direcția întunericului care-l înghițise pe Boris: Borka este unul dintre ei.

Tăcură din nou, cu urechile ciulite să identifice eventuale zgomote suspecte. Nimic. Își auzeau doar respirațiile încă sacadate și foșnetul copacilor care murmurau în vânt.

— Bărbații înarmați, spuse Tomás. Cum au descoperit unde ești?

— Bună întrebare.

— Crezi că ne-au urmărit, pe mine și pe Nadia?

— Este foarte probabil.

— De la Moscova?

— Este foarte probabil.

— Drace, murmură istoricul, mâhnit. N-am observat nimic.

Filipe oftă.

— E vina mea, spuse. N-ar fi trebuit să răspund la e-mailul tău.

— Dar cum or fi aflat?

Prietenul cântări întrebarea.

— N-ai fost la Viena?

— Ba da. Am fost la OPEC ca să aflu ce investigații făceai tu în ziua în care au fost uciși americanul și spaniolul.

— Atunci trebuie că s-a întâmplat. Tipii te-au văzut și au pus pe cineva pe urmele tale, ca să vadă unde-i duci.

Tomás clătină din cap, iritat.

— Sunt chiar idiot.

— E vina mea, repetă Filipe. Eu trebuia să fiu mai isteț.

Auziră pași și tăcură, toți trei extrem de alarmați, încercând să identifice amenințarea. O figură se materializă chiar lângă ei, făcându-i să tresară de spaimă. Era Boris, care se întorcea din întuneric. Rusul șopti câteva cuvinte și îi conduse pe străzile adormite ale satului până la o clădire care părea a fi un grajd.

— Borka vrea să știe dacă ești în formă, spuse Filipe.

— Eu? Da, cred că sunt, răspunse Tomás. De ce?

Boris aprinse o lanternă și se îndreptă spre peretele grajdului. Lumina dansă pe suprafața de lemn până întâlni ceea ce căuta.

— Pentru că va trebui să le folosim.

Erau niște biciclete.

Pedalară pe o cărare, cu farurile aprinse și ajunseră la un drum de pământ, unde se opriră. Cei trei din față începură să vorbească în rusă și să arate în direcții diferite; în mod evident, nu se puteau pune de acord.

— Ce se întâmplă? vru să știe Tomás, întrerupând zgomotoasa conversație în rusă.

— Ne hotărâm pe unde să mergem, îi explică Filipe, vorbind în engleză, astfel încât și rușii să fie la curent cu discuția. Borka vrea să ne ducă spre Khuzhir, dar mie mi se pare riscant. Cu siguranță și înarmații vor merge acolo.

— Şi atunci ce alternativă avem?

— Tocmai asta e problema, remarcă Filipe. Nu ştiu.

— Am eu o soluţie, spuse Nadejda.

— Ia spune.

— Bătrânul Khamagan.

— Nu mai spune prostii.

— Ascultă-mă, Filhka, îl imploră ea. Chiar azi l-am vizitat în Shamanka. Khamagan are cum să ne scoată de-aici dacă mergem să vorbim cu el.

— La Shamanka?

— Da.

Se făcu linişte în timp ce Filipe cântărea această alternativă. Îl întrebă pe Boris în rusă şi, după ce-i ascultă părerea, puse piciorul pe pedală şi le făcu celorlalţi semn din cap.

— Haideţi.

Au luat-o pe şosea şi au pedalat spre vest. Lacul era aproape şi se întrezărea o lucire slabă în faţă, erau cele câteva lumini din Khuzhir care străluceau în noapte. Se hotărâră să rişte să traverseze orăşelul, dar, când se apropiaseră de primele case, avansând cu mii de precauţiuni, au auzit în spate zgomote de motor. Boris făcu un semn şi ieşiră de pe stradă, culcându-se pe margine.

Vuietul motoarelor se apropie, farurile luminară şoseaua dintr-odată şi văzură două jeepuri care trecură cu mare zgomot. Tomás îşi întinse gâtul şi examină interiorul vehiculelor; erau pline de oameni.

— Ei sunt, murmură Filipe. Ne caută.

Jeepurile se opriră la câţiva metri şi stătură pe loc, cu farurile aprinse, de parcă ar fi calculat situaţia; păreau nişte feline care îşi pândesc prada. Rămaseră aşa preţ de câteva secunde, până când se aprinseră luminile de marşarier ale maşinii din faţă şi, imediat, şi ale celei din spate.

— Vin încoace, se sperie Tomás.

Alarmat şi el de posibilitatea ca jeepurile să treacă din nou pe lângă ascunzătoarea lor, Boris şopti ceva în ruseşte şi Filipe îi făcu semn lui Tomás să-l urmeze.

— Devine foarte periculos, spuse. Borka ne va duce pe o scurtătură.

Se lăsară să alunece pe panta de lângă marginea șoselei și porniră în zigzag prin întunericul stepei. Pământul era acoperit de ierburi și plante aromatice care răspândeau un miros puternic și plăcut. După câteva sute de metri apucară pe altă cărare, urcară pe biciclete, ocoliră Khuzhirul foarte încet, avansând cu multă grijă, și pedalară până ce li se păru că au plumb în picioare.

— Shamanka.

Vocea lui Boris le anunță destinația. Ajunseseră. Ochii lui Tomás se obișnuiseră deja cu întunericul, dar primul lucru pe care-l observă odată ajuns nu era nici o imagine, nici un miros, ci un sunet.

Murmurul liniștit al apei.

Golfulețul avea o plajă mică de nisip, curbată ca un U larg, și o formă întunecată se ridica în capătul din stânga al acesteia, ca un castel gotic cufundat în noapte. Cei patru coborâră de pe biciclete și o luară în jos spre plajă, în direcția masivului întunecat.

— Ce-i acolo? întrebă Tomás, arătând spre forma care-i dădea impresia că veghează asupra lacului.

— Este Stânca Șamanică, spuse Filipe. I se zice Shamanka.

— O stâncă șamanică?

— Nu este doar o stâncă șamanică, îl corectă amicul său. Este Stânca Șamanică. Accentuă „Stânca". Piatra aceasta este unul dintre cele nouă locuri sacre ale Asiei.

— Ce are așa deosebit acest loc?

— Spune-i, Nadia.

Rusoaica mergea tăcută în față, dar încetini pasul și-l așteptă pe Tomás.

— Aici, pe Shamanka, s-a născut primul șaman, îi explică ea. Tradiția spune că acest șaman era un bărbat și că, de la o vreme, a început să se simtă singur. Atunci a creat prima femeie-șaman.

Umbra crescu înaintea grupului, imensă, amenințătoare, atât de aproape încât Tomás putea deja să-i deslușească formele. Era o stâncă abruptă, cu două vârfuri și prezenta o suprafață stearpă, acoperită de colțuri ascuțite, ca un arici; dădea impresia că plaja făcea un efort să se întindă, să se alungească până ce atingea acest monstru de piatră, părea o fiară cu spatele întors spre pământ, o santinelă care păzea apele Baikalului. Era ceva ireal în esența ei, de parcă ar fi fost o bucată de Lună aruncată în valuri, un corp extraterestru căzut pe plajă, o sculptură bizară extrasă dintr-o altă dimensiune.

O lumină galben-roșie străluci pe coasta stâncii, slabă și mișcătoare.

— Ce e acolo?

— E Khamagan, îi liniști Nadejda. A aprins un foc.

Ajunseră la baza stâncii și urcară panta abruptă în direcția flăcărilor care tremurau într-un colț. Tomás observă că piatra era un fel de marmură cristalizată, acoperită cu licheni roșcați. Totul era natural, primitiv, cu excepția unei plăci cu litere sculptate în piatră, care îi părură sanscrită.

Nadejda îl chemă pe Khamagan cu glas tare. Numele răsună în golful mic și auziră o voce slabă care răspundea. Îl găsiră pe bătrânul șaman învelit cu pături, culcat într-o grotă săpată în piatră, cu focul aprins chiar la intrare. Era un bărbat cu o figură largă și smeadă, ochi negri migdalați și maxilare proeminente, ca ale mongolilor, cu părul alb ivindu-se de sub căciula albastră, ca niște zdrențe de paie.

Urmă o conversație în rusă între noii sosiți și șaman, Boris și Filipe gesticulând aprig, de parcă ar fi fost singura formă de a întări gravitatea celor spuse. Dar Khamagan părea să nu se lase înduplecat, nefiind deloc impresionat de ceea ce-i povesteau noii veniți și Nadejda interveni în discuție. Rusoaica începu să-i vorbească bătrânului șaman calm, cu pauze. Khamagan o ascultă în liniște, asimilând tot ce îi spunea ea; în mod evident, o respecta.

— Ce face Nadia? întrebă Tomás în șoaptă.

— Îi povestește că suntem urmăriți de niște bărbați care amenință *tegsh*-ul.

— Ce înseamnă asta?

— *Tegsh*? E un concept șamanic.

— Dar ce înseamnă?

— Echilibru, traduse Filipe. Șamanii venerează aerul, apa și pământul și consideră că este important să păstrăm echilibrul lumii. După ei, planeta nu este un tărâm mort, ci fiecare lucru și fiecare loc vibrează de prezența vie a spiritelor. Totul este însuflețit, inclusiv animalele și plantele. Etica șamanică prevede respectul pentru natură și apărarea a ceea ce este natural, iar Nadia face apel la această etică.

Nadejda tăcu și fu rândul bătrânului să vorbească.

— Ce spune?

— „Pământul Mamă și Cerul Tată ne-au creat și ne-au hrănit timp de milioane de ani și merită respectul nostru", șopti Filipe, traducând simultan cuvintele lui Khamagan. „Oamenii cred că lumea este inertă și trebuie să fie exploatată. Nu este și nu trebuie. Problema oamenilor este că și-au pierdut respecul pentru Pământul Mamă și asta ne condamnă pe toți. Trebuie să respectăm lacul și muntele, taigaua și stepa, acvila și peștele, altfel pierdem totul. Avem nevoie de *tenger medne*. Fiecare dintre noi este responsabil pentru ceea ce face, iar *tenger* vede tot ce se face și este cel din urmă judecător și făcător de destine."

— De ce avem nevoie?

— De *tenger medne*, repetă Filipe. Este responsabilitatea personală, legătura pe care o avem cu universul. Șamanii cred că relația ființelor umane cu universul este directă, fără niciun intermediar, fără cărți sacre, fără preoți, chiar și fără șamani. Numai prin *tenger medne*.

Khamagan tăcu în acel moment și rusoaica începu din nou să vorbească, de această dată mai agitată, arătând când spre plajă, când spre interiorul grotei, când spre lac. Filipe tăcu, absorbit de ceea ce spunea și nu mai traduse, însă în curând

deveni irelevant. Bătrânul șaman o ascultă în tăcere, clătină din cap și, când ea tăcu în cele din urmă, pronunță un singur cuvânt.

— *Da.*

Acel „da" îi îndemnă la acțiune. Intrară în grotă și se aplecară în umbră, apucând un instrument ale cărui forme Tomás nu reușea să le distingă. Ridicară obiectul și-l traseră afară din peșteră.

— Ce-i asta?

— Un caiac, nu vezi?

Era într-adevăr o ambarcațiune de lemn, îngustă și lungă, putând să ia două persoane. Coborâră panta, lăsară caiacul la apă și se întoarseră la grotă să-l ia pe-al doilea. Tomás se duse cu ei și, de această dată, îi ajută să transporte ambarcațiunea. Când trecu de intrarea grotei, cu barca în brațe, se împiedică de o piatră și aproape căzu, dar reuși să-și restabilească echilibrul la timp. În acel moment auzi vocea Nadejdei.

— Vin.

Întoarse capul, ridică și mai sus caiacul și se uită, încercând să afle ce se întâmpla. Deasupra nisipului, într-un nor de praf, văzu două perechi de faruri care se apropiau.

Jeepurile.

— Repede! Repede!

Cei trei bărbați aproape că o luară la fugă pe povârniș, cu caiacul în spinare. Aruncară caiacul în apă și Filipe arătă spre Tomás.

— Tu mergi cu Nadia în caiacul ăsta. Indică ambarcațiunea care se afla mai aproape. Eu merg cu Borka în celălalt.

Nadejda își găsi echilibrul în caiac și așteptă să se așeze și Tomás. Istoricul privi pieziș către locul unde văzuse jeepurile și constată că se opriseră; portierele se deschiseseră și ocupanții săreau din mașini. Nici nu avea nevoie să vadă mai mult; își ocupă locul și apucă rama.

— Repede!

Filipe înjură în portugheză în timp ce păși în caiac.

— Dar cum au aflat boii ăștia că suntem aici?

— Ne-o fi denunțat cineva? sugeră Tomás.

— Dar cine? Doar acum ne-am hotărât să venim aici, în Shamanka...

— Probabil că răscolesc toată insula.

Auziră voci în spate. Erau bărbații din jeepuri, care îi văzuseră și dădeau ordine cu glas tare.

Ramele celor două caiace atinseră apa și ambarcațiunile începură să se îndepărteze de stâncă.

— Unde mergem? întrebă Tomás, care nu mai vedea al doilea caiac.

Îi răspunse întunericul.

— Ne despărțim, spuse vocea lui Filipe. Tu mergi cu Nadia.

— Unde ne întâlnim?

— Nu știu. Iau eu legătura cu tine.

Necunoscuții alergau pe plajă și ajunseră în cele din urmă la Stânca Șamanică. Vâslind cu furie, Tomás reuși să ia ceva distanță înainte de a îndrăzni să privească înapoi. Văzu siluetele bărbaților pe promontoriu, întretăiate de focul lui Khamagan, ținând ceva strălucitor în mâini.

Zzzzzzuumm, zzzzzzuumm, zzzzzzuumm.

Un zgomot ca un zumzet tăie aerul din preajma caiacului, urmat de o sclipire și un pocnet. Se auziră câteva plescăituri în apă, erau proiectile care cădeau în lac.

— Trag în noi, exclamă Tomás, aproape în panică.

În acel moment, mintea lui păru să se împartă în două. O parte fu invadată de teamă și de impulsul de a se salva, de a pleca de-acolo, de a fugi cu orice chip, dar alta, cea rațională, contempla situația cu o înstrăinare bizară; avea impresia că este un simplu spectator care analizează scena cu răceală, ca și cum n-ar fi fost implicat în nimic. Această jumătate rațională se miră de felul în care se întâmplau toate, niciodată nu crezuse că așa se simte cineva în postură de țintă. Își imaginase mereu că mai întâi se auzea zgomotul și de-abia apoi

șuieratul gloanțelor, ca în filme, dar de fapt era chiar invers; gloanțele zburau mai repede decât sunetul, zumzetele ajungeau înaintea pocnetelor.

— Șșșșt, șuieră Nadejda. Nu face zgomot.

— Dar trag în noi!

— Au deschis focul orbește, îi explică ea. Nu ne văd.

Pocnetele încetară imediat și nu se mai auzi niciun zumzet în jurul caiacului. Nadejda avea dreptate. Necunoscuții nu vedeau caiacele. De-abia zăreau mantaua neagră a Baikalului confundându-se cu noaptea siberiană.

XXIII

Caiacul tăia apa cu o viteză tăcută, ramele dansau alternativ la babord și la tribord, vâslașii răsuflau din greu, forțându-se să țină ritmul; unu-doi, unu-doi, haide, haide, unu-doi, tot înainte, haide, încă puțin, unu-doi, unu-doi.

Zece minute neîntrerupte de vâslit își făcură, totuși, efectul. Tomás își simți mușchii umărului și ai gâtului grei ca plumbul, iar brațele îi erau amorțite și înțepenite. Își pierdură energia, plămânii căutau aer, iar combustibilul spaimei se isprăvise după efortul disperat al goanei, astfel că încetiniră amândoi ritmul în care împingeau apa cu ramele; caiacul, alunecând acum mai încet, nu mai era un proiectil străbătând lacul, ci o coajă fragilă de nucă, dintr-odată infinit de sensibilă la unduirile blânde ale apei din strâmtoarea Maloye Morye, care desparte insula de continent.

— Unde sunt ceilalți? murmură Tomás între două gâfâieli, cu inima încă zbătându-i-se obosită.

— Cine? Filhka și Borka?

— Da.

— Nu știu. Pe-aici.

Trăgându-și sufletul, istoricul privi împrejur, încercând să descopere vreo mișcare, dar întunericul din jurul caiacului era dens; de-abia reușea să distingă niște puncte luminoase în față, probabil niște case izolate în mijlocul stepei sau al taigalei. În depărtare, luminile din Khuzhir și flacăra tremurătoare a focului lui Khamagan, indicând Shamanka, îi arătau că malul insulei Olhon era încă primejdios de aproape. Apele păreau de smoală, culoarea lor neagră era de nepătruns și reflecta

numai cele câteva lumini care înconjurau lacul, ca niște făclii tremurătoare în voia valurilor.

După câteva minute de odihnă începură să vâslească din nou, însă fără vitalitatea frenetică dinainte cu câteva minute. În mintea fiecăruia se repeta fără încetare zgomotul înfricoșător pe care-l auziseră înainte de a pleca din Shamanka, șuieratul sinistru și jos al gloanțelor care despicau aerul, amintindu-le că pericolele cele mai mari nu vin niciodată cu mare pompă, ci se ivesc pe tăcute, cu o bruschețe insidioasă, invizibile și trădătoare.

Nu mai știau de cât timp vâsleau. De pe plaja din așezarea de iurte, în lumina primitoare a serii, coasta care se ridica dincolo de Maloye Morye părea la o aruncătură de băț, aproape și îmbietoare; însă acum, orbiți de noapte și arzând de dorința de a ajunge la capătul drumului, cu dureri de spate și cu frica în mațe, distanța li se părea insuportabilă. Erau aproape? Erau departe? Contemplând luminile, distanța părea să rămână mereu aceeași; sau nu, dacă se uitau mai bine, focul lui Khamagan era doar o fremătare aproape nesemnificativă, era o stea care strălucea la orizont, semn sigur că Shamanka rămăsese în urmă.

Caiacul se lovi dintr-odată de ceva nevăzut și cei doi tresăriră. Ajunseseră pe uscat? Se loviseră de vreo stâncă? Nadejda se aplecă și pipăi orbește lemnul, încercând să vadă dacă intrase apă, dacă lovitura spărsese fundul caiacului.

— Ce-a fost asta? șopti Tomás, neliniștit.

Mâna Nadejdei pipăi tot lemnul, dar interiorul caiacului era uscat, astfel că răsuflă ușurată.

— Nu e nimic, îl asigură ea.

— Atunci, ce s-a întâmplat?

Întrebarea era bună, mai ales că barca rămânea pe loc. Rusoaica se ridică cu grijă și se aplecă în față, pipăind exteriorul caiacului. Își scufundă mâna în apa rece, la prova, și o mișcă dintr-o parte în alta, fără să afle ce se petrecuse. Cum nu dădu peste nimic, se aplecă și mai în față și afundă și mai

mult brațul în apă, cam cu teamă, până ce degetele atinseră o suprafață moale și granulată.

— Nisip, exclamă ea. Ne-am oprit într-un banc de nisip.

— Ah, nu. Și acum?

— *Blin!* Trebuie să plecăm de-aici.

Tomás încercă să-și păstreze echilibrul în caiac, în timp ce atinse fundul apei cu vâsla. Într-adevăr, era nisip și totul arăta că prova atinsese nisipul, din moment ce pupa încă plutea, iar partea din față părea înțepenită în ceva.

— Crezi c-am ajuns pe plajă? se hazardă el.

— Tot ce se poate. Poți vedea ceva?

Amândoi deschiseră larg ochii, încercând să întrezărească o urmă a coastei. Se obișnuiseră deja cu întunericul, însă era greu să discearnă ceva dincolo de umbrele din fața lor fără reperul vreunui punct luminos. Era ca și cum ar fi fost înconjurați de abis, incapabili să-și vadă palma în fața ochilor, pierduți în întregime în acea beznă închisă. Și, cu toate acestea, trebuia să afle unde sunt. Tomás încercă din nou fundul apei cu vâsla, de data aceasta în partea din față a canoei; aici nisipul părea mult mai aproape decât la pupa. Se simți mai încrezător, se descălță, își suflecă pantalonii până deasupra genunchiului și, arătând ca un țăran adevărat, se apropie de provă.

— Dă-mi voie să trec, ceru el.

— Ai grijă, Tomik.

Puse piciorul în apă, cu teamă, iar frigul îi pătrunse în corp, provocându-i dureri în urechi. Scufundă piciorul cu atenție și călcă pe nisip înainte ca apa să-i ajungă la genunchi. Puse și celălalt picior și, cu infinită precauție, se desprinse de caiac și avansă pas cu pas până ce apa ajunse să-i acopere doar laba piciorului și apoi să nu-l mai atingă.

— E plaja, constată cu ușurare. Am ajuns în partea cealaltă.

Se întoarse și o ajută și pe Nadejda să coboare din caiac. Pășiră amândoi mână în mână până ajunseră pe plajă, ca doi

orbi care explorează fără baston un drum necunoscut, și se opriră numai când trecură de limba de nisip și simțiră iarba siberiană zgâriindu-le tălpile.

— Unde mergem acum? întrebă Tomás în timp ce se încălța cu șosetele și cu pantofii.

— Cred că cel mai bine este să mergem la Sakhyurta.

— Pe jos?

Nadejda plescăi iritată din limbă.

— Vezi vreo stație de autobuz pe-aici?

— Nu.

— Atunci de ce pui întrebări prostești, Tomik? Bineînțeles că trebuie să mergem pe jos.

Tomás se ridică, nerăbdător.

— Foarte bine, spuse el. Mergem?

Rusoaica rămase așezată pe iarbă.

— Ia ascultă, tu vezi ceva pe întuneric?

— Nu.

— Atunci stai jos și taci.

Moțăiau agățați unul de celălalt, uniți într-o îmbrățișare călduroasă, care îi apăra de frigul agrest al nopții din stepă, când observară că o lumină albăstruie începea să se întindă încet pe cer. Primul care deschise ochii fu Tomás și mișcările lui o treziră și pe Nadejda.

Se iveau zorii în Baikal și primele raze ale aurorei apăreau de dincolo de Olhon, decupând silueta neagră și lungă a insulei pe fondul indigo al firmamentului. Priviră în jur și văzură pentru prima dată peisajul coastei pe care ajunseseră; erau înconjurați de stepă, taigaua și munții creșteau în fața lor, coasta era franjurată de golfuri, golfulețe și capuri, ici și colo de limbi de nisip sau de stânci abrupte. Căutară semne de-ale tovarășilor pe pământ și în apă, dar de-abia zăriră umbra caiacului abandonat, care se legăna la mal ca un trunchi răzleț, jucând în ritmul cadențat al valurilor care se desfăceau și se refăceau pe nisip.

— Mai bine o luăm din loc, propuse Tomás.

De această dată, Nadejda fu de acord cu propunerea și se ridică. Lumina zorilor era încă slabă, dar suficientă pentru a deslușI drumul. Le era frig și foame și trebuiau să se pună în mișcare. Străbătură stepa acoperită cu iarbă scurtă și se îndreptară spre sud-est, apropiindu-se de coastă, când puteau, și căutând drumuri interioare de fiecare dată când era nevoie.

— E departe locul unde mergem?

— Sakhyurta? Sunt vreo patruzeci de kilometri.

Tomás își dădu ochii peste cap.

— Drace! E un maraton. Scrută orizontul. Și nu mai e nimic până acolo?

— Din câte știu eu, nu.

— Nu e sătucul acela de unde am luat feribotul spre Olhon?

— Ba da. De-acolo putem lua un autocar, să mergem la Irkuțk.

— Dar nu e periculos? Tipii care ne urmăresc ar putea să țină locul sub observație...

— Și ce alternativă avem, Tomik?

— Nu știu. Spune-mi tu.

Nadejda arătă spre munții de la nord-est.

— Putem s-o luăm într-acolo, spre Manzurka, sugeră ea. Dar sunt vreo optzeci de kilometri.

— Și dacă urcăm pe coastă?

— E și mai rău. Următoarea localitate este Baikalskoe, la vreo trei sute de kilometri.

Tomás strâmbă din buze.

— Bine, atunci mai bine riscăm în sătucul cu feribotul, se resemnă el. Poate ne ia cineva cu mașina înainte să ajungem, cine știe?

Stepa nu era netedă, ci vălurită, obligându-i să urce pe movile și să coboare pante. Mici arbuști apăreau dispuși la intervale regulate, de parcă ar fi fost cultivați; se vedeau ciulini și salvie, doar tușele de galben ale florii-soarelui dădeau culoare peisajului arămiu și uscat.

— Aici nu locuiește nimeni? întrebă Tomás exasperat după doar o jumătate de oră de mers.

— *Niet*, confirmă Nadejda, fără să ridice privirea din pământ. Solul este foarte sărac, nu vezi? Stepa are puțină apă. Fiind aproape un deșert, nimeni nu vine aici.

Din când în când, stânci le blocau calea, obligându-i să ocolească obstacolele ca să-și poată continua drumul. Conversația între cei doi era sporadică și se lega greu; le era foame și erau obosiți, voiau să plece de-acolo cât mai repede cu putință, dar se vedeau obligați să se conformeze situației.

Tomás încerca, cu toate acestea, un resentiment pe care până atunci îl trecuse sub tăcere, dar acum, cu atâta drum de parcurs și fără niciun subiect de conversație, se simțea tentat să dea drumul acelui sentiment care-l făcea să fiarbă mocnit.

— Ție îți place de Filipe? îndrăzni el.

Nadejda ridică din umeri.

— Nu mă plâng, spuse ea. Este un om de cuvânt. Pe lângă asta, face un lucru important, nu crezi?

— Sigur, încuviință Tomás. Dar eu vreau să știu dacă-ți place într-adevăr de el.

— Ah, așa.

Păși în tăcere.

— Deci?

— Bărbații tot bărbați. Vouă vă place sexul, mie îmi place sexul. Ce-i rău în asta?

— Dar îți place de Filipe?

— Mie îmi place de toți bărbații cu care umblu. Atâta timp cât mă plătesc, e foarte bine.

Tomás rumegă o vreme această ultimă afirmație.

— Nu ți-ar plăcea să scapi de viața asta?

— Ce viață? De profesionistă într-ale sexului?

— Da.

— *Blin!* înjură ea. Dar ce problemă ai tu?

— Niciuna. Sunt doar curios, atât. O privi intens. Ești obligată să duci viața asta?

Nadejda râse.

— Vrei să mă salvezi, nu-i așa?

— Da, de ce nu?

Rusoaica rămase tăcută câteva clipe, privind pământul pe care călca.

— Ești un drăguț, Tomik. Dar eu n-am nevoie să fiu salvată.

— Crezi că nu?

— Știu că nu. Nimeni nu mă obligă să duc viața pe care o duc. O fac pentru că-mi plac banii și pentru că-mi oferă plăcere. Dacă aș vrea să termin azi, aș termina. Îl privi cu jovialitate. Știi ce înseamnă numele meu?

Tomás își strânse chipul într-o expresie de neștiință.

— N-am nicio idee.

— Nadejda înseamnă „speranță". Surâse veselă. Speranță. Înțelegi, Tomik? Eu am speranță. Fixă orizontul cu o privire visătoare. Când termin facultatea, la anul, știi ce-o să fac? O să-mi găsesc un Ivan oarecare și o să merg cu el în Crimeea. Își scutură părul roșcat, cu un gest neglijent. Nu-ți face griji pentru mine.

— Și te lasă mafia?

— Ce mafie? Eu duc viața pe care vreau s-o duc și o s-o abandonez când voi dori s-o fac. Mie nu-mi dă ordine nicio mafie. Eu fac ce vreau cu corpul meu și cine îl vrea trebuie să plătească. Arătă spre Tomás: Iar tu, cu discuția asta a ta de preot, să știi că s-au terminat serviciile gratis, ai auzit? De-acum înainte, dacă vrei să te joci, plătești. Nu ești mai breaz decât alții.

XXIV

Un nor de praf îi făcu să creadă că se apropiau de un drum de pământ bătătorit. Acele ceasului lui Tomás arătau aproape amiaza și cei doi fugari se târau în tăcere prin stepă, prea obosiți și înfometați să mai vorbească. Pădurea cobora pe munte și se apropia de fâșia îngustă de pășune, dar preferară amândoi să rămână în câmpie, pe unde era mai ușor de mers.

Praful ridicat în depărtare avu darul de a-i trezi din moleșeala în care căzuseră, însuflețindu-i ca pe un balon gol care primește o gură de aer.

— Vin niște oameni, exclamă Nadejda, trezită dintr-odată. În sfârșit!

— Dar vin încoace, observă Tomás. Nouă ne trebuie cineva care să meargă în direcție opusă.

— Nu-i nimic. Dacă vine o mașină, înseamnă că e o zonă de trecere. Asta e foarte bine.

Încercară să ghicească traseul automobilului care ridica tot acel praf, dar văzură imediat că nu era decât un singur itinerariu posibil: cel care ducea spre ei. În acel loc, stepa era doar o fâșie îngustă, împresurată de taiga și de lac, astfel că alternativele nu erau prea multe. Cum era evident că nicio mașină nu putea să traverseze pădurea deasă și nu văzură niciun alt nor de praf care să semnaleze traficul pe un alt drumeag din pădurea vecină, era clar că traseul mașinii care se apropia urma să treacă inevitabil pe lângă lizieră, unde se găseau cei doi. Urcară pe un dâmb și rămaseră acolo, în picioare, așteptând cu nerăbdare să vină mașina.

Norul de praf crescu și motorul automobilului se făcu auzit; părea un răget ce tot creștea. Mașina apăru deodată dintr-o curbă, în văzul amândurora. Era un jeep. Imediat în urma lui apăru altul și Tomás simți o fulgerare în piept, recunoscând mașinile din noaptea precedentă.

— Sunt ei! țipă el.

O trase de braț pe Nadejda și o luă la fugă în jos pe pantă, săltând pripit prin stepă. Nu era sigur că fuseseră văzuți, dar i se părea posibil, chiar probabil. Frica le făcu pasul mai ușor și oboseala dispăru, înlocuită de o infuzie de energie pe care nu credeau că o mai au. Alergară amândoi pe câmp, măsurând apropierea jeepurilor cu auzul și cu colțul ochiului, și traversară imediat liziera, afundându-se în taiga.

Înconjurați de brazi și de arbuști, începură să avanseze mai încet, atât de încet că au putut auzi cum se opresc motoarele și se trântesc portierele. Fuseseră descoperiți și necunoscuții porneau să-i vâneze. Se auziră bărbați strigând și, ca o descărcare de adrenalină, zgomotele urmăririi le dădură forțe proaspete, împingându-i înainte într-o fugă oarbă; alergară cât putură printre arbori, lovindu-se de crengi, cu hainele și pielea zgâriate de ciulini. Totuși, nimic nu-i oprea; alergau ca iepurii prin iarbă, strecurându-se printre brazi și căutând cu orice preț să câștige un avans față de urmăritori.

Undeva, în spate, cineva dădea ordine strigând, când mai aproape, când mai departe. Uneori aveau impresia clară că aveau să fie anihilați dintr-un moment într-altul, pentru ca imediat după aceea să fie convinși că se îndepărtau de necunoscuți. Simțeau cum le pleznesc plămânii și li se părea că zgomotul respirației lor era atât de puternic încât avea să-i dea de gol fără doar și poate, dar alergau mai departe, avansând din ce în ce mai mult, pătrunzând adânc în inima pădurii.

Un geamăt și un „au" îl făcură pe Tomás să se uite în urmă. O văzu pe Nadejda căzută lângă un copac.

— Haide, spuse el întorcându-se și dându-i mâna. Repede.

Rusoaica încercă să se ridice, dar schiță imediat o grimasă de durere.

— Nu pot, suspină ea. Mi-am scrântit piciorul.

Tomás trase cu mai multă putere.

— Haide. Nu ne putem opri.

Fata se ridică și făcu câțiva pași, dar erau mai degrabă niște țopăieli de șotron decât alergare; era evident că nu mai putea să continue.

— Nu pot, se plânse ea. Mă doare.

Tomás privi înapoi. Urmăritorii încă nu apăruseră, deși i se părea clar că, dacă rămâneau pe loc, aveau să fie prinși imediat. Privi împrejur, disperat, căutând soluții rapide, dar o singură idee îi muncea mintea.

— Trebuie să plecăm de-aici.

— Fugi tu, spuse ea. Tu poți să alergi, eu nu. Fugi, Tomik.

Istoricul o privi, ispitit de idee. Ceea ce spunea Nadejda era foarte logic. Dacă rămânea cu ea, îi prindeau pe amândoi; dacă fugea, poate reușea să scape. În orice caz, ea era pierdută. Cel mai înțelept era, fără îndoială, să fugă.

Aproape că acceptă propunerea, dar în ultimul moment o respinse. Nu o putea lăsa pe Nadia acolo. Își aminti ce li se întâmplase celor doi oameni de știință omorâți cu câțiva ani înainte de acești indivizi sau poate de alții la fel, și știu că dacă o lăsa acolo ar fi însemnat s-o condamne la moarte sigură. Nu, nu era în stare să facă așa ceva. Dacă ar fi făcut-o, știa că nu s-ar fi putut împăca cu ideea. Dar și să rămână pe loc era curată sinucidere, aici era problema. Ce hotărâre să ia? Trebuia să fugă sau era mai bine să rămână?

Căută iar din priviri semne ale urmăritorilor. Încă nu se vedeau, dar se auzeau deja vocile apropiindu-se. Nu puteau rămâne amândoi prea mult timp acolo, trebuia să se miște. Secundele treceau și trebuia cu orice preț să iasă din acel impas și să găsească o soluție.

— Sprijină-te de mine, spuse el, oferindu-i umărul și apucând-o de braț, pe care și-l trecu în jurul gâtului. Hai să mergem.

O trase prin pădure cu toată graba de care fu în stare, ea șchiopătând sprijinită de el, el trăgând-o cu putere, dar curând

pricepu că nu rezolvau nimic așa. Începea să se simtă obosit și, la cât de greu înaintau, era evident că aveau să fie prinși dintr-un moment într-altul. În disperarea de moment deslușI un tufiș între doi brazi și alergă într-acolo. O ajută pe Nadia să se ascundă în spatele ramurilor și o urmă, căutând să se pitească și el printre frunze. Respirau greu amândoi, pieptu-rile ridicându-li-se ritmic, iar Tomás făcu semn că trebuia să-și controleze acea gâfâială avidă și să facă o liniște absolută.

Liniște.

Ciripitul păsărilor umplea taigaua cu o melodie senină, dar ceea ce înainte ar fi fost un simplu concert al naturii li se părea acum o sinistră abandonare în voia forțelor primitive ale pădurii. Piuitul păsărelelor le amintea că aceea nu era lumea oamenilor, că legile de acolo erau altele, că orice vânător putea deveni vânatul altcuiva. Au așteptat în liniște, cu atenția concentrată asupra altui sunet și n-au avut mult de așteptat. Auziră glasuri de bărbați și foșnet de vegetație. Fără îndo-ială, urmăritorii erau pe-aproape. Păstrară liniștea, cu respi-rația aproape oprită, întorcând ochii în toate direcțiile, cu broboane de sudoare înflorindu-le pe frunte, rugându-se ca arbustul să reușească să-i ascundă cu adevărat.

Cuprins de neliniștea așteptării, Tomás începu să se îndo-iască de eficacitatea ascunzătorii. Cu câteva clipe înainte, în disperarea goanei, acel tufiș i se păruse o soluție excelentă. Dar acum nu mai era atât de sigur. Își imagină urmăritorii alături, cu privirea pătrunzătoare, cu atenția sporită și își dădu seama că el și Nadejda erau expuși, aproape dezgoliți, ca niște copii care se ascund în spatele unei draperii, picioa-rele trădându-le prezența. Imposibil să nu fim văzuți, conchise el, cu inima bătând să-i iasă din piept de spaimă și extenuare. Imposibil. Ce prostie că s-au ascuns acolo, se învinui el. Dar nu mai era nimic de făcut, se ascunseseră acolo și nu mai aveau de ales. Nu le rămânea decât să stea în liniște, nemișcați ca niște stane de piatră și să se roage ca necunoscuții să nu-i descopere. Aceasta era unica posibilitate ca...

Un bărbat.

Văzură o ramură mișcându-se și un bărbat apăru dintr-odată în fața ascunzișului, pășind cu grijă, pe furiș, atent la sunete, cu alura de felină a vânătorului.

Purta blugi și haină de piele, dar ceea ce-i inspiră groază lui Tomás fu obiectul pe care-l avea în mână. Fără să fi văzut așa ceva în viața lui, în afară de filme și fotografii din ziare, istoricul recunoscu un AK-47. Bărbatul înainta prin taiga cu un kalașnikov în mână și nu încăpea îndoială că ei erau vânatul.

Tomás și Nadejda înghețară de spaimă, cu inima bătând atât de tare încât se temeau că se aude de la mai bine de o sută de metri; era ca și cum moartea le dădea târcoale, adulmecându-le frica, luându-le urma proaspătă. Auziră o altă voce, părea să vină din partea cealaltă, dar nu apăru nimeni. Bărbatul cu kalașnikovul se opri câteva momente în luminișul din fața arbustului, spuse ceva în rusă către cineva nevăzut și-și reluă drumul, dispărând printre crengi.

Cei doi fugari rămaseră paralizați, cu rugăciunea pe buze, temându-se că vor apărea și alți necunoscuți. Auziră alte voci, de data aceasta din dreapta lor, de parcă șirul de vânători tocmai ce trecuse pe lângă ei fără să-i fi văzut. Cuvintele schimbate de necunoscuți păreau să se îndepărteze și Tomás oftă ușurat.

— Pleacă, șopti, atât de încet încât el însuși se auzi cu greu.

— Da, răspunse Nadia pe același ton.

— Ai înțeles ce-și spuneau?

— Ne caută.

— Dar ne-au pierdut deja. Poate ar fi bine să profităm și să fugim în direcția opusă.

— Stai pe loc. Știu că ne-am ascuns.

— Știu?

— Da. Despre asta vorbeau.

— Și atunci ce facem?

— Rămânem în liniște. Dacă ne mișcăm sau facem zgomot, ne găsesc.

Tăcură și rămaseră așa, în liniște și încordați, cuprinși de atâta panică încât își doreau să iasă de-acolo în fugă, dar atât de înspăimântați încât erau incapabili să se miște. Alte voci confirmară faptul că bărbații rămăseseră în zonă și zgomotele crengilor pe care le mișcau umplea taigaua, de parcă necunoscuții ar fi răscolit fiecare colțișor al pădurii. Zgomotele încetară și bărbații începură imediat să vorbească.

— Se întorc, șopti Nadejda, care urmărea conversația.

Imediat după aceea, vocile deveniră, într-adevăr, mai puternice și cei doi fugari își ținură din nou respirația. Simțiră cum se apropie prezența urmăritorilor și încremeniră amândoi, neștiind dacă inimile lor aveau să reziste la o a doua trecere amenințătoare a străinilor. Auziră zgomotul crengilor date la o parte și, dintr-odată, zăriră în fața lor picioarele unui bărbat, la jumătate de metru de tufiș, cu kalașnikovul îndreptat în jos. Necunoscutul purta și el blugi, dar era mai solid decât cel de dinainte. Bărbatul rămase pe loc un moment, atât de aproape că îi vedeau doar picioarele și burta și își doriră să se îndepărteze cât mai repede posibil.

Dar necunoscutul rămase pe loc. Un al doilea bărbat veni lângă el și rămaseră amândoi să privească în toate părțile, de parcă ar fi fost dezorientați. Dintr-odată, al doilea se lăsă pe vine și se uită înspre arbust.

S-au văzut.

— *Vot ani!* strigă rusul.

Înspăimântat, Tomás aproape că sări să o rupă la fugă, însă picioarele îi erau prea moi, ca niște macaroane fierte, astfel că nici măcar nu avu puterea să schițeze o reacție.

În jurul arbustului se dezlănțui infernul. Cei doi necunoscuți din luminiș îndreptară pușcile spre ascunzătoare și imediat se simți o mișcare haotică împrejur. Văzură și alte țevi de armă, apărute nu se știe de unde, unele ivindu-se printre frunze, și o voce zbieră:

— *Vîhodite otuda,* ordonă el. *Bîstro.*

Nadejda tremura de groază.

— Vor să ieșim de-aici, traduse ea.

Ca un somnambul, cu simțurile amorțite, Tomás despărți ramurile și o ajută pe rusoaică să iasă. Imediat ce se îndreptă, primi un pumn în stomac și se îndoi, lovind pământul cu fruntea.

— *Eta tîi gheolog?* lătră o voce amenințătoare.

Simți țeava unei puști în ceafă și, după câteva secunde, își recăpătă răsuflarea.

— Nu înțeleg rusește, spuse el în engleză, pământul intrându-i în gură.

Auzi o izbitură și un geamăt de femeie – Nadejda fusese și ea lovită. Urmară alte întrebări, în rusă, la care fata răspundea printre icnete.

S-a terminat povestea, se gândi Tomás.

Rușii țipau la ea și ea le răspundea plângând. Apoi se întoarseră spre el, îl traseră în sus de păr, un bărbat își apropie gura de urechea lui și mai strigă ceva în rusește. Necunoscutul îl pipăi, îi găsi buzunarele, le întoarse pe dos și luă tot ce găsi înăuntru. Apoi îi lăsă capul să cadă și Tomás simți iar țeava puștii în ceafă. Auzi vocile discutând și, după câteva clipe, ceilalți bărbați se îndepărtară doi pași, ca și cum ar fi vrut să nu fie implicați în ceea ce urma să se întâmple.

O să fiu împușcat, înțelese Tomás cu groază.

Nadejda hohotea. Cu colțul ochiului, Tomás văzu că și ea era întinsă la pământ, cu un kalașnikov lipit de ceafă. Se făcu liniște în luminiș.

Pac.

Un pocnet brutal răsună alături de Tomás, asurzindu-i urechea dreaptă. Își întoarse fața și văzu, cutremurat, că Nadejda avea capul sfărâmat. Sângele și masa encefalică se împrăștiaseră pe pământ, amestecate cu părul de culoarea aramei.

Țeava care era lipită de ceafa lui Tomás îl împinse în față, făcându-l să lovească pământul cu capul. În acel moment se gândi că totul se terminase. Aveau să tragă. Presiunea din

ceafă dispăru și, fără să înțeleagă prea bine ce se întâmplă, simți corpul unui bărbat aplecându-se în spatele lui și lipindu-și gura de urechea sa.

— Pleacă, portughezule, spuse necunoscutul, de data asta în engleză. Pleacă și să nu te mai întorci vreodată.

Bărbații se puseră în mișcare și, câteva secunde mai târziu, luminișul rămase pustiu. Tremurând nervos, cu conștiința stăpânită de un sentiment de ireal, fără să fie sigur că ceea ce i se întâmpla nu era decât un vis, Tomás se ridică încet și se așeză pe pământ. Indivizii dispăruseră, lăsându-i portofelul și pașaportul la picioare.

Privirea sa neîncrezătoare se opri asupra corpului inert și însângerat al Nadejdei, întins pe pământ ca un manechin stricat, și în clipa aceea începu să plângă.

XXV

Vila avea același aer liniștit dintotdeauna, parcă puțin mai vesel decât în celelalte dăți când o vizitase; primăvara venise mai devreme și în grădină straturile înfloriseră deja cu exuberanță. Trandafirii străluceau în soare, roșii și galbeni, plini de viață, întrecându-se cu sunătoarea portocalie, ale cărei frunze deveneau translucide în lumină; însă albastrul clar al florilor de neghină, cu petalele deschise ca niște stele, dădea o nuanță de exotism verdelui de pretutindeni.

Tomás intră în casă și se simți de parcă ar fi trecut pragul altei lumi. Până în acel moment trăise obsedat de înfricoșătoarea experiență prin care trecuse în Siberia. Nu reușea să-și șteargă din memorie pocnetul kalașnikovului care distrusese capul Nadejdei, nici imaginea fetei întinse pe solul taigalei, cu creierul împrăștiat prin luminișul unde fusese executată. Sunetul și imaginea îl urmăreau pe Tomás în permanență și, pe drumul de întoarcere, această amintire îi percutase în minte, de pe malul lacului Baikal până la clădirea căminului din Coimbra.

Însă, în momentul în care îi trecu pragul, acea vibrație neîntreruptă încetă dintr-odată, de parcă mintea i-ar fi acordat un răgaz milostiv. Era ca și cum subconștientul său ar fi știut că, pentru a face față noii probleme, nu putea să o aducă cu el și pe cea din urmă; toate aveau vremea lor și nu se putea ocupa decât de un lucru o dată. De aceea, cu mintea nesperat de limpede, merse direct spre biroul directoarei, aflat la mijlocul coridorului, și se opri doar când văzu numele Maria Flor pe o tăbliță prinsă în cuie pe ușa din lemn.

— Se poate? întrebă, după ce bătu în ușă și o deschise.

Directoarea, care citea niște documente la birou, îl primi cu un zâmbet încântător.

— Vă rog, domnule profesor. Îi făcu semn să se așeze pe scaunul din fața biroului. Credeam că ați dispărut de pe fața pământului.

Tomás se făcu comod pe scaun.

— A fost cât pe ce, comentă el, cutremurându-se. Am fost plecat din țară și am trecut printr-o situație foarte complicată. M-am întors abia astăzi. De cum am coborât din avion, în Lisabona, am luat mașina și am venit direct aici, în Coimbra. Tocmai ce-am ajuns.

— Am observat că n-ați mai trecut pe-aici.

Tomás se încovoie în scaun și coborî privirea, oarecum rușinat de ce s-ar fi putut crede despre absența sa după ce o lăsase acolo pe mama lui.

— Îmi cer iertare, dar am avut obligații profesionale, se justifică el iarăși. Ridică fruntea, de parcă ar fi arătat că își făcuse suficiente reproșuri. Mama mea? Cum se simte?

— A fugit.

Tomás holbă ochii. Vestea îl lovi cu violența unei palme.

— Cum?

— Mama dumneavoastră a fugit.

— Cum a fugit?

— E foarte simplu. Și-a luat lucrurile și a ieșit pe poartă.

— Dar... dumneavoastră ați lăsat-o?

Directoarea oftă.

— Domnule profesor, ce puteam face? Nu uitați că toate astea sunt o noutate pentru ea. Mama dumneavoastră era obișnuită cu o anumită rutină și cu felul ei de a trăi, care îi era familiar și dintr-odată s-a văzut transportată într-un mediu complet străin, și împotriva voinței sale, pe deasupra. Cum era de așteptat, a reacționat rău.

Așezat pe scaun, Tomás începu să simtă cum îi crește furia în piept, ca un vulcan gata să erupă.

— Dar dumneavoastră ați lăsat-o să plece?

— Din câte știu eu, domnule profesor, mama dumneavoastră este majoră și are toate drepturile, inclusiv libertatea de mișcare. Dacă ea și-a luat lucrurile și a plecat, ce puteam face noi? Nu este prizonieră aici, nu-i așa? N-a fost condamnată de niciun tribunal, nu-i așa?

— Dar ea nu poate să umble așa, singură, e un pericol pentru ea însăși. Unde e mama mea acum?

Maria arătă spre ușă.

— Aici.

— Poftim?

— Aici, în cămin.

Clientul privi descumpănit spre directoare.

— Iertați-mă, nu înțeleg. N-ați spus că a fugit?

— Am spus, și așa și este. A fugit în a treia zi.

— Și acum este aici?

— Da, am reușit să o aducem înapoi, slavă Domnului.

Tomás răsuflă ușurat.

— Uf!

— Am încercat atunci să luăm legătura cu dumneavoastră, dar mobilul era închis. Nici nu vă închipuiți de câte ori v-am sunat. Cum știam că mama dumneavoastră este pacienta doctorului Gouveia, ne-am gândit să contactăm spitalul și până la urmă am vorbit cu el. Doctorul Gouveia a dat de ea și a adus-o înapoi.

— Și cum se simte acum?

— Se adaptează, din fericire. Vreți s-o vedeți?

— Sigur că da, spuse el, ridicându-se imediat. Dar se simte bine, nu-i așa?

— Se simte bine, ținând cont de împrejurări și de vârstă, evident, răspunse directoarea, rămânând așezată. Era important să fi fost aici, să-i fiți alături în primele zile, cele de integrare în cămin.

— Da, știu, dar credeți-mă că mi-a fost absolut imposibil.

Tomás rămase pe loc nehotărât, neștiind dacă trebuie să plece sau să se așeze la loc. Postura directoarei îi arăta că

discuția nu se terminase și poate că era mai bine să se așeze iarăși.

— Aceste lucruri sunt cam complicate pentru noi, după cum vă puteți da seama, spuse Maria, hotărâtă să-l facă pe client să-și înțeleagă responsabilitățile. Nu-i ușor să conduci un cămin și ne confruntăm mereu cu situații inedite. Ieri, de exemplu, o octogenară și-a petrecut o parte din noapte plimbându-se prin cămin căutând bucătăria. S-a rătăcit când se întorcea în cameră și, fără să vrea, s-a așezat în paturile altor trei locatari diferiți.

— Serios? se miră Tomás, întorcându-se la scaunul său. Măi să fie, când oi fi bătrân vreau și eu să vin aici.

— Lăsați gluma.

— Iertați-mă, dar vă dați seama? Stau bine-mersi culcat în camera mea și la miezul nopții vine o femeie și mi se bagă în pat. E visul oricărui bărbat!

Maria râse.

— Chiar dacă e o bătrână?

— La vârsta aceea, nu cred că mai putem fi chițibușari, nu-i așa? De foame, mâncăm și pietre.

Izbucniră amândoi în râs, dar directoarea încetă imediat. I se părea nepotrivit să se distreze pe tema aceea.

— Da, dumneavoastră râdeți, dar este serios.

Zâmbetul dispăru de pe chipul lui Tomás, care încuviință dând din cap.

— Știu.

— Unii clienți sunt adorabili. Sunt foarte educați și își cer scuze dacă nu reușesc să mănânce singuri sau dacă murdăresc așternutul în timpul nopții. Ridică ochii spre tavan, cu o expresie de disperare. Dar sunt alții...

Lăsă fraza să plutească în aer.

— Ei bine? Ce fac aceștia?

— De toate. Unii nu se controlează și lasă excremente prin cameră, e groaznic. Eu știu că nu e vina lor, dar chiar și așa e greu să intri acolo și să faci curățenie, nu-i așa? Uneori chiar mi-e milă de angajați.

— Cred că e foarte greu cu aceștia.

— Nu. Cel mai greu e cu cei prost dispuși, cei care ne agresează verbal de cum se trezesc. Sau micul dejun e prea devreme, sau e prea târziu, sau patul este prea aproape de fereastră, sau prea departe, sau suntem toți niște idioți pentru că am lăsat un fir de păr în cadă, sau le luăm banii din buzunar și îi maltratăm, sau mâncarea este prea sărată sau prea nesărată, în fine, totul merge prost. Apoi creează conflicte cu ceilalți, se acuză reciproc, e un întreg bâlci. Clătină din cap. Să știți că există persoane care ne fac viața un iad.

— Și cu vârsta, defectele se accentuează, nu-i așa?

— Și încă cum, încuviință Maria. Dar, în fapt, mulți se simt revoltați și, din lipsă de altceva mai bun, se descarcă pe noi. Aceasta este esența problemei și trebuie să înțelegem.

— Nu-mi spuneți că și mama mea face parte din acest grup.

— Nu, biata de ea. Doamna Graça e o scumpă. S-a adaptat cu greu, e drept, dar se vede că este o persoană de calitate, incapabilă să facă vreun rău.

— Da, m-ar mira s-o aud insultând pe cineva.

Directoarea se ridică în cele din urmă de pe scaun, dând semne că discuția se apropia de final.

— Mai sunt și nesuferiții, evident. Săracii, ei n-ai nicio vină, dar încurcă foarte mult personalul. Unii țipă toată ziua, alții ne urmează peste tot și sunt vreo doi-trei care întreabă mereu același lucru și povestesc aceeași istorie de cincizeci de ori pe zi. Au nevoie de mult ajutor, însă exigențele serviciului nu ne lasă să stăm la discuții cu ei. Cum ar putea o angajată să stea de vorbă jumătate de oră cu un rezident când are de făcut curățenie în zece camere în timpul dimineții?

— Într-adevăr...

Maria Flor îl însoți pe Tomás până la ușa biroului și ieșiră pe culoar. O bătrână trecu prin fața lor, aproape târșâindu-și papucii; avea un capot alb cu dantelă și părul alb prins în coadă.

— O vedeți pe doamna aceasta? șopti directoarea când bătrâna se îndepărtă.

— Da.

— Își petrece ziua plimbându-se pe coridoare. O punem la masă când e ora mesei, dar e suficient să nu fim atenți un minut, că ea se plimbă iarăși pe coridoare. Este exasperant.

— Poate că era mai bine ca toate aceste persoane să rămână acasă, nu?

— Și cine să aibă grijă de ele? În ziua de azi, lumea nu mai are cum să rămână acasă să-și șteargă părinții la fund și să le suporte maniile. Ăsta-i adevărul. Azi, oamenii trăiesc mai mult și stilul de viață al familiilor nu le permite să facă față la atâta populație îmbătrânită. Mai demult, puțini ajungeau la bătrânețe și, pentru aceștia, exista o întreagă structură familială care-i sprijinea. Nu uitați că pe vremuri femeile nu aveau serviciu, rămâneau să aibă grijă de casă. Or astăzi nu mai e așa. Datorită progreselor medicinii, există mult mai mulți bătrâni decât în trecut și, odată cu intrarea în forță a femeilor pe piața muncii, a dispărut structura familială care să-i susțină pe vârstnici, înțelegeți?

— Da, profilul demografic al societății s-a schimbat.

— Da, s-a schimbat radical, încuviință ea, întărind afirmația. Așa cum stau lucrurile, ajutorul profesional oferit de cămine, dacă sunt de calitate, este fundamental, să nu vă îndoiți de asta. Arătă în jos, indicând căminul. Dar trebuie să înțelegem ce reprezintă bătrânețea, ca să pricepem ce se întâmplă aici, înăuntru. Unii spun că un cămin trebuie să fie casa rezidentului, dar asta-i doar o iluzie pe care lumea de-afară o întreține ca să nu fie tulburată de realitatea supărătoare. Făcu un gest cuprinzător. Adevărul este că un cămin e ca un spital, înțelegeți? Locatarii sănătoși și autonomi se numără pe degete. Cei mai mulți au nevoie de ajutor chiar și pentru cele mai simple sarcini. Nu reușesc să se spele singuri, nu reușesc să mănânce singuri, unii nici măcar nu merg, altora le este foarte greu să urineze, mulți nu mai au toate facultățile mintale, în fine, avem aici mai mulți pacienți decât clienți.

— E complicat.

Maria arătă înspre Tomás.

— Şi la urmă trebuie să vă mai suportăm şi pe voi.

— Pe mine?

— Da, pe voi. Membrii familiei.

— Ce facem noi?

— Dumneavoastră n-aţi făcut nimic... ceea ce, de altfel, nu prea vă ajută.

— Doar n-o să mă muştruluiţi, nu-i aşa?

— Ascultaţi-mă, eu nu prea am de-a face cu asta, însă aş vrea să înţelegeţi că prezenţa rudelor este crucială pentru a-i ajuta pe vârstnici în această perioadă dificilă a vieţii lor. Mulţi bătrâni parcă nu mai înţeleg nimic, e drept, dar asta nu înseamnă că au devenit insensibili. Dimpotrivă, sunt chiar foarte sensibili la atenţia pe care le-o dă familia.

— Ştiu că am lipsit, dar credeţi-mă că n-am putut să vin cu niciun chip, se scuză el din nou. Am avut nişte obligaţii pe care nu le puteam amâna.

— Dumneavoastră ştiţi mai bine, eu nu mă bag, repetă ea. Nu că aş vrea să vă dau o lecţie de morală, dar cred că e important să ştiţi că prezenţa dumneavoastră poate aduce schimbări în adaptarea mamei dumneavoastră la viaţa în cămin. Lumea n-ar trebui să ducă bătrânii la cămin şi apoi să aştepte ca acolo să li se rezolve toate problemele, ca prin minune, pentru că nu se va întâmpla aşa. Treaba noastră este să-i ţinem curaţi, să le dăm medicamentele, să le asigurăm căldura şi hrana. Le asigurăm condiţiile materiale pe care familia, cum e de înţeles, nu le poate oferi. Însă pe plan emoţional, oricât de simpatici şi de blânzi am fi cu rezidenţii noştri, nimic nu înlocuieşte contactul cu familia. Vă rog, veniţi mai des să vă vizitaţi mama, n-o faceţi să se simtă respinsă şi abandonată.

Tomás plecă privirea şi-şi muşcă buzele. Ştia că mesajul conţinea şi o notă de reproş.

— Aveţi dreptate.

Se opriră în fața camerei de zi. Directoarea își plimbă privirea de la stânga la dreapta și se opri asupra unei persoane așezate la fereastră.

— Mama dumneavoastră este acolo, spuse ea. Înainte să mergeți la ea, dați-mi voie să vă amintesc un lucru: la această vârstă, pierdem mereu ceva.

— Ce înseamnă asta?

— Neuronii încep să se distrugă, uneori mai repede, alteori mai încet. Este legea vieții. Eu vreau doar să înțelegeți că, de fiecare dată când veniți, se poate s-o găsiți schimbată. Și de puține ori va fi în bine.

Soarele mângâia ridurile pe care timpul le sculptase în chipul doamnei Graça, când Tomás se aplecă și o sărută pe față.

— Bună, mamă, ce mai faci?

Doamna Graça își ridică ochii verzi, clari, și îi ațintì asupra fiului, care o observa, așteptând nerăbdător.

— Tată, exclamă ea, deschizând brațele. Tată.

Tomás o privi, stupefiat.

— Mamă, sunt eu. Tomás.

Ea păru uimită. Rămase o clipă nemișcată, privind la noul venit, aproape nehotărâtă, apoi păru dezamăgită.

— Vai, iartă-mă, spuse, clătinând din cap de parcă ar fi vrut să scape de ceva. Am început să încurc lucrurile. Mi s-a părut că ești tata. Îi mângâie chipul. Ești la fel de frumos ca el.

— Normal, i-am moștenit genele.

— Chiar deunăzi tata și mama mi-au spus că ești ca un înger.

Tomás se instală în scaunul gol din fața doamnei Graça. Fără îndoială, începuse să încurce lucrurile și vorbea ca și cum părinții ei încă mai erau în viață.

— Și, cum te-ai descurcat pe-aici? întrebă el, schimbând subiectul.

— Mi-e dor de casă. I-am spus lui taică-tău că vreau să mă întorc.

Amintirile se amestecau. În închipuirea ei, soțul ei era încă viu, probabil și mai tânăr.

— Dormi bine?

— Deloc. Intră străini în cameră, e o debandadă.

— Sunt asistentele, vor să vadă dacă ești bine.

— O prefer pe Alzira, m-am obișnuit cu ea. Era femeia care făcea menajul pe vremea cânt Tomás mergea la liceu. Și în afară de asta, gătește mai bine. Angajatele de-aici ar trebui să facă un curs de bucătărie, ca cele de la televizor, știi? Cele din emisiunea lui... Maria de Lurdes Modesto. Acelea.

Tomás privi împrejur, cercetându-i pe bătrânii așezați în salon. Unii dormitau, alții priveau absenți spre nicăieri, o femeie tricota și alți trei bătrâni jucau cărți.

— Încă nu ți-ai găsit prietene?

— Ba da, sigur, spuse ea. Știi cu cine m-am întâlnit aici?

— Nu.

— Cu Deolinda. Îți aduci aminte de ea?

— Habar n-am cine e.

— Ba da, știi! Am cunoscut-o când eram în liceu.

— Mamă, eu n-am fost cu tine la liceu. Când tu erai la liceu, eu nu mă născusem încă.

Doamna Graça căzu pe gânduri, încercând să-și pună ordine în amintiri.

— Ai dreptate, sunt chiar zăpăcită. Eu și taică-tău am cunoscut-o în liceu. Ridică din umeri. În fine, am întâlnit-o aici.

— Și ce mai face?

Mama lui râse.

— O depravată, șopti ea. Fata aia a fost mereu o nebună și, din câte văd, nu s-a îndreptat. Îi e în sânge, n-ai ce să-i faci.

— Da? De ce spui asta?

— Nici nu-ți închipui ce figuri face zi de zi. Să mă ferească Dumnezeu!

— Ia spune.

Doamna Graça se lăsă înainte și coborî vocea, de parcă i-ar fi spus un secret.

— Păi uite, îi tot face ochi dulci infirmierului.

— Ce infirmier?

— Un băiat tânăr care lucrează aici. Cât e ziua de lungă Deolinda îi cere să-i dea cu cremă la fund, însă medicul a consultat-o și a zis că n-are nicio problemă la fund. Chicoti. Dar pușlamaua insistă. Zice că nu mai sunt bărbați ca pe vremuri, că sunt cu toții niște pederești, și iar îi cere doctorului să-i dea cu alifie la fund.

— A dracului bătrână, zâmbi Tomás.

Dona Graça privi în lături și tresări.

— Șșșt, spuse ea. Vine încoace.

Fiul întoarse capul spre ușă și văzu o bătrână care se apropia cu pași ușori, cu o cană în mână. Purta o rochie cenușie, care în partea de jos mătura pardoseala.

— Dar cine e băiatul ăsta frumos de-aici? întrebă ea, apropiindu-se de masă.

Doamna Graça își drese glasul.

— Auzi, Deolinda, lasă prostiile. Puse mâna pe brațul fiului. Acesta este Tomás al meu.

Deolinda îl privi din cap până-n picioare.

— Hmm... nu e rău, spuse pe un ton de insinuare. Ia spune, băiete, tu știi să dai o doamnă cu cremă?

XXVI

Indicatorul de lângă ieșirea de pe autostradă indica stația de taxare de la Alverca, ce-i era bine cunoscută lui Tomás, care, cu o mână pe volan și cu cealaltă pregătindu-se să dea telefon, își aranjă casca în ureche și formă numărul.

De cealaltă parte, se auzi telefonul sunând.

— Bună ziua, domnule profesor, îl salută vocea care răspunse. V-ați întors deja?

— Ce mai faceți, domnule Orlov?

— Ce să fac, mor de foame! se lamentă rusul. Încă n-am luat cina, oftă el. Haideți, povestiți-mi. V-ați întâlnit cu amicul dumneavoastră?

— Da.

— Unde este?

— Nu știu.

Orlov plescăi nemulțumit.

— Ascultați-mă, domnule profesor, spuse el pe un ton de o infinită răbdare. Trebuie să ne povestiți ceva, nu-i așa? În fond, Interpolul v-a plătit toate cheltuielile de călătorie. Dacă am plătit, cel puțin avem dreptul să știm ce s-a întâmplat.

— Fără îndoială, recunoscu Tomás. Problema este că nu vă pot spune unde se află, pentru că nici eu nu știu.

— Cum așa? Nu v-ați întâlnit cu el?

— Ba da.

— Unde?

— În Rusia.

Orlov râse.

— Amicul dumneavoastră s-a ascuns la mine acasă? Lăsă să-i scape o chicoteală. Ar fi trebuit să mă gândesc. Știți, când

am citit că a făcut facultatea în Leningrad, am avut o presimțire că a fugit acolo. În fond, cunoștea locurile, nu-i așa? Dar nu mi-am urmat presimțirea. Mi-am zis: dacă aș fi în locul acestui Filipe Madureira, unde m-aș ascunde? În frig? Să-mi petrec restul zilelor în mijlocul gheții? Hmm... nici gând! Râse din nou. M-aș fi dus în Caraibe!

— Așa e, însă eu într-adevăr m-am întâlnit cu Filipe în Rusia.

— Unde v-ați întâlnit? În Sankt Petersburg?

— În Siberia.

Rusul fluieră în telefon.

— Nici nu mă mir că nu l-a găsit nimeni în tot acest răstimp, remarcă el. Tipul s-a dus în Siberia?

— Da.

— Și încă mai e acolo?

Tomás își drese glasul.

— Ascultați-mă, domnule Orlov. Nu putem purta această discuție la telefon. Când ne putem întâlni?

— Astăzi.

— Astăzi nu pot. Am aterizat de dimineață în Lisabona, am dat o fugă până la Coimbra s-o văd pe mama și acum sunt din nou în Lisabona. Sunt frânt de oboseală și am nevoie de somn. Nici nu vă imaginați ce viață am dus zilele acestea.

— Foarte bine, atunci mâine, spuse Orlov. Dar trebuie să-mi dați ceva palpabil. Șeful meu din Lyon deja m-a luat la rost. Este nerăbdător, vrea rezultate urgent și trebuie să-i dau satisfacție.

— Spuneți-mi unde ne putem întâlni.

— La prânz, la „Victor", e bine?

— La Victor? Cine-i Victor?

— E un restaurant în Alcabideche, lângă Cascais. Îl știți?

În ciuda oboselii, Tomás nu reuși să-și rețină un zâmbet, atât de previzibil era Orlov. Ar fi fost de-a dreptul uimit dacă rusul n-ar fi adus în discuție și un restaurant.

Mirosul fierbinte de carne friptă umplea sala principală a restaurantului „Victor", unde câteva mese erau deja ocupate. Era încă devreme, douăsprezece fără un sfert, însă chelnerii roboteau de colo-colo, ducând tăvi în echilibru și sticle de vin înfășurate în șervete. Ambianța era liniștită, parfumată de esențele delicioase ale condimentelor și de mirosul îmbietor al mâncării de pe foc; lumina blândă, galbenă, ce venea de prin colțuri părea că mângâie lutul decorațiunilor, dându-i restaurantului un aspect primitor, de cramă.

Tomás își aruncă privirea printre clienți și, nevăzându-l pe Orlov, se strecură prin salon și trecu prin pasajul ascuns din dreapta, care ducea spre o a doua sală. Zări figura masivă a rusului la o masă, într-un colț, cu corpul aplecat deasupra unei farfurii, cu broboane de sudoare scurgându-i-se pe chipul încins, cu gura unsuroasă.

— Mâncați deja? întrebă noul venit, apropiindu-se de masă.

— Hmpf, pufăi Orlov, ridicându-se speriat, ca un copil prins cu mâna în borcanul cu bomboane din cămară. Bună ziua, domnule profesor. Făcu un gest stângaci în direcția farfuriilor răspândite pe masă. Scuzați-mă, însă nu mai puteam de foame. Când am intrat aici și am simțit asemenea miresme... n-am mai rezistat.

— Foarte bine, nu-i nicio problemă, îl liniști Tomás, luând loc la masă. Mâncarea e făcută ca să fie consumată.

— Doriți ceva?

Masa era acoperită cu diverse aperitive, care mai de care mai irezistibil de apetisante, adevărate bombe de colesterol. Erau acolo sângerești, cârnați, curmale învelite în costiță, șuncă cu pepene galben, brânză grasă de Serra, icre cu ulei de măsline, scoici à la Bulhão Pato, midii, un crab-păianjen și o sticlă de Dão[1] pe jumătate goală, cu un pahar cu urme de grăsime odihnindu-se alături.

— Măi să fie, dar vă tratați bine!

---

[1] Zonă viticolă dintre cele mai vechi în Portugalia (*n.t.*).

— Oh, fac ce pot, fac ce pot.

Tomás luă niște scoici, ceea ce-l îndemnă pe Orlov să se arunce iarăși asupra gustărilor, cufundându-și lingura în aperitive și umplându-și farfuria.

— Întâi și-ntâi vreau să vă anunț încă o crimă, anunță Tomás, intrând direct în subiect.

Orlov rămase o clipă cu lingura – plină de icre scăldate în ulei – în aer.

— O crimă? Ce crimă?

— Am fost în Siberia cu o fată pe nume Nadejda, o prietenă de-a lui Filipe care a fost omul de legătură în Moscova. Mi-a fost un fel de ghid, mă înțelegeți? La întoarcere am fost urmăriți de niște bărbați înarmați care au omorât-o.

— Ce drăcie de poveste mai e și asta? Ați fost urmărit de bărbați înarmați?

— Vă explic imediat. Dar mai întâi aș vrea să vă spun despre crimă. Fata a fost omorâtă într-o pădure, aflată pe malul nordic al lacului Baikal și corpul ei încă se află acolo probabil.

— Dacă e așa, poliția rusă a luat cu siguranță cadavrul.

— Nu, pentru că toate s-au întâmplat într-un loc pustiu, în mijlocul pădurii, iar eu n-am anunțat autoritățile.

— Ah, nu? De ce?

— Păi pentru că n-aveam nevoie de alte încurcături. Dacă mergeam la poliție, mă-ntorceam din Rusia peste câteva luni. Dacă mă-ntorceam! Poate mă acuzau și de omor și sfârșeam prin vreo închisoare sau într-un lagăr de muncă silnică.

— Da, nu e imposibil.

— Deci, întrucât vorbesc cu dumneavoastră, anunț Interpolul despre ceea ce s-a întâmplat. Presupun că puteți vorbi cu poliția rusă și vă stau la dispoziție pentru a clarifica orice e necesar.

Orlov luă un aer gânditor.

— Va fi complicat, consideră el. Uite, puneți totul pe hârtie și eu trimit subiectul la Lyon. În paralel, o să iau legătura

neoficial cu un prieten de-al meu din poliția rusă, să vedem ce se poate face.

— Vă mulțumesc.

— Dar ceea ce-mi povestiți mă cam îngrijorează. Ați fost deci urmărit de niște bărbați înarmați care au omorât-o pe călăuză?

— Da.

— Cine erau?

— Probabil că sunt cei care l-au împușcat și pe omul de știință american în Antarctica și pe cel spaniol în Barcelona. Ori sunt aceiași, ori sunt în slujba aceleiași persoane sau organizații. În orice caz, această crimă are în mod evident legătură cu asasinatele pe care le anchetați.

— De unde naiba știți asta?

— Tipii îl urmăreau pe Filipe.

— Și? Putea să fie o reglare de conturi locală. Prietenul dumneavoastră a avut un comportament foarte suspect în toată povestea asta, dacă vreți să știți.

Tomás inspiră încet, chibzuind de unde să înceapă.

— Ascultați-mă, povestea asta este foarte încâlcită, spuse el. Filipe făcea parte dintr-un grup de oameni de știință care cercetau încălzirea globală și legătura acesteia cu combustibilii fosili. Doi dintre ei au fost asasinați în 2002, după cum știți. Ceilalți doi, Filipe și acel Cummings, au fost nevoiți să se ascundă pentru a scăpa de asasini.

— Asta spune prietenul dumneavoastră, remarcă Orlov, cu o expresie sceptică. Cine îmi garantează mie că n-au fost nevoiți să se ascundă ca să scape de justiție? Hm? Dacă sunt atât de nevinovați pe cât pretind, de ce nu s-au prezentat încă la poliție?

— Pentru simplul motiv că poliția nu-i poate apăra.

Rusul râse sarcastic.

— Ce aberație, exclamă el. Sigur că poate. Bătu cu degetul în masă, pentru a întări ideea. Dacă nu s-au prezentat la poliție înseamnă că n-au conștiința curată, să nu vă îndoiți de asta.

— Auziți, nu-i chiar așa de simplu. Asasinii sunt în slujba unei organizații foarte puternice. Poate chiar mai mult decât o organizație. Țări întregi.

— Țări? Ce spuneți acolo?

— E așa cum vă spun. Niciun polițist nu poate să facă față intereselor care sunt în joc.

— Cine zice?

— Eu. Și-o zice și Filipe.

— Dar ce interese atât de puternice sunt acestea?

— Sunt interesele celei mai mari afaceri din lume.

— Drogurile?

— Petrolul.

— Interesele legate de petrol sunt în spatele asasinatelor profesorilor Dawn și Roca? se miră Orlov. N-are nicio logică.

— Dimpotrivă, are foarte multă logică, insistă Tomás. Descoperirea legăturii dintre încălzirea globală și combustibilii fosili pune în mare pericol industria petrolului. Sunt în joc miliarde de dolari și supraviețuirea unor multinaționale sau chiar a unor țări. Politica internațională este dictată de aceste interese, întrucât industria petrolieră finanțează campanii prezidențiale în Statele Unite și interesele ei strategice sunt apărate cu îndârjire de Casa Albă. Fără petrol, companiile petroliere nu pot supraviețui. Și, fără petrol, nici țările Orientului Mijlociu nu mai au putere. De exemplu, ce vor exporta Arabia Saudită și Kuweitul atunci când lumea nu va mai dori petrol? Ridică din sprâncene. Nisip? Cămile? Clătină din cap. Fără petrol, multe țări OPEC nu mai au viitor. Și atunci pun întrebarea: aceste țări și aceste multinaționale, cum credeți că reacționează față de cei care le pun în pericol viitorul? Credeți că stau liniștite? Stau cu mâinile încrucișate și așteaptă? Înclină capul, de parcă ar fi arătat o altă posibilitate. Sau fac altceva? Sau acționează pentru a pune capăt amenințării?

Orlov mesteca două curmale cu costiță, dar privirea gânditoare îi era îndreptată spre colțul sălii.

— Chiar credeți că interesele petrolului sunt în spatele acestei afaceri?

— După tot ce-am văzut și am auzit, n-am prea mari am dubii.

— Această acuzație este foarte gravă.

— Ascultați-mă, domnule Orlov, n-ați observat că interesele petroliere sunt peste tot? Ele constituie o rețea imensă care se întinde de la Casa Albă până în Orientul Mijlociu. Coborî glasul, de parcă i-ar fi fost teamă să nu fie auzit de clienții de la mesele alăturate. Ne aflăm în fața unor forțe foarte puternice și foarte motivate, gata să apere cu orice preț o afacere nemaipomenit de profitabilă. Dacă trebuie să elimine patru sau cinci persoane care le stau în cale, nu cred că aceasta constituie o problemă pentru aceste interese.

Rusul clătină din cap, cu scepticismul întipărit pe figură.

— Chiar și-așa, tot cred că n-are logică.

— De ce?

— De ce interesele petroliere s-ar ocupa tocmai de acești patru oameni de știință? În fond, sunt mulți alți oameni de știință care studiază legăturile dintre încălzirea globală și combustibilii fosili. De ce să-i urmărească anume pe aceștia patru?

— Pentru că ei au făcut o descoperire care, pesemne, pune capăt afacerilor cu petrol.

Orlov se încruntă.

— Ce descoperire?

Interlocutorul său ridică din umeri.

— Filipe nu mi-a explicat.

— De ce? N-are încredere în dumneavoastră?

— Nu de aceea. Mi-a spus că-mi va povesti totul la momentul potrivit.

— Și când se va întâmpla asta?

— N-am idee.

Rusul își mângâie barba.

— Pe unde umblă acum amicul dumneavoastră?

— Nu știu. Nici măcar nu știu dacă mai e în viață.

— Este viu, cu siguranță.

— Sper că da. Dar singurul lucru pe care-l știu este că eram amândoi în Siberia când au apărut acei oameni înarmați și, de cum a început urmărirea, a trebuit să ne despărțim.

— Și el unde s-a dus?

— Nu știu. Filipe a fugit cu un prieten rus, iar eu am plecat cu fata pe care am cunoscut-o la Moscova. Apoi, pe malul Baikalului, bărbații înarmați ne-au găsit și au omorât-o pe călăuză. Nu știu dacă l-au prins și pe Filipe, habar n-am.

— Dacă îl prindeau, probabil am fi aflat deja, presupuse Orlov. Dar, dacă lucrurile chiar stau cum spuneți, e doar o chestiune de timp. Amicul dumneavoastră are o singură șansă de a scăpa din încurcătura asta. Știți care?

— Hmm?

— Să-l găsim noi mai întâi.

— Noi, adică cine? Eu și dumneavoastră?

— Noi, Interpolul. Învârti furculița în aer. Ați stabilit să vă întâlniți din nou, nu-i așa?

— Da, Filipe a zis că va lua legătura cu mine.

— Atunci poate că ar fi bine să vă însoțesc, nu credeți?

— Asta depinde de condițiile pe care le va pune Filipe. Să știți că el este convins că nicio poliție din lume nu-l poate apăra de cei care-l urmăresc.

— Se poate, consideră Orlov. Dar Interpolul este cea mai mare speranță a lui. Mi se pare recomandabil să merg și eu cu dumneavoastră la următoarea întâlnire.

— Nu știu dacă va exista o altă întâlnire. Dar, după cum v-am spus, totul depinde de instrucțiunile pe care mi le va da Filipe.

— Cum doriți, se resemnă Orlov, ridicând mâna să-i facă semn ospătarului. Dar apoi să nu vă plângeți.

Aperitivul se terminase și Orlov ceru să i se aducă iedul fript.

Tomás își petrecu restul zilei ocupându-se de problemele pe care le lăsase nerezolvate. Când plecă de la restaurant îl sună pe doctorul Gouveia, ca să schimbe impresii despre starea

mamei lui, apoi merse la facultate. Trebuia să participe la o ședință a comisiei științifice, dar, odată ajuns acolo și deși era prezent fizic, în realitate nu reuși să urmărească lucrările; îngrijorarea îl duse departe, ochii lui înregistrau ce se petrecea în sala de ședințe, dar mintea se plimba prin imaginile dureroase ale întâmplărilor din taigaua Baikalului. Asistă la ședință ca un somnambul și tot ca un somnambul trecu pe la Fundația Gulbenkian pentru a verifica dacă ajunsese documentația despre basoreliefurile asiriene achiziționate de curând în Amman pentru muzeul Fundației.

Se înserase deja când profesorul de istorie intră în sfârșit în apartamentul său solitar. Îl găsi în dezordine, așa cum îl lăsase înainte de a pleca în Rusia, cu aproape două săptămâni înainte și-i veni în minte un singur cuvânt care descria ceea ce vedea. O cocină. Bărbații, concluzionă el, privind dezamăgit haosul și mizeria care domneau în locuința sa, n-au fost făcuți să trăiască singuri; așa cum îi spuseseră mereu femeile din viața sa, el nu era decât un copil, un bebeluș etern dependent de o mamă, un bărbat care aștepta pe cineva destul de răbdător încât să-i pună ordine în viață. Apartamentul său era, în fond, oglinda fidelă a ceea ce devenise existența lui, o mare alergătură dintr-o parte într-alta, constrâns de nenumărate obligații și dornic de a ajunge la o libertate salvatoare. Poate că destinul său nu se regăsea în acea recluziune între patru pereți, se gândi el, ci se întindea prin vastele stepe și taigale ale lumii, ca o încarnare a spiritului șamanic al vântului.

Mâncă o pizza luată de la un *take away*[1] pe lângă care trecuse în drum spre casă și, la urmă, cu degetele încă murdare de mâncare, se duse în birou și se așeză la calculator. Căsuța de mesaje electronice era aproape blocată; avea sute de e-mailuri care se acumulaseră în ultima vreme, acoperind

[1] În engl. în original, restaurant care vinde exclusiv mâncare la pachet (*n.r.*).

toată perioada în care fusese absent. Majoritatea covârșitoare nu erau decât viruși sau anunțuri publicitare; altele aveau atașate filme pe care prietenii le trimiteau prin rețea. Acelea încărcau cel mai mult capacitatea adresei și pe acestea le șterse mai întâi. Rămâneau câteva mesaje răzlețe care se dovediră autentice, unele de la facultate, altele de la Gulbenkian, două de la Centrul Getty, unul de la muzeul din Bagdad, trei de la un institut ebraic din Ierusalim.

Și unul de la *asapteapecete.*

Inima îi sări din piept când văzu acest mesaj. Primul sentiment fu acela că Filipe era viu. Mișcă mouse-ul și apăsă pe titlu, deschizând e-mailul. Conținutul era de o simplitate dezarmantă. Mesajul era, într-adevăr, semnat de Filipe, în partea de sus era scris *top secret*, avea data și ora, două valori în grade despre care-și imagină că erau coordonate pe o hartă și încă un cuvânt a cărui semnificație îi scăpa în acel moment.

Centrepoint.

XXVII

Se așezase pe o bancă de pe Circular Quay, lângă terminalul transatlantic de pasageri și admira priveliștea care i se deschidea în față. Acel loc din The Rocks era într-adevăr magnific, mai ales pentru că zorii erau minunați și soarele nu prea puternic mângâia cu blândețe orașul exuberant. Inspiră adânc briza care bătea pe chei; oceanul adulmeca orașul, de parcă natura era roasă de curiozitate în fața unei atât de admirabile opere a geniului uman.

Sprijinindu-se cu delectare de spătarul băncii, picior peste picior, Tomás Noronha își lăsă simțurile să se îmbete de armonia urbană a acelui loc splendid. La stânga, deasupra luciului de apă și a verdelui tropical, se ridica împletitura roșiatică de fier caracteristică pentru Harbour Bridge, ca un Turn Eiffel eliptic culcat peste brațul de ocean care separa centrul de zona rezidențială; la dreapta, ridicându-se ca niște imense ace de ciment, străluceau impunătorii zgârie-nori din Sidney Cove, simboluri ale puterii care afirmau superioritatea orașului; dar bijuteria coroanei, piatra cea mai prețioasă a acelei elegante diademe, strălucea de cealaltă parte a golfului, sărutând marea. Era structura avangardistă a clădirii Opera House, cu nenumăratele ei cochilii albe încălecate unele peste altele, întoarse în toate direcțiile, de parcă ar fi arătat, orgolioase, întâlnirea geniului uman cu simplitatea naturii.

Sidney strălucea în primăvara australă.

Timp de douăzeci de minute, vizitatorul se lăsă în voia spectacolului arhitecturii care se confundă cu marea și pământul, ca și cum acel oraș ar fi fost construit nu de către prizonieri și condamnați la muncă silnică, pleava speței umane, ci

de artiști și iluminați, oameni cu știință și talent. Tomás avea timp de pierdut și cel mai bine și-l putea umple simțind orașul Sidney cum respiră în acea zi.

Atunci îl observă.

Un bărbat într-un costum închis la culoare și cu cravată gri, cu ochii ascunși în spatele unor ochelari de firmă, veni să se așeze pe banca de alături. Necunoscutul avea în mână un ziar, *Sydney Morning Herald*, dar părea mai interesat de figura lui Tomás decât de știri. Sentimentul că este studiat îl făcu pe Tomás să se simtă mai întâi nelalocul lui, apoi îngrijorat. De fiecare dată când privea spre bărbat, acela părea cufundat în lectura ziarului. Dar de trei ori, contemplând edificiul Operei, de cealaltă parte a Sidney Cove, se întoarse brusc și-l surprinse pe necunoscut privindu-l.

— Măgarul ăla mă spionează, murmură Tomás printre dinți.

Se ridică de pe bancă și străbătu Circular Quay în direcția zgârie-norilor, fără să părăsească Writer's Walk, trotuarul pavat de pe malul apei. Merse două minute, apoi întoarse capul, ca și cum ar fi analizat fațada art déco a Muzeului de Artă Contemporană. Cu colțul ochiului întrezări figura întunecată a bărbatului; era cam la o sută de metri în spatele lui, cu ziarul la subraț.

Nu încape îndoială, conchise Tomás, înspăimântat. Chiar era urmărit. Acum, că dovada era stabilită cu certitudine, următoarea problemă, la care până atunci evitase să se gândească, se impuse cu brutalitate. Cine era acel bărbat? Cine-l trimisese? Și, mai ales, ce dorea de la el? Întrebările astea îi dădeau fiori, dat fiind că răspunsurile îl trimiteau inevitabil către Siberia, către necunoscuții care invadaseră așezarea de iurte la miezul nopții și-i urmăriseră prin Olhon până la Shamanka și mai departe, pe Baikal, până în fatidicul luminiș din taiga unde Nadejda fusese executată. Dacă acel bărbat era pe urmele sale, înseamnă că era în slujba cuiva, judecă Tomás, și acest cineva era în mod evident aceeași persoană care pusese să fie eliminați cercetătorii incomozi.

Interesele petroliere.

Ideea îl aduse în pragul panicii. Dacă asasinii îl urmăriseră până la Sydney, în scurt timp avea să se dezlănțuie haosul. În orice caz, întâlnirea cu Filipe era compromisă. Dacă îi ducea la el, prietenul său avea să fie eliminat cu același sânge rece cu care o executaseră pe Nadejda; pe ea, pe american în Antarctica și pe spaniol în Barcelona. Privi pe furiș către fantoma care-l însoțea pe străzile din The Rocks[1] și simți cum i se ridică părul de frică. Ce să facă? Să se întoarcă la hotel și să-și ia bilet pentru zborul de întoarcere? Asta însemna să piardă urma lui Filipe. Nu, dacă se gândea bine, avea o alternativă. Trebuia să păcălească acea umbră.

În momentul în care luă această hotărâre, grăbi pasul și începu să ticluiască un plan. Cu mintea plină de idei, trecu pe sub aglomerata Cahill Expressway, traversă strada Bridge, rămânând mereu pe marea stradă George, pe care o părăsi tocmai în capăt, unde coti la dreapta și se îndreptă spre Darling Harbour.

Asfaltul plin de automobile fu întrerupt, în fața lui, de un vas cu pânze care traversa Cockle Bay, și pentru o clipă Tomás uită de urmăritor și rămase uimit de acea imagine surprinzătoare; numai într-un oraș ca acela putea oceanul să intre astfel pe străzi, cu pânzele unui vas trecând liniștite printre două blocuri, de parcă ar fi fost cel mai obișnuit lucru din lume. Dar încântarea se evaporă imediat; ceva mult mai urgent îl chinuia, pericolul îl agita mai mult decât uimirea sau încântarea. Se apropie spre o mașină parcată, privi în oglinda retrovizoare, prefăcându-se că-și aranjează părul, și-l văzu în urma lui pe bărbatul în costum închis la culoare.

Nu mă slăbește, se gândi el.

Darling Harbour e un colț armonios, înconjurat de construcții în linii avangardiste. Vasul pe care-l văzuse mai devreme făcea manevre în Cockle Bay, golful înconjurat de chei, unde

---

[1] Suburbie a Sydney-ului situată pe țărmul sudic al portului; zonă turistică importantă datorită vechimii sale (*n.r.*).

erau amarate ambarcațiuni de agrement, și de Pyrmont Bridge, un pod mobil pe deasupra apei ce era străbătut de un tren suspendat futurist. Coborî până pe chei și, profitând de un moment în care urmăritorul său n-avea cum să-l vadă, se afundă dintr-odată în pestrițul Cockle Bay Wharf, centrul de distracții al portului. Se pierdu în mulțime și părăsi centrul de cealaltă parte, rupând-o la fugă pe lângă un șir de arbori.

Privi în urmă și bărbatul nu mai era acolo.

Ca să se asigure că scăpase de urmăritor, intră pe prima ușă a unei clădiri comerciale aflată pe marginea cheiului, Harbourside Complex, și se refugie înăuntru. Urcă pe scara rulantă și ieși pe terasa care dădea spre port, de unde începu să scruteze mulțimea care forfotea în Darling Harbour.

Rămase acolo vreo zece minute, încercând astfel să se asigure că bărbatul îi pierduse urma. Inima își recăpătă cu încetul pulsul normal, iar Tomás, încrederea; întâlnirea cu Filipe era salvată. Se uită la ceas și văzu că timpul trecuse mai repede decât credea. Mai avea doar o jumătate de oră să ajungă la locul stabilit.

Punctul de întâlnire nu fu greu de găsit. De fapt, structura lui zveltă era vizibilă din orice zonă a orașului și, de când ajunsese în Sydney, o cercetase minuțios, din camera hotelului în ajun, de pe banca din Sydney Cove dimineața, de pe terasa din Harbourside Complex ceva mai devreme. În realitate, locul unde stabilise Filipe să se întâlnească îl atrăgea ca un magnet; părea un far plantat în mijlocul marii urbe, strigând că acela era centrul lumii.

Privind în toate direcțiile, părăsi Darling Harbour în pas de plimbare și o luă pe strada Market în direcția vârfului nordic al Hyde Park, neluându-și ochii de la destinația finală. În ciuda îngrijorării, simți ritmul plăcut al orașului; Sydney-ul lucra relaxat, străzile erau de o curățenie impecabilă, dichisite, populația de toate națiile străbătea trotuarele, acolo era punctul de întâlnire al Europei cu Asia și cu Oceania. Ajunse la

destinație după ce mai străbătu câteva străduțe, în blocul dintre Pitt Street și Castlereagh Street și se opri alături de edificiu, măsurând din priviri înălțimea monumentului colosal pe care Filipe îl alesese ca punct de întâlnire.

Centrepoint.

Numele oficial era Sydney Tower, dar australienii îl numeau Centrepoint, întrucât făcea parte din centrul comercial cu același nume. Era o structură cu o înălțime de trei sute de metri, un fel de palmier din oțel, cu o axă cilindrică foarte delicată și înaltă și cu o coroană aurie în vârf, ca un gigantic bold întors, ținându-și echilibrul în vârf și cu gămălia în sus. Niște cabluri de oțel se înnodau pe axă, ca parâmele pânzelor agățate de catargul unui vas și turnul din vârf strălucea în soare; poleiala de aur cu care era îmbrăcat reflecta lumina clară a dimineții târzii.

După o ultimă examinare pentru a se asigura că nu mai era urmărit, se urcă în lift și urcă până în turn. Majoritatea pasagerilor erau nerăbdători să ajungă pe puntea de observație, la etajul al patrulea al structurii, dar Tomás coborî la etajul inferior.

Cafeneaua.

Niște patrulatere imense din sticlă serveau drept perete pentru vastul coridor circular de la etajul al treilea. Sydney-ul se întindea dincolo de ferestrele mari, cu oceanul ce pătrundea uscatul prin nenumărate golfuri; peste tot se ridicau insule verzi de vegetație sau structuri albe și gri de beton. În acel oraș se întâlneau omul, pământul și oceanul. Într-o parte se vedeau Blue Mountains[1], în cealaltă albastrul Botany Bay, iar jos, hățișul de clădiri, străzi și structuri cu arhitectură sofisticată.

— Hei, Casanova!

Vocea venea de la una dintre mese și era inconfundabilă.

— Salut, Filipe. Ai venit de mult?

---

[1] Lanț muntos situat la 50 km vest de Sydney, capitala statului New South Wales (*n.r.*).

Își strânseră mâinile în chip de salut și Tomás se așeză pe scaun lângă o fereastră largă.

— Doar ce-am ajuns, spuse prietenul lui, trecându-și degetele prin părul blond și ondulat. N-ai fost urmărit?

Tomás coborî vocea.

— Ba am fost.

Filipe privi împrejur, îngrijorat.

— Cine?

— Nu știu. Dar am reușit să scap de el.

— Sigur?

— Da. Nu l-am mai văzut.

— Dar cum de te-au găsit?

— Nu știu.

— Ai lăsat vreo urmă când ai luat avionul?

— Nu cred.

— Crezi sau ești sigur?

Tomás căscă, resimțind diferența de fus orar.

— După cele întâmplate în Siberia, nu mai sunt sigur de nimic. Însă am avut mare grijă să încurc pistele. M-am dus cu mașina în Faro, acolo am luat avionul spre Londra, de-acolo spre Frankfurt și numai atunci mi-am luat biletul pentru Sydney, cu mai puțin de două ore înainte de zbor.

— Cu cardul de credit?

— Cu bani gheață.

— Ce nume ai dat la avion și aici, la hotel?

— Rosendo.

— Și l-au acceptat?

— Da, este unul dintre numele mele de familie. Tomás Rosendo Noronha, așa scrie în pașaport. Rosendo e numele mamei mele.

Filipe oftă.

— Cum o vrea Dumnezeu. Se lăsă moale în scaun și sorbi dintr-un pahar cu apă rece. Povestește-mi ce s-a întâmplat după ce ne-am despărțit la Baikal.

— Au omorât-o pe Nadia.

— Știu. Dar cum s-a întâmplat?

— Ne-au prins spre prânz la marginea lacului. Am reușit să fugim în pădure, dar ne-au găsit. I-au împrăștiat creierii cu un glonț. Se cutremură. A fost oribil.

Rămaseră tăcuți îndelung, cu privirea rătăcind pe deasupra orașului care se întindea jos; de la distanță, totul părea irelevant, nesemnificativ.

— Biata Nadia, murmură Filipe. E vina mea, eu am băgat-o în povestea asta.

Tomás își drese glasul.

— Ascultă, Filipe. De ce ai stabilit această întâlnire? Știi la fel de bine ca mine că este periculos.

Prietenul său îl privi surprins.

— Nu voiai să te întâlnești cu mine?

— Ba da, bineînțeles, se grăbi să răspundă Tomás. Asta nu înseamnă că nu sunt, chiar fără să vreau, un pericol pentru tine. Uite ce s-a întâmplat în Siberia.

— Ți-ai luat măsuri de precauție?

— Sigur că da. Ți-am povestit. Dar și numai faptul că suntem împreună este un risc, nu crezi?

— Evident.

— Și atunci de ce mi-ai dat întâlnire?

— Pentru că avem nevoie de tine.

— Avem?

— Eu și James. Avem nevoie de tine.

— Pentru ce?

— Ca să vedem în ce fel ne putem folosi mai bine de ceea ce am descoperit.

— Vorbești de descoperirea care pune în pericol afacerile cu petrol?

— Exact.

— Dar e un domeniu pe care nu-l cunosc. Nu văd cum ți-aș putea fi de folos.

— Nu Interpolul te-a implicat în povestea asta?

— Ba da.

— Atunci ne poți fi de folos.

Tomás dădu din cap. Era evident că Filipe se simțea încolțit și că, în ciuda faptului că n-avea încredere în poliție, știa că numai acolo stătea ultima lui speranță. Și ce putea fi mai bun decât Interpolul?

— Încă nu mi-ai spus despre ce descoperire este vorba.

Filipe se ridică dintr-odată și-i făcu semn cu mâna, invitându-l să-l urmeze.

— Vino, spuse el. Am să-ți arăt.

XXVIII

Coborâră în liniște până la parter, atenți la persoanele din jur, încercând să surprindă priviri suspecte sau mișcări care trădează. Însă totul părea liniștit și normal, turiștii de la Centrepoint trăncăneau nerăbdători, agitația din ascensor fiind foarte mare pe tot parcursul coborârii; comportamentul tuturor li se păru într-atât de normal încât, de îndată ce ușile s-au deschis și Tomás și Filipe au ieșit din complex pierzându-se în mulțime, se simțiră imediat stăpâniți de un sentiment de siguranță.

Chiar și așa, păși ră încordați pe stradă, privind insistent înapoi și aruncând ocheade într-o parte și-n alta, temându-se de vreo umbră. Geologul călca pe trotuar cu pas ușor, luând conducerea cu hotărârea celui care știe unde merge, și-l duse pe Tomás până pe Pitt Street. Acolo o luă spre sud și parcurse artera în direcția opusă cartierului The Rocks. Era o stradă efervescentă, dedicată aproape în întregime comerțului și pietonilor, iar furnicarul laborios al trecătorilor se înfățișa aici plin de viață și de culoare. Mulțimea era atât de densă că niciun urmăritor invizibil n-ar fi reușit să-i găsească.

— Dacă am înțeles bine ce mi-ai spus în Siberia, ai fost la Viena pe urmele mele, remarcă Filipe, suficient de degajat pentru a relua conversația.

— Da, am fost să vorbesc cu tipul de la OPEC cu care te-ai întâlnit în 2002.

— Abdul Qarim?

— Chiar el. Mi-a spus că încerci să afli care este stadiul rezervelor mondiale de petrol.

— Și ce ți-a mai spus?

Tomás făcu un efort de memorie.

— Păi mi-a vorbit despre situația producției internaționale. Mi-a spus că petrolul non-OPEC este aproape de vârful de producție și că, după asta, economia mondială va deveni dependentă de petrolul OPEC.

— Ți-a spus cât timp va dura petrolul OPEC?

Un nou efort de memorie.

— Dacă-mi amintesc bine, a zis că va dura timp de multe decenii. Poate chiar un secol.

Filipe păși cu ochii ațintiți în pământ, ca și cum ar fi fost absorbit de o idee.

— Și ți-a mai spus altceva despre conversația noastră?

— Păi mi-a vorbit despre chestiunea petrolului și a energiei, însă esența mesajului era asta: extracția petrolului non-OPEC va intra în declin, iar lumea va depinde de petrolul OPEC.

— Nu ți-a vorbit despre documentele tehnice ale Aramco, nu-i așa?

— Ce documente?

— Documentele Aramco. Compania petrolieră saudită.

Tomás strâmbă din buze.

— Nu, nu mi-a vorbit despre ele. Își privi amicul. De ce? Ar fi trebuit să-mi vorbească?

Se opriră în dreptul unui semafor pentru pietoni care arăta roșu. Mașinile curgeau prin fața lor, revărsându-se pe Park Street, în timp ce pietonii așteptau să treacă spre următorul cvartal din Pitt.

— În grupul creat după conferința de la Kyoto, după cum ți-am povestit, sarcina mea era de a studia problema energiei, spuse el, ignorând întrebarea lui Tomás. Am fost să inspectez principalele câmpuri de petrol existente pe planetă. Am fost în Texas, în Rusia, în Kazahstan, la marea Nordului, în golful Mexic, în Alaska... în fine, am mers peste tot pe unde erau mari zăcăminte de petrol. Or, în mod evident, a trebuit să vizitez și țările OPEC. Numai că acolo accesul la informație este mult mai complicat.

— Da, acolo sunt dictaturi.

— Nu asta e problema. Țările OPEC sunt guvernate de multă vreme de regimuri autoritare, dar întotdeauna au furnizat informații adecvate despre rezervele lor și despre producția petrolieră. Din 1950 puneau mereu la dispoziție date detaliate despre ceea ce se întâmplă pe fiecare câmp în parte. Îl fixă cu privirea pe Tomás. Înțelegi? Tipii nu se mulțumeau să ofere doar informații despre situația generală. Dădeau detalii specifice despre producția fiecărui câmp petrolifer în parte.

— Și nu mai dau?

Filipe dădu din cap.

— În 1982, țările OPEC au închis robinetul cu informații. De la o zi la alta, tot ceea ce avea legătură cu producția de petrol a devenit secret de stat. Puținele informații pe care au început să le furnizeze erau superficiale și absolut imposibil de verificat. Piața a început atunci să se regleze cu ajutorul estimărilor și datele de la OPEC au devenit puțin credibile, astfel încât chiar secretarul organizației de la Viena, a început să-și bazeze rapoartele despre producția OPEC nu pe datele oficiale furnizate de propriii săi membri, ci pe aceste estimări.

— Serios?

— Incredibil, nu? Nici măcar OPEC-ul nu mai crede în datele furnizate de propriii săi membri.

— Dar din ce motiv au adoptat această politică a secretului?

Filipe își fixă prietenul cu privirea.

— Tocmai asta-i întrebarea. Ce anume a determinat OPEC să oprească furnizarea de informații despre producția sa petrolieră? Sau, dacă formulăm altfel întrebarea: ce are de ascuns OPEC?

Lumina semaforului pentru pietoni se făcu verde și mulțimea care se strânsese pe cele două trotuare avansă și se încrucișă la mijlocul străzii, ca două roiuri care converg, se amestecă și apoi se despart.

— Haide, spune, insistă Tomás, ocolind doi australieni cu pantaloni scurți kaki, ce veneau din sensul opus. De ce a închis OPEC-ul robinetul cu informații?

— Răspunsul lor este că petrolul are o importanță geostrategică atât de mare încât membrii OPEC, pentru a se apăra de mașinațiunile Occidentului, trebuie să țină informația sub secret.

— Dar tu nu crezi explicația asta...

— Nu, confirmă Filipe. Nu cred.

— De ce?

— Pentru că e simplistă. Pentru că n-are sens. Pentru că este un indiciu că OPEC ascunde ceva.

— Dar ce anume? Ce ascund ei?

— Și eu mi-am pus această întrebare de nenumărate ori. În căutarea răspunsului, am călătorit luni în șir prin diverse capitale din Orientul Mijlociu și am început să am senzația că mă lovesc de adevărate ziduri de cetate. Am dat de un văl de tăcere în Teheran, în Bagdad, în Kuweit, în Riad. Nici nu-ți închipui, parcă vorbeam singur.

— Erau nervoși în prezența ta?

— Nu, dimpotrivă. Au fost mereu foarte simpatici, îmi făceau nenumărate cadouri, îmi ofereau mese excelente, mă tratau cu multă curtoazie, dar oricât m-am străduit, n-am aflat nimic de la ei. Din gurile lor n-am auzit altceva decât versiunea oficială că Orientul Mijlociu dispune de suficient petrol astfel încât doar peste mult timp va fi atins vârful producției OPEC.

— Exact ce mi-a zis și Qarim.

— Asta este versiunea oficială, insistă Filipe. Numai că, în ultima mea vizită în Arabia Saudită, am dat lovitura. Cum eram sătul să mă tot izbesc de aceste ziduri de tăcere, m-am hotărât să vizitez câmpul din Ghawar, cel mai mare câmp petrolifer din lume. Evident că era o misiune imposibilă, dar m-am hotărât să încerc oricum. Ca să ajung la Ghawar a trebuit să ies din circuitul normal al Ministerului Petrolului,

de unde nu răzbătea nicio informație, și am bătut la ușa unui departament de inginerie de la Aramco. Am stabilit o întâlnire cu șeful de departament și, în ziua următoare, am apărut la ora stabilită în sediul Aramco, o clădire de sticlă ridicată în marginea deșertului, la Dhahran[1]. Bărbatul m-a primit cu multă politețe și mi-a explicat că nu mă poate duce la Ghawar, că nu era de competența lui, că i-ar fi plăcut să mă ajute, dar că el nu era decât un simplu inginer și că eu trebuia să parcurg circuitul oficial.

— Al guvernului?

— Al Ministerului Petrolului. Or, acest circuit mi-era mult prea cunoscut. Îl făcusem cu câțiva ani în urmă și nu ajunsesem nicăieri. După cum poți să-ți dai seama, am înțeles imediat că și această încercare era condamnată la eșec, așa că am fost foarte dezamăgit. Se opri o clipă să se orienteze pe stradă și reluă imediat discuția. Însă, către sfârșitul întâlnirii, inginerul saudit avu încă un vizitator și, cu o delicatețe de care numai arabii sunt în stare, a ieșit ca să vorbească cu noul venit și a insistat să-l aștept în birou. Ridică din sprâncene. Îți dai seama ce s-a întâmplat?

— Ai rămas singur în birou.

— Exact. Până să mă dezmeticesc, bărbatul plecase, iar eu eram singur în birou. Ca să treacă vremea mai repede, m-am ridicat de pe canapea și am început să-mi plimb privirea peste cărțile și dosarele din bibliotecă. Filipe se opri în mijlocul trotuarului, de parcă ajunsese într-un punct important al istorisirii. Adu-ți aminte că nu mă aflam într-un birou obișnuit, al relațiilor publice de la Ministerul Petrolului, în Riad, unde existau doar broșuri de propagandă. M-am trezit singur în biroul șefului unui departament de inginerie al Aramco, în Dhahran. Era locul lui de muncă, iar documentele de pe rafturi nu erau niște simple broșuri care ridică osanale imenselor rezerve de petrol din Arabia Saudită, ci adevărate

---

[1] Oraș situat pe țărmul golfului Persic, important centru administrativ al industriei petrolifere saudite (*n.r.*).

documente tehnice. Filipe începu din nou să meargă. Tot uitându-mă pe cotoarele dosarelor, am dat de unul intitulat *Problems in Production Operations, Saudi Fields*[1]. Titlul mi s-a părut ciudat, așa că am luat dosarul și am început să-l răsfoiesc. Ce am văzut acolo doar aruncându-mi ochii peste primele pagini, m-a îngrozit atât de tare încât, într-un impuls de moment, am smuls toate foile și le-am ascuns repede în geanta mea.

Tomás afișă o expresie de stupefacție, undeva între indignare și mirare.

— Ai furat paginile din acel dosar?

— Știu că pare o nebunie, dar era o adevărată mină de informații și n-am putut să mă stăpânesc. Am pus dosarul gol la loc și m-am așezat cuminței pe canapea, copleșit de îndoieli despre ceea ce făcusem, pe jumătate regretând, blestemându-mi acel imbold și ispitit să pun totul la loc. Numai că, între timp, inginerul s-a întors și n-am mai avut timp s-o fac. Mi-am luat la revedere cam în grabă și am alergat la aeroport, fără să mai trec pe la hotel.

— Și ai părăsit țara cu acel dosar?

— Tot, spuse Filipe. Am luat tot.

— Și ei n-au descoperit?

— Bănuiesc că da. Când am apărut la Viena pe neașteptate și l-am confruntat pe Qarim cu faptele, nu mi s-a părut prea mirat că știu anumite lucruri pe care nu trebuia să le știu. Și adevărul este că tocmai în acea zi, la două luni după ce furasem acele hârtii, i-au omorât pe Howard și pe Blanco, iar mie și lui James ne-au răvășit locuințele.

— Crezi că moartea lor are legătură cu furtul acelor documente?

— Nu sunt sigur, recunoscu Filipe. Dar biletelele cu cei trei de șase, lăsate lângă cadavre, demonstrează că asasinatele au legătură cu cercetările noastre. Și asta răspunde și la

---

[1] Probleme în operațiunile de producție, câmpurile saudite, în engl. în original (*n.r.*).

întrebarea pe care mi-ai pus-o înainte. Din ce motiv eram urmăriți noi, din moment ce mulți alți oameni de știință studiau încălzirea globală a planetei? Ce anume făcea ca grupul nostru să fie un caz special? Făcu o pauză, ca și cum ar fi dorit să prelungească îndoiala. Răspunsul este că noi eram în posesia unor informații strict confidențiale despre ceea ce se întâmpla în câmpurile petrolifere ale OPEC. Coborî vocea. Informații care pun sub semnul întrebării supraviețuirea afacerii petrolului.

Tomás înclină capul și se întoarse spre amicul său, intrigat, căci curiozitatea îi fusese ațâțată.

— Drace, exclamă. Dar ce naiba de informații sunt acelea?

Traversară strada Bathurst și au ținut-o drept înainte, pe aglomerata stradă Pitt.

— Ca să înțelegi ce am să-ți povestesc, trebuie să stăpânești niște concepte fundamentale din domeniul petrolului, remarcă Filipe. De exemplu, știi ce este un vârf de producție?

— Qarim mi-a explicat în Viena, spuse Tomás, satisfăcut în sinea lui că nu avea să treacă drept un ignorant absolut în materie. Este atunci când producția trece de jumătatea rezervei totale. Se cheamă vârf pentru că graficul producției e ca un munte. Făcu un desen cu degetul în aer. Urcă până atinge vârful și apoi începe să coboare.

Filipe se strâmbă.

— Da, asta e, însă nu chiar așa.

— Păi cum?

Fu rândul prietenului său să deseneze un grafic în aer.

— Curba de producție nu este asemănătoare pantelor unui munte, care urcă, ating un vârf și apoi coboară lent, ci seamănă cu un platou. Urcă încet, rămâne sus o anumită perioadă și, dintr-odată, buf! Degetul coborî brusc. Cade ca și cum s-ar arunca într-o prăpastie.

— Un platou, zici?

— Așa arată curba producției globale de petrol. Urcă, atinge vârful, se menține în vârf o vreme și, dintr-un moment

într-altul, scade abrupt. Și asta pentru că, atunci când ating vârful, companiile și țările care sunt mari producătoare de petrol fac un efort important pentru a menține producția sporită și acest efort explică platoul în care ajunge curba. Problema este că acest efort nu poate fi susținut la nesfârșit, din moment ce rezervele sunt limitate, astfel că e inevitabil ca producția să scadă... și scade violent. De la un an la altul.

— Când vom ajunge la acest vârf?

— După cum ți-a spus Qarim, atingerea vârfului producției de petrol non-OPEC este iminent. Dintre toate țările din afara OPEC, numai Brazilia și Rusia par capabile să mărească producția, dar, în cazul Rusiei, nu pentru mult timp, și nici măcar asta nu e o certitudine. Un raport al Academiei Ruse de Științe arată că aproape șaizeci la sută din rezervele Siberiei Occidentale sunt pe cale să se epuizeze, iar fostul președinte Putin a promulgat un decret prin care a clasificat informațiile despre rezervele petroliere ca secrete de stat. Și dacă a făcut asta, dragul meu, înseamnă că Rusia vrea să ascundă ceva. Pe de altă parte, Marea Nordului este epuizată, la fel și Texasul, Canada dă semne de declin, iar Norvegia pare gata să treacă de vârf.

— Da, mi-a povestit. Petrolul non-OPEC se apropie de sfârșitul vieții. Dar chiar crezi asta? Nu se pot găsi noi zăcăminte?

— Problema este că petrolul e un produs destul de rar, date fiind condițiile excepționale care sunt necesare pentru ca natura să-l fabrice. Pe toată planeta au fost detectate, cu totul, numai șase sute de sisteme capabile să producă petrol și gaz în cantități rentabile. Dintre aceste șase sute de sisteme, patru sute au fost sau sunt deja în exploatare, iar celelalte două sute se găsesc în Oceanul Arctic sau în ape foarte adânci și nici măcar nu avem certitudinea că acolo există petrol sau gaz. Doar ca să-ți faci o idee, în ultimii patruzeci de ani s-au descoperit numai patru câmpuri supergigantice în afara Orientului Mijlociu. Câmpul chinez de la Daqing, în 1961, câmpul

rusesc de la Samotlor, în 1963, câmpul Prudhoe din Alaska, în 1967, și câmpul mexican de la Cantarell, în 1975. De-atunci și până acum, nimic. Numai zăcăminte mici, excepție făcând doar marile întinderi petroliere de la Bahia dos Santos, din Brazilia, descoperite în 2008. Ori, dintre aceste patru supergigantice, numai Daqing și Cantarell au în continuare o producție crescută, deși dau semne de declin. Vârful lor a fost deja atins. Și, dacă lăsăm la o parte supergiganticele și ne concentrăm doar asupra câmpurilor gigantice, observăm aceeași tendință. Cea mai mare parte a câmpurilor care au intrat în producție după 1970 s-au epuizat până în 2000, cum este cazul câmpurilor Brent și Forties, din Marea Nordului. Și numai trei au intrat în funcțiune după 1990. Îl privi pe Tomás în ochi. Înțelegi ce se întâmplă? Petrolul non-OPEC chiar se află în preajma vârfului ireversibil, dacă nu cumva l-a și depășit.

— Dar cum se poate ca nimeni să nu știe nimic?

— Din diverse motive, consideră Filipe. Motivul principal este că informația despre petrolul existent este foarte înșelătoare. De exemplu, una dintre cele mai respectate agenții petroliere din lume, US Geological Survey, estimează că rezervele mondiale de petrol se situează în jurul a 2,5 trilioane de barili.

— Asta e mult?

— Ca să-ți faci o idee, se estimează că până acum lumea a consumat puțin mai mult de un trilion de barili.

— Atunci 2,5 trilioane înseamnă mult.

— Sigur că da, confirmă geologul. Această estimare adună 1,6 trilioane de barili din rezervele deja descoperite, dintre care jumătate se află în Orientul Mijlociu, cu nouă sute de miliarde de barili de petrol încă nedescoperiți.

— Și cu tot petrolul acesta, când va fi vârful?

Filipe se încruntă, făcând calculele mental.

— Să vedem. În prezent lumea consumă mai mult de optzeci de milioane de barili pe zi, corect? Desenă numărul

în aer, ca și cum așa îl putea vizualiza mai bine. Dacă consumul continuă să crească cu o rată de doi la sută pe an, cele 2,5 trilioane de barili ar trebui să atingă vârful în... în... stai să calculez... prin 2030.

— În 2030?

— Cu aproximație.

— Și atunci care este problema?

Prietenul zâmbi forțat.

— Aceste numere sunt false.

— False? Dar n-ai spus că sunt estimările uneia dintre cele mai respectate agenții petroliere din lume?

— Ba da, dar asta nu înseamnă că nu sunt false.

— Cum poți să spui asta?

— Din două motive. În primul rând, pentru că americanii sunt cei care afirmă asta. După cum ți-am mai explicat, interesele petroliere domină puterea politică în America și tot ceea ce spune o agenție americană trebuie privit în lumina acestei realități. De exemplu, US Geological Survey, care acum crede că există foarte mult petrol pe planetă, este aceeași US Geological Survey care, în anii 1990, a prezentat o estimare foarte pesimistă a rezervelor de petrol din Oceanul Arctic. Știi ce s-a întâmplat după aceea?

— Hmm...

— Interesele petrolului au intervenit, iar agenția a trebuit să anuleze estimările pesimiste și să le înlocuiască cu altele mai optimiste. Îi făcu cu ochiul. Înțelegi?

Tomás clătină din cap, neîncrezător.

— Nu cred că este chiar așa.

— Ba să crezi, îl asigură amicul său. Chiar circulă o anecdotă în lumea petrolului despre felul în care agențiile americane își angajează personalul. Vrei s-o auzi?

— Ia spune.

— US Geological Survey avea nevoie de un angajat și, într-o zi, s-a hotărât să intervieveze trei candidați: un geolog, un geofizician și un analist al rezervelor petroliere. I-au

întrebat pe fiecare: cât fac doi și cu doi? Geologul a răspuns: patru. Geofizicianul a răspuns douăzeci și doi. Când a venit rândul analistului, candidatul l-a chemat pe cel care-l intervieva într-o cameră de alături, a încuiat ușa, a închis ferestrele, a scos telefoanele din priză și apoi, foarte încet, i-a spus: cât vreți dumneavoastră să fie? A fost angajat.

Râseră amândoi.

— Foarte bine, spuse Tomás, binedispus. Am înțeles că nu putem avea încredere în agențiile americane. Dar ce alt motiv mai ai ca să crezi că cifrele nu sunt adevărate?

— Al doilea motiv pentru care estimarea de 2,5 trilioane de barili este falsă se leagă tocmai de analiza acestor numere. Uite, calculul celor 2,5 trilioane de barili de petrol de pe planetă pornește de la suma rezervelor dovedite și a resurselor încă nedescoperite, nu-i așa? Rezervele dovedite sunt, după US Geological Survey, de 1,6 trilioane de barili. Problema este că, atunci când vorbim despre rezerve dovedite, vorbim de datele furnizate de țările producătoare, informații care, în cazul OPEC, au o fiabilitate îndoielnică, după cum ți-am explicat deja. De exemplu, la sfârșitul anilor 1980, șase dintre cei mai mari producători OPEC au adăugat dintr-odată mai mult de trei sute de miliarde de barili la rezervele lor colective. Or cantitatea de petrol din rezervă crește numai în două situații specifice: când se fac descoperiri sau când noi metodologii de evaluare a rezervelor arată că într-un anumit câmp există mai mult petrol decât se credea. Problema este că, în acea perioadă, niciuna dintre cele șase țări OPEC n-a anunțat vreo descoperire importantă de petrol, și nici tehnologiile de evaluare a rezervelor n-au suferit vreo evoluție semnificativă.

— Și atunci cum au descoperit ei că rezervele lor erau mai mari decât se credea?

— Bună întrebare, exclamă Filipe. Aceste țări au pretins că doar corectează o greșeală din trecut. Dar adevărul, bănuiesc eu, este altul. În 1985, OPEC a stabilit că cu cât sunt mai mari rezervele unei țări membre a organizației, cu atât mai

mult petrol va putea exporta. Adică, va avea mai mult profit. În consecință, s-au apucat cu toții să mărească rezervele pe hârtie.

Tomás râse.

— Dar pot face asta?

— Nu numai că pot, dar au și făcut-o. Cine îi controlează? Datele de la OPEC sunt secrete și de neverificat. Dacă ei spun că au o mie de cvadrilioane de barili de rezerve, cine poate face o afirmație contrară? Nu există inspectori independenți...

— Dar tu ești sigur că această creștere a fost pur administrativă?

— Hai, Casanova, nu fi naiv. Uite, ia, de exemplu, cazul Irakului. Irakul a fost una dintre cele șase țări care, de la o zi la alta, și-au mărit în mod miraculos rezervele de petrol. Dacă analizăm în amănunt acest caz, observăm că, din 1980, irakienii au mărit de patru ori valoarea rezervelor. Schiță o grimasă. Or, cum e posibil așa ceva, dacă de-atunci încoace țara a fost în război sau sub embargou petrolier?

Tomás cântări obiecția.

— Într-adevăr...

— Prin urmare, am terminat discuția despre fiabilitatea datelor referitoare la rezervele dovedite, concluzionă Filipe. Haide să vedem acum situația și mai dubioasă a petrolului care trebuie descoperit. După cum ți-am spus deja, petrolul este un produs rar și există în lume numai câteva zeci de sisteme care n-au fost încă exploatate. Estimările pleacă de la principiul că aproape toate aceste sisteme au petrol, dar acest lucru nu este neapărat adevărat. De fapt, nu știm exact ce este acolo, din moment ce, așa cum arată și definiția, aceste sisteme sunt încă neexploatate. Ridică degetul. Totuși, există un lucru pe care eu îl știu cu certitudine. Este din ce în ce mai greu să găsim noi câmpuri de petrol. Cele mai mari au fost deja localizate, pentru că erau mai ușor de găsit. Acum le găsim doar pe cele mai mici, care au fost scăpate din vedere

înainte. Iar din 1961, de la an la an, companiile petroliere descoperă din ce în ce mai puțin petrol. Din 1995, lumea consumă cel puțin douăzeci și patru de miliarde de barili anual, dar se descoperă numai nouă miliarde de barili de petrol pe an. Își fixă privirea într-un punct oarecare de pe strada Pitt. În realitate, petrolul existent în lume, în afară de cel OPEC, se află undeva în jurul unui trilion de barili.

— Un trilion? Și în condițiile astea, când atingem vârful?

— În curând. Vom fi în viață și vom fi martori la toate astea.

— Dar când va fi vârful?

Filipe oftă.

— Între 2010 și 2015.

— Tot așa apreciază și Qarim.

— S-ar putea să mă înșel cu doi sau trei ani, dar aceasta este data de referință pentru vârful petrolului non-OPEC.

Se adunase multă lume în mijlocul Pitt Street, în jurul jonglerilor care făceau un număr riscant cu sticle. Unul după altul, se auzeau strigăte de admirație, din când în când cineva bătea din palme; privitorii reacționau la emoțiile spectacolului de stradă. Însă cei doi prieteni trecură pe-acolo de parcă nu se întâmpla nimic, nici măcar n-au aruncat o privire cu colțul ochiului, adânc concentrați la problema care-i frământa în acele momente.

— Totuși, nu înțeleg un lucru, remarcă Tomás.

— Spune.

— Dacă situația este atât de critică, cum se face că, abia spre sfârșitul lui 2007, au început să reacționeze piețele? Adică e suficient să fie o furtună mai puternică în golful Mexicului și paf!, imediat sare prețul petrolului. Piețele au fost mereu extrem de sensibile la cele mai mici fluctuații în rezervele de petrol, chiar și atunci când aceste fluctuații erau în mod evident temporare, cum e cazul celor provocate de furtuni. În cazul acesta, cum e posibil să le ia atâta timp să reacționeze la o astfel de enormitate? Clătină din cap. N-are nicio logică.

— Este adevărat că deja piețele au început să reacționeze, dar încă n-au intrat totalmente în panică dintr-un motiv foarte simplu, spuse Filipe. Este vorba despre încrederea vizavi de rezervele disponibile în Orientul Mijlociu. Piețele sunt convinse că Orientul Mijlociu posedă încă rezerve incredibile de petrol, cantități atât de mari încât pot acoperi la orice oră o întrerupere a producției altor țări. Toată lumea spune că Arabia Saudită și Kuweitul dispun de zăcăminte nefolosite, care pot fi activate dintr-un moment într-altul. Asta se numește *spare capacity*, capacitate de rezervă.

— Vrei să spui că pe piață există convingerea că rezervele nu se vor termina niciodată?

— Da, încuviință geologul. Din cauza capacității de rezervă a OPEC. Ridică sprâncenele. Problema este că, dacă ne gândim mai bine, această capacitate de rezervă este un cuțit cu două tăișuri. Pe măsură ce producția de petrol non-OPEC scade, țările OPEC își cresc producția, împiedicând, astfel, epuizarea rezervelor. Prin urmare, prețurile se mențin stabile și n-au rol de sistem de avertizare. Pe de altă parte, e bine să ținem minte că prețul unui produs reflectă abundența sau lipsa produsului în cauză numai dacă există o piață liberă.

— Și nu este așa?

— În cazul petrolului, nu. OPEC nu lasă sistemul să funcționeze liber.

— În ce sens?

Filipe făcu o pauză, cântărind cea mai bună formă de a explica felul în care merge afacerea.

— Uite, imaginează-ți că piața petrolului este liberă și că tot petrolul existent le este accesibil tuturor, propuse el. Într-o situație ca aceasta, normal ar fi ca, întâi, companiile petroliere să vândă petrolul mai accesibil, tocmai pentru că extracția lui este mai ieftină și astfel ar fi mai competitivi față de concurență, nu-i așa?

— Bineînțeles.

— Pe măsură ce acest petrol accesibil se epuizează, companiile se îndreaptă spre petrolul mai greu accesibil, având

costuri mai mari de producție. În aceste condiții, prețurile ar crește gradat, însoțind creșterea costurilor de producție și anunțând astfel la timp consumatorii și guvernele că trebuie să înceapă să consume mai puțin și să caute surse alternative de energie.

— Și de ce nu se întâmplă așa?

— Tocmai pentru că piața nu este liberă. Pentru ca mecanismul prețurilor să funcționeze, este fundamental accesul liber la petrolul ieftin. Or, problema este că petrolul ieftin este în mâna OPEC, care și-a acoperit toate operațiunile cu un văl al secretului și a trecut la producția pe cote.

— Când vorbești de petrol ieftin, la ce te referi mai exact? Ce fel de petrol e acesta?

— Petrolul cel mai ieftin din lume este cel irakian, urmat imediat de cel saudit. Irakul și Arabia Saudită dispun de câmpuri incredibil de mari, în care e suficient să forezi și... puf!, petrolul țâșnește ca de la izvor. În aceste țări accesul la petrol este atât de simplu încât extracția este foarte ieftină, înțelegi?

— Dar despre ce valori este vorba?

— Ca să-ți faci o idee, Rusia cheltuiește cincisprezece dolari pentru a extrage un singur baril de petrol. Pentru aceeași cantitate de țiței, Arabia Saudită plătește doar un dolar și jumătate. Sau chiar mai puțin.

— La naiba!

— Din moment ce OPEC impune limite la propria-i producție, lumea recurge mai întâi la petrolul scump. Implicațiile sunt evidente. Dacă se termină petrolul scump, intră pe piață petrolul ieftin, ceea ce înseamnă că logica pieței este inversată și prețurile nu mai au funcția de sistem de avertizare. Prețul petrolului se poate menține mult timp relativ scăzut datorită acestui fenomen, înțelegi? Lipsa de libertate de pe piață ascunde gravele probleme de producție și de furnizare care se apropie.

— Înțeleg.

Filipe păstra o expresie întunecată.

— Dar chiar și acest efect începe să se atenueze. Un baril de petrol costa doar zece dolari în 1998, dar, după nici zece ani, această valoare a sărit la o sută patruzeci de dolari. Problema este că acea *spare capacity*, care era de opt milioane de barili pe zi în 1987, s-a redus acum aproape la zero, din moment ce cererea a crescut mai mult decât oferta. Ca dovadă, a fost de ajuns o mică scădere a producției ca cea provocată de uraganele din 2005, Katrina și Rita, pentru a dezlănțui haosul în ce privește prețul petrolului. Dacă piețele au reacționat așa în fața unei scăderi atât de mici a producției, acesta este un semnal clar că nu mai există *spare capacity*. Filipe își fixă privirea în pământ, posomorât. Când producția va intra într-adevăr în criză, lumea va fi luată prin surprindere.

Se apropiau de strada Liverpool, iar geologul arătă spre edificiul din intersecție. Era o clădire modernă, plină de ferestre pe toate părțile.

— E hotelul tău? întrebă Tomás.

Prietenul său încuviință.

— Vreau să-ți arăt ceva, spuse el, oprindu-se pe trotuar. Știi, problema cea mai mare nu este să aflăm dacă se va termina petrolul, pentru că oricum se va termina. Problema cea mai mare este să știm dacă vom fi anunțați la timp despre această epuizare a rezervelor și dacă vom fi capabili să ne pregătim pentru această situație.

— Și ceea ce vrei să-mi arăți are legătură cu această problemă?

— Da.

S-au uitat amândoi în jur fără să observe nimic suspect. Traversară strada, intrară pe ușa hotelului și primul lucru pe care-l văzu Tomás fură cele cinci stele de la intrare.

— Ia uite, te respecți!

Obișnuit cu circuitele luxoase din lumea petrolului, Filipe nici nu-i răspunse. Se îndreptă spre recepție și ceru să meargă la seif. Recepționerul îl invită să intre într-un compartiment

privat și dispărură amândoi printr-o ușă laterală, cu siguranță spre o zonă cu securitatea întărită. Tomás rămase să se plimbe prin fața recepției, admirând marmura lucioasă, de culoare crem, care strălucea pe jos și frumoasele covoare din partea cu canapelele, însă nu avu mult de așteptat; la scurt timp, amicul său și recepționerul apărură în lobby. Filipe avea la subraț o mapă mică din carton bleu.

— Ăsta e, spuse el, arătându-i mapa cu o mișcare subtilă.

— Ce e asta?

— Secretul.

— Ce secret?

— Secretul pe care l-am furat de la OPEC.

XXIX

Se instalară în barul hotelului, lângă o pancartă ce anunța pentru acea seară prestația unei cântărețe americane al cărei atribut principal era „grația angelică". Avery's Bar era aproape gol; marea majoritate a clienților plecaseră din hotel și cei care rămăseseră preferau, la acea oră, restaurantul de alături. Mulțumit de atmosfera liniștită și de penumbra din bar, Filipe comandă un *saté*[1] de pui *Balinese style*, în timp ce Tomás se mulțumi cu o salată de berbec și susan *Thai style*, pe care le însoțiră cu o bere australiană.

— Asta e doar ceva ușor, înainte să plecăm, spuse Filipe. Avem ceva timp ca să vorbim, însă nu foarte mult.

— Unde mergem?

— O să vezi.

Când chelnerul se îndepărtă, geologul puse mapa din carton bleu pe măsuța de lemn închis la culoare și-și încrucișă picioarele, instalându-se mai bine pe canapea.

— Ca să înțelegi ce am aici, trebuie mai întâi să-ți explic ceva, arătă el, netezind cartonul mapei. Importanța petrolului saudit.

— Dar am înțeles asta mai de mult, spuse Tomás. Arabia Saudită este cel mai mare producător de petrol din lume.

— Nu este doar cel mai mare producător, insistă Filipe. Este mult mai mult decât atât.

— Cum așa?

---

[1] Fel de mâncare specific Asiei de sud-est, constând din frigărui de carne marinată de pește, pui, porc sau oaie cu sos (*n.r.*).

— Fără petrolul saudit, se termină cu afacerea petrolului. Lumea rămâne fără energie.

Istoricul schiță o expresie neîncrezătoare.

— Nu ți se pare că exagerezi puțin? Evident că Arabia Saudită, fiind cel mai mare producător mondial, este o țară foarte importantă în această afacere, fără îndoială. Dar de-aici și până la a spune că fără acest petrol lumea va rămâne fără energie... în fine, e un pas mare, nu crezi?

— Casanova, ascultă ce-ți spun. Fără petrolul saudit nu mai există afacerea petrolului.

— Dar cum poți să afirmi așa ceva?

— Dintr-un motiv foarte simplu. Ți-am spus deja că petrolul non-OPEC este aproape de vârf, nu-i așa?

— Da.

— Când trece de vârf, intră într-o perioadă de declin tocmai când pe plan mondial crește cererea, astfel că lumea va fi dependentă în principal de petrolul OPEC.

— Până aici am înțeles deja.

— Întrebarea următoare este aceasta – aproape silabisi –: Cât petrol are OPEC-ul până la urmă?

Tomás ridică din umeri, ca și cum nu s-ar fi gândit niciodată la această chestiune în special.

— Qarim mi-a zis că mai ajunge încă o sută de ani.

— Qarim s-a mărginit la repetarea versiunii oficiale, îl întrerupse Filipe. Problema, problema cea mai mare, știi care este? Că nimeni nu știe de fapt. Dacă OPEC tratează orice informație referitoare la petrol de parcă ar fi secret de stat, evident că nu se pot confirma rarele revelații despre stadiul rezervelor din țările care fac parte din cartel. De fapt, nimeni nu știe cu siguranță cât petrol are mai exact OPEC-ul. Ai înțeles?

— Da.

Geologul își drese glasul.

— Dar sunt unele lucruri pe care noi le știm despre unii dintre producătorii OPEC. Să luăm, de exemplu, cazul Iranului,

care este doar al patrulea producător mondial de petrol. Ai vreo idee despre stadiul rezervelor petroliere iraniene?

— Nu.

— Sunt în scădere.

— Serios?

— Iranul are patru câmpuri petrolifere supergigantice. Aghajari, descoperit în 1936, Gach Saran, detectat în 1937, Marun, din 1963 și Ahwaz, din 1977. Toate au trecut deja de vârf și producția iraniană scade de la an la an.

— Și spui că Iranul este al patrulea producător mondial de petrol?

Filipe strâmbă din buze.

— Îngrijorător, nu-i așa? Cel mai grav este că mai multe dintre țările OPEC sunt în aceeași situație. De exemplu, singurul supergigant din Oman, câmpul Yibal, a trecut de vârf în 1997. Nigeria a trecut și ea de vârf și, foarte îngrijorător, Kuweitul a redus rata de producție în complexul Burgan, al doilea câmp petrolifer din lume, pentru a recupera presiunea din puțuri după câte spun ei. Compania petrolieră kuweitiană a anunțat la sfârșitul lui 2005 că Burgan este epuizat. Și, în afară de Kuweit, vârful a fost depășit și de Irak, Siria și Yemen.

Tomás își îndreptă spatele.

— Iartă-mă, nu înțeleg, spuse el nehotărât. Vrei să spui că și OPEC intră în declin?

— Nu, îl corectă Filipe. Spun că cea mai mare parte a marilor producători din OPEC au intrat în declin. Ridică arătătorul. Dar există un producător, unul singur, în care toată lumea își pune speranța că va rezolva problemele globale ale furnizării petrolului.

— Arabia Saudită?

— Nici mai mult nici mai puțin, zâmbi geologul. Regatul Arabiei Saudite. Acesta este principalul producător mondial de petrol, plasa de siguranță legată sub circuitul energetic, perna care amortizează căderea producției de pe planetă. Ridică din sprâncene. Înțelegi acum din ce motiv am spus că

Arabia Saudită este mult mai mult decât principalul producător din lume?

— Da.

— Fără Arabia Saudită n-ar fi suficientă energie pentru a satisface nevoile globale. Economia mondială ar intra într-o recesiune gravă și haosul s-ar răspândi peste tot. Te-ai gândit cum ar fi dacă petrolul ar deveni atât de scump încât, în loc să coste o sută patruzeci de dolari barilul, ar fi șapte sute de dolari?

— Ar fi complicat.

— Complicat? râse Filipe. Ar fi sfârșitul, dragul meu. Deschise brațele. Sfârșitul. Se aplecă spre prietenul său. Tu știi ce înseamnă șapte sute de dolari barilul?

— Înseamnă că e rău.

— Ah, poți să fii sigur de asta, încuviință el. Șapte sute de dolari barilul înseamnă că, în loc să dai șaptezeci de euro pentru un plin la mașină, de exemplu, ai da șapte sute de euro. Lăsă numărul să răsune în mintea lui Tomás. Șapte sute de euro pentru un simplu plin de benzină.

Istoricul fluieră, impresionat de această perspectivă.

— Ne-am deplasa toți cu bicicleta, nu?

— Chiar așa. Dar îți dai seama de impactul pe care l-ar avea asupra economiei mondiale?

— Am intra în recesiune.

Filipe râse din nou.

— Recesiune este un cuvânt ridicol pentru a descrie ce s-ar întâmpla în aceste condiții. Fii atent, din ultimele șapte recesiuni economice mondiale, șase sunt direct legate de reducerea temporară a producției de petrol. Repetă cele două cuvinte cheie. Reduceri temporare. Făcu o pauză. Acum imaginează-ți ce s-ar întâmpla dacă aceste reduceri n-ar fi temporare, ci permanente. Adică o încetare care să nu fie de conjunctură, ci de structură, fără nicio perspectivă de rezolvare.

— Recesiunea ar fi foarte gravă.

Geologul își fixă prietenul cu privirea.

— Casanova, o situație ca aceasta poate aduce sfârșitul civilizației, nu crezi? Sfârșitul civilizației.

— Oare nu exagerezi puțin?

— Crezi? Făcu un gest împrejur, arătând spre atmosfera liniștită și rafinată din bar. Uită-te la toate astea și închipuie-ți ce s-ar întâmpla dacă ar înceta brusc furnizarea de energie. Într-o situație ca aceasta, toate lucrurile cu care ne-am obișnuit, acest lux pe care-l luăm drept garantat, s-ar evapora de la o zi la alta. Începu să enumere problemele pe degete, atingându-le unul câte unul. Nu ne vom mai putea duce la muncă, transportul de bunuri dintr-un loc într-altul se va opri, fabricile nu vor mai primi materie primă, producția se va suspenda, la fel și distribuția, economia va fi paralizată, întreprinderile vor da faliment în cascadă, lumea nu va mai avea mijloace de subzistență, se va întrerupe transportul alimentelor către piață, nu se va mai respecta ordinea publică, vor fi revolte, devastări, țările vor deveni imposibil de guvernat, foametea se va răspândi peste tot și ne vom scufunda în haos.

Tomás reflectă asupra acestui scenariu.

— Ar fi foarte complicat.

— Ar fi sfârșitul civilizației, Casanova. Filipe mări ochii, subliniindu-și ideea. Sfârșitul civilizației.

La masă se lăsă o liniște sumbră. Conversația devenise înspăimântătoare, iar istoricul, privind prin barul pustiu, nu putu să nu se gândească la faptul că totul în viață este fragil și că istoria este înțesată de civilizații care păreau eterne într-un anumit moment, de neînvins, și care în cele din urmă s-au destrămat de la o zi la alta.

— Bine, dar această perspectivă nu este întru totul posibilă, nu-i așa? comentă Tomás. În fond, rezervele Arabiei Saudite sunt supapa noastră de siguranță.

— Așa spune Arabia Saudită.

— Și ai vreun motiv să te îndoiești de asta?

Geologul strâmbă din buze.

— Of, Casanova, o să-ți spun încă o dată același lucru. De unde știm noi că Arabia Saudită chiar are atâta petrol din

moment ce datele referitoare la producția sa sunt secrete de stat și rarele informații pe care le comunică saudiții sunt imposibil de verificat?

— Dar există vreun motiv pentru a ne îndoi asupra veridicității acestor informații rare?

Filipe rămase tăcut un moment, de parcă se gândea care ar fi fost maniera cea mai potrivită de a spune ce avea de spus.

— Să știi că există.

Tomás căscă gura, în parte surprins, în parte îngrijorat.

— Cum așa?

Amicul său deschise mapa din carton bleu și scoase niște broșuri colorate, pe care i le arătă lui Tomás.

— Știi ce-s astea?

Istoricul analiză broșurile. Erau imprimate pe hârtie de calitate și prezentau niște imagini frumoase cu puțuri de petrol și mașinării sofisticate care lucrau pe nisipurile deșertului. Textul era scris în engleză și stătea sub semnul unei stele care strălucea într-un pătrat verde și albastru, cu o frază în arabă alături și cuvintele *Saudi Aramco* în partea de jos.

— Niște pliante, nu?

— Da, sunt broșurile companiei Aramco din Arabia Saudită. Am făcut rost de ele de la un cabinet de relații publice din Ministerul Petrolului, în Riyadh.

Tomás cercetă din nou broșurile.

— Și ce au așa de special pliantele astea?

— Ai văzut textul?

Istoricul citi.

— Nu văd nimic anormal, constată el. Se vorbește despre înalta tehnologie utilizată de Arabia Saudită pentru a exploata petrolul, recurgând la tehnici foarte avansate și sofisticate. Ridică privirea. Dacă vrei să știi, chiar mă liniștește întrucâtva.

— Sigur că te liniștește. Orice profan care citește asta nu poate să nu se simtă impresionat de investiția tehnologică făcută de saudiți ca să asigure furnizarea energiei necesare planetei.

— Și atunci care este problema?

— Problema, dragul meu, este tocmai această investiție tehnologică.

— Ce are așa de special?

Filipe oftă.

— Îți aduci aminte că ți-am zis că petrolul saudit este al doilea ca preț din lume?

— Un dolar și jumătate pe baril, nu-i așa?

— Sau chiar mai puțin. Din ce motiv este atât de ieftin?

— Păi, dacă am înțeles bine ce mi-ai explicat mai devreme, are legătură cu caracteristicile producției. În Arabia Saudită e suficient să dai o gaură și petrolul iese ca din izvor.

Geologul apucă broșura pe care o ținea în mână prietenul său și arătă fotografia de pe prima pagină, în care se vedeau instalațiile în deșert.

— Dacă este așa, de ce au saudiții nevoie de tehnologii atât de sofisticate? Își arcui o sprânceană. Ei?

— Nu înțeleg.

— Casanova, petrolul din Arabia Saudită a fost întotdeauna ușor de exploatat. În fapt, ajunge să faci o gaură și petrolul țâșnește ca șampania. Din ce motiv, deci, s-a apucat Aramco să investească puternic în tehnologie avansată de extragere a petrolului?

Tomás ridică din umeri.

— Știu și eu?

— Un profan nu observă aceste lucruri, dar un geolog da, mai ales dacă este familiarizat cu specificul extracției de țiței. Lovi broșura cu degetul. Dacă saudiții investesc în tehnologie foarte sofisticată pentru a extrage petrol din deșert, lucrul acesta are o explicație.

— Care?

— Petrolul nu mai curge ca de la izvor.

Se făcu liniște o clipă.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Ce vreau eu să spun este că aceste broșuri de propagandă scot la iveală, fără să vrea, un lucru extrem de

îngrijorător: petrolul din Arabia Saudită nu mai țâșnește așa de ușor ca înainte.

Tomás reflectă asupra acestui raționament.

— Înțeleg.

— Când am văzut pentru prima dată aceste broșuri, la Ministerul Petrolului, în Riyadh, în minte au început imediat să-mi sune sirenele de alarmă. Ceva se întâmplă în Arabia Saudită și nimeni nu știe nimic. Se așeză mai comod pe canapea. Să știi, Casanova, că toate modelele internaționale de consum energetic pleacă de la presupunerea că petrolul saudit este atât de abundent și de ieftin încât va putea răspunde cererii mondiale până cel puțin în 2030.

— 2030? Nu era vorba de o sută de ani?

— O sută de ani pentru cei naivi. Orizontul lui 2030 pare mai realist și adevărul este că saudiții au încurajat piețele să creadă acest lucru. În același timp, au împiedicat, totuși, verificarea independentă a resurselor de care dispun. Afirmă că posedă rezerve dovedite de două sute șaptezeci de miliarde de barili, dar contribuția fiecărui câmp petrolifer la această sumă totală este tratată ca un secret militar. Noi nici măcar nu știm cât petrol produce mai exact regatul și acum ne aflăm în situația de a trebui să punem destinul nostru global în mâinile unei țări care ne garantează niște valori ale producției petroliere extravagante și imposibil de demonstrat. Apucă broșura de pe masă și făcu semn cu ea. Și, printre toate astea, mai găsesc și fluturași care dezvăluie indirect faptul că petrolul nu mai curge în Arabia Saudită așa de ușor ca odinioară. De aceea, după ce mi-a căzut privirea pe aceste broșuri, am făcut tentativele de a sparge blocada informațiilor și m-am apucat să bat pe la toate ușile. Mângâie mapa de carton. Până când am avut ocazia de care ți-am povestit și am pus mâna pe aceste documente tehnice.

— Și ce dezvăluie ele, până la urmă?

Filipe se aplecă înainte, și-l fixă cu privirea pe Tomás.

— Adevărul, Casanova, spuse el pe un ton criptic. Adevărul.

XXX

Chelnerul apăru cu o tavă pe care o ținea în echilibru pe vârful degetelor și Filipe se văzu obligat să pună mapa de carton pe canapeaua goală de alături, astfel încât să facă loc pe masă. Australianul puse înaintea clienților cele două halbe de bere, mâncarea indoneziană și tailandeză comandată și, după un „*enjoy, mates*"[1] cu un puternic accent australian, se îndepărtă la fel de repede pe cât venise.

— Nu-i rău, nu? comentă geologul, după ce mestecă o bucată de *saté* balinez.

— E foarte bun, confirmă Tomás. Încă nu mi-ai răspuns la întrebare.

Prietenul mângâie mapa de pe canapeaua de alături.

— Vrei să știi ce se află în această mapă?

— Da.

Filipe răsuci furculița în aer, cu o bucată de carne cu sos înfiptă în vârf.

— Ai să înțelegi ce se află aici doar dacă ai o noțiune precisă despre ceea ce înseamnă petrolul saudit și cum funcționează ingineria extracției acestuia.

— Din ce mi-ai povestit, este foarte simplu. Forezi și petrolul sare afară.

Geologul râse.

— În linii mari, chiar așa și este, confirmă el. Petrolul a fost descoperit în Arabia Saudită în 1938, într-un loc numit Dammam. Câmpurile erau atât de abundente încât geologii americani au putut să detecteze zăcămintele doar survolând deșertul în avion, închipuie-ți.

---

[1] „Bucurați-vă, oameni buni!", în engleză în original (*n.r.*).

— Se poate așa ceva?

— Da, dacă o permit caracteristicile topografice ale terenului, cum și a fost cazul. De fapt, câmpurile s-au dovedit ușor de identificat din aer. Arabia Saudită a prezentat un profil atât de interesant încât companiile petroliere au alergat în masă într-acolo și astfel a luat naștere Arabian America Oil Company, Aramco, ai cărei acționari erau Standard Oil, Shell, BP, Mobil, Chevron, Texaco și Gulf Oil.

— Toți rechinii cei mari, deci.

— Oho, nici nu-ți imaginezi. Și toți aveau dinții ascuțiți. Evident că al Doilea Război Mondial a pus afacerea în plan secund însă, de îndată ce s-a terminat războiul, prospectările au reînceput și s-au descoperit câmpuri din ce în ce mai mari. Aramco a fost naționalizată și rechinii dați afară din țară, iar Arabia Saudită avea deja, în acea perioadă, o poziție bine stabilită pe harta geostrategică. Filipe luă o înghițitură de bere și îl privi pe Tomás cu un zâmbet malițios. Acum am o întrebare pentru tine.

— Ia spune.

— Dacă Arabia Saudită este cel mai mare producător mondial, cam câte câmpuri crezi că produc șaptezeci și cinci la sută din petrol?

Istoricul luă un aer gânditor.

— Știu eu... vreo cinci sute.

Filipe strâmbă din nas.

— Haide, fii rezonabil, ceru el. Adu-ți aminte că șaptezeci și cinci la sută înseamnă trei sferturi din tot petrolul din Arabia Saudită. Este foarte mult. Crezi că cinci sute de câmpuri sunt suficiente pentru a umple trei sferturi din această cantitate colosală?

— Mda, ai dreptate, încuviință Tomás, scărpinându-se în cap. Aruncă la întâmplare un alt număr care i se păru mai realist: O mie de câmpuri?

— Nu.

— Cinci mii?

— Nu.

— Zece mii?

— Nici.

— Măi să fie. Mă dau bătut.

— Haide, încearcă. Dă-mi intervale, e mai ușor.

Tomás aruncă un interval mare.

— Între o mie și cinci mii de câmpuri.

— Nu.

— Ascultă, nu știu. N-am nici cea mai vagă idee și nici nu vreau să stau aici toată ziua să ghicesc numere.

Geologul zâmbi și ridică degetele arătător și mijlociu, făcând semnul victoriei.

— Două.

Tomás îl privi pe Filipe fără să înțeleagă.

— Ce două?

— Două câmpuri.

— Cum așa?

— Două câmpuri, repetă Filipe. Șaptezeci și cinci la sută din petrolul produs de Arabia Saudită se extrage din doar două câmpuri.

Istoricul clătină din cap, încurcat.

— Nu se poate.

— Se numesc Ghawar și Safaniya.

— Vorbești serios?

— Repet, Casanova, insistă geologul, atât de rar încât aproape silabisea cuvintele. Șaptezeci și cinci la sută din petrolul saudit este produs de numai două câmpuri. Ai înțeles? Asta înseamnă că viitorul imediat al lumii depinde de două lucruri numite Ghawar și Safaniya.

— Dumnezeule! Cum e posibil?

— Cum îți spun.

— Dar guvernele occidentale au idee despre această situație?

— Eu cred că nimeni n-a înțeles prea bine ce se petrece în Arabia Saudită, dragul meu. Lumea are ideea asta exagerată

că există mii de câmpuri aproape inepuizabile răspândite prin deșert, toate cu o producție imensă, apte să răspundă cererii mondiale în creștere și multiplelor probleme ale celorlalți mari producători. Ceea ce nu a înțeles nimeni este că, dacă economia globală depinde în primul rând de Arabia Saudită, asta înseamnă o dependență față de numai două câmpuri.

Tomás, aproape cutremurat, rosti întrebarea care îi apăruse în minte.

— Și... aceste câmpuri, cum sunt? Funcționează bine?

— Bună întrebare, răspunse amicul, pe un ton enigmatic. Adevărul este că nimeni nu știe ce se întâmplă în Arabia Saudită, nu-i așa? Datele sunt confidențiale și nu există o verificare independentă a capacității de producție instalată, nici a evaluării rezervelor. Unicul lucru pe care-l cunoaștem sunt afirmațiile extravagante ale saudiților. Nimic mai mult.

Istoricul își sprijini coatele pe masă și-și lăsă capul să se odihnească în palme.

— Două câmpuri, murmură, încă siderat. Totul se bazează pe două câmpuri. Îl privi pe Filipe cu o expresie întrebătoare. Dar, în fond, ce fel de câmpuri mai sunt și astea?

Geologul răsfoi una dintre broșuri, localiză o imagine cu harta Arabiei Saudite și indică un punct de pe coasta Golfului Persic, imediat la sud de Kuweit.

— Safaniya este aici, spuse el. Este cel mai mare câmp petrolifer *offshore* din lume și al doilea ca productivitate din Arabia Saudită. I se spune Regina Nisipului, pentru că vârful din sud ajunge sub plajele aurii de pe coasta arabică a golfului Persic. Safaniya a fost descoperit în 1951 și produce mai ales țiței greu. Pe hartă, are forma unei picături subțiri, măsurând șaptezeci de kilometri de la un capăt la altul.

— Șaptezeci de kilometri? se miră Tomás. E mare, nu-i așa?

— Foarte mare. Acest câmp produce cincisprezece la sută din tot petrolul țării.

— Doar cincisprezece la sută? Dar n-ai spus că aceste două câmpuri produc șaptezeci și cinci la sută din petrolul saudit?

— Așa am spus, e adevărat.

— Și atunci restul?

— E produs de celălalt câmp.

Istoricul căpătă o expresie neîncrezătoare.

— Glumești.

— Se numește Ghawar și produce șaizeci la sută din petrolul saudit. Este singurul câmp petrolifer megagigantic din lume și cel mai mare depozit de petrol găsit vreodată pe planetă. I se spune Regele Regilor, dar până și acest nume pare prea modest. Dacă Ghawar ar fi un împărat, câmpurile supergigantice ar fi pe lângă el nu regi, ci niște bieți prinți.

Tomás privi spre harta din broșură.

— Și unde este localizată această minune?

Geologul arătă spre o fâșie de deșert, paralelă cu coasta saudită, lângă Bahrain și Qatar.

— Aici, spuse. Este un câmp lung și îngust, în formă de picior. Dacă vârful din sud al câmpului Ghawar ar fi fost în Lisabona, capătul din nord ajungea la Aveiro.

— Ei, drăcie!

— Are mai mult de două sute de kilometri de la un capăt la altul și partea cea mai largă atinge cincizeci de kilometri. Ghawar a intrat în producție în 1951 și de atunci a produs mai mult de cincizeci și cinci de miliarde de barili. Zâmbi. Știu că este un număr de o magnitudine care poate părea de neînțeles. Să explic mai simplu: în acest moment, unul din doisprezece barili consumați la nivel mondial provine din Ghawar.

— La naiba!

— Producția câmpului Ghawar a devenit secret de stat în 1982 și singura informație sigură care a ieșit la iveală între timp este că acest megagigant producea în 1994 șaizeci și trei la sută din tot petrolul Arabiei Saudite. În rest, nu știm prea multe. Dar toată lumea știe cu siguranță un lucru: longevitatea câmpului Ghawar se află în centrul durabilității producției de petrol ca sursă energetică. Orice analiză a evoluției

producției petroliere globale trece inevitabil prin Ghawar. Dacă acest câmp rămâne bogat, alimentarea cu petrol a lumii este asigurată. Ridică mâna, de parcă ar fi lansat un semnal de avertizare. Însă, dacă există probleme în Ghawar... înseamnă că am ajuns la fundul sacului.

— Și sunt probleme?

Întrebarea fu rostită în grabă, o nuanță de îngrijorare colorându-i tonul. Filipe nu-i răspunse imediat. Se aplecă spre stânga, întinse brațul și apucă mapa din carton bleu, pe care și-o puse în poală. O deschise și arătă spre conținutul ei; erau documente în engleză și arabă, capsate între ele.

— Astea sunt documentele pe care le-am luat din biroul unuia dintre inginerii șefi de la Aramco, în Dhahran. După cum ți-am spus deja, toate erau arhivate într-un dosar intitulat *Problems in Production Operations, Saudi Fields.*

— Și, până la urmă, ce sunt documentele astea?

— Sunt rapoarte ale inginerilor. Închise din nou mapa, ca și cum nu venise încă momentul să prezinte conținutul ei. Dar există niște chestiuni tehnice pe care trebuie să le știi ca să poți înțelege mai bine ce scrie aici.

— Cum ar fi?

— Problemele de inginerie pe care le implică acest proces, îl lămuri Filipe. Cum crezi tu ca ajunge petrolul la suprafață?

— Păi e vorba de sistemul de foraj, nu? Se face o gaură în sol și petrolul începe să curgă, presupun.

— Toată lumea crede asta. Însă, în realitate, procesul de extracție a țițeiului implică trei elemente: petrolul, gazul și apa. Un prieten de-al meu spunea că, dacă procesul de extracție ar fi fost un film de la Hollywood, petrolul ar fi vedeta principală, amorezul care atrage publicul în cinematografe, iar rolurile secundare le-ar fi încredințate gazului și apei. În realitate, în linii generale, un zăcământ constă în țiței amestecat cu gaz și un depozit de apă dedesubt. Gazul din petrol funcționează precum cel din șampanie: îi dă forță, sunt acele bule care-l fac să se miște și-i conferă vitalitate. Petrolul fără

gaz este ca șampania fără gaz: un lichid inert. Gazul amestecat în petrol și apa care-l împinge fac ca punga de petrol să fie sub presiune, cam ca o sticlă de șampanie pe care o scuturi înainte s-o deschizi, înțelegi?

— Da.

— Când se forează acest depozit e ca și cum ai scoate dopul de la sticla de șampanie. Petrolul țâșnește la suprafață cu o presiune mare și atunci are loc extracția primară. Petrolul vine în cantități mari, e o minunăție. Filipe își schimbă expresia feței, arătând că toate lucrurile bune au un sfârșit. Problema este că, odată făcut forajul, după ceva vreme începe să scadă și presiunea, de acord?

— Ca șampania în pahar...

— Exact. Filipe întinse degetul și arătă un punct invizibil în aer: Și din acest moment încep problemele. Presiunea începe să scadă și petrolul nu mai țâșnește cu aceeași intensitate. În realitate, chiar își pierde progresiv forța pentru că acolo jos, pe măsură ce se extrage mai mult țițeiul, presiunea zăcământului scade și ea, până la punctul în care devine inferioară presiunii de la suprafață și petrolul nu mai iese.

— Se termină petrolul?

— Nu, nu se termină. Încă mai este petrol în subsol. Problema este că depozitul nu-l mai împinge la suprafață.

— Când se întâmplă asta, cam cât petrol a ieșit deja?

— În cazul extracției primare? Aproximativ un sfert din tot petrolul existent în pungă. Ceea ce înseamnă că în subsol au rămas încă trei sferturi.

— Și cum se scoate restul?

— Intră în acțiune extracția secundară. Prin recurgerea la tehnologie, căutăm să creștem presiunea din zăcământ, astfel încât petrolul să țâșnească din nou. Una dintre metodele care se pot folosi este introducerea gazelor în punga de petrol, și anume a dioxidului de carbon, care se amestecă cu țițeiul și-l face din nou energic, ca pe șampanie. O altă metodă, foarte utilizată în Arabia Saudită, este introducerea apei în depozit.

— Apă? Amestecă petrolul cu apă?

— Nu, nicidecum. Apa nu este injectată în petrol, ci în depozitul de apă care se află sub punga de petrol, înțelegi? Pe măsură ce intră apa, depozitul crește, apa urcă și împinge petrolul în sus. Consecința este că, pe măsură ce se extrage petrolul, trebuie să se injecteze din ce în ce mai multă apă, pentru a menține presiunea din zăcământ ridicată. Numai că acest proces atrage după sine o altă problemă.

— Care?

— Se numește *water cut*, adică „conținut de apă". Întrucât apa trebuie injectată în depozite pentru a crește presiunea, la un moment dat, apa aceasta începe să se amestece cu petrolul, ceea ce înseamnă că petrolul brut este pe terminate. În extracția primară, petrolul iese aproape pur, dar, pe măsură ce avansează extracția secundară și punga se golește, încep să apară părți de apă amestecată cu petrol. Mai întâi unu la sută, apoi doi la sută și-așa mai departe. Asta înseamnă *water cut*. Un puț ajunge la sfârșit atunci când conținutul de apă depășește foarte mult conținutul de petrol. Se spune că petrolul s-a înecat în apă.

— Adică s-a terminat.

— Nu, nu s-a terminat. În mod normal, reușim să extragem doar o jumătate din țițeiul existent într-un zăcământ. Cealaltă jumătate rămâne în subsol, în zone izolate, însă extracția este neviabilă din punct de vedere economic și puțul este închis.

— Înțeleg.

Geologul deschise din nou mapa pe care o ținea pe genunchi. Luă niște foi și i le arătă lui Tomás.

— Aceste documente sunt rapoartele tehnice de la Aramco, spuse el. Aproape toate au fost pregătite de ingineri ai companiei petroliere saudite, deși unele au fost elaborate de consultanți ai companiei. Fiecare raport analizează provocările specifice ale unui anumit câmp petrolifer, identificând problemele operaționale care au apărut și s-au acumulat.

— Unde? În acel megagigant de care ai vorbit mai devreme?

— În mai multe câmpuri, precizează Filipe. Rapoartele analizează ceea ce se întâmplă în mai multe câmpuri. Geologul indică pozițiile zăcămintelor pe harta din broșură. După cum ți-am spus, Ghawar și Safaniya produc, împreună, șaptezeci și cinci la sută din tot petrolul Arabiei Saudite. Dar, dacă adăugăm și ceilalți doi supergiganți saudiți, Abqaiq și Berri, această cotă ajunge la nouăzeci și trei la sută. Adică există patru câmpuri petrolifere care, împreună, produc mai mult de nouăzeci la sută din tot petrolul Arabiei Saudite.

— Incredibil.

Filipe răsfoi documentele pe care le ținea în mână, de parcă ar fi căutat unul în mod deosebit.

— Să vedem ce se întâmplă cu Abqaiq. Acest câmp a început să producă în 1946 și petrolul de-acolo a fost mereu considerat de o calitate excepțională, poate cel mai bun din cât a existat vreodată. Găsi pagina pe care o căuta. Raportul acesta constată că Abqaiq a trecut de vârf în 1973, când produsese mai mult de șaptezeci la sută din resursele sale. Făcu semn cu mâna. Deci, la revedere, Abqaiq. Puse hârtia la loc și căută o alta. Câmpul Berri a fost descoperit în 1964, este unul dintre ultimii supergiganți descoperiți în regat și are și el petrol de calitatea întâi. Găsi documentul la două pagini distanță. Acest raport arată că presiunea depozitului Berri a scăzut la valori atmosferice în zece ani de exploatare, după care s-a început extracția secundară, cu injecție de apă. Totul a mers bine până în 1977, când apa a început să se amestece cu petrolul care ieșea la suprafață. Indicele *water cut* a tot crescut până ce a înecat petrolul într-un sfert din puțurile din Berri, în 1990, astfel că Aramco a fost obligată să le închidă. Acest raport arată că problemele au început să se înmulțească în 1994 și producția a scăzut cu mai mult de șaizeci la sută. În 2001 era clar că nu mai rămâneau decât câteva porțiuni din Berri în care petrolul nu se înecase încă în apă. Puse raportul deoparte. Berri se pregătește să intre în istorie. Mai răsfoi câteva pagini. Acum Safaniya, despre care ți-am vorbit deja. Cel mai mare câmp petrolifer *offshore* din

lume și al doilea ca producție din Arabia Saudită. Filipe extrase alte foi din mapă. A intrat în producție în 1957 și țițeiul de-acolo s-a păstrat relativ curat până către sfârșitul anilor '80, moment în care a început să apară nisip în petrolul brut, semn că presiunea scădea în mod periculos. A apărut și apa, care a crescut până când indicele *water cut* a ajuns să fie ridicat în cea mai mare parte a câmpului, în 2001.

— Care este procentul?

— În Safaniya? Unele puțuri au ajuns deja la un indice *water cut* de cincizeci la sută.

— Drace!

— Safaniya este evident în declin, dragul meu. Vârful a fost depășit în jurul anului 1980, iar rapoartele arată că problemele cu apa și nisipul tind să se agraveze. Puse documentele la loc. Adică, ceea ne arată aceste rapoarte este că cei trei supergiganți din Arabia Saudită, Safaniya, Abqaiq și Berri, au trecut deja de vârf și sunt în scădere.

— Mai rămâne cel mai mare.

— Da, rămâne Ghawar.

Tomás arătă cu privirea spre mapa de carton.

— Și ce zic documentele despre câmpul ăsta?

Geologul găsi alte foi.

— Ghawar este atât de mare încât toată rezerva a fost împărțită în arii regionale, cum ar fi Ain Dar, Shedgum, Uthmaniya, Hawiya, Haradh și altele. În consecință, o mare parte a rapoartelor se concentrează pe analiza diverselor aspecte ale acestor locuri de foraj, remarcă el, răsfoind paginile. Arătă un document. De exemplu, acest raport studiază misterioasa înclinare a pungii de petrol, în special în zona de contact dintre apă și petrol. Un alt document. Acesta abordează problema injecției orizontale în secțiunea Arab D. Altul. Aici, atenția este îndreptată asupra intervalelor de permeabilitate. Încă unul. Uite, acesta are o simulare numerică ce caută să compatibilizeze datele despre presiunea puțurilor orizontale în diverse tipuri de heterogenități.

Din ce în ce mai nerăbdător, Tomás se uită la documente.

— Parcă ai vorbi chineză.

— Da, jargonul este deosebit de tehnic.

— Și, în traducere, ce spun aceste rapoarte?

Filipe încetă să mai răsfoiască documentele din acel fascicul.

— Avem aici nenumărate analize ale diverselor aspecte ale operațiunilor din Ghawar, spuse el, privindu-și atent prietenul. Atenție, niciunul dintre aceste rapoarte nu prezintă o viziune de ansamblu. Numai suma lor ne revelează o perspectivă relativ clară a ceea ce se întâmplă în acest mare colos.

— Și cum este această perspectivă?

Geologul se uită la ceas și, uimit de oră, întrerupse brusc discuția.

— Casanova, e târziu, exclamă el tresărind și arătându-se dintr-odată grăbit. Trebuie să plecăm.

— Să plecăm!? se miră Tomás. Unde plecăm?

Filipe ridică mâna și-i făcu semn chelnerului. Când australianul vru să se apropie, făcu în aer o iscălitură și angajatul înțelese; trebuia să aducă nota, repede.

— Trebuie să merg în cameră să-mi fac bagajul și apoi plecăm din oraș.

— Unde mergem?

— Departe. Te avertizez că nici n-are rost să te gândești să mai trecem și pe la hotelul tău să-ți iei lucrurile.

— De ce?

— Păi din motive de siguranță. După cele întâmplate în Siberia și după ce ai fost urmărit chiar azi, în Sydney, nu ne putem asuma și alte riscuri, nu crezi? Va trebui să dispari odată cu mine, fără să lași urme, și de aceea trebuie să lași totul în hotel până ne întoarcem.

— Dar unde mergem, până la urmă?

— Ne întâlnim cu James.

— Amicul tău de la Oxford?

— Da, e și el aici.

În mintea lui Tomás se făcu dintr-odată lumină.

— Ah, bun. Acum înțeleg de ce ai venit în Australia. Ridică o sprânceană, intrigat. El e aici, în Sydney?

— Nu.

— Atunci unde?

— O să vezi.

XXXI

Nota de plată sosi pe o tăviță de argint și Tomás insistă să plătească el; în fond, acele cheltuieli erau acoperite de Interpol. Se ridicară amândoi, ieșiră din Avery's Bar și se îndreptară spre zona lifturilor, în luxosul lobby al hotelului.

— Încă nu mi-ai răspuns la întrebare, insistă Tomás.

— Ți-am spus deja că vei afla unde mergem la momentul potrivit.

— Nu la asta, nerodule.

— Atunci, care e întrebarea?

— Vorbeam despre câmpurile gigantice din Arabia Saudită, îi aminti el. Făcu un semn în direcția mapei de carton pe care prietenul său o ținea în mână. Ai spus că depozitele supergigantice au trecut deja de vârful de producție, dar încă nu mi-ai spus ce zic acele rapoarte despre cel mai mare câmp.

— Ah, înțelese Filipe. Ghawar?

— Da. Ce se întâmplă pe acest câmp?

Ajunseră în dreptul lifturilor și intrară într-unul care avea deja ușile deschise. Geologul apăsă pe butonul etajului cinci și ușile se închiseră pentru scurta deplasare.

— După cum ți-am zis, Ghawar a început să producă în 1951 și, timp de zece ani, petrolul a țâșnit liber din zăcământ, fără să fie nevoie de nicio metodă specială de extracție. Cu toate acestea, la sfârșitul deceniului, zăcămintele au început să înregistreze o anumită scădere a presiunii. Ca răspuns la această problemă, Aramco a inițiat un program de injecție cu gaz în sectorul Shedgum. La începutul anilor '60, în fața scăderii și mai mari a presiunii, s-a lansat un nou program, de data aceasta injectând apă în părțile laterale ale pungii. Situația

a fost, în cele din urmă, adusă sub control, însă numai pentru câțiva ani. În anii '70 a apărut apă în petrolul care ieșea din puțurile de la Ghawar.

— Serios?

Filipe înclină capul, ca și cum surprinderea prietenului său ar fi fost disproporționată.

— Casanova, spuse el. Ghawar a produs petrol pur timp de douăzeci de ani. Asta e foarte bine.

— Ah, bun. Credeam că apariția apei era ceva grav.

— Apariția apei este ceva grav.

Tomás păru descumpănit, neștiind ce să creadă.

— Iartă-mă, parcă ai spus că nu era nicio problemă.

Un sunet discret anunță sosirea liftului la etajul cinci. Ușile se deschiseră și ieșiră amândoi pe coridor.

— Apariția apei în extracție este întotdeauna un lucru grav, spuse Filipe, fără să întrerupă șirul conversației. Cu toate astea, faptul că acest câmp a mers douăzeci de ani fără să extragă apă este foarte bun. Chiar excelent, fără îndoială. Problema este că lucrurile bune nu durează veșnic, nu-i așa?

— Înțeleg.

— Producția din Ghawar de-a lungul acestui deceniu a sărit în aer, trecând de la un milion și jumătate de barili zilnic în 1970 la cinci virgulă șapte milioane pe zi în 1981. Începând din acel moment, consumul mondial a scăzut și, ca răspuns, Aramco a diminuat intenționat producția din acest câmp megagigantic. Sectorul Haradh, de exemplu, a fost oprit complet, în efortul de a lăsa zăcămintele să se odihnească.

— Să economisească, adică.

— Să se odihnească, insistă geologul. Știi, cu cât un câmp produce mai mult petrol, cu atât scade și presiunea din rezervoare. O modalitate de a combate această problemă este oprirea producției, ceea ce permite să se mărească presiunea în mod natural. Asta au făcut saudiții începând din 1982. Au început să lase câmpurile petrolifere să se odihnească, în încercarea de a recupera presiunea pierdută.

— Și au reușit?

— Oarecum, da. Presiunea a crescut și problemele cu apa s-au diminuat sensibil, însă nu în mod decisiv. Filipe pipăi mapa de carton pe care o ținea în mână. Aceste rapoarte arată că problemele cu apa au reapărut la scurt timp, și încă în forță.

— Te referi la conținutul de apă?

— Da, la *water cut*.

— Cum a evoluat problema?

Se opriră în fața unei uși și Filipe scoase o fișă magnetică. O introduse în fantă și ușa camerei se deblocă cu un „clic".

— După cum ți-am zis, apa a apărut în petrolul din Ghawar în anii '70, spuse el, intrând în cameră. De atunci, procentajul acesteia în raport cu petrolul a tot crescut... cu o viteză alarmantă.

— Dar cât?

Filipe lăsă mapa în pat și se așeză pe marginea lui, poftindu-l pe Tomás să se așeze într-un fotoliu, lângă masa de scris.

— În 1993, indicele *water cut* atinsese douăzeci și șase la sută și, de-aici încolo, ține-te grabă, spuse el, continuându-și raționamentul. După trei ani deja ajungea la douăzeci și nouă la sută și în 1999 la treizeci și șase la sută. Situația amenința să scape de sub control și Aramco a hotărât să deschidă alte puțuri, astfel încât să evite problemele. Dar după câteva luni, și acestea au început să extragă apă. Ridică palma deasupra ochilor. Apa a apărut și în zăcăminte situate în zone înalte, unde nu se aștepta nimeni să apară atât de repede.

— Și ce-au făcut saudiții?

— Au început să-și piardă cumpătul, evident. În disperare de cauză, Aramco a recurs la tehnologie înaltă și la noi tehnici de foraj orizontal.

— Și au dat roade?

— Rapoartele nu mai acoperă și perioada următoare. Dar, în 2005, am reușit să mituiesc un funcționar saudit care

avea datorii la jocurile de noroc și mi-a dat informații mai actualizate despre acest indice *water cut* îngrijorător din Ghawar. Din câte se pare, recursul la noi tehnologii sofisticate a permis companiei Aramco să reducă procentul de apă până la treizeci și trei la sută în 2003. Clătină din cap. Dar n-a durat prea mult. Tendința s-a răsturnat din nou și, în 2005, conținutul de apă era deja de cincizeci la sută și numeroase puțuri au crescut în câțiva ani de la douăzeci la sută la o valoare absolut alarmantă, ceva de neimaginat.

— Cât?

— Șaptezeci la sută.

— Dumnezeule, se înfioră Tomás, bulbucând ochii. În doar doi ani?

— Într-un interval de doi până la cinci ani, de la caz la caz.

— În Ghawar?

— Da.

— Dar asta e... e o catastrofă!

— Poți să fii sigur. Dacă ne uităm la date, ajungem la concluzia că vârful de producție din Ghawar a fost recordul de cinci virgulă șapte milioane de barili zilnic, în 1981. De-atunci, acest colos n-a mai produs atâta petrol într-un singur an. Ghawar a atins vârful de producție în anii '80 și, datorită noii tehnologii, se găsește acum pe un platou al producției. Dar, atenție, noua tehnologie este cu două tăișuri. Pe de o parte, e drept că ajută la menținerea producției la un nivel înalt, dar, pe de altă parte, accelerează golirea zăcămintelor și diminuarea presiunii acestora.

— Cât timp se va menține acest platou al producției?

Filipe își mângâie barba.

— Nimeni nu știe, spuse el, gânditor. Însă toate indiciile ne arată că declinul va începe în curând și un lucru este sigur: când va începe, va veni pe neașteptate și va fi brusc.

— Ce înseamnă în curând?

— Ascultă, Casanova. Filipe deschise mâinile în dreptul feței, de parcă ar fi arătat un tablou. Privește imaginea de

ansamblu a problemei. Petrolul non-OPEC este aproape de vârf și se estimează că va fi atins în 2015, aproximativ. Asta înseamnă că cele mai mari speranțe pentru viitorul energetic al lumii este la petrolul OPEC. Problema este că majoritatea țărilor OPEC deja au trecut de vârf, cum e cazul Iranului, Irakului, Kuweitului, Yemenului, Omanului și Nigeriei. Salvarea este, deci, Arabia Saudită, a cărei producție, cum descoperi acum, se bazează pe o mână de câmpuri petrolifere ajunse la maturitate. Toate au trecut deja de vârful de producție și înregistrează un conținut ridicat de apă în extracție, semn că operațiunile se află într-o stare avansată de declin. Toate par să depindă acum de prestațiile câmpului Ghawar, însă informația tehnică referitoare la acest câmp este foarte îngrijorătoare. Dacă analizăm producția câmpurilor supergigantice din afara OPEC și care au trecut deja de vârf, cum e cazul câmpurilor Brent, Oseberg, Romashkino, Samotlor sau Prudhoe, de exemplu, observăm că platoul de producție al celor mai mari zăcăminte tinde să dureze în jur de zece ani. Fiind singurul megagigant din lume, probabil că Ghawar va avea un platou mai întins. Dar este important de ținut minte că acest câmp neobișnuit a atins vârful în 1981 și că a intrat în platou începând de atunci. Făcu o pauză. În fața acestui scenariu, ce-ai vrea să-ți spun? Ridică din sprâncene. Ei bine?

Se făcu liniște, în timp ce Tomás asimila faptele și încerca să le pună în perspectivă, cu toate implicațiile pe care le aveau.

— Dar nu petrolul saudit era cel care avea să dureze încă mulți ani? întrebă el, aproape cu teamă.

— Poate va dura o sută de ani, nu știu. Dar ceea ce cu siguranță nu va dura mult este actuala rată ridicată de producție. Asta înseamnă că, în curând, piața va avea mult mai puțin petrol disponibil, într-o perioadă în care cererea crește exponențial. Și știi ce înseamnă asta, nu-i așa?

— Prețul petrolului nu va mai scădea sub trei cifre.

— Este cât se poate de sigur, anunță Filipe. Epoca petrolului ieftin este pe sfârșite. Reducerea ofertei și creșterea cererii vor face ca prețul petrolului să ajungă la valori de neimaginat până acum. Și cel mai rău este că acest proces a început deja. În 1998, petrolul costa zece dolari barilul și, în zece ani, a ajuns de paisprezece ori mai scump. Când petrolul va costa trei sute de dolari barilul, de exemplu, vei avea nevoie de trei sute de euro numai ca să faci plinul la mașină.

— Va trebui să merg pe jos.

— Cred că glumești, râse prietenul. Economia mondială actuală nu se întreține cu oameni care merg pe jos. Adevărul este, însă, că petrolul va deveni scump pentru orice, nu numai pentru plinul tău de benzină, ceea ce înseamnă că și autobuzele, trenurile, metroul vor fi de zece ori mai scumpe. Dacă facem socoteala, multă lume își va da seama că pur și simplu nu se va mai putea mișca, salariul nu va mai fi de ajuns pentru plata transportului către locul de muncă. Iar transporturile, dragul meu, sunt doar vârful vizibil al aisbergului. În fapt, pentru a produce un automobil sau un frigider, este nevoie de cuptoare, iar cuptoarele sunt alimentate în principal cu combustibili fosili. Ceea ce vreau să spun este că petrolul scump înseamnă produse scumpe. Ce nume poartă această creștere generalizată a prețurilor?

— Inflație?

— Galopantă, Casanova. Oftă. În istoria recentă a Statelor Unite, de exemplu, au fost doar trei perioade în care rata inflației a atins două cifre: între 1917 și 1920, în anii '40 și între 1974 și 1981. Știi ce-au avut în comun aceste trei perioade? Lipsa petrolului. Iar cele cinci recesiuni care au survenit din 1973 încoace au fost, toate, precedate de o creștere a prețului petrolului. Economiștii au cercetat aceste numere cu lupa și au descoperit că inflația a ajuns la două cifre de fiecare dată când costurile energetice au ajuns la zece la sută din PIB. Or, dacă asta s-a întâmplat în perioade de lipsă conjuncturală a petrolului, închipuie-ți ce se va întâmpla când această lipsa va fi permanentă.

— Vrei să spui că activitatea economică va încetini.

— Sigur. Creșterea prețului petrolului provoacă creșterea prețului la produse, iar asta duce la inflație și la încetinirea economiei. Va începe ușor, bineînțeles. Cu toate astea, întrucât problema nu este conjuncturală, ci structurală, situația se va agrava din ce în ce mai mult. Petrolul urcă, activitatea economică încetinește și inflația devine incontrolabilă. E bine de amintit că hiperinflația a distrus Germania în anii '20. Acum imaginează-ți aceeași situație în toată economia mondială. În astfel de circumstanțe, colapsul economic va fi iminent. Și, e bine de știut, un colaps economic aduce cu sine și mari frământări sociale. Dacă se întâmplă asta, urmează acea serie despre care am mai vorbit, nu-i așa? Recesiune, foamete, devastări, haos. Deschise brațele, ca și cum s-ar fi lăsat în voia destinului. Cu alte cuvinte, civilizația noastră poate foarte bine să se afle în pragul destrămării.

Tomás se foi pe scaun și privi pe fereastră, ca și cum ar fi încercat să-și găsească o direcție.

— Sunt puțin dezorientat, spuse el.

— De ce?

— Dacă avem în vedere contribuția însemnată a combustibililor fosili la încălzirea globală, sfârșitul petrolului ar trebui să fie un lucru bun, nu-i așa?

— Ar trebui, și așa și este.

— Ah, da? Dar la ce ne folosește să încetinim încălzirea planetei dacă, odată cu sfârșitul petrolului, civilizația noastră va fi distrusă și ne vom întoarce cu toții la Evul Mediu?

— Sfârșitul petrolului va pune capăt tendinței de încălzire globală și ăsta este, fără îndoială, un lucru bun. Deși trebuie să subliniez că efectele încetării emisiei de dioxid de carbon vor începe să se facă simțite abia după câteva zeci de ani, dată fiind acțiunea cumulativă a încălzirii, după cum ți-am mai explicat. Dar fiecare monedă are două fețe, iar încetarea emisiilor de dioxid de carbon ar putea avea un preț mult prea ridicat pentru civilizația noastră.

— Și atunci ce putem face?

Filipe zâmbi.

— Ne întoarcem la întrebarea pe care și-a pus-o grupul nostru la Kyoto, remarcă el. Când ne-am cunoscut în Japonia, eu, Howard, Blanco și James știam că emisiile combustibililor fosili trebuiau să înceteze, altfel planeta avea să ardă în câteva zeci de ani, însă problema care se punea era tocmai aceasta: care este alternativa pentru combustibilii fosili? De asemenea, știam că în industria petrolului se manevrează foarte mulți bani și nu ne făceam iluzii referitoare la neputința noastră în fața intereselor gigantice care erau în joc. Situația este, prin urmare, extrem de delicată. Așa cum se prezintă lucrurile, scenariul care ne așteaptă este într-adevăr apocaliptic. Ne aflăm în fața celei mai sumbre perspective. Pe de o parte, vedem cum temperatura planetei crește disproporționat, dezlănțuind fenomene incontrolabile. Este posibil să fim în pragul unor valori critice de temperatură, dincolo de care Terra va deveni un adevărat infern. Și, exact în momentul în care se întâmplă asta, marea producție de petrol se va prăbuși brusc, fără nicio avertizare. Politicile OPEC de păstrare a secretelor, interesul întregii industrii petroliere de a prelungi statu quo-ul cât mai mult posibil, gestiunea politică bazată pe cicluri electorale scurte și manipularea prețului petrolului pe piața mondială camuflează căderea brutală a producției care se apropie. Să știi că problema cea mai mare nu este epuizarea petrolului, ci faptul că se va termina dintr-odată. Vom fi luați cu toții prin surprindere, fără să avem timp să punem la punct o alternativă eficientă. Privi în jur, exaltat, de parcă încă nu reușea să exprime tot ce simțea. Îți dai bine seama ce ne așteaptă?

Tomás dădu din cap.

— Multă dezordine.

— Nici nu-ți închipui cât de multă, Casanova, remarcă Filipe pe un ton sec. Vor fi călduri din ce în ce mai infernale, creșterea nivelului mării va face ca apele să înghită insule și

să invadeze continente, vor fi furtuni din ce în ce mai brutale, deșertificarea va spori, afectând o jumătate din planetă și recoltele vor fi distruse de secetă. Când se vor întâmpla toate acestea, petrolul se va termina în mod abrupt și ne va prinde cu chiloții în vine, complet nepregătiți. Economia va intra într-o profundă recesiune, companiile vor da faliment, va fi foamete, nu se va mai respecta ordinea publică și, fără să ne dăm seama, civilizația noastră va dispărea. Se aplecă înainte, apropiindu-și chipul de fața amicului său, și repetă întrebarea. Îți dai seama ce o să se întâmple?

— Apocalipsa.

— Nici mai mult, nici mai puțin, exclamă geologul. *Apocalipsa*. Și asta nu li se va întâmpla strănepoților noștri, peste un secol. Arătă cu degetul spre covor. Asta se va întâmpla în curând, chiar în timpul vieții noastre. Lăsă ideea să-și facă efectul. Noi vom asista la toate astea, Casanova. Vom asista la toate astea.

Tomás aproape că se ghemui în fotoliu.

— Este... este înspăimântător.

Filipe se îndreptă pe marginea patului.

— Când ne-am cunoscut, în Kyoto, noi patru am făcut schimb de informații din domeniile noastre specifice de cercetare și ne-am dat seama că ne aflăm în pragul unei catastrofe iminente. Lumea nu este pregătită pentru această criză, nu s-a gândit la nicio soluție pentru a o evita. De aceea, am pus la punct un plan.

— Un plan? Ce plan?

— Cum domeniul meu de specialitate este tocmai sectorul energetic, și mai ales cel petrolier, eu aveam deja anumite semnale că puteau apărea probleme în furnizarea de petrol la nivel modial. Erau lucruri mărunte, frânturi de informație aparent irelevante, anumite comentarii în surdină pe care le mai auzeam venind dinspre piețele financiare, lucruri de genul acesta. Adunând piesele răzlețe ale acestui puzzle, am început să-mi dau seama că epuizarea petrolului ieftin se putea

petrece curând și că aceasta, fiind o problemă extrem de gravă, reprezenta o ocazie pentru noi.

— O ocazie ca să luptați împotriva încălzirii globale, vrei să spui.

— Exact. Dacă încă ar exista mult petrol, poți să fii sigur că aceste interese puternice care se învârt în jurul lui n-ar permite niciodată apariția unei alternative viabile. Toți cei din grupul nostru știau asta. Dar, dacă petrolul este cumva aproape de sfârșit, atunci lucrurile se schimbă. Afacerea se va prăbuși, iar aceste interese își vor pierde puterea odată cu sursa lor de venituri. De aceea am împărțit sarcinile între noi, în funcție de calificări și de domeniile de specialitate. Howard a fost însărcinat să urmărească evoluția climatică, astfel încât să poată prevedea cu exactitate care este momentul cel mai critic al încălzirii. Cu acest scop în minte, a reușit să se facă trimis la o stație americană din Antarctica, unde încălzirea este mai rapidă decât în restul planetei. Lui Blanco și lui James, care erau fizicienii și, în același timp, inginerii grupului, le-a revenit sarcina de a căuta și de a pune la punct o sursă energetică alternativă. Iar eu m-am apucat să determin situația exactă a rezervelor de petrol, astfel încât să stabilesc care este momentul cel mai favorabil din punct de vedere politic pentru a scoate la iveală energia alternativă pe care ar fi descoperit-o în cele din urmă Blanco și James.

— Energie alternativă?

— Da, confirmă Filipe. Lumea va trebui să facă un salt înainte și să găsească o altă sursă de energie. Altfel, vine sfârșitul!

— Vorbești de energia solară?

— Nu, energia solară este bună în completare, însă nu va trece de stadiul acesta. Nopțile și zilele înnorate ne vor împiedica să facem din energia solară o soluție energetică viabilă.

— Atunci care este alternativa? Qarim mi-a spus, în Viena, că nici vântul nu e de mare ajutor.

— Și ți-a zis foarte bine. La fel ca și energia solară, cea eoliană este intermitentă. Ce facem când nu mai bate vântul?

— Și atunci?

— Bună întrebare, observă el. Energia nucleară ar fi o opțiune, dacă n-ar fi atât de scumpă și dacă n-ar avea de înfruntat opoziția publicului, pe lângă faptul că deșeurile care se produc astfel rămân radioactive timp de mii de ani. Alte surse, cum ar fi mareele, ar putea fi complemente interesante, însă nu vor fi niciodată baza pe care să se sprijine întreaga economie. Gazul și cărbunele, care există în cantități mari, sunt combustibili fosili emițători de dioxid de carbon, de aceea trebuie evitate, mai ales cărbunele, care este și foarte poluant. Figura i se strânse într-o expresie interogativă. Și atunci, ce-i de făcut? Tocmai în jurul acestei probleme s-au concentrat Blanco și James.

— Și au ajuns la vreo concluzie?

— Eu și Howard eram prea puțin familiarizați cu lucrările lor, astfel că nu cunosc detaliile. Știu doar că Blanco a avut o idee interesantă. El și James lucrau la această idee când au avut loc crimele. Blanco a murit, dar se pare că partea substanțială a lucrărilor teoretice era terminată. În urma crimelor, eu și James am dispărut din circuit, dar am rămas activi. Eu am urmărit mai departe evoluția rezervelor mondiale de petrol, iar el, care este un ins foarte practic, și-a dedicat tot acest răstimp dezvoltării conceptelor teoretice schițate de Blanco.

— Și voi doi ați ținut legătura?

— Sigur, încuviință Filipe. Pe internet.

Prietenul lui Tomás se ridică de pe pat și deschise valiza pe care-o luă de pe un dulap. Se duse la șifonier și începu să-și scoată hainele, pe care le împături și le puse în geamantan.

— Și cum ați ținut legătura? În mod frecvent?

— Nu, deloc. Suntem perfect conștienți de resursele de care dispun cei ale căror interese sunt legate de petrol și n-am vrut să ne asumăm riscuri inutile. Am stabilit ca el să-mi trimită un mesaj codificat de îndată ce dorea să mă vadă.

— Ce mesaj? Acel citat din *Apocalipsă*?

— Exact. Filipe se opri din împachetat și își îndreptă spatele, citând din memorie: „Și când El a deschis pecetea a șaptea, s-a făcut liniște în cer." Se aplecă deasupra valizei și începu din nou să-și aranjeze lucrurile. De aceea suntem aici.

— Amicul tău englez știe că vin și eu?

— Evident.

— Și eu ce rol voi avea?

— Tu lucrezi pentru Interpol, nu-i așa? Deci ne vei ajuta, Casanova.

Istoricul se ridică din fotoliu, nemaiputând să rămână așezat.

— Dar cum? Cum te pot ajuta?

Filipe ridică privirea.

— Ca să facem următorul pas, avem nevoie de un polițist de încredere.

XXXII

O rafală arzătoare de vânt îi întâmpină în momentul în care ușa avionului se deschise și coborâră pe pista aeroportului Connellan; părea că intraseră într-un cuptor sau într-o seră sufocantă și uscată, instalată în mijlocul câmpiei semideșertice în care aterizase aparatul.

— *Welcome to Yulara*, îi întâmpină o stewardesă pe treapta de jos, o brunetă cu un zâmbet profesional.

Gâfâind din cauza căldurii, Tomás și Filipe păși pe asfalt cu o viteză nesigură; când se grăbeau să scape de cuptor cât mai repede, când încetineau pentru că li se părea că până și corpul li se topește în acea căldură sufocantă. Nori de insecte minuscule li se repezeau în față, obligându-i să se apere făcându-și vânt în fața nasului; intrară în terminal ușurați, binecuvântând răcoarea aerului condiționat, cu bucuria celui care trage aer în plămâni după ce a fost aproape sufocat. Aeroportul era mic, un aerodrom mai aerisit, și, de îndată ce geologul își găsi bagajul, ieșiră în holul principal al terminalului.

— Philip! strigă o voce.

Priviră amândoi în direcția de unde se auzise vocea și zăriră un sexagenar înalt și slab, cu părul grizonat și cu barba albă ascuțită, cu pielea înroșită și cu ochii albaștri, obosiți, ascunși în spatele unor ochelari cu multe dioptrii.

— Salut, James, spuse Filipe, surâzând sincer.

Cei doi se îmbrățișară și, imediat după aceea, necunoscutul îl privi pe Tomás cu o expresie întrebătoare.

— Acesta este prietenul tău?

Filipe făcu un gest larg, ca și cum ar fi dorit să-i aducă împreună.

— Da, el este Tomás. Lucrează pentru Interpol.

Gazda întinse o mână osoasă.

— *How do you do?* salută el. Nici nu vă imaginați cât de... hmpf... cât de mulțumit sunt să vă cunosc.

— Tomás, ți-l prezint pe James Cummings, fizician la Oxford, exilat în Yulara.

Cei doi își strânseră mâinile, englezul fiind deosebit de satisfăcut de prezența unui membru al Interpolului, de parcă Tomás ar fi reprezentat garanția că toată acea nesiguranță care-l apăsa de la moartea celorlalți membri ai grupului avea să ajungă la un sfârșit. Cummings privi dincolo de noii veniți, ca și cum s-ar fi așteptat să mai vină cineva.

— Și ceilalți? întrebă.

— Care ceilalți?

— Păi... hmpf... n-au venit și alți polițiști cu voi?

— James, Tomás a venit singur, îl întrerupse Filipe, pe un ton nerăbdător. Ți-am explicat deja că vine singur.

Englezul păru dezamăgit.

— Într-adevăr, recunoscu el. Dar eu speram... hmpf... să fie mai multă siguranță. Îl studie pe Tomás din cap până-n picioare. Și arma? Unde ții arma?

— Tomás nu e polițist. Este istoric.

— Istoric? Hmpf... dar la ce ne trebuie nouă un istoric?

— Ți-am mai explicat că este prietenul meu și că lucrează pentru Interpol. Îi puse mâna pe umăr. Ai încredere în mine, totul va fi bine. Privi spre Tomás și vorbi în portugheză. Scuze, Casanova, James e unul din acei oameni de știință care parcă trăiesc pe lună. Un fel de profesor distrat, înțelegi? Numai că, în ceea ce privește munca, nu există geniu mai inventiv decât el, poți fi sigur.

— Nu-ți face probleme, răspunse istoricul. Și tatăl meu era așa.

Cummings îi însoți spre ieșirea din terminal și-i duse prin soarele arzător până în parcare.

— E cald, nu-i așa? comentă Tomás.

— Cald? râse englezul. Cred că râdeți de mine, *old chap*[1]. Aș vrea să vă văd aici în februarie. Ați vedea atunci... hmpf... ce înseamnă într-adevăr căldură.

Istoricul își analiză gazda. Era un bărbat foarte înalt, de aproape un metru nouăzeci, cu o fizionomie uscată, cu brațe și picioare lungi și subțiri; purta o cămașă și pantaloni scurți kaki și avea capul acoperit cu o pălărie australiană, decorată cu o pană verde cu galben. Părea dezlânat, un vagabond deghizat în cowboy.

Ajunseră lângă un Land Rover verde-praz, a cărui culoare se vedea cu greu de sub stratul gros de praf, iar Cummings deschise ușile; cei trei se instalară înăuntru, însă căldura era atât de mare încât scaunele frigeau și aerul aproape că le ardea plămânii. Fără să mai piardă vremea, englezul porni motorul și puternicul aer condiționat australian răcori interiorul jeepului în doar trei secunde; dacă Tomás n-ar fi văzut, n-ar fi crezut.

— Ei și, James? spuse Filipe, care se așezase pe scaunul de lângă șofer. Cum te-ai descurcat aici, în Australia?

— Hmpf, suflă fizicianul, lucru care i se păru lui Tomás o ciudățenie a vorbirii lui.

Ticul părea a fi un sughiț, dar un sughiț dintr-acelea afectate, aristocratice, ca un icnet care se năștea în stomac și exploda cu pompă pe buze.

— E un infern aici, un adevărat infern.

Jeepul porni și o luă pe strada asfaltată impecabil.

— Un infern? se miră Tomás, instalat pe bancheta din spate. Să știți că mie îmi place mult această țară. Mi se pare frumoasă.

Cummings arătă cu un gest peisajul dimprejur.

— Frumos? Vi se pare... hmpf... frumos?

Șoseaua străbătea o câmpie cu pământ, arid, de un maroniu-roșiatic care colora totul de parcă ar fi fost un peisaj de pe altă planetă, marțian; pământ, pietre, praf, toate erau roșii,

---

[1] Bătrâne, moșule, în engleză în original (*n.r.*).

cu excepția tufelor verzi de vegetație și a paielor de iarbă lămâioasă de savană, care se întindeau până la orizont.

— Da, e frumos.

— Sigur n-ați mai gândi așa dacă... hmpf... dacă ați fi dezrădăcinat aici ani la rând, *old chap*. Acest infern în miezul pustiului mă termină. Își dădu ochii peste cap, exasperat. Când mă gândesc că... hmpf... locuiam în Oxford! În Oxford, *by Jove*[1]! Clătină din cap, plin de nostalgie. Ce dor mi-e de verdele liniștit și odihnitor din dulcea mea Anglie.

— Vă înțeleg punctul de vedere, admise Tomás, contemplând mai departe peisajul roșiatic. Una e să fii în trecere pe-aici, alta e să locuiești.

— Să nu... hmpf... vă îndoiți. Și să știți că situația nu se îmbunătățește, *old chap*. Dacă temperatura medie a planetei urcă cu trei grade Celsius... hmpf... Australia va fi numai cenușă și deșert. Arătă spre terenul arid de afară. De altfel, lucrurile au început deja. Marile incendii din 2003 au eliberat în zece minute mai multă energie decât... hmpf... bomba atomică de la Hiroshima, iar fumul copacilor care ardeau a fost aruncat în aer cu o forță atât de puternică încât a intrat în stratosferă și a început să circule împrejurul globului. Vă puteți imagina? Tăcu un moment, aparent concentrat la condusul mașinii. Dacă termometrele urcă cu trei grade, incendiile vor distruge totul, comentă el printre dinți. Pe lângă asta, perioadele de secetă se vor înmulți și agricultura va intra în colaps. Continentul acesta... hmpf... este pe marginea prăpastiei.

— Îmi închipui că lumea este speriată.

Cummings râse.

— Speriată? *Good Heavens*[2], sigur că nu. Australia și Statele Unite, au fost singurele națiuni așa-zis civilizate care au refuzat să semneze protocolul de la Kyoto.

— Și ce crede lumea despre asta?

---

[1] „Pe Jupiter", în engl. în original (*n.r.*).

[2] „Dumnezeule mare!", în engl. în original (*n.r.*).

— *Aussies*[1]?

— Da, australienii.

— *Hooligans*, exclamă el, cu dispreț. *Aussies* sunt niște... hmpf... *hooligans* care s-au mutat într-un loc însorit. Nu-i interesează deloc încălzirea globală.

Filipe se aplecă în spate.

— Nu-l cunoști pe James, spuse. Pentru el, doar Anglia merită. Restul e sălbăticie.

În jeep se instală liniștea în timp ce străbătea câmpia semideșertică, sub soarele arzător. Admirând peisajul exotic, Tomás observă în față o siluetă căzută spre dreapta, pe linia orizontului; era un colos cărămiziu, din piatră goală, de parcă acolo ar fi fost aruncat un menhir gigantic.

— Ce-i acolo? întrebă.

Englezul privi în direcția arătată.

— Uluru.

Istoricul analiză corpul straniu care se ridica peste savană, părea un munte arid; nu era ascuțit și îngust, ca vârfurile din Himalaya, ci mai degrabă un monstru de piatră cu un platou în vârf, ca o masă imensă.

— E interesant, comentă el. Am văzut muntele ăsta înainte.

— Uluru e renumit, spuse Cummings, fără să-și ia ochii de la drum. I se mai spune și... hmpf... Ayers Rock.

— Ah, da, știu.

— Toată această zonă este sacră pentru... hmpf... aborigeni. Dar mistici din toată lumea vin aici să-l venereze pe Uluru. Se spune că muntele este situat într-un punct important din grila planetară, la fel ca și... hmpf... Marea Piramidă din Gizeh.

— Serios?

— Hmpf... superstiții.

Tomás studie mai bine piatra care se ridica deasupra orizontului.

— Dar ce munte straniu, remarcă el. Din ce e făcut?

---

[1] Porecla dată cetățenilor australieni; în engl. în original (*n.r.*).

— Uluru? Din gresie. E al doilea monolit din lume ca mărime. Primul explorator european care l-a văzut l-a numit... hmpf... o piatră notabilă. Dar, în fapt, trebuie să recunosc că acest munte poate fi întrucâtva surprinzător. Una dintre calitățile lui cele mai bizare este faptul că-și schimbă culoarea de-a lungul zilei. Arătă spre munte. Acum e portocaliu, nu-i așa? dar monolitul poate fi și... hmpf... roșu, maroniu, violet sau albastru. După ploaie devine argintiu și chiar negru strălucitor. Uneori s-ar zice că există un izvor de lumină care vine din interior, ca un felinar.

— Serios? Ați văzut așa ceva?

— *Right ho*[1], încuviință el. Se întâmplă de câteva ori pe an. Bănuiesc că este... hmpf... un efect al luminii, de parcă ar fi o glumă de-a naturii.

— Și cum a apărut aici o chestie ca asta?

Cummings făcu semn cu capul spre pasagerul de lângă el.

— La întrebarea asta să răspundă... hmpf... geologul nostru.

Filipe se foi pe scaun.

— Nu știu prea bine, mărturisi el. Am auzit că Ayers Rock era parte din fundul oceanului acum cinci sute de milioane de ani, dar nu cunosc în detaliu istoria geologică a acestei formațiuni.

— Și cum se explică variația de culoare?

— Păi, după cum ți-a spus și James, muntele e făcut din gresie. Dar aceasta este impregnată cu alte minerale, nu este doar gresie. Variația de culoare se datorește tocmai acțiunii unui mineral, feldspatul, care are proprietatea de a reflecta lumina. Eu cred că acestea creează impresia că piatra emană luminozitate. Roșul, acest ton care pare rugină, se datorește oxidării. Filipe privi atent la alura exotică a monolitului din față. În orice caz, acest monstru este cu siguranță misterios.

— Și ce spun aborigenii?

---

[1] „Da' bineînțeles", în engl. în original (*n.r.*).

Cummings își reluă discursul.

— Ah, ei îl tratează pe Uluru de parcă ar fi Dumnezeu în persoană. Ei cred că acest munte este un izvor din acea energie pe care o numesc... hmpf... *tjukurpa*.

— Ce înseamnă asta?

— Vremea visului. Este un fel de poveste aborigenă despre crearea universului și a oamenilor. Ei cred că fiecare întâmplare lasă un fel de... hmpf... vibrație pe pământ, cumva în felul în care plantele lasă o imagine a lor în semințele pe care le eliberează. Făcu un gest în direcția muntelui. Uluru ar fi ecoul Creației și, în credința lor, este populat... hmpf... de spirite ancestrale.

— Nu-mi spuneți.

Englezul privi împrejur.

— Vedeți deșertul acesta, în Red Centre, Australia? Este plin de locuri sacre pentru aborigeni. Arătă spre o altă formațiune stâncoasă, în depărtare, la dreapta, unde se vedeau protuberanțele unor culmi rotunjite pe linia orizontului. Aceea, de exemplu, este altă... hmpf... formațiune sacră. Se numesc Olgas, însă aborigenii le spun Kata Tjuta.

O aglomerație urbană apăru dintr-odată pe marginea străzii, printre dune, o viziune neașteptată în miezul acelui deșert roșiatic. O plăcuță anunța Yulara și jeepul părăsi șoseaua intrând printre case.

— Aveți un oraș aici, în deșert? se miră Tomás.

— Nu avem, îl corectă James, aproape jignit. Din câte știu, eu nu sunt deloc un... hmpf... *Aussie hooligan*.

— Iertați-mă. Reformulă întrebarea. Australienii au construit un oraș în mijlocul deșertului?

— Yulara este ceea ce *Aussies* numesc sat turistic. A fost construit pentru a-i primi pe... hmpf... turiștii care vin să viziteze Ayers Rock.

— Sunt mulți turiști?

— Hmpf... nici nu vă închipuiți. Jumătate de milion pe an.

— Jumătate de milion? Satul acesta reușește să adăpostească o jumătate de milion de persoane?

Cummings făcu semn spre fațadele elegante și îngrijite ale localității, ale cărei spații verzi decorate cu palmieri și arbuști, lăsau impresia că s-ar fi aflat într-o oază.

— Nu lipsesc locurile de cazare aici. De la hoteluri de cinci stele până la campinguri. Dar vă previn că locul cel mai bun de stat este... hmpf... în piscină. În Yulara, piscina nu este un lux, *old chap*, ci o necesitate. La cât de cald e-aici, este singurul loc în care se poate sta când vrei să ieși din interioarele cu aer condiționat.

Jeepul străbătu încet străzile desenate cu grijă ale Yularei. După o vreme părăsi zona populată și o luă pe un drum de pământ ce se pierdea în deșert. Land Roverul sălta prin gropile din pământul bătătorit și zbura peste crestele ondulate ale dunelor, ridicând în urma lui un nor arămiu de praf uscat. Înaintă prin deșert preț de zece minute, mugind și cutremurându-se, până ce se opri brusc în cele din urmă. Norul de praf acoperi jeepul ca o mantie, alunecând ușor prin aer, împins de vânt; părea o umbră colorată și au trecut câteva momente până când Tomás reuși să întrezărească, prin praful gros ridicat de mașină, pereții albi ai unei case.

Coborâră și se îndreptară spre casă. Cummings oprise motorul și o liniște profundă puse stăpânire pe noii veniți; era o mutenie goală, nu se auzea nici măcar zumzetul delicat al vreunui zgomot de fond. Absența sunetelor era într-atât de acută încât devenea deconcertantă, ba chiar asfixiantă.

— Asta e casa dumneavoastră? întrebă Tomás, vocea lui zgâriind liniștea.

Cummings încuviință.

— Am botezat-o Arca[1].

Tomás zâmbi. Numele i se părea de bun augur; era foarte cald și numai răcoarea unui frigider îl putea alina în acel moment.

---

[1] În limba portugheză, „arca" înseamnă și „congelator" (*n.t.*).

— Arca, ei? Rece ca o ladă frigorifică?

— Nu. Ca Arca lui Noe.

— Arca lui Noe?

Englezul o luă înspre casă, iar pașii i se afundau în nisipul uscat.

— Aici se găsește ceva foarte prețios pentru umanitate.

— Ce anume?

Cummings puse mâna pe clanță și deschise ușa.

— Ultima speranță.

XXXIII

Casa părea o cocioabă lăsată în plata Domnului: hârtii împrăștiate peste tot, maldăre de cărți pe niște canapele rupte, haine aruncate prin colțuri, mobile acoperite de un strat gros și omniprezent de praf roșiatic; ici-colo se vedeau, pe jos, bucăți de mâncare învechită și pachete goale de cartofi prăjiți, în timp ce zeci de cutii de bere și de suc zăceau abandonate pe mobilierul din lemn exotic. Draperiile aveau pete imense de grăsime și geamurile erau aproape mate din cauza murdăriei.

— Iertați... hmpf... dezordinea, spuse Cummings, mișcându-se prin cameră ca un explorator care traversează jungla deasă. N-am avut niciodată înclinație pentru treburile casnice.

Tomás nu era un model de persoană ordonată, însă ce vedea acolo i se părea exagerat; evident, în acea casă nu se mai făcuse curățenie de cel puțin șase luni. El și Filipe își croiră drum până la canapele și se așezară cu grijă, evitând acele zone ale tapiseriei în care petele păreau proaspete.

— Și deci aici ai lucrat? întrebă Filipe, mascând o grimasă de dezgust.

— *Right ho,* confirmă englezul. Acesta este cuibul meu secret.

Tomás își privi, surprins, amicul.

— N-ai mai fost aici până acum?

— Nu, spuse geologul. Știam că James este ascuns aici, în Yulara, normal, însă n-am venit niciodată aici. Înclină capul, ca și cum ar fi explicat ceva evident. Din motive de siguranță.

Gazda ieși o clipă din sufragerie și se întoarse imediat, băgând capul pe ușă.

— Vreți să beți ceva? Ceai? Cafea? Bere?

— Poate niște apă rece, ceru Tomás, cu gura uscată din cauza căldurii pe care o suportase pe drumul de la aeroport.

Cummings reapăru cu o sticlă de un litru, rece, și i-o dădu lui Tomás.

— N-am adus pahare, se scuză el. Sunt toate... hmpf... murdare.

Istoricul nu dorea niciun pahar din casa aceea; dopul sigilat al sticlei îi dădea cele mai bune garanții de igienă. Deschise sticla de apă minerală și bău cu lăcomie aproape jumătate. Când termină, Filipe îi ceru sticla și-și potoli setea cu ce mai rămăsese.

— Spuneți-mi deci, începu Tomás, trecând direct la subiect. Ce doriți de la mine?

Filipe și Cummings avură un schimb de priviri și englezul se așeză în fața lor, făcându-i semn prietenului său portughez să explice el.

— Cred, Casanova, că știi deja esența acestei istorii, spuse Filipe încrucișându-și picioarele și relaxându-se pe canapea. De la moartea lui Howard și a lui Blanco, eu și James am stat ascunși. Eu am fost în Siberia, el a venit aici, în Australia. Dar am continuat să lucrăm. Eu am monitorizat mai departe situația rezervelor mondiale de petrol, iar el a continuat cercetarea pe care o începuse cu Blanco. Când ne-am despărțit, a rămas stabilit să nu mai luăm legătura decât în cazuri de extremă necesitate și numai prin mesaje codificate. Astfel că, acum câteva săptămâni, James mi-a trimis un astfel de mesaj, cel cu citatul biblic pe care l-am menționat deja.

— Cel din *Apocalipsă*.

— Exact, încuviință Filipe. El conține numele de cod al proiectului nostru.

— Ah, da? Și cum se cheamă, în fond, proiectul?

— A Șaptea Pecete.

Tomás dădu din cap.

— Hmm, murmură el. De-aici și fraza aceea codată.

— Exact, confirmă Filipe. Citatul trimis de James, era semnalul că proiectul se încheiase și că trebuia să ne întâlnim aici, în Australia, ca să punem la punct ultimele detalii. Eram însă conștienți că, singuri, n-am fi ajuns nicăieri și eu nu știam încotro să mă îndrept. Până când am văzut mesajul tău pe site-ul liceului și, pe lângă nostalgia pe care mi-a trezit-o, mărturisesc că m-am gândit că ai putea fi un contact important, un fel de agent invizibil, mă înțelegi? Asta mi-a dat ideea de a te invita să vii cu mine. Aveam nevoie de ajutorul cuiva din afara circuitului, de a cărui existență cei care au interese petroliere să nu aibă absolut nicio idee.

— Înțeleg.

— În Olhon, când mi-ai dezvăluit că ești în slujba Interpolului, credeam că suntem într-un impas, pentru că însemna că, de fapt, nu erai în afara circuitului. Dacă cei de la Interpol te chemaseră să-i ajuți la anchetarea crimelor, era evident că autorii morali ai acestor asasinate aveau să afle despre existența ta.

— Te referi la cei ale căror interese sunt legate de petrol?

— Exact!

— Hmm.

— De altfel, bănuiala asta ni s-a confirmat în Baikal. La câteva ore după ce ai apărut tu, au venit în satul de iurte acei bărbați înarmați. Or, te întreb, cum naiba au ajuns acolo?

— M-au urmărit, cu siguranță,.

— Evident că te-au urmărit, încuviință Filipe. Apoi continuă să povestească. După ce am scăpat, am considerat că suntem în fața unei situații de urgență și am luat legătura cu James. El s-a arătat foarte îngrijorat, cum era normal, însă numele Interpolului l-a impresionat.

Englezul înțelese aluzia și interveni.

— Ideal ar fi fost să veniți din partea... hmpf... Scotland Yardului, *of course*, spuse el. Dar mi s-a părut că Interpolul oferea suficiente garanții de siguranță și de aceea i-am spus lui Philip că, dacă ne gândim bine, poate că... hmpf... era

mai bine așa. Avem nevoie de ajutor și, în afară de Scotland Yard, cine ar putea să ne ajute mai bine decât Interpolul?

— La ce fel de ajutor vă gândiți?

— Pentru început avem nevoie de... hmpf... protecție.

— Dar Filipe mi-a explicat că, având în vedere interesele colosale care se află în joc, nicio poliție din lume nu v-ar putea apăra.

— Pentru mult timp, îl întrerupse Filipe. Nicio poliție din lume nu ne poate apăra pentru mult timp.

— Nu pricep.

Geologul inspiră adânc.

— Dacă ne-am fi dus la poliție în 2002, când au fost asasinați Howard și Blanco, acum n-am mai fi în viață. Nicio poliție nu ne putea proteja prea mult timp de ghearele intereselor petroliere, poți să fii sigur de asta. Dar acum lucrurile stau altfel, Casanova.

— Cum adică?

— James a terminat proiectul pe care l-a început cu Blanco. Piața mondială a petrolului mai are puțin și atinge vârful. Efectele creșterii temperaturii globale se fac simțite în mod palpabil. Deschise brațele, cu palmele în sus. Ce vreau să spun este că lumea nu mai poate aștepta, acum este cel mai potrivit moment pentru acțiune. Acum trebuie să luăm proiectul și să-l lăsăm pe mâini bune. Pentru asta nu avem nevoie de ani de zile, ne sunt suficiente câteva săptămâni. Zâmbi. Interpolul n-ar reuși să ne țină în viață câțiva ani. Dar câteva săptămâni? Nu văd de ce ar fi greu.

— Și după aceste câteva săptămâni? Ce se va întâmpla cu voi?

Filipe ridică din umeri.

— Interesele petrolului n-ar mai avea niciun avantaj din neutralizarea noastră. În acel moment, „A Șaptea Pecete" va exista deja, iar asasinarea noastră n-ar mai putea inversa procesul. Dimpotrivă, ar însemna chiar un risc foarte mare, din moment ce, până atunci, identitatea celor care ar fi putut ordona asasinatele ar deveni prea evidentă. Dacă reușim să

facem public proiectul „A Șaptea Pecete", cred că nu vor mai risca așa ceva.

Tomás își trecu mâna prin păr, cumpănind la cele auzite.

— Foarte bine, exclamă el. Și atunci, ce doriți să fac eu?

— Vrem să le explici situația celor de la Interpol și să-i aduci aici ca să ne garanteze siguranța. Avem nevoie de condiții care să ne faciliteze contactul cu câteva instituții cheie.

— Și ce le spun mai exact?

— Le povestești ce-ai văzut aici.

Istoricul privi în jur, descumpănit.

— Aici? Dar n-am văzut decât deșert.

Filipe zâmbi.

— Să-ți spun altfel, se corectă el. Le povestești ceea ce vei vedea acum.

— Și ce voi vedea?

— „A Șaptea Pecete".

XXXIV

Sertarul părea înțepenit, însă, cu un brânci zdravăn și hotărâtor, Cummings reuși în cele din urmă să-l deblocheze. Își vârî mâinile înăuntru și scoase un caiet gros, cu copertă rigidă, neagră, ca cele care se folosesc în contabilitate. Apoi se ridică și le arătă caietul invitaților.

— Ăsta este, *old chaps*, anunță el, pe tonul lui obișnuit, plin de afectare. A Șaptea... hmpf... Pecete.

Fără să-și stăpânească curiozitatea, Tomás se ridică de pe scaun și se duse lângă englez. Puse mâna pe caiet și îl răsfoi cu grijă. Era scris mărunt, cu pixul, plin de ecuații și scheme și cu o caligrafie greu de descifrat. Încercă să citească un fragment, dar se opri la mijlocul primului rând.

— E scris în spaniolă, exclamă el, surprins.

— *Right ho*, confirmă James. A fost scris de Blanco.

— Dar dumneavoastră înțelegeți spaniola?

— *Good Heavens*, nu. Părea aproape scandalizat de această idee. Blanco... hmpf... nu reușea să raționeze în engleză, *poor chap*. Întâi își făcea notițele în... hmpf... limba lui și, după ce înregistra totul, traducea în engleză. Arătă un paragraf mai jos. Vedeți? Partea asta e în engleză.

Tomás îi dădu caietul înapoi savantului și, întorcându-se, observă o siluetă verzuie dincolo de fereastră. Se uită mai bine și văzu că era piscina, murdară și neîngrijită, din curtea casei. Apa era acoperită de praful roșiatic ridicat de vânt și care acoperea totul, la fel ca acei nori din zare.

Intrigat, privi mai atent în direcția lor.

Norii de praf păreau să fi fost iscați de suflul violent al unei furtuni. Numai că cerul era albastru și senin, nu putea fi

vorba de furtună. Miji ochii și distinse un punct în mijlocul norului de praf, de parcă un purice ar fi apărut din ceață.

— James, strigă el, fără să-și ia ochii de la geam. Primești musafiri, de obicei?

— Da, confirmă englezul. Băcanul îmi trimite zilnic un băiat cu... hmpf... mâncare și băutură.

— Ah, atunci el trebuie să fie.

Profesorul de la Oxford se apropie de fereastră și privi norul de praf care se apropia.

— Nu se poate.

— Hmm?

— Băiatul de la băcănie. Deja... hmpf... a trecut pe-aici de dimineață.

Filipe sări de pe canapea și li se alătură celor doi, uitându-se toți pe fereastră cu o expresie încordată.

— Atunci cine vine?

Norul creștea rapid și imediat cei trei și-au dat seama că nu era unul singur, ci doi.

Au ieșit din casă, întrucâtva speriați, cei doi portughezi având foarte proaspete în minte întâmplările din Baikal. Tomás privi împrejur, încercând să dibuiască de unde puteau primi vreun ajutor sau încotro puteau să scape, însă se aflau în mijlocul deșertului și nu era nici țipenie de om în preajmă.

— N-ar fi mai bine să ne urcăm în jeep? întrebă el, arătând spre Land Rover.

— Nu mai avem timp, spuse Filipe. În orice caz, nu poate fi nimic special. Ne-am luat toate precauțiile, nu-i așa?

— Păi... da. Dar și în Rusia, îmi luasem toate precauțiile și ai văzut ce s-a întâmplat, nu-i așa? La fel și în Sydney...

— Acum e altfel. Am fost mai precauți.

Mugetul motoarelor accelerate se răspândi în deșert și două jeepuri se apropiară de casă în viteză. Ajunse în apropierea casei au redus viteza și s-au despărțit, unul pe o parte și celălalt pe altă parte; au virat într-o mișcare ca de forfecare și s-au întâlnit cu mult zgomot în fața casei. Când au ajuns la destinație, motoarele încă mugeau, frânând în mijlocul unui

nor de praf atât de mare încât cei trei bărbați din curte au trebuit să-și acopere fețele, să închidă ochii și să-și țină respirația până când vântul suflă praful în depărtare.

Praful se așeză și se auziră portiere deschizându-se. În mijlocul norului ce se destrăma se iviră siluete, ca niște spectre care răsar din ceață. Siluetele se apropiară, încet, ținând în mâini ceva ca niște bețe lungi. Priviră mai bine și celor trei le sări inima din piept, bubuind. Nu erau bețe.

Erau arme.

Noii veniți erau înarmați și nu cu orice fel de arme; erau puști automate, cu siguranță din arsenalul militar. Cei trei făcură un pas în spate, apoi încă unul, temători, până ce se proptiră de zidul casei. N-aveau unde să fugă.

O siluetă masivă se desprinse dintre celelalte. Păși apăsat și, ieșind din norul de praf, Tomás reuși în cele din urmă să-i distingă trăsăturile.

— Orlov!

Rusul se opri. Fața îi era lac de sudoare; în mod evident, clima de la antipozi nu-i pria.

— Salutare, domnule profesor. Ce faceți pe-aici?

— Asta vă întreb și eu, exclamă istoricul, încă mirat. Cum ați aflat că sunt aici?

— Să zicem că am metodele mele.

Filipe atinse brațul lui Tomás.

— Cine e?

Tomás făcu un pas în lateral, lăsându-i pe cei doi să se întâlnească.

— Ah, iartă-mă. Arătă spre rus. Dumnealui este Alexander Orlov, omul meu de legătură cu Interpolul. Arătă mai apoi spre Filipe. Orlov, acesta este Filipe Madureira, amicul meu, cel pe care îl căutați dumneavoastră. Făcu un semn spre englez. Iar dumnealui este James Cummings, fizicianul de la Oxford, cel dispărut.

Fizicianul și geologul înaintară, întinzând mâinile pentru a-l întâmpina pe noul venit, dar Orlov ridică pușca automată și-i opri cu un gest brusc.

— Rămâneți unde sunteți, ordonă el.

— Orlov! se scandalizâ Tomás. Ce faceți?

— Liniște.

— Dar nu sunt ei asasinii, spuse Tomás, într-un efort de a lămuri neînțelegerea. Vă explic imediat.

Ceilalți bărbați înarmați se apropiară; erau trei și stabiliră un perimetru de siguranță în curte. Nemaiputând răbda căldura aceea apăsătoare, rusul făcu un gest cu arma în direcția casei.

— Intrați.

Tomás nu înțelegea atitudinea omului de la Interpol.

— Dar ce faceți? V-am mai spus că nu ei sunt asasinii.

Orlov întoarse arma în direcția lui Tomás, căruia încă nu-i venea să creadă ceea ce vedea în fața ochilor.

— Și dumneavoastră, domnule profesor. Înăuntru.

Stupefiat, aproape incapabil să mai reacționeze, Tomás intră în casă supus; avea impresia că un automat pusese stăpânire pe corpul său.

În casă era răcoare, spre ușurarea rusului mătăhălos, care arătă spre canapea. Cei trei se așezară, înghesuiți, uniți, parcă, de un instinct de apărare. Din grup, Filipe părea cel mai liniștit; stătea picior peste picior, stăpânit de un calm ciudat, pironindu-l cu privirea pe bărbatul care-i amenința.

— Nu sunteți de la Interpol, nu-i așa?

Buzele lui Orlov se întinseră într-un zâmbet prefăcut.

— Amicul dumneavoastră e isteț, remarcă Orlov, adresându-i-se lui Tomás. De altfel, nici nu mă mir. Numai un om isteț putea să-mi scape atâta vreme. Mângâie arma, de parcă o pregătea de lucru. Dar am vești pentru dumneavoastră. Zâmbetul i se lărgi și mai mult pe fața lui rotundă. S-a terminat cu istețimea.

— Nu sunteți de la Interpol? întrebă istoricul, perplex. Nu sunteți de la Interpol?

Orlov îl privi pe Tomás cu o expresie batjocoritoare.

— Ce credeți?

Adevărul se infiltră în mintea lui Tomás, sinistru și groaznic. În tot acel timp lucrase pentru un necunoscut fără să bănuiască nimic; bărbatul acela nu era ce credea Tomás că era.

— Dar, atunci, cine sunteți?

— E chiar așa greu de înțeles?

Filipe se aplecă în față.

— Cine sunteți, am înțeles deja, spuse el. Ce aș vrea eu să știu este cine vă plătește cecurile.

Rusul întoarse arma spre geolog.

— Istețule. Stai cuminte.

— De ce să stau cuminte? întrebă Filipe. Oricum mă omorâți.

Ochii lui Orlov scrutau cele trei fețe dinaintea lui.

— Poate.

— Atunci avem dreptul la adevăr.

Dintre cei trei bărbați care veniseră cu Orlov, doi au intrat în casă și-au început să scotocească. Unul dintre ei intră în bucătărie și apăru cu câteva cutii de bere australiană rece în mână.

— *Smatri, što ya nazol v holodilnike*, spuse el în rusă, arătând prada. *Holodnoe pivko*.

— *Day mne adno*, mârâi Orlov, cerând o cutie.

Bărbatul îi întinse berea și rusul o bău pe toată, aproape dintr-odată. La sfârșit se îndreptă, râgâi violent și râse.

— Ah, ce minunăție.

Sătul și binedispus, se așeză pe un fotoliu, oftă și-i privi pe cei trei oameni de știință care-l priveau cu un aer intimidat.

— Deci voi credeți că aveți dreptul să aflați adevărul, nu-i așa?

Filipe își păstră sângele rece, ceea ce-l umplu pe Tomás de admirație.

— Dacă ați avea amabilitatea să ne explicați pentru ce anume vom muri, spuse geologul, pe un ton controlat, aproape sfidător, v-aș fi foarte recunoscător.

— Știți foarte bine pentru ce, răspunse rusul. Dar vreți să știți cine plătește factura, dacă e statul A sau compania B,

întreprinderea C sau cartelul D? Ridică din umeri. Asta n-are nicio importanță. Ridică un deget gros. Ce este realmente important este că voi v-ați jucat cu focul și a venit timpul să terminăm cu joaca.

— Dar cine a dat ordinul? insistă geologul.

— Probabil a fost un guvern, poate a fost o companie petrolieră, poate a fost un grup de interese, poate n-a fost nimeni. Apucă cutia goală și i-o arătă unuia dintre însoțitori. Igor, strigă el, cerând altă bere: *Day mne yeșcio adno*. Se întoarse către cei trei prizonieri și reluă discuția. Ce importanță are cine a dat ordinul? Arătă spre Filipe și spre Cummings. Important este că voi ar fi trebuit să judecați puțin. Când i-am lichidat pe prietenii voștri, trebuia să învățați lecția și să stați foarte cuminți. Clătină din cap. Dar nu. N-ați vrut să stați cuminți, nu-i așa? N-ați vrut să încetați cu mașinațiunile, nu-i așa? Ne-ați obligat să venim din nou după voi. Afișă o expresie de neputință, ca un tată care, contrariat, se vede nevoit să-și pedepsească fiul neascultător. Acum veți suporta consecințele. Credeați că o să scăpați?

Igor se apropie cu o cutie de bere, pe care i-o dădu șefului. Orlov o bău și pe-aceasta dintr-o înghițitură și râgâi sonor după ce termină.

— Mă scuzați, râse el.

Filipe nu se dădea bătut.

— Cum naiba ați aflat unde suntem?

Rusul arătă cu degetul spre Tomás.

— Prin profesorul nostru. El a fost agentul nostru infiltrat.

Ochii lui Filipe și ai lui Cummings se întoarseră spre Tomás, privindu-l acuzator. Istoricul era aproape anesteziat; căscă ochii, mai stupefiat decât ar fi crezut vreodată că este posibil să fie cineva, și deschise gura, însă trecu o secundă lungă până reuși să articuleze un sunet.

— Eu?!

Îl privi pe Orlov cu o expresie absolut consternată.

— Eu?!

Se întoarse spre cei doi însoțitori, de parcă i-ar fi implorat să-l creadă.

— Eu n-am făcut nimic!

— Cum așa, domnule profesor? Rusul se distra. Haideți, nu fiți modest. Mărturisiți totul.

Tomás simți o senzație de iritare cuprinzându-i tot trupul.

— Ați înnebunit? aproape că zbieră el. Ce vorbe sunt astea? Am fost eu informator? Am făcut eu asta?

— Ei, nu vă simțiți jignit. Când eram eu tânăr, pe vremea Uniunii Sovietice, lauda era ceva absolut normal, la ordinea zilei.

— Laudă?

Tomás schiță o expresie de repulsie, teama fiindu-i învinsă de disprețul pe care i-l stârnea omul din față.

— Sunteți nebun, Orlov. Nebun de legat.

Rusul izbucni într-un hohot de râs, întrerupt doar de o râgâială.

— Sunt nebun?

— Da, nebun. Spuneți numai tâmpenii.

— Și dacă vă dovedesc că v-ați denunțat amicul? Dacă vă dovedesc asta?

Era rândul lui Tomás să râdă.

— Nimeni nu poate dovedi ceva ce nu s-a întâmplat niciodată.

— Ah, nu? Și dacă vă dovedesc?

— Atunci dovediți-mi, chiar vreau să văd cum.

Orlov întinse pușca și atinse cu țeava brațul drept al lui Tomás.

— Ia arătați-mi mâna.

— Mâna?

— Da, arătați-mi-o.

Fără să înțeleagă unde vrea să ajungă rusul, Tomás întinse brațul și-și dezgoli mâna dreaptă. Orlov îi apucă mâna, o studie câteva secunde și apăsă un punct.

— Simțiți ceva aici?

O senzație neplăcută străbătu mâna istoricului.

— Da, e locul în care m-am lovit deunăzi. Am avut un accident și m-am lovit, la mână.

— Un accident, ei? Și dacă vă zic că aici aveți un mic emițător alimentat de o baterie cu litiu?

— Un emițător?

— Se numește Proiectul Iridium. Acest cip folosește frecvențele radio și emite un semnal GPS care este recepționat de mai mult de șaptezeci de sateliți care se învârt în jurul planetei. Datorită acestui semnal, sateliții pot identifica locul unde vă aflați cu o precizie de câțiva centrimetri.

Tomás își analiză mâna, năucit.

— Un emițător? repetă el, încercând încă să înțeleagă ce auzise. Dar... dar cum? Cum mi-ați pus un emițător aici?

Un zâmbet condescendent invadă fața lui Orlov.

— Cum, domnule profesor? Nu vă mai amintiți ziua în care v-am sunat prima oară? Vă amintiți?

— Da. Eram la spital, o așteptam pe mama mea.

— Vă amintiți ce s-a întâmplat în seara aceea?

Istoricul făcu un efort de memorie.

— În seara aceea?

— Da. Nu vă amintiți ce s-a întâmplat? V-ați urcat în mașină să mergeți la Lisabona și... bum!, unde v-ați trezit?

Ochii lui Tomás trădau faptul că-și amintea. Îl văzu pe bărbatul în halat alb, cu mustață subțire, lângă pat, și pe infirmiera pistruiată chiar în spatele lui.

— Într-o clinică, exclamă el. M-am trezit într-o clinică.

— Și ce făceați acolo?

— Am avut un accident. Am intrat cu mașina într-un stâlp.

— De unde știți? Vă amintiți când ați intrat cu mașina în stâlp?

— Așa mi s-a spus la clinică.

Orlov zâmbi, cu o nuanță de sarcasm dansându-i în ochii albaștri.

— Așa v-au zis, într-adevăr?

Tomás îl privi pe rus, ezitând.

— N-a fost așa? Nu m-am lovit?

Orlov arătă spre mâna dreaptă a prizonierului său.

— Și cum credeți dumneavoastră că a ajuns emițătorul acolo? Prin lucrarea și mila Sfântului Duh?

Istoricul își privi mâna atent, de parcă ar fi vrut să vadă prin piele.

— Mi-ați pus implantul acesta la clinică? Așa a fost? Accidentul a fost o farsă? N-a fost niciun accident?

Rusul îi făcu semn să se întoarcă la locul lui și se așeză din nou în fotoliu.

— Cred că acum vă puteți imagina ce s-a întâmplat în acea seară, nu e greu. De fapt, chiar înainte de prima noastră întâlnire, poziția dumneavoastră exactă figura pe hărțile noastre. Datorită acestui emițător, v-am urmărit prin Siberia până la Olhon și v-am prins apoi în taiga, vă amintiți?

— Idioților, mârâi Tomás. Deci voi...

— Îmi pare rău de prietena dumneavoastră. Arătă spre Tomás. Ați scăpat numai pentru că ne mai erați de folos. Știți de ce? Arătă spre Filipe. Ca să ajungem la el. Ați avut noroc că v-ați despărțit în Baikal, noaptea. GPS-ul ne dădea numai poziția dumneavoastră, nu și a prietenului dumneavoastră. Când v-am găsit cu fata pe malul Baikalului, dar fără Filipe Madureira, ne-am dat seama că trebuia să vă dăm drumul, în speranța că o să ne conduceți la el. Făcu un gest în direcția lui Cummings. Cu englezoiul am avut mare noroc. Nu credeam c-o să ne aduceți și la el. Zâmbi. Dar ne-ați adus. Făcu semn cu capul, într-un gest de apreciere. Ați fi fost un agent pe cinste, știați? Pe vremea Uniunii Sovietice sigur v-ar fi recrutat KGB-ul. Oftă. Dar Uniunea Sovietică s-a terminat și mă tem că și dumneavoastră va trebui să împărtășiți aceeași soartă.

— Nemernicule!

— Cum așa, domnule profesor? Ne scade nivelul?

— De ce nu ne omorâți acum?

Orlov clătină din cap, de parcă ar fi cântărit la această variantă.

— E o posibilitate, spuse el. Dar înainte să trecem la partea cea mai neplăcută a conversației noastre, aș vrea să înțeleg câteva lucruri, dacă nu vă supărați.

— Ce lucruri?

Rusul își întoarse privirea de la Tomás și se concentră asupra lui Filipe și a lui Cummings, persoanele care i-ar fi putut da răspunsurile pe care le căuta de mult.

— Ce este această „A Șaptea Pecete"?

XXXV

Corpul lung și subțire al lui James Cummings, care până atunci stătuse ghemuit pe canapea, prinse viață de parcă ar fi fost străbătut de curent electric. Profesorul de la Oxford se ridică și, cu gesturile bruște și stângace ce-l caracterizau, aproape săltând, luă caietul pe care-l lăsase pe un dulap și se întoarse către nedoritul său public.

— Proiectul A Șaptea Pecete este conceptualizat în acest caiet, anunță el. A fost conceput, în termeni teoretici, de către colegul meu din Barcelona, profesorul Blanco Roca... hmpf... care a fost asasinat mișelește în propriul său birou.

Orlov se foi pe scaun, confirmând parcă acuza voalată ce i se aducea.

— Mai departe, ordonă. Mai departe.

Englezul se îndreptă și rămase foarte țeapăn, privindu-l pe rus cu aroganță.

— Acest proiect aduce o posibilă soluție la problemele cu care se confruntă deja umanitatea și care se vor agrava în viitor. Este vorba despre o baterie care nu are nevoie de reîncărcare, care nu emite căldură, nu emite sunete, nu poluează și se alimentează cu un combustibil care există din abundență pe pământ.

— Un combustibil care există din abundență? se miră Orlov. Ce anume? Caca de vacă?

Cummings îl fixă pe rus cu o răceală glacială, disprețul sclipindu-i în priviri.

— Apă.

Bărbații adunați în cameră, cu excepția lui Filipe, se strâmbară, neîncrederea citindu-li-se pe fețe.

— Apă? exclamă Tomás, care se hotărâse să tacă, însă în acel moment nu mai reușise să se stăpânească. Apa e combustibilul viitorului?

— Apa, insistă englezul.

— Dar... dar cum?

Profesorul de la Oxford se îndreptă spre dulap și deschise un sertar, fapt care-i făcu pe ruși să-și îndrepte armele spre el, în alertă, neștiind ce avea să scoată de-acolo. Cummings își afundă mâinile în sertar și scoase o tablă mare, albă, pe care o agăță într-un cui din perete. Era o tablă cu o suprafață albă și netedă ca marmura, la fel ca cele folosite în ședințele de lucru ale companiilor. Universitarul luă o cariocă și desenă un punct negru pe fondul alb.

— Totul a început cu un punct, acum cincisprezece miliarde de ani, spuse el. Toată materia, spațiul și forțele erau comprimate într-un punct infinit de mic care, dintr-odată, fără să știm de ce, a explodat... hmpf... creând universul.

— *Big Bang*, remarcă Tomás, familiarizat cu subiectul.

— Exact, confirmă Cummings. *Big Bang*. Primele secunde au fost, cum vă puteți închipui... hmpf... foarte agitate. Au început să se formeze quark-uri și antiquark-uri, constituind hadronii. După o milisecundă, s-au format electronii și neutronii, precum și antiparticulele. Universul se afla într-o... hmpf... expansiune accelerată și, pe măsură ce creștea, se răcea. Asta a permis ca, după o sută de secunde, neutronii să înceapă să se transforme în protoni. Câteva clipe mai apoi, particulele s-au unit în nuclee, dar era puțin spațiu în univers și temperatura era prea ridicată, astfel că... hmpf... electroni se loveau de fotoni și se distrugeau reciproc. Dacă am putea călători în timp, am vedea că, în acea perioadă, universul se asemăna cu o ceață deasă. După trei sute de mii de ani, când temperatura a scăzut sub trei mii de grade Celsius, nucleele au reușit să atragă electronii în mod stabil. S-au format... hmpf... primii atomi.

Cummings își contemplă ciudatul public: cei doi oameni de știință portughezi și cei patru gangsteri ruși.

— Și care a fost, vă întreb, primul atom format?

Rușii ridicară din umeri, aproape indiferenți. Domeniul lor de specialitate era altul.

— Hidrogenul, răspunse Filipe, care cunoștea răspunsul.

Cummings se întoarse spre tablă și desenă un H mare pe suprafața albă.

— Hidrogenul, confirmă el. Primul element din tabelul periodic, cel mai simplu dintre toți atomii. Făcu două puncte, unul lângă celălalt, și desenă un cerc în jurul lor. Are un proton și un neutron în nucleu și un electron pe orbită. Hmpf... nimic mai elementar. Se întoarse către spectatorii săi. Au fost creați, în același timp, și atomii de heliu, însă cei de hidrogen erau mai abundenți. Pentru fiecare atom de heliu existau nouă de hidrogen.

Orlov oftă, vădit nerăbdător.

— Iertați-mă, dar ce relevanță are toată această istorie plictisitoare?

Englezul ridică o sprânceană, cu o expresie foarte afectată.

— Domnule... hmpf... nu doreați să vă explic ce este „A Șaptea Pecete"?

— Ba da, evident. Dar ce legătură are istoria asta cu A Șaptea Pecete?

— Aveți răbdare, ceru Cummings.

Corpul lui de gigant plăpând tresări, ca în urma unui șoc.

— Ce... hmpf... spuneam?

— Despre hidrogen.

— *Ah, right ho*. Hidrogenul. Privi spre H-ul desenat pe tabla albă. Da, hidrogenul este cel mai mic, cel mai simplu, cel mai vechi și cel mai răspândit atom din univers. Ridică mâna. Întăresc mai ales ideea de... hmpf... răspândit. Hidrogenul este foarte, foarte răspândit. Trei din patru atomi din univers sunt de hidrogen. Hidrogenul... hmpf... reprezintă șaptezeci și cinci la sută din masa existentă în cosmos. Ridică din sprâncene. E mult. Lovi H-ul cu vârful cariocii. Fiind atât de răspândit, este greu să găsești hidrogen în stare pură. Știe cineva de ce se întâmplă așa?

Se făcu liniște în cameră. Nimeni nu știa.

— Hidrogenul este reactiv, spuse Filipe în cele din urmă, el fiind singurul care cunoștea problema.

— Hidrogenul este extrem de reactiv, confirmă profesorul de la Oxford.

Cummings, în mod evident, era mai obișnuit să vorbească unui public de studenți imberbi decât unui grup de mafioți prost dispuși.

— Asta înseamnă că hidrogenul urăște... hmpf... singurătatea. Cum nu-i place să stea singur acasă, el se unește ușor cu alți atomi. Dacă ar fi femeie... hmpf... hidrogenul ar fi prostituată.

Rușii izbucniră în râs. În punctul acela, prelegerea lui Cummings era pe înțelesul lor.

— Și țâțele? întrebă Igor pe un ton nătâng, cu pușca automată dansându-i agitată dintr-o mână într-alta. Și țâțele? Sunt mari? Ăă? Sunt mari?

Cummings regretă imprudența de a fi recurs la acea metaforă în fața unei astfel de adunări și-și luă un aer demn, de parcă nu i-ar fi auzit comentariile.

— Ceea ce vreau să spun este că hidrogenul, fiind extrem de răspândit, se găsește aproape numai... hmpf... în formă hibridă. De exemplu, când hidrogenul se apropie de oxigen, se lipește imediat de el, formând apa. Dacă azotul trece, din întâmplare, prin preajmă, hidrogenul i se alătură imediat și formează amoniacul. Și, dacă atomul care trece prin apropiere este carbonul, hidrogenul se agață de el și... hmpf... se naște hidrocarbonul.

— Mare curvă! grohăi un rus, hohotind de râs. Se duce cu primul atom care-i taie calea! Vrea să fie penetrat de electronii tuturor!

— Liniște, mârâi Orlov, ridicând vocea la oamenii săi și cerându-le să tacă. Să auzim mai departe.

Gangsterii se calmară, intimidați de ordinul șefului, și își stăpâniră râsul; Cummings, care așteptase în tăcere sfârșitul

comentariilor obscene, cu un aer imperturbabil, își reluă raționamentul.

— Când se alătură altor atomi... hmpf... hidrogenul stochează energie.

— Energie nucleară? întrebă Orlov, în a cărui minte cuvântul „energie", alături de „hidrogen", trimitea la „bomba cu hidrogen".

— Nu, îl corectă englezul. Asta e altceva. Se cheamă energie nucleară acea energie asociată unei forțe care... hmpf... ține nucleul laolaltă. În acest caz, totuși, vorbim despre alt tip de energie, o energie care este stocată atunci când hidrogenul se leagă la alți atomi.

— Ah, bun.

Cummings făcu doi pași într-o parte și, apropiindu-se de fereastră, arătă spre ceva ce se afla dincolo de geamul murdar.

— Vedeți acolo? întrebă el.

Orlov se ridică și aruncă o privire pe fereastră în direcția indicată. Era un arbust enorm, cu un aspect robust și aspru, asemănător cu mii de alți arbuști care creșteau în câmpie.

— Da, ce este?

— Se cheamă *wanari* și este un fel de acacia. Ridică din umeri. În realitate, îmi este indiferent dacă este... hmpf... un *wanari* sau altceva. Mă interesează că e o plantă. Și de ce? Ce legătură au plantele cu... hmpf... hidrogenul?

Orlov, care se întorsese la locul lui, făcu legătura între întrebare și anunțul pe care Cummings îl făcuse la începutul expunerii sale.

— Apa?

Observația avu darul de a-i face pe cei prezenți în cameră să-și țină respirația. Simțind suspansul, englezul se întoarse încet spre tablă și scrise H_2O.

— Sunt doi atomi de hidrogen, asociați unuia de oxigen.

— *Menage à trois*, aruncă din spate un rus, neputând rezista tentației de a face o glumiță.

— *Zatknis!* tună Orlov, reducându-l la tăcere pe transgresor și fixându-l cu o privire amenințătoare. Dacă mai scoți un cuvânt, ai să vezi ce pățești.

Rusul cel glumeț, strânse din buze și coborî privirea. După acel avertisment, era limpede că nu mai avea să scoată niciun cuvânt.

— De fapt, eu voiam să ajung la un proces numit... hmpf... fotosinteză, spuse Cummings, străduindu-se să rămână pe firul logic al expunerii. În termeni generali, fotosinteza are loc atunci când plantele transformă aerul, lumina soarelui și apa în zahăr. Se întoarse la tablă și desenă soarele sus și o frunză mai jos, cu o picătură de apă pe suprafața ei. Se întâmplă așa. Dinspre soare, desenă o săgeată în direcția frunzei. Energia solară se răsfrânge asupra frunzei și... hmpf... provoacă sciziunea moleculelor de apă. Oxigenul și hidrogenul, care sunt unite în apă, se separă. Bătu cu carioca în picătura desenată pe frunză, pentru a întări cele spuse. Se separă, repetă el. Or, cum am văzut deja, hidrogenului nu-i place să stea singur. Energia solară l-a obligat să se separe de oxigen, iar atomul de hidrogen, pentru a-și recupera stabilitatea, merge repede să caute un alt însoțitor. Și ce găsește acolo, în plantă? Carbon. Astfel, hidrogenul se asociază cu carbonul și... hmpf... formează un nou compus, numit carbohidrat, cu care împarte energia în surplus. Se întoarse către public. Ce nume dăm noi carbohidraților?

— Zahăr, răspunse Filipe imediat, conștient că nimeni altcineva n-ar fi putut da răspunsul.

— Exact, confirmă englezul. Carbohidrații, care se nasc din unirea carbonului și a oxigenului cu hidrogenul încărcat cu energie solară, sunt mai cunoscuți sub numele de... hmpf... zahăr. Își schimbă tonul vocii, ca și cum ar fi vorbit cu sine însuși. De aceea zahărul este extrem de energetic.

— Ah, înțeleg, murmură Orlov.

— Ceea ce vreau să spun este că... hmpf... zahărul este un depozit de energie solară, care se găsește stocată în

hidrogenul ce intră în alcătuirea zahărului. Această energie solară poate fi apoi eliberată în diverse moduri. Simulă gestul de a pune ceva în gură. Dacă eu mănânc o salată, de exemplu, hidrocarburile intră în corpul meu și... hmpf... se supun reacțiilor chimice ale metabolismului, care funcționează ca o fotosinteză în sens contrar. Adică hidrogenul se separă de carbon și se întoarce lângă oxigen, creând o moleculă de apă. Agită carioca în aer. Și aici vine partea crucială, sublinie el. Pentru a se putea uni cu oxigenul, hidrogenul trebuie să elibereze energia solară pe care o stochează. Acest proces se cheamă oxidare și... hmpf... din cauza lui corpul nostru produce căldură. Căldura este energia solară care se eliberează în momentul în care, în corpul nostru, hidrogenul se separă de carbonul din alimente și se unește cu oxigenul.

— Căldura corpului vine din energia solară existentă în alimente? se miră rusul.

— Da, chiar așa. Dar această energie a soarelui, eliberată de hidrogenul din alimente, nu este numai sub formă de... hmpf... căldură. Are și alte forme, cum ar fi energia electrică, energia mecanică și energia chimică.

— Este, deci, ceea ce ne dă putere.

— Așa este, spuse Cummings și strânse pumnii. Energia corpului nostru vine din energia solară, stocată în hidrogen. Iar cel mai interesant aspect este că această energie, în loc să fie eliberată, poate fi păstrată milioane și milioane de ani. Arătă cu degetul mare către fereastră. De exemplu, dacă frunzele acelui *wanari* de-afară nu sunt mâncate de niciun animal, nici arse în vreun incendiu, ci cad pe pământ și se îngroapă progresiv, după multă vreme se vor transforma în... hmpf... cărbune. Și cum folosim noi cărbunele?

— Este o sursă de energie, zise Filipe.

— Chiar așa. Cărbunele este o sursă de energie. Și ce fel de energie este aceasta? Este energia solară stocată de hidrogen în momentul fotosintezei, care a avut loc atunci când frunza de *wanari* era... hmpf... în viață. Când aruncăm cărbunele în cuptor, procesul de fotosinteză se inversează.

Hidrogenul îi dă drumul carbonului și se asociază cu oxigenul, eliberând energia de prisos. Iar carbonul, rămas și el singur, se asociază tot cu oxigenul, creând dioxidul de carbon, care este eliberat în atmosferă. Asta se întâmplă cu cărbunele... hmpf... și se întâmplă și cu alte hidrocarburi care se formează de-a lungul a milioane de ani: petrolul și gazul.

— Dacă am înțeles bine, energia nu se află în carbon, rezumă Orlov. Se află în hidrogen.

— Exact. Ceea ce înseamnă că energia unei hidrocarburi este cu atât mai mare cu cât... hmpf... are mai mulți atomi de hidrogen.

— Hidrocarburile n-au toate aceeași cantitate de hidrogen?

— Nu, deloc. De exemplu, hidrocarbura cu cea mai puțină energie este... hmpf... cărbunele. Și de ce? Pentru că, în cărbune, hidrogenul și carbonul se află în proporție de unu la unu. Petrolul este mai energetic, din moment ce, pentru fiecare atom de carbon pe care-l are, există doi de hidrogen. Iar gazul natural poate elibera și mai multă energie, dat fiind că are... hmpf... patru atomi de hidrogen la fiecare atom de carbon. Privi spre spectatori. E clar?

— Da.

— Atunci atenție la întrebarea următoare... hmpf... pentru că este importantă. Făcu o scurtă pauză. Și dacă, în loc să ardem un combustibil care are carbon și hidrogen, am arde unul doar cu hidrogen? Ce s-ar întâmpla?

— Numai hidrogen?

— Da. Și dacă, în cuvântul „hidrocarburi", ne-am lipsi de „carburi"? Dacă... hmpf... am rămâne doar cu „hidro"?

— E posibil?

— De ce nu? Scoatem carbonul din ecuație și rămânem doar cu... hmpf... hidrogenul.

Orlov ridică din umeri.

— Care ar fi urmarea?

Cummings părea năucit de întrebare.

— În lumina celor explicate, urmarea nu vi se pare... hmpf... evidentă? Deci, dacă energia petrolului stă în

hidrogenul pe care-l conține și nu în carbon, este evident că, dacă scot carbonul din ecuație, voi dispune mai departe de energie. Repetă ideea, având grijă să sublinieze acest punct crucial. Nu uitați că... hmpf... energia stă în hidrogen și nu în carbon.

— Înțeleg.

— Adică nu am nevoie de cărbune, de petrol sau de gaz natural la nimic. Am nevoie doar de hidrogen.

— Dar este nemaipomenit, exclamă Tomás, spărgând tăcerea în care se retrăsese. Nemaipomenit.

Orlov clătină din cap, neînțelegând prea bine.

— Și care este avantajul?

Cummings mîji ochii. Rusul era cam tare de cap.

— Ascultați-mă, ce anume provoacă creșterea temperaturii pe glob? întrebă, plin de răbdare profesorală.

— Din câte spun poponarii ăia de ecologiști, arderea petrolului.

— Care este o hidrocarbură, i-o luă englezul înainte. Atenție, atunci când ardem petrol, se petrece... hmpf... o fotosinteză în sens invers. Cu alte cuvinte, hidrogenul se eliberează de carbon și se leagă de oxigen. Întrucât rămâne singur, carbonul se asociază și el cu oxigenul, creând un nou compus. Cum se cheamă... hmpf... acest compus?

— Dioxid de carbon, repetă Filipe ca să nu mai piardă vremea.

— Și care este compusul răspunzător de efectul de seră care provoacă... hmpf... încălzirea planetei?

— Dioxidul de carbon, spuse geologul, care părea un disc stricat.

— Atunci, ce se întâmplă dacă scoatem carbonul din ecuație?

— Nu se mai formează dioxid de carbon, pentru că nu mai este carbon.

Privirea lui Cummings se opri asupra lui Orlov, insinuând că nu mai avea nevoie să adauge nimic.

— Înțelegeți acum ce avantaje avem dacă ardem numai hidrogen?

— Da.

— Dacă eliminăm carbonul și rămânem numai cu hidrogenul, reținem partea energetică a combustibilului și, în același timp, nu mai aruncăm dioxid de carbon în atmosferă. Este o soluție câștigătoare pe toate planurile. Câștigăm mai multă energie... hmpf... și câștigăm o energie curată.

— Hidrogenul pur are mai multă energie decât benzina?

— Sigur că da, exclamă Cummings, aproape scandalizat de întrebare. Un litru de hidrogen are de trei ori mai multă energie decât un litru de benzină.

— Hmm.

— Și așa împușcăm doi iepuri dintr-o... hmpf... lovitură, exclamă englezul. Oprim încălzirea planetei și nu mai depindem de petrol, recurgând la... hmpf... atomul cel mai răspândit din univers pentru a ne asigura combustibilul de care avem nevoie.

Orlov se suci în fotoliu, reflectând la cele auzite.

— Asta e foarte neplăcut pentru angajatorii mei, observă el sumbru. Dacă ideea asta este cunoscută și dezvoltată, or să ajungă în șomaj. Făcu o pauză. Și eu cu ei.

Cummings se scărpină în barba albă.

— Da, îmi închipui că este... hmpf... un pic cam neplăcut pentru industria petrolieră, într-adevăr.

Rusul își mângâie arma.

— Va trebui să facem ceva ca să rezolvăm problema, nu credeți?

Englezul privi terifiat spre pușca automată din mâinile lui Orlov.

— Dar așteptați, mai este de rezolvat o problemă, se grăbi el să adauge, cu privirea plimbându-se nervoasă de la armă la rus.

— O problemă? Ce problemă?

— De unde luăm hidrogenul?

Orlov păru că nu înțelege întrebarea.

— Păi... n-ați spus chiar dumneavoastră că trei din patru atomi existenți în univers sunt atomi de hidrogen?

— Am zis și... hmpf... e adevărat.

— Și atunci care este problema?

— Este un fapt dovedit că șaptezeci și cinci la sută din masa existentă în cosmos este formată din hidrogen. Însă eu am mai adăugat ceva, nu vă amintiți?

Orlov făcu un efort de memorie, dar nu-și aminti nimic.

— Ce?

— Am explicat cum hidrogenul, fiind extrem de răspândit, urăște să stea singur. Lui îi place să se asocieze cu alți atomi.

— Ah, da, zâmbi rusul. Hidrogenul e o curvă.

— Da... hmpf... chiar așa, murmură Cummings, întorcând privirea. Or, ușurința cu care hidrogenul se asociază face ca atomii izolați de hidrogen să fie greu de găsit.

Fața rusului se deschise într-un zâmbet.

— Ah, da, exclamă el. Ați zis asta, ați zis. Puse picior peste picior, mulțumit. Și cum veți rezolva problema asta?

— Chiar vreți să știți?

— Sunt curios.

A fost rândul englezului să surâdă.

— Atunci veniți cu noi.

— Unde?

— O să... hmpf... vedeți.

XXXVI

Ca o turmă păzită de un ciobănesc feroce, arătându-și colții, cei trei prizonieri au fost dirijați spre cele două jeepuri. Tomás și Cummings au fost înghesuiți pe bancheta din spate a uneia dintre mașinile rușilor, Igor trecu la volan, iar Orlov își așeză corpul masiv alături, cu arma în mână, întors în spate și atent la cei doi; pe Filipe l-au urcat în cel de-al doilea jeep, rămânând sub supravegherea celorlalți doi ruși.

— Unde mergem? întrebă Orlov.

Englezul arătă spre stâncile cu vârf rotunjit, ce se zăreau ca niște mingi roșiatice la orizont.

— La Olgas, spuse Cummings. Acele formațiuni stâncoase de-acolo.

Igor identifică destinația și privi în jur, căutând un drum într-acolo.

— Cum ajungem? Traversăm deșertul?

— Nu, mai bine o luăm pe Șoseaua a Patra și, înainte de Uluru, ieșim pe un drum pietruit în dreapta.

Jeepurile porniră cu mult zgomot, roțile patinară în nisipul purpuriu al deșertului australian, ridicând un imens nor de praf, și o porniră pe unde veniseră, îndreptându-se spre strada asfaltată care lega aeroportul de Yulara. Era o căldură infernală, dar de data aceasta Tomás nici nu mai băgă de seamă; era prea îngrijorat de soarta sa ca să-și mai bată capul cu asemenea mărunțișuri.

— Și, până la urmă, ce-o să ne arătați? vru să știe Orlov, interogându-l pe Cummings.

— O să... hmpf... vedeți.

— Nu, insistă rusul, ferm. Vreau să știu acum.

Cummings și Tomás schimbară priviri temătoare. Cu cât rușii aflau mai repede, cu atât mai devreme le sosea lor sfârșitul. E drept că istoricul nu-și făcea prea mari iluzii cu privire la șansele lui de supraviețuire în mâinile acelor oameni; văzuse cum o executaseră pe Nadejda, cu un înspăimântător sânge rece, și știa că, pentru gardienii săi, viața unui om nu valora mai mult decât cea a unei furnici; era deplin conștient că, în acel moment, el și ceilalți doi prizonieri erau doar niște insecte în ochii paznicilor lor, ființe nesemnificative care îndrăzniseră să se pună în calea unor interese prea mari și care, lăsate acum în voia sorții, aveau să-și găsească curând sfârșitul într-un colțișor al acelui deșert. Dar, chiar dacă știa toate astea, chiar dacă înțelegea că destinul lui era trasat în mod irevocabil și că nu putea face nimic, Tomás se agăța încă de iluzia vieții, de dorința de a scăpa, de speranța că va fi salvat; de-ar fi câștigat numai zece minute, zece minute amărâte, erau, totuși, zece minute de viață și merita să lupte pentru ele.

— Ce este? întrebă Orlov cu privirea ațintită la englez. V-a pierit piuitul? Răsuci arma, făcându-i loc în scaunul ocupat în întregime de corpul său enorm, și lipi țeava de capul lui Tomás. Dacă nu începeți să cântați, mă ocup imediat de profesorul portughez. Zâmbi malițios. Vă garantez că n-o să vă placă deloc spectacolul. O să vedeți ce neplăcut e să ștergi creierii împrăștiați pe banchete.

Tomás transpira abundent și, într-o stare febrilă, își dădu seama că se întreabă cum îi va fi sfârșitul. Va simți durere? Sau va înceta să existe de la o clipă la alta? Acum vedea țeava puștii automate îndreptată spre fruntea sa, dar mai departe urma întunericul etern, marele nimic.

— Vă rog, imploră Cummings. Nu este nevoie. Suntem cu toții... hmpf... oameni de înțeles, nu-i așa?

— Atunci, mai bine mă-nțelegeți și povestiți și restul istoriei, mârâi Orlov, bătând cu un deget gros în ceasul de la mână. Avem de prins un avion pe seară și mă grăbesc să-mi

termin treaba, ați înțeles? Nu vreau să pierd avionul și, cu atât mai puțin, să rămân încă o zi în gaura din mijlocul pustiei.

— Vă povestesc, aveți răbdare. N-o să vă fac să întârziați... hmpf... treaba, stați liniștit.

Rusul retrase arma și îl păroni cu privirea pe profesorul de la Oxford, așteptând restul povestirii. Nemaiavând țeava puștii lipită de tâmplă, Tomás avu un atac nervos; inima îi sărea ca o minge care îi ricoșa în piept, trupul îi era moale, iar genunchii și mâinile îi tremurau necontrolat.

— Ei bine? grohăi din nou Orlov, nerăbdător. Chiar n-am toată ziua la dispoziție.

Jeepurile ieșiră de pe drumeagul din deșert și trecură pe asfaltul impecabil al Șoselei a Patra, imediat după Yulara, luând-o în direcția magnificului masiv roșu Uluru.

— Vorbeam despre hidrogen, nu-i așa? începu Cummings, încercând să-și pună ordine în gânduri în acele împrejurări dificile. Carbonul este acel component al combustibililor fosili care încălzește planeta, dar... hmpf... cel care are energie este hidrogenul. Dacă scoatem carbonul și rămânem doar cu hidrogenul, se termină cu încălzirea planetei și cu dependența de combustibilii fosili. Din punct de vedere conceptual, nimic mai... hmpf... simplu.

— Problema este să găsim hidrogen în stare pură, remarcă rusul.

— Da, hidrogenul este atomul cel mai răspândit din univers, dar... hmpf... e greu de găsit în stare pură.

— Și atunci ce-i de făcut?

Cummings își trecu degetele subțiri prin firele albe din barbă, ca și cum ceea ce urma să spună era descoperirea cea mai importantă din istoria umanității.

— Folosim... hmpf... apa.

— De ce?

— Apa este compusul cel mai răspândit de pe planetă, nu-i așa? De ce să n-o folosim... hmpf... drept combustibil?

— Dar cum veți face?

Englezul oftă, oarecum sătul să-și tot explice munca unui ignorant care avea misiunea de a-l ucide.

— Ascultați-mă, spuse el. Știți cu siguranță... hmpf... formula chimică a apei, nu-i așa?

— H_2O, răspunse rusul. Este elementar.

— Și ce este H?

— Este simbolul hidrogenului.

— În consecință, apa are... hmpf... hidrogen, corect?

— Da.

— Deci de-acolo iau eu... hmpf... energia. Din hidrogenul din apă.

— Și cum faceți asta? insistă Orlov.

— Știți ce este electroliza?

Rusul făcu un efort de memorie.

— Am auzit de ea la școală, remarcă el. Este un proces chimic, nu-i așa?

— Electroliza este descompunerea unei substanțe chimice... hmpf... prin intermediul curentului electric. Principiile sale se bazează pe legile lui Faraday și, prin acest proces, se pot separa cele două elemente ale apei, oxigenul și hidrogenul. Ca să facem asta, se pune apă pură într-un recipient și... hmpf... se conectează la curent electric. Sub acțiunea energiei electrice, atomii de hidrogen se separă de cei de oxigen și se alătură altor atomi de hidrogen. Energia electrică pe care o consumăm în acest proces... hmpf... rămâne stocată în hidrogen.

— Acesta nu este un proces nou, nu-i așa?

— Nu, este vechi. Prima dată s-a făcut electroliza... hmpf... în 1800.

— Atunci unde vreți să ajungeți?

Cummings se aplecă în față, de parcă s-ar fi pregătit să-i încredințeze lui Orlov un secret.

— Și dacă... hmpf... am inversa procesul? Ce s-ar întâmpla?

— Să inversăm procesul? Ce vreți să spuneți?

— Să inversăm procesul, repetă englezul. În loc să luăm apa și să-i separăm cele două elemente, oxigenul și hidrogenul,

de ce să nu... hmpf... le unim? Ridică din sprâncene. Ce credeți că s-ar întâmpla?

Orlov cântări ideea.

— Păi, presupun că, dacă ați uni hidrogenul cu oxigenul, ați obține din nou apă, nu-i așa?

— Evident.

— Și atunci? Care-i avantajul?

Cummings se sprijini de spătarul banchetei din spate.

— Nu vă amintiți când v-am explicat că, atunci când hidrogenul se unește cu oxigenul... hmpf... se eliberează energia de legătură dintre ele?

— Ba da.

— Deci acesta este... hmpf... avantajul.

Jeepurile se apropiară de un indicator pe care scria *Kata Tjuta / The Olgas*, în apropierea enormului și maiestuosului masiv Uluru, și încetiniră. Tomás, care pe tot parcursul drumului rămăsese atent la trafic, așteptând să vadă vreo mașină a poliției sau a armatei trecând salvatoare, în acel moment, simți cum i se strânge inima și i se risipește orice speranță. La dreapta începea un drumeag îngust, de pământ, și cele două mașini o luară pe acolo, părăsind șoseaua și apucară pe ultima porțiune de drum, prin deșert.

Orlov fu atent la manevră atâta timp cât dură și, de îndată ce jeepul începu să se zdruncine pe potecă, se întoarse la subiectul care-l interesa în acel moment.

— Deci, dac-am înțeles bine, vreți să profitați de energia de prisos a hidrogenului. Ridică din sprâncene. Așa e?

— Da.

— Și cum puteți face asta?

Cummings ridică un deget, semn că i se pusese o întrebare foarte pertinentă.

— Asta e întrebarea cea mare, exclamă el. Făcu un gest cu mâinile, de parcă ar fi ținut un obiect invizibil, pătrat. Soluția este să găsim o cutie... hmpf... împărțită în două. Savantul de la Oxford simulă că umple fiecare din cele două părți ale

cutiei. Punem oxigen într-o parte și hidrogen pur în cealaltă. Poziționăm un metal special, numit catalizator, în partea cu hidrogenul, astfel încât să provocăm o reacție chimică... hmpf... care să oblige atomii de hidrogen să se elibereze. Problema este că, singuri, acești atomi devin foarte instabili și se grăbesc să se asocieze cu alte elemente. Schimbă tonul vocii, vorbind în șoaptă. Vă amintiți că ei urăsc singurătatea. Înclină capul. Or, dacă atomii de hidrogen vor să se împerecheze cu alți atomi, care sunt partenerii cei mai disponibili prin preajmă?

— Oxigenul?

Englezul zâmbi.

— Oxigenul depozitat în cealaltă parte a cutiei, confirmă el. Când catalizatorul provoacă reacția chimică prin care se eliberează atomii de hidrogen, acești atomi... hmpf... o iau la fugă în direcția oxigenului. Apropie indexul mâinii dreapte de cel al mâinii stângi, simulând apropierea dintre cele două elemente. Noi vom deschide un coridor care să faciliteze această întâlnire, instalând un electrolit... hmpf... între cele două părți ale cutiei. Electrolitul lasă să treacă protonul de hidrogen, dar, atenție, oprește drumul electronului. Aceasta este o problemă, pentru că electronul este absolut disperat din cauza despărțirii și caută cu orice chip să i se alăture protonului. Întrucât suntem buni la suflet... hmpf... și ni se face milă de electronul singuratic, sărăcuțul, vom găsi o soluție prin care să-i aranjăm această întâlnire romantică.

— Și cum faceți asta?

— Deschidem un al doilea coridor, instalând un fir metalic între cele două părți ale cutiei. Îl privi pe rus. Este... hmpf... clar?

— Da, spuse Orlov. Protonul din atomul de hidrogen trece prin electrolit și electronul trebuie s-o ia prin firul metalic.

— *Right ho*, exclamă Cummings, satisfăcut că până și un gangster îi poate înțelege explicația tehnică. Și aici stă...

hmpf... secretul. Un electron, în practică, este o descărcare de curent electric, ceea ce înseamnă că deplasarea lui eliberează energie într-o formă care poate fi folosită la orice dorim noi. Putem aprinde becuri sau... hmpf... alimenta motoare de mașină. Făcu un gest vag cu mâna. Orice dorim noi. Arătă cealaltă jumătate a cutiei imaginare. Odată ajuns în partea cealaltă, electronul i se alătură protonului și, în forma reconstituită, atomul de hidrogen se poate împreuna cu cel de oxigen, formând apa.

Orlov se scărpină îndelung în barbă, asimilând implicațiile acestui proces.

— Asta este „A Șaptea Pecete"?

Englezul încuviință dând din cap.

— În linii mari, da. „A Șaptea Pecete" este un proiect care dorește să dezvolte o nouă sursă de energie, folosind un combustibil... hmpf... mult mai răspândit decât petrolul și care să dea rezultate fără să elibereze dioxidul de carbon care încălzește atmosfera. Pentru noi, provocarea a însemnat rezolvarea unor probleme tehnice specifice, inclusiv chestiunea delicată a concentrației și stocării hidrogenului, transformându-l într-o alternativă avantajoasă la combustibilii fosili. Hidrogenul era deja cunoscut drept alternativă energetică. Noi n-am făcut decât să depășim și ultimele obstacole.

— Și ați trecut de faza de testări?

— N-am făcut... hmpf... nimic altceva.

Orlov arătă spre deșertul dimprejur.

— De aceea ați venit aici?

— Păi... nu. Puteam foarte bine să fac asta și la Oxford, un loc care, să fiu sincer, mi se pare mult mai plăcut. Însă s-a întâmplat să apară niște... hmpf... *nasty chaps* care au hotărât că aceste lucrări nu sunt convenabile și care...

— Da, știu, îl întrerupse Orlov, nerăbdător. Dar ați încercat acest sistem și pe automobile?

— Desigur.

— Și la ce rezultat ați ajuns?

— Cu patru litri de benzină... hmpf... un automobil normal parcurge, în medie, cincizeci de kilometri, nu-i așa? Dar la testele pe care le-am făcut aici, în deșert, o mașină care funcționează cu astfel de baterie a reușit să parcurgă mai mult de o sută de kilometri... hmpf... cu doar un kilogram de hidrogen.

— Serios?

— Eficiența aproape că s-a triplat, spuse el. Pe lângă asta, bateriile cu hidrogen sunt silențioase, nu produc niciun fel de vibrații și... hmpf... degajă numai vapori de apă. Ridică degetul arătător. Și, mai presus de toate, vreau să subliniez că nu există emisii de dioxid de carbon, din moment ce la acest proces... hmpf... nu participă carbonul.

Rusul mîji ochii.

— Unde au fost făcute aceste teste?

Cummings arătă în față. La capătul șleaului care șerpuia prin deșertul australian îi aștepta o structură ciudată de stânci rotunjite; păreau niște pietre gigantice pe plajă, o compoziție fantastică sculptată de suflul naturii.

— Acolo. La Olgas. Acolo am făcut testele și acolo țin și echipamentul. Se foi pe scaun. Dar... hmpf... de ce trebuie să le vedeți?

Orlov își arătă dinții, într-o crudă caricatură a unui zâmbet.

— Ca să distrugem totul.

XXXVII

Cele două jeepuri au oprit lângă straniul ansamblu de stânci rotunjite, ca niște dolmene netede, sculptate de vânt și de vreme, unele atât de mari că păreau și mai înalte decât monolitul vecin, Uluru. Rușii le-au ordonat prizonierilor să se urnească și, de îndată ce-au coborât din mașini, au rămas cu toții nemișcați, îndelung, indiferenți la căldură și la praf, absorbiți de contemplarea enigmaticului decor care se ridica în fața lor.

— Cum se numesc astea? întrebă Orlov, fără să-și ia ochii de la pietrele cele mari.

— Olgas, spuse Cummings. Dar aborigenii le spun... hmpf... Kata Tjuta. S-ar părea că înseamnă „multe capete".

Rusul privi împrejur, scrutând orizontul.

— Și unde țineți materialele?

— Ce materiale?

— Nu vă prefaceți că nu înțelegeți.

Cummings arătă în dreapta.

— Trebuie să... hmpf... o luăm pe-acolo.

Se întoarseră spre locul arătat și zăriră un defileu adânc, deschis între două dintre pietrele cele mai mari ale formațiunii.

— Ce este acolo?

— Este o trecătoare, explică englezul. Se numește... hmpf... Walpa Gorge.

La un semn, grupul se puse în mișcare în șir indian, Orlov și Cummings în față, urmați de Igor și de ceilalți doi prizonieri și, în spate, de ultimii doi ruși. Terenul era arid și iarba rară. Când ajunseră la intrarea în defileu simțiră vântul

cald suflându-le în față, de parcă în capătul celălalt s-ar fi aflat un ventilator.

După o clipă de ezitare, Orlov ocoli un bolovan mare și intră în defileu, urmat imediat de restul grupului. Înaintară prin acea trecătoare strâmtă cu pași atenți, nehotărâți, străbătând încet drumul dintre pereții abrupți ai stâncilor monstruoase. Pașii lor răsunau între pereții de piatră, ecourile lor tot sporind până când zgomotul deveni atât de mare, de s-ar fi zis că o armată întreagă trece prin Walpa Gorge.

De sus se rostogoli o piatră, iar Orlov, foarte atent, încremeni.

— Stați, ordonă el, ridicând mâna dreaptă.

Grupul se opri, iar rușii scrutară defileul, căutând mișcări suspecte.

— Acolo! exclamă Igor, arătând către creasta uneia din stâncile enorme care îi înconjurau. E cineva acolo!

— Trebuie să fie... hmpf... aborigeni, se grăbi să explice Cummings. Locurile astea sunt sacre pentru ei.

— Hmm, murmură Orlov. Nu-mi place. Făcu un gest în direcția din care veneau. Ar fi mai bine să ne întoarcem.

— Sunt doar aborigeni, insistă englezul. Nu e... hmpf... nicio problemă.

Orlov mai scrută o dată defileul.

— Nu, nu risc. Trecătoarea asta-i prea îngustă, nu-i pe gustul meu. Făcu un gest cu mâna. Ne întoarcem.

Igor le transmise ordinul celorlalți doi ruși și grupul se întoarse în loc. În acel moment, când toți o apucaseră spre locul de unde veniseră, o voce răsună în defileu, puternică precum un tunet.

— Stați pe loc!

Rămaseră încremeniți pe potecă, fără să știe dacă trebuie să dea înapoi sau să meargă mai departe, încercând să se dumirească ce se întâmplă.

— Ce naiba...? mârâi Orlov, cu arma pregătită, rotind capul în căutarea celei care strigase.

Walpa Gorge părea suspendat în timp.

— Aruncați armele! zbieră aceeași voce. Mâinile sus!

Preț de o clipă, totul rămase neclintit, ca într-o fotografie; numai plutirea indiferentă a prafului în aer destrăma acea iluzie. Dar, în acea imagine statică, ceva se clinti, o mișcare undeva, sus, un cap care se ivea în vârful stâncii, un corp care ieșea din umbră. Siluete cu pălării mari, de cowboy, pe cap, în tricouri și pantaloni gri.

— Poliția, exclamă Orlov împietrit.

Vocea răsună în defileu.

— Ăsta e ultimul avertisment! spuse iarăși vocea. Puneți armele jos și ridicați mâinile.

Orlov le făcu semn oamenilor săi și rușii se aruncară în spatele pietrelor. Igor îi împinse pe prizonieri într-un ungher și privi în sus. Se auzi un foc de armă, apoi altul și încă unul.

Pac.

Pac.

Focurile începură mai întâi izolate, unul dintr-o parte și răspunsul din partea cealaltă, însă imediat se auziră altele și altele; situația scăpă de sub control; împușcăturile erau atât de dese și atât de rapide încât păreau un tir continuu.

Aerul din jurul pietrelor unde fuseseră târâți prizonierii era încărcat de bubuitul armelor și de zumzetul gloanțelor; peste tot împrejur țâșneau fuioare de praf, acolo unde proiectilele izbeau roca sau zgâriau pământul.

Tomás privi împrejur, nemaiștiind cine trăgea în cine, atât de mare era zăpăceala care pusese stăpânire pe acel loc. Îl văzu pe Igor lipit de un bolovan, țintind spre vârful enormelor stânci care împresurau poteca. Privi în sus și nu zări pe nimeni; era ca și cum polițiștii se evaporaseră, ca niște fantome care bântuiau defileul.

Simți o mână care-l trăgea de braț și întoarse capul. Filipe îi făcu semn cu capul.

— Hai, murmură el, încordat.

— Unde?

— Repede, spuse Filipe, imperativ.

Prietenul lui Tomás se asigură încă o dată că Igor se uita în altă parte și se aruncă dincolo de piatră, lăsându-se la pământ și târându-se printre tufișuri și bolovani. Cummings îl urmă imediat, cu o agilitate surprinzătoare pentru vârsta lui, iar Tomás, învingându-și ultima ezitare, se aruncă în urma lui.

— *Stai!* strigă cineva în spatele lui.

Era vocea lui Igor.

Într-un impuls de moment, mișcându-se cât de repede putea, încercând să se confunde cu aerul din jur, Tomás sări către o umbră, o pantă mică, se rostogoli pe jos, își lovi mâna de colțul unei pietre, simți durerea, dar o ignoră, se aruncă iarăși înainte și-și căută adăpost printre stânci.

Pac.

Trosnetul îi explodă cu violență parcă lângă ureche, atât de aproape era arma care trăsese.

Pac-pac.

Igor deschisese focul asupra fugarilor. Terorizat, resimțind panica în tot trupul, Tomás își dădu seama că rusul cel bădăran îi vâna. Dacă îi prindea, avea să-i omoare. Sau poate că nici nu mai dorea să-i prindă, doar să-i doboare.

Simți nevoia să se ridice și s-o rupă înnebunit la fugă spre ieșirea din defileu; corpul său îl implora să o facă, ar fi fugit ca vântul, însă o rămășiță de lucididate îl făcu să-și stăpânească impulsul primar, o voce din minte îi spuse că, dacă se ridica în acel moment, ar fi căzut imediat, pentru totdeauna. Se încrezu în acea voce, ca un orb care se încrede în câinele care-l conduce, și rămase lipit de pământ, ba rostogolindu-se pe o pantă, ba escaladând o creastă și târându-se prin praful roșu, șerpuind ca o cobră. Se opri o clipă să se orienteze, încercând să-i localizeze pe ceilalți fugari, dar Filipe și Cummings dispăruseră, fugiseră disperați, fiecare apucând-o pe alt drum, unul într-o parte, celălalt într-alta.

Pac.

Glonțul șuieră pe lângă urechea portughezului și sunetul avu asupra lui efectul unui șoc electric. Mișcările îi deveniră

mult mai energice și corpul i se prăbuși pe jos, căutând apărarea solului. Simți că se lovește de unul din pereții care înconjurau defileul și continuă să înainteze târâș printre tufișurile care-i zdreleau pielea, până ce dădu peste o deschizătură în stâncă, în care se și ascunse.

Era o nișă îngustă și întunecată. Cu inima bubuind în piept ca o tobă, privi împrejur și se chinui să analizeze topografia terenului care-l înconjura. Știa că era în siguranță doar pentru moment, că Igor venea pe urmele sale, că avea la dispoziție numai câteva secunde ca să scape din acea capcană. Nișa despica stânca în interior și Tomás avu un groaznic sentiment de nehotărâre. Putea să sară din nou în defileu și să se târască de-a lungul peretelui, dar probabil că Igor avea să-l vadă și să-i cadă în spate. Era riscant. Putea să urce prin acea despicătură și să vadă până unde ajunge, dar era probabil să fie un drum fără ieșire, lăsându-l fără nicio posibilitate de a scăpa când Igor ar fi ajuns în dreptul crăpăturii.

Ce să facă?

Schimbul de focuri continua în defileu, intens și haotic, până ce, printre pocnetele ce răsunau în Walpa Gorge, auzi pe cineva apropiindu-se. Igor. Văzând că îi era imposibil să se întoarcă în defileu, Tomás se afundă în adâncurile despicăturii și se căță în direcția de unde venea lumina; sprijinindu-și piciorul de câte un colț de stâncă, apucându-se cu o mână de altul, aluneca și o lua de la capăt, neliniștit, încercând să-și controleze panica, sforțându-se să urce, cu hotărârea celor disperați.

Ajunse la un parapet și rămase pe loc o clipă să se odihnească. Transpira din abundență; nici măcar nu mai erau picături de sudoare, ci firișoare de apă care i se scurgeau pe vârful nasului și pe bărbie, cum nu crezuse vreodată că se poate transpira. Simți o senzație incredibilă de sete, iar gura îi era foarte uscată; își trecu limba peste buze, dar și aceasta părea făcută din plută, nu reuși să extragă nicio picătură de salivă. Ridică din umeri, resemnat. Știa că, în acel moment critic, apa era ultima prioritate.

Auzi mișcare jos și văzu o siluetă; Igor se apropia cu pușca automată în mână. Privirile celor doi se întâlniră o clipă, recunoscându-se, iar rusul îndreptă imediat arma în sus, țeava țintind în direcția lui Tomás.

Pac.

Tomás se răsuci într-o parte, pe parapet, și scăpă la timp de glonțul ucigaș. Parapetul avea vreo doi metri, ceea ce-i permitea să se retragă, dar asediul era din ce în ce mai strâns și era evident că Igor nici n-avea nevoie să mai urce; era suficient să escaladeze până la margine și să țintească, ceea ce nu i-ar fi luat mai mult de câteva secunde.

Fugarul analiză rapid parapetul, mergând de colo-colo, ca un leu în cușcă, căutând o ieșire din capcană. Nu era nimic de făcut, era prins. Auzi respirația întretăiată a lui Igor, care se străduia să escaladeze, și zări țeava puștii ivindu-se pe după marginea parapetului; părea un periscop care iese din apele oceanului.

Într-un avânt disperat, Tomás sări până la margine, privi în jos și văzu capul lui Igor la o jumătate de metru sub el. Rusul gâfâia, agățat de ieșindurile stâncii care-i permiteau să urce. Fără nicio ezitare, fugarul ridică piciorul și, în acel moment, transformându-se din vânat în vânător, îi dădu rusului o lovitură puternică în ceafă. Luat prin surprindere, Igor se lovi cu capul de perete, se dezechilibră și căzu jos cu o bufnitură.

Contraatacul îi mai dădu ceva timp lui Tomás, care se retrase până la peretele parapetului și reevaluă situația. De unde se afla, nu putea să mai urce. O fi existând alt drum pe care, în nebunia fugii, nu-l observase? Studie despicătura mai atent și văzu că, dacă sărea peste parapet, pe deasupra locului de unde venise și unde era acum urmăritorul, putea ajunge pe o mică platformă, cu o potecă deschisă în stâncă. Dar era riscant, pentru că ar fi însemnat să intre câteva clipe în bătaia puștii lui Igor; în plus, dacă nu sărea bine, cădea în nișa în care-l aștepta rusul.

Tot cumpănind ce să facă, auzi iarăși respirația lui Igor și-și dădu seama că acesta încerca din nou să ajungă la parapet. Se hotărî pe loc. Înainte ca urmăritorul să ajungă prea sus, Tomás se apropie de margine și privi în jos. Primul lucru pe care-l văzu fu țeava puștii, îndreptată în direcția sa.

Pac.

Glonțul îi trecu pe lângă cap și trosnetul îi răsună în urechi, surzindu-l pe moment.

Idiotul, gândi el. Aștepta să mă uit în jos.

Realiză că tactica loviturii cu piciorul n-ar mai fi reușit să-l surprindă pe inamic, care urca acum cu nenumărate precauții. Timpul devenea presant, așa că Tomás își luă avânt, trase aer în plămâni de parcă ar fi inspirat curaj, fugi până la margine și sări.

Ateriză cu un geamăt pe platforma unde voia să ajungă. Simți că-și pierde echilibrul, fâlfâi cu brațele în aer, în căutarea unui punct de sprijin și se apucă, în cele din urmă, de o bucată de stâncă, evitând astfel să cadă în despicătură. Îl auzi în spate pe Igor, care se grăbea să urce, și își dădu seama că rusul avea să-l ajungă. Se ridică și apucă pe poteca săpată în piatră. După câțiva metri, poteca părea să dispară, înghițită de o gaură de pe unde-ar fi încăput un câine. Senzația că este încercuit îl copleși iar când văzu că nu se mai poate întoarce.

N-avea de ales. Tomás se culcă la pământ și se târî prin gaură, fără să știe ce se va întâmpla în întuneric. Nimic bun, își închipui, dar era singura soluție, astfel că își continuă drumul. Auzi un zumzet în jurul capului; insecte care zburătăceau, tulburate de intruziune. O geană de lumină căzu pe o șopârlă ciudată, plină de țepi, cu un aer înfiorător; era un diavol spinos care-l privea uimit să vadă un om prin acele locuri.

Fugarul făcu un efort să ignore vietățile, dar îi era imposibil. Simțea mâncărimi pe tot corpul astfel că grăbi ritmul înaintării, neștiind dacă insectele îi intraseră, într-adevăr, pe sub haine, sau era numai rodul imaginației sale panicate; se hotărî să nu încerce să afle, ca nu cumva să facă vreo

descoperire neplăcută. Simțea mișcări în toate părțile și trebui să se străduiască să-și controleze spaima. Se afundă și mai mult în gaură și, răsucindu-se, reuși să treacă printr-un cot, la stânga, îndepărtându-se mult de intrare.

Beznă.

Ca cea mai adâncă prăpastie, ca întunericul cel mai tenebros, tot ce-l înconjura pe Tomás era beznă. Lumina de la intrare nu mai ajungea până acolo și nu se mai întrezărea nimic, totul se făcea pe simțite. Era aproape frig și intrusul pipăia ca un orb, lovindu-se cu capul de câte un colț invizibil, încercând să ghicească, cu mâinile, curbele deschise în stâncă, atent mereu la sunetele vietăților pitite pe-acolo. Ce amenințări se ascund aici? se întreba Tomás aproape fără încetare. Ce insecte, ce șopârle, ce scârboșenii, ce otrăvuri? Or fi scorpioni? Or fi cobre? Cum să nu fie, într-o astfel de grotă, atât de mare și de adâncă, atât de inaccesibilă și de înfricoșătoare?

Se opri, respirând greu, apăsat, neliniștit. Îi venea să o ia înapoi, să se întoarcă de unde pornise, să fugă de-acolo; amenințarea necunoscutului i se părea mai groaznică decât cea care știa că-l așteaptă în urmă, însă trebui să închidă ochii și să-și controleze panica, trebui să-și adune forțele să-și stăpânească claustrofobia ce-l sufoca, trebui să se concentreze și să-și aducă aminte că din spate îl pândea moartea și că, oricare ar fi fost amenințarea invizibilă care se ascundea în acea gaură, nu putea fi mai rea decât ce-ar fi găsit cu siguranță dacă s-ar fi întors.

Se înarmă cu curaj și înfruntă necunoscutul. Începu să se târască iarăși, pipăind întunericul, ca un orb neîndemânatic, căutând să-și formeze cu mâinile o imagine mentală a contururilor invizibile din acel tunel săpat în stâncă. Se lovi de o suprafață enormă ce bloca drumul și încremeni, înspăimântat. Acela era sfârșitul drumului? Pipăi pereții reci ai grotei, mângâind pietrele și pământul, până dădu peste o deschizătură în partea dreaptă. O fi un cuib de cobre? Apucă câteva pietricele și le aruncă într-acolo, anunțând vietățile că era

mai bine să plece, pentru că venea cineva; aşteptă, nerăbdător, încercând să-şi dea seama dacă se producea vreo mişcare, dacă pietricelele goniseră ce ar fi putut să fie acolo. Nimic. Nu auzi nimic. Încurajat, se răsuci şi se strecură prin deschizătură.

Întrezări o lumină în capăt. Ieşirea. Grota avea o ieşire. Când realiză acest lucru îi mai veni inima la loc, sufletul i se umplu de speranţă şi simţi puteri noi în trup. Se târî în grabă, neliniştit, nerăbdător să scape de-acolo cât mai repede cu putinţă. Mişcările sale deveniră frenetice, bruşte, aproape dezlânate. Începea să vadă conturul tunelului, umbrele pietrelor, furnicile, gândacii, şopârlele şi, mai presus de toate, cerul albastru, libertatea care-l aştepta la ieşirea din grotă. Tunelul se lărgi şi Tomás reuşi să se ridice uşor, ceea ce i-a permis să parcurgă ultimii metri în patru labe, cu ultimele forţe, întinzând capul şi simţind aerul cald din exterior pe obrajii asudaţi.

— *Priviet*, îl întâmpină o voce.

Lumina soarelui îl orbi după acele minute lungi petrecute în beznă şi, de aceea, lui Tomás i-au trebuit câteva secunde să se reobişnuiască cu lumina zilei şi să distingă figura care îi apăruse dinainte, la ieşirea din grotă.

Igor.

Rusul îl privea zâmbind sarcastic. Ţeava puştii automate era aproape lipită de fruntea lui Tomás. Cum naiba apăruse acolo? se miră fugarul, perplex şi descumpănit de acea întâmpinare neaşteptată. Şi acum? Ce-o să se întâmple? Oare mă ia prizonier? O să mă folosească drept scut ca să scape de-aici? Oare mă omoară?

Clac.

Tomás îşi dădu seama că Igor încărcase arma şi că se pregătea să apese trăgaciul. Sunt pierdut, conchise el. Oftă şi se resemnă în faţa destinului. Avea sentimentul că încercase totul pentru a scăpa, dar adevărul era că fusese prins şi nu mai exista nicio soluţie de fugă. Igor îi ţinea arma îndreptată spre cap şi avea să tragă dintr-o clipă într-alta. S-a terminat.

Însă, tocmai în acel moment de abandonare, ca un animal încolțit și înnebunit de frică, o parte din el se revoltă. Avea să moară ca o vită în abator sau luptând ca un lup? Se preda călăului sau îl înfrunta? Încolțit, disperat, nemaiavând nimic de pierdut, Tomás se hotărî să lupte.

Se aruncă cu capul înainte, ca un înotător în piscină, și-l lovi pe rus în stomac.

Pac.

Luat prin surprindere de violența atacului, Igor trase în peretele de stâncă și-și pierdu echilibrul. Conștient că nu-i poate lăsa niciun răgaz dușmanului, Tomás îl cuprinse de mijloc și îl împinse din nou. Cei doi se rostogoliră pe pietre și dintr-odată simțiră că pământul fuge de sub ei și cad în gol.

Într-o prăpastie.

XXXVIII

— Tomás?

Vocea, încordată și îngrijorată, se auzi din nimic.

— Tomás?

Simțea un lichid rece curgându-i pe ochi și întunericul începu să se destrame.

Gemu stins.

— Se trezește, rosti aceeași voce, de foarte aproape. Doctorul? întrebă vocea, de această dată în altă direcție, parcă vorbind cu cineva aflat într-o parte sau în spate. Când vine?

— Vine-ndată, răspunse o altă voce mai îndepărtată, cu un puternic accent australian. *No worries, mate*[1].

— Tomás, ce faci?

Vocea dintâi părea din nou foarte aproape. Dezmeticindu-se, amorțit, Tomás întredeschise încet ochii și simți cum lumina începe să-i umple simțurile.

Gemu iarăși.

O umbră nedefinită se deslușea chiar în fața lui, ocupându-i tot câmpul vizual, încă neclar. Era o figură umană și stătea aplecată asupra lui, ținându-i capul cu o mână, în timp ce cu cealaltă îi făcea vânt în dreptul nasului.

— Îmi vezi degetul?

Tomás își concentră privirea la obiectul ridicat în fața lui.

— Îhî.

Degetul se plimba de la stânga la dreapta.

— Și acum? Îl mai vezi?

— Îhî.

---

[1] „Nu-ți fă griji, amice", în engl. în original (*n.r.*).

Bărbatul aplecat deasupra lui oftă ușurat.

— Bun.

— *Haw, he'll be all right, mate*[1], spuse a doua voce ce nu părea îngrijorată.

În amețeala dezmeticirii, Tomás făcu un efort să îndepărteze toată acea dezordine care îi îngreuna mintea și să înțeleagă ce se întâmpla în jurul lui. Cu ochii întredeschiși, identifică în cele din urmă vocea și figura aplecată deasupra lui. Era Filipe. Zâmbi ușurel, recunoscându-și amicul. Se uită apoi dincolo de el și zări un bărbat în uniformă, în picioare, privind peste umărul lui Filipe. Un polițist.

Liniștit și cu mintea din ce în ce mai limpede, Tomás respiră adânc, se sprijini cu coatele de pământul arid și-și ridică trunchiul. O durere sfâșietoare îi porni din piciorul stâng și-i urcă în tot corpul cu iuțeala unui fulger.

— Aaau! strigă, văzând literalmente stele verzi.

— Stai cuminte, îi recomandă Filipe, sprijinindu-l. Nu te mișca, Casanova.

— Drace, se bosumflă el, cu ochii și dinții strânși din cauza durerii. Mă doare. Sub genunchi.

— Stai cuminte, insistă amicul său. Cred că ți-ai rupt piciorul.

Durerea crâncenă avu darul de a-l trezi complet. De parcă ceața se ridicase dintr-odată, acum vedea totul limpede. De îndată ce durerea se mai potoli, Tomás întinse gâtul și încercă să-și vadă piciorul stâng.

— E rău?

— Ce? Piciorul? Filipe privi spre picior. O să fie bine, nu-ți face griji. Vin și medicul, și poliția. Clătină din cap zâmbind. N-am mai văzut pe cineva atât de norocos ca tine.

— Ah, da? De ce!?

Filipe râse.

— De ce? Mai ai tupeu să întrebi de ce?

— Nu văd de ce... aaau... te miri.

---

[1] „Va fi bine, amice", în engl. în original (*n.r.*).

Prietenul său îi arătă o stâncă enormă, din apropiere.

— Uite, vezi de unde ai căzut? Sunt aproape zece metri, ce-ți închipui? Ai căzut de la zece metri și ți-ai rupt doar un picior.

— Glumești!

Filipe îi făcu semn cu capul, îndemnându-l să se uite într-o parte. Tomás privi într-acolo și văzu un corp întins pe sol.

— Ia întreabă-l pe amicul tău dacă glumesc.

— Cine e?

— E rusul cu care ai căzut de sus.

— Și el ce face?

— Ce ți se pare ție că face?

— E mort?

— Mai mort decât Tutankhamon. Filipe făcu o grimasă. Și la fel ai fi și tu dacă n-ai fi căzut peste el. Corpul lui ți-a amortizat ție căderea. A fost norocul tău.

— Drace, înjură Tomás. Ce întorsături are și viața asta! A venit să mă omoare și, până la urmă, mi-a salvat viața.

— Da, a fost de gașcă. Și-a dat viața pentru tine. Îi făcu cu ochiul. Sper să-i recompensezi amabilitatea și să mergi la pomana de șapte zile, da?

— Du-te naibii. Privi spre o butelcă așezată pe jos. Ah, mor de sete.

Filipe deșurubă capacul butelcii și-i dădu să bea. Tomás primi apa cu lăcomia unui înfometat care-a nimerit la un ospăț. Bău înghițitură după înghițitură până ce goli butelca și se simți pe jumătate mulțumit, dar tot îi mai era sete; se deshidratase zdravăn tot fugind de Igor.

— Drace, exclamă Filipe văzând butelca goală. Da' știu că ți-era sete, Casanova. Mai vrei?

Tomás dădu din cap.

— Da, murmură, aproape fără suflare.

Filipe se întoarse spre polițistul care urmărea scena din spatele lui.

— Mai ai apă?

— Cred că numai la mașină, tocmai în partea cealaltă, spuse australianul. Mă duc să aduc.

Polițistul o luă din loc și Tomás îl privi îndepărtându-se.

— Cum a aflat poliția de toate astea?

— E o poveste lungă.

— Știi că-mi plac poveștile lungi.

Filipe se încruntă.

— Vrei să ți-o povestesc acuma?

— De ce nu?

Filipe oftă.

— Poliția ne-a supravegheat de la început, dezvălui el. Casa lui James e împânzită de microfoane, astfel că poliția a fost la curent cu tot ce se petrecea.

Tomás privi întrebător spre prietenul său, cu o expresie de perplexitate întipărită pe chip.

— Dar ce naiba de istorie îmi povestești tu acolo?

— Păi îți povestesc ce s-a întâmplat.

— Dar cum de-a aflat poliția?

— Eu i-am anunțat.

— Ai anunțat poliția!? Tomás clătină din cap. Nu înțeleg, exclamă el, încercând să-și pună ordine în gânduri. Dar nu spuneai tu că, la ce interese gigantice sunt în joc, nu poți avea încredere nici în poliție?

— Așa am spus, e drept.

— Și atunci? Cum de apare poliția în toată povestea asta?

— Împrejurările s-au schimbat și a trebuit să-i anunțăm. Casa era supravegheată de poliție și așa au aflat când au venit rușii, și au ascultat și toată conversația care a urmat.

— Și de ce nu i-au arestat imediat?

— Din mai multe motive, Casanova. Conversația trebuia înregistrată, ca să adune dovezi incriminatoare. Pe de altă parte, speram ca rușii să ne dezvăluie cine a dat ordinele.

— Lucru pe care nu l-au făcut.

— Nu, dar cel puțin am încercat. Planul era să-i lăsăm să vorbească în voie, cel puțin atâta vreme cât nu era vreun pericol iminent pentru siguranța noastră. Apoi trebuia să-i

aducem aici, la Olgas, unde aveau să fie capturați la ieșirea din Walpa Gorge. Arătă într-o parte. E un luminiș acolo, numai bun pentru intervenția poliției, înțelegi? Din păcate, un polițist a alunecat acolo, sus, supraveghind trecerea noastră, iar rușii au descoperit capcana. Zâmbi. Am scăpat ca prin urechile acului, nu-i așa?

Tomás încă părea că nu pricepe istoria.

— Iartă-mă, dar tot nu înțeleg ce anume te-a determinat să apelezi la poliție, după ce ani la rândul ai fugit de ei.

Filipe își drese glasul, gândindu-se de unde să înceapă. Ajunse la concluzia că cel mai bun punct din care pornește o poveste este chiar începutul.

— Ascultă-mă, Casanova, ne vom întoarce în timp, propuse el. Când Howard și Blanco au fost omorâți în aceeași zi și s-au lăsat bilețelele cu cei trei de șase alături, eu și James ne-am dat seama că am scăpat numai pentru că, din întâmplare, n-am fost acasă în ziua aceea, așa că am ajuns amândoi la concluzia că trebuie să dispărem de pe hartă. Cei din industria petrolieră descoperiseră că reprezentăm o amenințare și, pesemne, se hotărâseră să ne elimine.

— Știu toate astea.

— Problema este că, după cum poți să-ți dai seama și singur, nu e ușor să dispari de pe hartă. E ușor de zis, dar mai greu de făcut. Realitatea este că industria petrolieră dispune de resurse nelimitate și celor implicați nu le-ar fi fost greu să ne găsească, mai ales că resursele noastre sunt derizorii în comparație cu ale lor. Eu și James aveam niște bani, dar nu ne permiteau să fugim de un adversar de asemenea dimensiuni.

— Și atunci ce-ați făcut?

— Am ajuns la concluzia că aveam nevoie de un aliat, și încă repede. O soluție evidentă era să vorbim cu poliția, dar, cum ți-am spus, ne-am dat seama imediat că nicio poliție din lume nu ne putea proteja prea mult. Am tot rumegat chestiunea și, la un moment dat, James și-a dat seama cine ar putea fi aliatul perfect, cine ar fi avut și voința, și resursele pentru a

ne proteja, ba chiar și pentru a ne ajuta să ducem cercetările la bun sfârșit.

— Cine?

Filipe zâmbi, ca și cum ar fi vrut să prelungească misterul.

— Nu-ți dai seama?

— Eu nu.

— Gândește-te bine, îl provocă Filipe. Cine putea fi interesat de oprirea încălzirii globale?

— Umanitatea?

— Sigur că umanitatea, idiotule. Dar umanitatea nu acționează în mod spontan, nu-i așa? Mă refer la un grup organizat.

Tomás își îngustă ochii, chinuindu-se să ghicească răspunsul.

— Nu mă pot gândi decât la ecologiști.

Amicul său râse.

— Ăștia vorbesc mult, fără îndoială, dar n-au resursele necesare să ne ajute. Eu vorbesc despre un aliat foarte puternic, îndeajuns de puternic încât să facă față industriei petroliere.

— Nu-mi dau seama cine poate fi.

— Haide, fă un efort.

Tomás ridică din umeri.

— Armata Statelor Unite.

Filipe izbucni iarăși în râs.

— Amuzant, comentă el. Hai, chiar nu reușești să-ți imaginezi cine ar putea fi?

— Ți-am zis că nu. Haide, vorbește. Cine este puternicul vostru aliat secret?

Filipe se aplecă spre Tomás și îi șopti răspunsul la ureche.

— Asigurările.

— Cine?

— Asigurările.

Tomás se încruntă, neîncrezător, și-l fixă cu privirea pe amicul său, încercând să-și dea seama dacă glumește sau nu. După expresia feței însă, își dădu seama că vorbește serios.

— Hoții ăia?

Filipe hohoti din nou.

— Or fi ei hoți, nu știu, dar poți să fii sigur că datorită lor suntem încă în viață și ne-am putut continua cercetările în tot acest timp.

— Nu înțeleg, bolborosi Tomás. Ce interes ar avea asigurările să vă salveze vouă pielea?

— Salvându-ne nouă pielea, cum zici tu, asigurările își salvează lor pielea.

— Cum așa?

Filipe adoptă un ton condescendent.

— Ca întotdeauna, Casanova, totul are legătură cu banii. Mări ochii pentru a sublinia ideea. Cu banii și numai cu banii.

— Nu înțeleg.

— E foarte simplu, spuse Filipe. În anii '80, sectorul asigurărilor americane a plătit, în medie, mai puțin de două miliarde de dolari pe an pentru daunele provocate de vremea rea. Dar din 1990 și până în 1995, aceste costuri s-au ridicat la mai mult de zece miliarde de dolari anual, valoare care tot urcă din 1995. Inundațiile și furtunile din ce în ce mai puternice au sporit pagubele, iar facturile cele mai mari sunt plătite de asiguratori. Situația a devenit atât de gravă, încât cei mai mari asiguratori din lume au semnat un pact care introduce considerentele climatice în evaluările de risc. Ei trăiesc acum într-o atmosferă de panică latentă și se tem că încălzirea globală va produce evenimente meteorologice catastrofale. După unele calcule, e nevoie doar de câteva dezastre majore provocate de condiții atmosferice extreme, și tot sectorul va intra în faliment. Făcu o pauză, căutând să întărească ideea. Înțelegi, Casanova? Toți asigurătorii se confruntă cu posibilitatea de a da faliment din cauza încălzirii globale.

— Drace, exclamă Tomás. La asta nu m-am gândit.

— Compania Lloyds, din Londra, a întrebat acum câțiva ani un grup de experți dacă furtunile, secetele și inundațiile din ce în ce mai violente se datorau încălzirii planetei. Atunci răspunsul specialiștilor a fost că nu puteau dovedi că planeta se încălzește într-adevăr, dar că, atunci când aveau s-o

dovedească, asiguratorii vor avea de suferit. Clătină din cap. S-a dovedit deja încălzirea globală, ceea ce înseamnă că asiguratorii au de suferit.

— Înțeleg.

— Astfel că, atunci când eu și James am luat legătura cu anumite persoane din cele mai mari companii de asigurări din lume și le-am povestit despre cercetările noastre și despre faptul că eram urmăriți de grupuri de interese din industria petrolieră, s-au agățat de noi de parcă am fi fost de aur. Asiguratorii ne-au pus la dispoziție mijloacele care ne-au permis să dispărem de pe hartă și să ne continuăm cercetările în sercret. Ne-au făcut rost de identități noi, ne-au dat documente, ne-au pus la dispoziție un cont aproape inepuizabil și ne-au ascuns acolo unde magnații petrolului nu ne puteau găsi, pe mine în Siberia și pe James aici, în deșertul australian.

— Și așa ați stat ascunși în tot acest răstimp.

— Da, confirmă Filipe. Adică a trebuit să mai și călătorim. Trebuia să mergem ici și colo ca să mai cercetăm o anumită chestiune sau să obținem anumite materiale, lucruri de genul ăsta. Identitatea nouă și fondul de cercetări ne-au fost foarte utile. Dar, în general, am stat ascunși și numai doi sau trei directori cheie din marile companii de asigurări știau exact unde ne aflăm.

— Și poliția?

— Nimic. N-am spus nimic nimănui. Poliția nu știa nici măcar dacă suntem sau nu în viață. Pentru toată lumea, eu și James nu existam.

Tomás făcu un gest cu mâna în direcția locului unde fusese polițistul care se dusese să aducă apă.

— Și atunci cum de sunt aici?

— Ajung și acolo, spuse Filipe. Eu am terminat ancheta asupra rezervelor mondiale de petrol și, la puțin timp după aceea, James a finalizat lucrările de dezvoltare a tehnologiei care ar putea face din hidrogen sursa energetică a viitorului. Erau create, în sfârșit, condițiile să mergem mai departe. Pe

de o parte, piața se apropie de un moment în care va constata că nu mai există suficient petrol pentru a-i satisface nevoile. Pe de altă parte, noi aveam deja alternativa care rezolva această problemă. Asta însemna că momentul era oportun, însă mai aveam de depășit un ultim obstacol.

— Care?

— Să-i neutralizăm pe cei care au ordonat asasinatele. Autorii morali ai morții lui Howard și a lui Blanco trebuiau să fie demascați, altfel întreaga operațiune era amenințată. Nici eu și nici James n-am mai fi putut dormi liniștiți. Am fi trăit mereu cu teama că acei criminali cu ai lor trei de șase puteau apărea oricând, noaptea, la capul patului. Era absolut necesar să neutralizăm această amenințare.

— Și atunci ați chemat poliția.

— Ai răbdare, insistă Filipe, arătând că avea să ajungă imediat și acolo. Ne-am hotărât să le întindem o capcană criminalilor. Folosind un canal internet despre care știam că este urmărit, James mi-a trimis un e-mail cu citatul din *Biblie*.

— Cel cu A Șaptea Pecete.

— Exact. El mi-a trimis e-mailul, după care am rămas în expectativă, să vedem ce se întâmplă.

Tomás privi spre amicul său cu o expresie intrigată.

— Și de ce nu mi-ai povestit toate aceste amănunte când ne-am întâlnit?

— Iartă-mă, dar trebuia să fiu prudent. Succesul operațiunii depindea de caracterul ei secret. Pe lângă asta, și va trebui să mă înțelegi, ai devenit suspect.

— Eu?!

— Sigur că da, Casanova. Ți-am spus că, inițial, am pus un e-mail pe internet ca să-i momim pe asasini. La câteva săptămâni, ce apare pe site-ul liceului? Un mesaj de la tine în care spuneai că mă cauți.

— Ah, înțeleg, exclamă Tomás, dându-și seama de situație. Ai înțeles atunci că asasinii intraseră în acțiune.

— La început, nu. Îți mărturisesc că n-am făcut imediat legătura. După cum ți-am povestit deunăzi, când am citit

mesajul tău mi s-a făcut dor de țară și de vremurile din tinerețe, și de aceea am vrut să te văd. Pe lângă asta, am crezut că tu neavând nicio legătură cu lumea petrolului, nu era nicio problemă dacă ne întâlneam. Putea fi chiar util.

— Și când ți-ai dat seama că întâlnirea noastră avea legătură cu crimele celor trei de șase?

— Când am fost urmăriți în Olhon, spuse Filipe. Mi s-a părut ciudată apariția oamenilor înarmați în satul de iurte la numai câteva ore după sosirea ta. Bănuiala s-a transformat în certitudine atunci când am văzut că ne urmăresc pe toată insula. Oriunde mergeam, veneau și ei. Nu era normal, parcă îi informa cineva. Și acest cineva nu puteai fi decât tu.

Tomás ridică mâna dreaptă și-și privi dosul palmei.

— Chiar eu eram, zise el. Cipul pe care mi l-au implantat aici, în mână, îi informa despre deplasările noastre.

— Eu nu știam nimic despre cip. Știam doar că indivizii ăia reușeau să ne găsească cu o ușurință surprinzătoare. De aceea am hotărât să mă despart de tine în Baikal. Bănuiam că, dacă mă îndepărtez de tine, mă îndepărtez și de gorilele alea. Și am avut dreptate.

Tomás se încruntă.

— Halal prieten. Tipii au omorât-o pe Nadia și aproape că m-au omorât și pe mine.

— Dar eu nu puteam ști asta, se grăbi Filipe să-l lămurească. Trebuie să înțelegi că în acele clipe totul mi se părea suspect și eram aproape sigur că tu erai în gașcă cu ei, înțelegi? Nici nu mi-a trecut prin cap că tu și Nadia ați fi realmente în vreun pericol. Credeam că ești implicat în afacere și că n-or să vă facă niciun rău.

— Înțeleg. Și moartea Nadiei ți-a dovedit că nu e așa.

Filipe clătină din cap.

— Nu, dimpotrivă, exclamă el. Când am aflat că ea a murit și că tu ești viu, mi s-a întărit convingerea că ești băgat în porcăria asta până-n gât. Cum altfel să-mi explic faptul că te-au lăsat în viață? Lăsându-te să trăiești au dovedit că și tu erai vinovat.

Tomás zâmbi.

— Ce încurcătură!

— De aceea te-am ademenit aici, în Australia. Dar, de data asta, ne-am pregătit cu grijă. Mai întâi am luat legătura cu Interpolul, care ne-a asigurat că nu te angajase nimeni, ceea ce ne-a confirmat cele mai grave bănuieli la adresa ta. De aceea, oamenii noștri din asigurări au instalat o puternică rețea de siguranță în jurul nostru, monitorizându-i pe toți cei ce intrau în contact cu noi, și în plus, au luat legătura cu poliția australiană. Am pus un tip să te urmărească, nu prea subtil, prin Sydney, ca să-ți studieze comportamentul.

— Nu-mi spune că era cel care...

— Ba da. Filipe zâmbi. Voiam să vedem cum reacționezi când îți dai seama că ești urmărit. Își lăsă capul într-o parte și deschise mâinile, într-o expresie de uimire. Ba chiar am stat mult de vorbă cu tine, tot așteptând să se întâmple ceva. Numai că, spre dezamăgirea noastră, nu s-a întâmplat nimic în Sydney.

— Atunci ai început să ai îndoieli.

— Nu, nicidecum. Am tras concluzia că asasinii voiau să ajungă și la James, de aceea ne-am hotărât să intrăm în horă și să trecem la planul B. Te-am adus aici, în Yulara, și am mers în casa aceea, așteptând să se întâmple ceva. Voiam să-i ademenim din nou pe gangsteri și să-i prindem pe toți dintr-odată.

— Nu ți se pare puțin cam riscant? Dacă veneau acolo și ne omorau imediat?

— Sigur că a fost riscant, dar acesta era prețul de plătit ca să scăpăm odată pentru totdeauna de urmăritori. Dacă nu făceam așa, ce altă momeală am fi avut să-i prindem pe criminali? Era acum sau niciodată.

— Ai dreptate.

— În plus, era un risc controlat. Poliția avea microfoane peste tot prin casă și agenți ascunși în împrejurimi. Ideea era să vă atragem pe toți în casă, să vă facem să mărturisiți totul

și apoi să vă ducem în Olgas sub pretextul că acolo s-au făcut testele cu hidrogen și că acolo avem și rezultatele. Arătă un punct în spate. Acolo, în luminiș, urma să aibă loc arestarea voastră.

— Și dacă tipii nu voiau să vina în Olgas și se hotărau să ne omoare în casă?

Filipe ridică din umeri.

— Ți-am mai zis, Casanova, era un risc pe care trebuia să ni-l asumăm. Oricum, nu uita că poliția australiană asculta conversația și avea oameni în preajmă. Dacă ceva avea să meargă rău, puteau interveni în doar câteva minute.

— Da, înțeleg, remarcă Tomás. De aceea ai rămas atât de calm când a apărut Orlov...

— Desigur.

— Și eu, fraierul, îți admiram curajul.

Filipe râse.

— Cu spatele asigurat, dragul meu, toți suntem curajoși.

— Păi văd, văd.

— Oricum, când a apărut grasul...

— Orlov.

— ...cu gorilele lui, mi-am dat imediat seama, după conversația din casă, că tu nu erai, totuși, înțeles cu ei.

— Ai reușit să-ți dai seama? glumi Tomás. Ești un geniu.

— Nu-i așa?

— Ești un geniu, dar lucrurile se puteau termina prost.

— Nu putem să le avem pe toate. Dar suntem toți în viață, și asta contează.

Tomás privi spre corpul lui Igor, întins pe burtă la un metru distanță.

— Și ceilalți ruși? Ce s-a întâmplat cu ei?

— Ăsta și încă unul au murit, unul a fost rănit, iar al patrulea a fost prins viu și nevătămat.

— Și Orlov în ce stare este?

— Grasu' ăla bădăran?

— Da, el.

— E rănit. A fost împușcat în braț.

— Și a mărturisit ceva?

— Încă nu, spuse Filipe. Dar stai liniștit, australienii or să-l facă să cânte ca un canar.

Auziră niște voci apropiindu-se și întoarseră amândoi capetele în direcția aceea. Era medicul, însoțit de doi polițiști, unul dintre ei cu un termos în mână. Cei trei ajunseră lângă portughezi, iar medicul, un bărbat cu barba blondă și cu un stetoscop la gât, privi spre Tomás cu o expresie întrebătoare.

— Dumneavoastră ați căzut de sus?

— Se pare că da.

Medicul avea un aer dezaprobator.

— Sunteți nebuni cu toții, exclamă el. Nimeni nu trebuia să miște rănitul.

Australianul îngenunche lângă Tomás și-i analiză corpul cu o privire cunoscătoare.

— Vă doare în vreun loc în mod special?

— Da. Piciorul stâng.

Medicul își îndreptă atenția spre picior. După ce-l analiză din priviri, se întoarse spre unul dintre polițiști, care-l privea curios pe Tomás.

— Targa?

— Vine acum, *doc*.

Medicul se uită din nou la picior.

— Va trebui să vă aranjez puțin aici, spuse.

Studie atent poziția lui Tomás și apoi, cu multă grijă, atinse piciorul și-l mișcă puțin. Rănitul văzu din nou stele verzi.

— Aaaau!

EPILOG

Prima persoană pe care o văzu când intră în cămin fu recepționera, o doamnă între două vârste, foarte vorbăreață; de multe ori, ea era confidenta familiilor rezidenților.

— Bună dimineața, domnule profesor, îl salută ea pe un ton jovial. Nu v-am mai văzut pe-aici de mai bine de-o lună.

— De două luni, o corectă Tomás, sprijinindu-se în cârje la fiecare pas. Am fost plecat multă vreme.

Recepționera privi curioasă spre instrumentele de sprijin și spre ghipsul de la piciorul stâng.

— Ce-ați pățit? V-a lovit mașina?

Tomás se strădui să zâmbească. Era atât de sătul să răspundă la întrebarea asta încât se gândea să scrie un text în care să explice totul, să facă fotocopii și să dea câte un exemplar oricui îl întreabă despre picior. O altă soluție era să-și scrie toată informația pe frunte; astfel, scutea efortul de a distribui fotocopii oricărui idiot care-l interpela.

— Oarecum, spuse el, evitând detaliile. Din cauza asta am fost plecat atâta vreme.

Recepționera se ridică și plecă de la birou, apropiindu-se de Tomás atentă.

— Aveți nevoie de ajutor, domnule profesor?

— Nu, lăsați. Mă descurc, m-am obișnuit. Se opri în fața recepției și privi spre interiorul clădirii. Mama mea? Unde este?

— Doamna Graça? Recepționera făcu doi pași înapoi, se opri în fața ușii camerei de zi și se uită înăuntru. N-o văd aici.

— O fi în cameră?

Tomás se apropie de recepționeră, însă ea intră imediat în salon și vorbi cu un vârstnic. Din ușă, Tomás ascultă conversația fără să deslușească cuvintele. Bătrânul spuse ceva de neînțeles, iar recepționera privi pe fereastră, se răsuci și se întoarse la ușă.

— Se pare că e afară, în grădină, spuse ea. Doriți să o chem?

— Nu, lăsați. Merg eu la ea.

Mișcându-se cu greu, cu corpul balansându-se între cele două cârje și cu piciorul înțepenit, Tomás ieși din cămin și înaintă pe peluză, printre straturile pline de culoare de trandafiri, sunătoare și neghină. Ocoli clădirea și ajunse în grădina din spate, unde mai mulți oaspeți stăteau pe bănci de lemn, bucurându-se de soarele matinal. Rândunicile ciripeau pe ramurile de pin, vesele și agitate, umplând aerul de muzică; un miros de iarbă proaspătă plutea în aer, un parfum plăcut, o esență pură și aromată care se răspândea din iarba încă udă de roua dimineții.

Își plimbă privirea prin grădină și o văzu pe mama sa așezată undeva mai în fund, la umbra unui coconar, cu privirea pierdută în pădurea de alături. Ținându-și echilibrul între cele două cârje, Tomás se apropie încet, pas cu pas; străbătu pajiștea, ajunse aproape de mama sa și se opri lângă bancă.

— Bună, mamă.

Doamna Graça întoarse capul spre el și-l privi într-un mod ciudat. Nu-l privea cu bucuria reîntâlnirii, cum ar fi fost de așteptat după două luni în care nu-și văzuse fiul, ci cu o anume curiozitate.

— Bună dimineața.

Fiul se aplecă și o sărută pe obraz.

— Ce mai faci, mamă?

Doamna Graça rămase țeapănă și distantă.

— Iertați-mă, cred că mă confundați cu cineva.

Această declarație, rostită pe un ton aproape indiferent, avu forța unei lovituri pentru Tomás. Luat prin surprindere, șovăi, descumpănit.

— Mamă, eu sunt, spuse, punând mâna pe piept. Tomás.

Ea întinse mâna, gata să facă cunoștință.

— Încântată, spuse ea. Eu sunt Graça Noronha.

Tomás nu luă în seamă mâna întinsă și insistă vehement, scuturând-o de umăr ca și cum ar fi vrut s-o trezească din somn.

— Mamă, sunt eu. Fiul tău. Sunt Tomás, fiul tău.

Doamna Graça zâmbi îngăduitoare.

— Sunteți foarte simpatic, dar v-am spus că mă confundați, murmură ea, pe un ton liniștit. Într-adevăr, pe fiul meu îl cheamă Tomás, dar e micuț, dragul de el.

Tomás privi îndelung spre mama lui, neliniștit. Era posibil ca ea să fi regresat în timp? Era posibil ca nici măcar să nu-l mai recunoască? Era posibil? Își privi intens mama și, în acel moment de spaimă nemăsurată, își dădu seama că o pierduse pentru totdeauna. Fără să se mai poată stăpâni, simți cum ochii i se umplu de lacrimi, de parcă s-ar fi deschis porțile unui baraj, și se îndepărtă în grabă.

Era prea mult.

Păși stângaci până lângă un pin din preajmă, cu spatele la mama lui și rămase acolo îndelung, suspinând, lacrimile izvorându-i din ochi și curgându-i pe obraji, șerpuind calde și intense, cu un nod în gât care-l sufoca. Să nu-l mai recunoască propria mamă i se părea unul dintre cele mai triste lucruri care i se poate întâmpla cuiva.

— Domnule Tomás, vă simțiți bine? întrebă doamna Graça din spate, îngrijorată de brusca tulburare a acelui necunoscut.

Întors cu spatele, Tomás clătină din cap. Respiră adânc, se frecă la nas cu dosul palmei, iar cu cealaltă mână își șterse

lacrimile care-i udau obrajii. Simțind că își poate controla din nou emoțiile, ca și cum valul care amenința să-l înece trecuse deja, se întoarse lângă mama sa și trase un scaun gol.

— Vă deranjează dacă stau și eu lângă dumneavoastră?

— Deloc, îl asigură ea, cu un zâmbet politicos. E drăguț din partea dumneavoastră. Înclină capul și-l studie cu compasiune, privindu-i ochii înroșiți. Vă simțiți mai bine?

— Da, mulțumesc.

— Aveți probleme în viață?

Tomás pufni.

— Oarecum.

— Probleme de familie?

— Da, s-ar putea spune că sunt probleme de familie.

Doamna Graça privi spre pădurea de pini și oftă.

— Familia mea nu mai vine de mult să mă vadă. Își mușcă buzele, cu ochii încărcați de nostalgie. Chiar de multă vreme.

Tomás încuviință din cap. Își privi mama și, fără să-și dea seama cum, sau de ce, se gândi la cât de scurtă este viața, cât de trecătoare sunt lucrurile, cât de efemeră este ființa umană; în fața lui, existența trecea ca o răsuflare, în permanentă schimbare, toate se schimbă din clipă în clipă și nimic nu mai este la fel. Nu există finaluri fericite, reflectă el pentru sine. Toți avem de desfăcut a șaptea pecete, un destin care ne așteaptă, o apocalipsă la sfârșitul drumului. Oricâte succese am avea, oricâte triumfuri am aduna, oricâte cuceriri am face, la ultima oprire ne așteaptă mereu o înfrângere, cea mai de pe urmă și cea mai absolută dintre toate.

— Vă supărați dacă o să fiu eu familia dumneavoastră? întrebă el, rupând o lungă tăcere melancolică.

Doamna Graça îl privi surprinsă, în parte intrigată, în parte amuzată.

— Dumneavoastră!? Familia mea?

— Da, de ce nu? Ridică din umeri. Dacă nu vine nimeni să vă vadă, ce-aveți de pierdut?

Ea plecă ochii verzi, strălucind de emoție; nu se aștepta ca acel străin să arate atâta generozitate față de o bătrână pe care familia părea că o uitase.

— Bine, șopti ea, aproape fără să se audă. Accept.

Tomás îi întinse mâna și rămaseră amândoi așezați, ținându-se de mână, bucurându-se de căldura afectuoasă și blândă a mâinii celuilalt, desfătați de mângâierile dulci ale soarelui de dimineață, de ciripitul melodios al rândunelelor, de mirosul revigorant al ierbii și de foșnetul copacilor care se legănau ușor în vânt. Lăsându-se purtat de acel concert tihnit al naturii, Tomás privea verdeața dimprejur cu ochii celui care știe că totul este trecător, că viața este fragilă, că ceea ce începe se va termina odată. Plantele și florile se unduiau dinaintea lui, ca și cum ritmul pe care dansau ar fi purtat semnul eternității, pe când ele erau la fel de efemere ca și briza care le mișca.

NOTĂ FINALĂ

Viitorul aprovizionării cu energie constituie, poate, cea mai mare și cea mai importantă provocare a umanității în următorii zece ani. De tipul de energie pe care alegem să-l folosim depinde supraviețuirea planetei noastre ca sistem biologic și durabilitatea economiei pe care se bazează modul nostru de viață, iar marea problemă este tocmai să reușim să împăcăm aceste două aspecte până acum incompatibile.

Mulți specialiști consideră hidrogenul ca cea mai bună opțiune, din motivele descrise pe larg în acest roman, iar lucrul curios este că această provocare nici măcar nu este recentă. Potențialul energetic al hidrogenului a fost descoperit în 1896 de omul de știință britanic William Grove și, de atunci, această sursă de energie a fost privită ca marea speranță a viitorului. În 1929, un alt om de știință britanic, John Haldane, a alcătuit o viziune a unei civilizații puse în mișcare cu ajutorul hidrogenului, concept care a prins forță odată cu șocurile petroliere din anii '70.

Câteva probleme importante trebuie încă rezolvate, inclusiv cele referitoare la costurile bateriilor cu hidrogen și delicata chestiune a depozitării acestui combustibil, obstacole care vor putea fi depășite numai investind în cercetare. Cele mai mari contribuții în acest domeniu le-a avut inginerul american Geoffrey Ballard, care a demonstrat că hidrogenul este o soluție potențială pentru problemele cu care ne confruntăm acum. Viabilitatea acestei ipoteze a fost, de altfel,

din plin demonstrată de programul spațial american. De exemplu, misiunile Apollo pe Lună au folosit hidrogenul lichid pentru a furniza energie electrică navetelor spațiale, demostrând, astfel, fezabilitatea acestei soluții.

Însă hidrogenul, în pofida tuturor posibilităților pe care le prezintă, este numai una dintre diversele variante posibile pentru viitor. Există și alte alternative, cum ar fi metanolul, un biocombustibil obținut din materii organice, și etanolul, alt biocombustibil creat pe bază de porumb sau trestie de zahăr. Există și perspectiva unei extrageri a energiei din forța tare a atomului, prin fuziunea nucleară controlată, dar această posibilitate pare îndepărtată în timp, din moment ce încă nu dispunem de tehnologia necesară pentru a folosi această sursă energetică puternică și nesecată – se estimează că avem nevoie de o sută de ani pentru a reuși. Între timp, gazul natural ar putea constitui o energie de tranziție. Deși contribuie și el la încălzirea globală, gazul natural eliberează mai puțin dioxid de carbon și este mai puternic decât petrolul. Poate fi lichefiat și transformat în benzină, sau poate fi folosit pentru a produce hidrogen în stare pură.

În realitate, nu știm încă ce schimbare vom face. Dar știm că va exista o schimbare. Într-o anumită măsură, a șaptea pecete a fost desfăcută și acum trebuie să ne pregătim să facem față schimbărilor care se întrevăd la orizont.

După cum am spus în „avertismentul" de la început, acest roman se bazează pe informații reale. Surse prețioase de informații despre schimbările climatice au fost raportul „Climate Change 2007: The Physical Science Basis", distribuit în Paris de *Intergovernmental Panel on Climate Change*, un organism creat de ONU pentru a evalua schimbările climei; de asemenea, cărțile *The Heat is On* (*Încălzirea e pornită*), de Ross Gelbspan; *Six Degrees: Our Future on a Hotter Planet* (*Șase grade. Viitorul nostru pe o planetă mai fierbinte*), de Mark Lynas; *Field Notes from a Catastrophe: Man, Nature and Climate Change* (*Însemnări de la locul*

catastrofei: Omul, natura și schimbarea climei), de James Lovelock; și *Agonia Pământului* de Hubert Reeves și Frédéric Lenoir. O perspectivă istorică asupra evoluției climatice este dată în *The Long Summer* (*Vara cea lungă*), de Brian Fagan.

Pentru informații despre epuizarea petrolului și problema succesiunii energetice, mi-a fost crucială cartea *The End of Oil* (*Sfârșitul petrolului*), de Paul Roberts; dar și *Beyond Oil* (*După petrol*), de Kenneth Deffeys; și *Fața Ascunsă a Petrolului*, de Éric Laurent. Documentele tehnice ale Aramco despre problemele din producția saudită sunt reale și au fost analizate de Matthew Simmons în *Twilight of the Desert* (*Crepuscul în deșert*). Impactul economic devastator al iminentei crize petroliere este expus de Stephen Leeb și Glen Strathy în *The Coming Economic Collapse – How You Can Thrive When Oil Costs $200 a Barrel* (*Viitorul colaps economic. Cum să te căpătuiești când barilul de petrol va costa 200 de dolari*). Pentru o perspectivă istorică asupra afacerilor cu petrol, lucrarea de referință este *The Prize* (*Premiul*), de Daniel Yergin.

În final, pentru chestiunile referitoare la vârsta a treia, mi-a fost foarte prețioasă cartea *La vie en maison de retraite* (*Viața într-o casă de bătrâni*), de Claudine Badey-Rodriguez.

Le datorez mulțumiri tuturor celor care au colaborat la diverse aspecte ale cărții, începând cu un *spassiba* special lui Evgheni Mouravitch, pentru ajutorul dat în chestiunile rusești; mulțumiri către Quark Expedition și echipajului de pe *Lyubov Orlova*, pentru periplul de cercetare de neuitat din Antarctica; lui José Jaime Costa, Manuel Costa, Paulo Farinha și Cláudia Carvalho, de la *Volta ao Mundo*, care au făcut posibile călătoriile prin locurile unde se petrece acțiunea romanului; lui Filipe Duarte Santos, profesor de fizică la Universitatea din Lisabona și coordonator al proiectului SIAM despre impactul schimbărilor climatice, care a verificat informația din acest roman referitoare la încălzirea globală; lui Nuno Ribeiro da Silva, cel mai mare specialist portughez în domeniul

energetic, responsabil pentru revizia științifică a tuturor datelor referitoare la petrol; lui Guilherme Valente și întregii echipe de la Gradiva, al căror entuziasm constant a fost o piesă-cheie în apariția acestei cărți; și, întotdeauna mai presus de toate, lui Florbela, prima și cea mai importantă cititoare a mea.

BESTSELLER

Tomás Noronha, istoric şi criptanalist, este contactat de un agent al Interpolului în legătură cu dispariţia unui vechi coleg de-al său de liceu, Felipe Madureira. După toate aparenţele, fostul coleg al lui Noronha este implicat în asasinarea a doi oameni de ştiinţă. Tomás porneşte astfel pe urmele lui Felipe într-un periplu periculos şi palpitant, ce-l va purta de la Viena, trecând prin Siberia, până în Australia, în încercarea de a-şi găsi vechiul amic, dar şi de a descifra mesajul lăsat lângă cadavrele savanţilor şi care nu conţine nimic altceva decât numărul Fiarei menţionat în Apocalipsa după Ioan. *Să fie vorba de o aluzie la sfârşitul lumii? Şi dacă da, ce legătură ar putea avea acesta cu cercetările celor doi savanţi ucişi?*

Ca şi în precedentele sale cărţi de ficţiune – dintre care amintim bestsellerurile internaţionale Codex 632 *şi* Formula lui Dumnezeu, *apărute la Editura Paralela 45 –, José Rodrigues dos Santos a construit intriga romanului* A şaptea pecete *în urma unei documentări minuţioase asupra provocărilor capitale cu care se confruntă în ultimele decenii întreaga omenire: epuizarea rezervelor de hidrocarburi şi producţia energiei ieftine şi ecologice.*

„Cred că pentru un neiniţiat nu există o cale mai rapidă de a înţelege importanţa unor decizii recente în politicile europene decât de a urmări cu fervoare intriga romanului *A şaptea pecete*."

Diário do Sul, Portugalia

PARALELA 45

ISBN 978-973-47-0748-5